

ČASOPIS MAĆICY SERBSKEJE

1913.

Redaktor:

Konrektor prof. dr. Ernst Mulka,
komtur rjadow Danila a sw. Sawy atd.

Lětník LXVI.

Zešiwk I.

(Cyłeho rjada číslo 128.)

Budyšin.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Časopis Maćicy Serbskeje

1913—1917.

Zwjazk XIV.

Lětník LXVI—LXX.

(Zešiwk 128—136.)

W Budyšinje.

Z nakładem Maćicy Serbskeje.

Pokazowař

k štyrnatemu zwjazkej Časopisa

(lětniki 1913—1917).

A. Rjad nastawkow po hłownym wobsahu.

1. Basniske abo hudźbne dźěla a ludowe pěsnje.
Serbski cyrkwinski spěw. Spisał Jan Symank, kantor w Baćonju. Zwjazk* XIV, 3.
- Shakespearowy Julius Caesař. Zeserbščeny wot Jana z Lipy. XIV, 157. 237.
- Dwě basniskej drobnostey. Podał Bogumił Śwjela-Dešanski. XIV, 618.

2. Rěčespytne nastawki, přisłowa a słowniske zběrki.

Rěčespytne drobnostki. Podawa Jurij Libš, farař na wotpoč. w Žitawje (nětko w Budyšinje). Pokračowanja. Zwjazk XIV, 23. 127. 327. 622.

Rěčespytne zeškrabanki. Zestajał a podał Michał Nawka-Radwoński. XIV, 17.

Naše mnohotki (pluralia). Zebřerał Jan Radyserb-Wjela. XIV, 84.

Pomjeňšenki swójbnych, krčeńskich a městnych mjenow. Zběrka Jana Radyserba-Wjela. XIV, 90.

Wo słowotwórbje w serbščinje. Spisał Mikławš Just, kapłan w Ralbicach (nětko w Budyšinje). XIV, 213. 282.

Wohidma a wudma w serbščinje. Zebřerał Jan Radyserb-Wjela. XIV, 365. 383.

Pokazka Łukowskeje podrěče z časa do 1600. Podał dr. E. Muka. XIV, 356.

Prohi Dnjepra a městne mjená z 10. lětstotka. Wujasnił dr. Ernst Muka. XIV, 388.

* Při pokazovanju po lětnikach so pytany nastawk ćežko namaka. Tuž pokazujmy wot nětka radšo po zwjazkach.

Městno slowjesa w serbskich sadach. Načisnył dr. Ernst Muka. XIV, 430.

3. Historiske a literarnohistoriske nastawki.

- Přehlad wobsedzeństwów w Hodžijskej wosadze z l. 1617, Podał Jan Křižan, farař Hodžijski. Zwjazk XIV, 81.
- Rozsud wo přełožku Shakesp. Jul. Caezarja. Wot Jana Radyserba-Wjele. XIV, 294.
- Wótšowašski rukopis. Podał dr. E. Muka. XIV, 307.
- Ze stawiznow Wjerbańskeje cyrkwe we Wjerbnje w Błotach. Zestajał J. B. Krušwica, farař Wjerbański. XIV, 338. 393.
- Serbske rukopisne a čišcane drobnostki. Zezběral dr. Ernst Muka. XIV, 352.
- Stary delnjoserbski rukopis. Wopisał dr. E. Muka. XIV, 357.
- Wjerbańskie rukopisne spěwařske. Wozjewił dr. E. Muka. XIV, 360.
- Dwě delnjoserbskej rukopisnej agendže. Wozjewił dr. E. Muka. XIV, 375.
- K stolětnym narodninam Jana Ernsta Smolerja. Spisał dr. Ernst Muka. XIV, 461.
- Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Napisał prof. dr. iur. Jan Kapras. XIV, 468.
- Autobiografija J. E. Smolerja. Wudał Adolf Černý. XIV, 595.
- Serbske wobydleřstwo w Budyšinje w spočatku 15. lětstotka. Wot dra. Jakuba Wjacławka. XIV, 616.

4. Narodopisne a starožitnostne nastawki.

- Serbske ležownostne mjena Delnjeje Łužicy. (Ze zawodom dra. E. Muki.) Zestajał a podał Hajno Jordan. Zwjazk XIV, 41.
- Serbske ležownostne mjena Khoćebuzskeho wokrjesa. Zestajał a wozjewił Hajno Jordan. XIV, 93.
- Serbske ležownostne mjena Grodkowskeho wokrjesa. Zezběral a wozjewił Kub'a-Słomeński.
- Serbske ležownostne mjena Gubinskeho wokrjesa. Podał dr. E. Muka. XIV, 104.

5. Nekrologi.

- Knihikupc Jan Karl Bohuwěr Pjech. Wot dra. E. Muki. Zwjazk XIV, 69.

Dr. phil. Jan Bohuwěr Jakub. Wot dra. E. Muko. XIV, 136.
Lic. theol. h. c. Jurij Jakub. Wot lic. theol. O. Mrozaka.
XIV, 234.
P. M. Metoděj Halabala. Wot dra. E. Muko. XIV, 294.
Faraf Karl August Kubica. Wot far. Mjeŕwy. XIV, 372.
Kantor Jan Rječka. Wot Mich. Wjeraba. XIV, 445.
Wučeř Franc Kral. Wot Jur. Słodeńka. XIV, 450.
Dr. med. Jan Česla. Wot Ad. Černeho. XIV, 456.
Kanonikus Jakub Herrmann. Wot dra. E. Muko. XIV, 565.
Dr. med. Michał Pětranc. Wot Jak. Skale. XIV, 568.
Lic. theol. Jan Renč. Wot Jana Křižana. XIV, 569.
Farař Jan Gólc. Wot Jana Křižana. XIV, 571.
Wyš. sem. wuč. Korla August Fiedler. Wot Adolfa Černeho. XIV, 650.
Kantor Hajno Jordan. Wot Mat. Handrika. XIV, 657.
Farař Hendrich Rizo. Wot Bog. Šwjale. XIV, 659.

6. Maćicne naležnosće a rozprawy.

Zapis sobustawow Maćicy Serbskeje. Zestajał dr. E. Muka.
Zwjazk XIV, 71.
Wućahi z protokollow M. S. Wot M. Žura. XIV, 139.
296. 573. 661.
Zapisy darow za knihownju M. S. Wot K. A. Fiedlerja.
XIV, 144. Wot redaktora. XIV, 578.
Rozprawy wo „Serbskim Museju“. Wot M. Wjeraba.
XIV, 146. 299. 579. 664.
Rozprawy wo knihisklădze M. S. Wot Jana Kaplerja.
XIV, 147. 581. 664.
Zapisy přinoškow sobustawow M. S. Wot M. Wjeraba.
XIV, 148. 300. 582. 665.
Zapisy darow za „Serbski Dom“ M. S. Wot Mich. Cyža.
XIV, 150.
Zličbowanja M. S. Wot M. Wjeraba. XIV, 150. 302. 583.
668.
Zličbowanja „Serbskeho Domu“ M. S. Wot Mich. Cyža.
XIV, 151. 586. 670.

B. Mjena spisowaćelow XIV. zwjazka.

Cyž Michał, justicny radžiēl, rěčnik a kral. saksi notar
w Budyšinje:
Zličbowanja „Serbskeho Domu“ Maćicy Serbskeje.
Zwjazk XIV, 151. 586. 670.
Zapisy darow za „Serbski Dom“. XIV, 150.

- Černý Adolf, professor a lektor serbskeje a pôlskeje rěče na českej universiće, basnik a spisovačel w Prazy:
 Autobiografija Jana Ernsta Smolerja. XIV, 595.
 Nekrolog dra. med. Jana Česle. XIV, 456.
 Nekrolog K. A. Fiedlerja. XIV, 650.
- † Fiedleř Karl August, seminariski wyšsi wučeř na wotpočinku w Budyšinje:
 Zapis darow za knihownju M. S. XIV, 144.
- Handrik Matej, farař w Slepom:
 Nekrolog kantora Hajna Jordana. XIV, 657.
- † Jordan Hajno, cyrkwiński wučeř a kantor w Slepom:
 Serbske ležownostne mjená Khoćeb. wokrjesa w Delnej Lužicy. XIV, 41. 93.
- Just Miklawš, kapłan a redaktor „Katolskeho Pósla“ w Budyšinje:
 Wo słowotwórbje w serbščinie. XIV, 213. 282.
- Kapleř Jan, kantor a cyrkwi. wučeř na wotp. w Budyšinje:
 Rozprawy wo knihskładźe M. S. XIV, 147. 581. 664.
- Kapras Jan, dr. iur. a rjadny professor na českej uniwersiće w Prazy:
 Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy. XIV, 468.
- Krušwica Bjarnat, ryčeř, farař we Wjerbnje:
 Ze stawiznow Wjerbańskeje cyrkwi we Wjerbnje we Blótach. XIV, 338. 393.
- Křižan Jan, ryčeř, farař w Hodžiju:
 Přehlad wobsedzenstwów w Hodžijské wosadze z lěta 1617. XIV, 31.
- Nekrologaj fararjow lic. th. Jana Renča a Jana Gólča XIV, 569. 571.
- Kuba, wučeř na wotpoč. w Słomjenju:
 Serbske ležownostne mjená Grodkowskeho wokrjesa. XIV, 97.
- Libš Jurij, farař na wotpočinku a serbski spisovačel w Budyšinje:
 Rěčespytné drobnostki. XIV, 23. 127. 327. 622.
- Mjeřwa, farař w Bukecach:
 Nekrolog fararja K. A. Kubicy. XIV, 372.
- Mrózak Oswald, lic. theol. a ryčeř, farař w Hrodzišču:
 Nekrolog fararja lic. theol. h. c. Jurja Jakuba. XIV, 234.
- Muka Ernst, dr. phil., ryčeř, professor, studijny radžíčel a gymn. konrektör na wotp. w Budyšinje:
 Serbske ležownostne mjená Gubinskeho wokrjesa w Delnej Lužicy. XIV, 104.
- Wótšowašski rukopis. XIV, 307.
- Serbske rukopisne a čišćowne drobnostki. XIV, 352.

- Pokazka Łukowskeje podręče z časa do 1600. XIV, 356.
 Stary delnjoserbski rukopis. XIV, 357.
 Wjerbańske rukopisne spěwańskie. XIV, 360.
 Dwě delnjoserbské rukopisnej agendże. XIV, 375.
 Prohi Dnjepra a městne mjena z 10. lětst. XIV, 383.
 Městno słowjesa w serbskich sadach. XIV, 430.
 K stolětnym narodninam Jana Ernsta Smolerja.
 XIV, 461.
 Nekrologi J. K. Bohuwěra Pjecha, dra. phil. Jana Jakuba, P. Metoděja Halabale a kanonika Jakuba Hermanna. XIV, 69. 136. 244. 565.
 Zapis sobustawow Maćicy Serbskeje. XIV, 71.
- Nawka Michał, wučeř w Radworju:
 Rěčespytne zeškrabanki. XIV, 17.
- † Pjech Jan Bohuwěr (Jan z Lipy), knihikupc a spisovačel w Lipsku:
 W. Shakespearowy Julius Caesař zeserbščeny.
 XIV, 157. 237.
- Skala Jakub, ryčeř, praelat, Monsignore, tajny komorník, senior tachantského kapitla w Budyšinje:
 Nekrolog dra. med. Mich. Pětranca. XIV, 568.
- Słodeńk Jurij, wučeř w Pančicach:
 Nekrolog wučerja Franca Krala. XIV, 450.
- Symank Jan, ryčeř, kantor a wyšsi wučeř w Baćonju:
 Serbski cyrkwiński spěw. XIV, 3.
- Šwjela Bogumił, farař w Dešnje:
 Dwě basniskej drobnostey. XIV, 618.
 Nekrolog fararja Hendricha Riza. XIV, 659.
- Wjacławek Jakub, dr. phil., assistant při kral. zj. knihowni w Drježdžanach:
 Serbske wobydlerstwo w Budyšinje w spočatku 15. lětstotka. XIV, 616.
- † Wjela Jan Radyserb, ryčeř, bywši wyšsi wučeř w Budyšinje:
 Naše mnohotki (pluralia). XIV, 84.
 Pomjeňšeńki swójbnych, křčeńskich a měsínych mje now. XIV, 90.
 Rozsud wo přełožku Shakesp. Jul. Caesarja. XIV, 294.
 Wohidma a wudma w serbščinje. XIV, 365. 383.
- Wjerab Michał, tachantski wyšsi wučeř w Budyšinje:
 Nekrolog kantora a tach. cyrkw. wuč. Jana Rječki.
 XIV, 445.
 Rozprawy wo „Serbskim Museju“. XIV, 146. 299.
 579. 664.

Zapisy přinoškow sobustawow M. S. XIV, 148. 300
582. 665.

Zličbowanja Maćicy Serbskeje. XIV, 150. 302. 583.
668.

Žur Mikławš, ryćer, kanonik scholastik w Budyšinje:
Wućahi z protokollow M. S. XIV, 139. 296. 573. 661.

**Serbske słowniki a rěčnicy, kiž su hiše ze
składa dostać:**

1. Pfulowy wulki serbsko-němski słownik. Płaći 16 hr. (Maćica Serbska).
 2. Rězakowy němsko-serbski słownik (M. S.), dotal 1.—3. zešiwk, à 2,50 hr.
 3. Liebsch, Syntax der Oberwendischen Sprache. Płaći 4 hr. (dostać wot: G. Liebsch, Bautzen, Reichenstraße 14^{II}).
 4. G. Schwela, Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache. Płać. 1 hr. (Dostać wot: Pfarror G. Schwela in Dissen bei Cottbus, Niederlausitz.)
 5. G. Schwela, Lehrbuch der Niederwendischen Sprache. I. Grammatik (2,80 hr.). — II. Übungsbuch (2,80 hr.) toho runja dostać wot spisaćela).
 6. Bogusławski-Hórník, Historia serbskeho naroda. Płaći 4 hr.
 7. Wjela, Přisłowa hornjołužiskich Serbow. Płaći 5 hr.
-

Jan Bohuwěr Pjech,
słowjanski knihikupe a korrespondent w F. A. Brockhausowym
knihikupstwje w Lipsku.

ČASOPIS MAĆICY SERBSKEJE

1913.

Redaktor:

Konrektor prof. dr. Ernst Muka,
komtur rjadow Danila a sw. Sawy atd.

Lětnik LXVI.

Budyšin.

Z nakladem Maćicy Serbskeje.

Serbski cyrkwinski spěw.

Spisal Jan Symank, kantor w Baćonju.

Spěw je jene z najdrohotnišich kublów kóždeho naroda. Na tym drje nichtó njedwěluje, zo su stari Serbja spěwali, haj radži a wjele spěwali, kaž džě hišće džensa serbski lud wosebje a wšón słowjanski lud powšitkownje spěw wulecy lubuje. Stareho Serba jako ratarja, rólnika njemóžemy sebi hinašeho myslić, khiba spěwaceho. Jeho džělo a wšo, štož jeho wobdawaše, hnuwaše a wabješe k spěwanju. Swójba, narodnosć, česćowanje Bohow, lubowanje, kwas a reje, njebjo nad nim, skót, hola, rěki, luki a pola a jich plódnosć, wójnske hrózby, dobywanje, zbožo a njezbožo — wšitko pytaše swój wuraz w spěwanju. Bjez džiwa tohodla, zo je so nam namrěla tak bohata ličba prastarych spěwow. Naš Ernst Smoleř ze zerbéra a wozjewi nam na 500 narodnych pěsni, a wot lěta 1860 zapisuju a wudawaju so wot nowych zběračelow přeco hišće nowe, t r. dotal njewoćišcane „ludowe spěwy“. Dopominam tu jenož na Černeho a Kubowu zběrku.

Tajkale mnohosć! Tajkele bohatstwo! A tola njebuchu Serbam popřate časy podobne němskim „Wlunne und Weliertängern“, a njebuchu spěwy napisane, ale namrěwachu so jako duchowne swójstwo wot splaha k splahej přez ertne podawizny. A tute serbske spěwy, kiž džensa hišće runje tak wjesele a rjenje, tak khutnje a mócnje, kaž před stami lět přez serbski kraj klinča, su we ludze nastate, potajkim w połnym zmysłu słowa „ludowe spěwy“, nic, kaž džensniše němske, kiž su wupłodyjenotliwych basníkow a komponistow.

Runjež ma narodny a swětny spěw nimo měry wulku wažnosć za zmyslenosć a narodne začuwanje luda, to ma tola tež nic mjenje duchowna pěseň njepřejomny a mócný wliw na mysl, dušu a rěč, haj samo na žiwenje ludu.

Wo našej duchownej pěsni a wo našich cyrkwinskih spěwach budže so w dalšim jednać. Podzélał běše a pisał wo serbskich cyrkwinskih spěwach Čech k. Konrad. Nastawk bu wot M. Hórnicka přeloženy a w Časopisu M.

S. lěta 1889 (str. 135—160) wozjewjeny. Spomjeny nastawk jedna wosebje wo hudźnym pokhodže našich duchownych spěwow, ja pak cheu wosebje na historiske nastāće a wukonjenje serbskich kěrlušow pokazać.

Při tym dyrbimy so přede wšem wróćić do dawno minjenych lětstotkow, hdyž so naši prawótejo ke křesčanské wérje wobročicu.

Spočatk křesčanstwa w našim kraju kryje drje njewěstosć a tak tež spočatk nabožneho spěwa. A tola powjeda ze wšelakich powěsow myslička a wukhadža tu a tam wěstosé. —

Jako prěnjej japoštołaj Słowjanow česćitaj so bratraj Cyril a Method. Z ēežka staj wonaj tež w naší Łužicy pobyloj a tu křesčansku wučbu předowało. Na žadanje wjeřchow Rostisława, Svatopluka a Kocelu bratraj lěta 863 na Morawu příndžeštaj. Na Wjelehradze wučeštaj lud z pomocu słowjanskeje rěče. Podpjerańaj wot swojich wučomcow Klimanta, Angelara, Savy a Gorazda přełożo-waštaj swj. evangeliye a sćenja a hrekske a laćanske kemšace knihi. Při tym nałożowachu słowjanske pismiki (gagolieu). Při Božich službach mějachu słowjansku liturgiju, a jeju kěrluše spěwachu (na př. „Gospodi pomiluj ny“ = „Knježe, spožć nam swoju lubosć“).

Hač staj bratraj Cyril a Method tež we Łužicy pobyloj? Dopomnimy-li so na jeju tak mnohe japoštołske skutkowanje a na tehdomniše wójnske njeměry w našich krajac, potom drje spóznajemy, zo je lědma móžno bylo, zo staj sołunskaj bratraj Łužicu wopytało.* Ale byštaj-li tež Bogusławski a Hórnik prawje sudžiloj, hdyž měnitaj, zo staj Cyril a Method tola we Łužicy pobyloj, to njeje z tym nihdy hišće dopokazane, zo staj tu z někajkim wuspěchom předowało. Z tym pak spaduje tež móžnosć, zo su Łužičenjo Cyrillowe a Methodijowe kěrluše přiwzali a spěwali. —

Prěni pospyt, našich prawótcow ke křesčanstwu do-wjesć, wukhadžeše wot kězora Karla Wulkeho. Symjo pak, kiž so wusywaše, padaše na twjerdu rolu. Po wob-stajnym nadběhu drje so skónčnje někotre stawy luda jako křesčijenjo pokazowachu, ale jenož zwonkownje, mjez tym zo so jim we wutrobje lubosć k přinarodženej nabožinje

* Z druga pak pućowaštaj Cyril a Method do Roma, hdžež wonaj najpozdžišo l. 867 dôndžeštaj. Z třeća so w našim kraju ženje słowjanska liturgija zeznała njeje, kajkaž bu wot Cyrilla a Methodija po liturgiji swj. Basilija a swj. Jana Chrysostoma tworjena a wot bamžow Hadriana II. a Jana VIII. připóznata a wobkručena. Spisaćel.

žebles; a hdyž mōc a mječ czubnikow popuščištaj, wróćichu so hnydom k starej wérje a k starym woporam. To spóznawši, połamachu némsey móčnarjo Serbow mōc a prawo z tym, zo wobsadzowachu jich kraj z němskimi rycerjemi a markhrabjemi, kiž nic jenož serbskej samostatnosći, ale tež zjawnemu přibohowstwu wobrachu. Hendrich Ptačník a jeho naslēdnicy twarjachu w naší Łužicy mnohe kapały a cyrkwe, mjez kotrymiž so jako najstarša tež swjateho Mikławšowa cyrkej w Budyšinje mjenuje.*

Hrabjowje škitowachu tu cyrkej a jeje měšnikow. Serbsey podhrodźenjo buchu kruče k tomu dzerženi, zo bychu na Bożej mši, při wudzelenju sakramentow a při wšelakich cyrkwienskich wobrjadach pod němskim dohľadom přitomni byli. Z wjetša drje so na Božich službach jenož modlachu, ale w tajkých hrodownych cyrkwjach so tehdy hižom tež spěwaše — a to laćanscy. Spěw pak njebše „ludowy spěw“; nic wosada, ale wosebići liturgisey spěwarjo dokonjachu cyrkwienske spěwanje.** Biskop Bozo Merseburgski wučeše Serbow „Kyrie eleison“ — tak so powěda —, ale woni jemu njezrozymichu ***.

W sředźnym wěku započa so tež cyrkwienski „ludowy spěw“ wutworjeć z tym, zo so laćanske hymny do maćeřšiny přełožowachu. Wot 12. lětstotka rozszerješe so tajki spěw dale a bôle, a po tym zo bu knihičiśc wunamakany, wukhadzachu w Němcach wjacore přełožki hymnow jako spěwařské knihi w ludowej rěči, † t. r. w němskej. Nimo toho bu pobožnosć wěriwych nawjedowana a spěchowana z „róžowcem“, kotryž wše potajnosće našeho wumoženja woznamjenjejo ke khwalbje maćerje Božeje služi.†† A naš serbski wuraz „paćerje spěwać“ za „modlić so“ nas hiše džensa na starodawne wašnje kemšowanja dopomina.

Štož pak něhy mječ a wotročstwo za wobroćenie našich prawoćeow njedonuzowaſtej, to we nich a za nich japoštońska lubosć a horliwosć jeničkeho muža, swj. Benna, wudokonja. Serbskeje rěče mócný, předowaše wón Serbam evangeliј serbski, a ze serbskim słowom doby wón dowěru serbskich pohanow a dowjedze jich po puću cunjosće k swěrnostci we wérje. A wot toho časa Serbja swobodnje a bjez dohlada němskich móčnarjow služachu jenomu a

* Knauthen.

** Thalhofer, p. 538, 542 a 545.

*** Bogusławski a Hórník. Historija serbsk. naroda, p. 43.

† Alzog, Kirchengeschichte, p. 721.

†† eodem.

prawemu Bohu. Swj. Benno, kiž měješe swoje sydło mjez Serbami w Hodžiju, natwari tam w lěće 1076 cyrkę k česći swj. Pětra a Pawoła, rjadowaše Bože služby po wašnu swojeje Hildesheimskeje domizny a da našim předownikam tež serbske kemšace spěwanje.* Abo dyrbjał wón, sam basnik němskich duchownych spěwow, wón, kotremuž na swjatočnosći Božich službow wulcy zaležeše, swojim lubowanym Serbam swój spěw sapowjesć? Jemu připisujetaj so kěrlušaj: „Jene rjane džěčatko“ a „Tón džeń je jara radostny“.^{**}

Duchowne pěsnje tamnišeho časa, we mačeřnej rěci trjebane, běchu, kaž so wě, jeničcy płežozki lačanskich cyrkwińskich hymnow. Jako najstarše tajke spěwy mjenuje *Wackernagel*:

1. *Kum ſchepfaer heiliger Geift.* (*Veni creator spiritus*); přirunaj Wosadnik čo. 203.
2. *Wir ſingen ere und lobefanf.* (*Hymnum dei Glorie*.)
3. *Got ſage wir gnađe und eren danf.* (*Hymnum dicamus domino*.)
4. *Aller hohſter got der gute.* (*Summe deus clementiae*.)

Hdyž runje wo swj. Bennje porěčach, njezda so miele njeważne, tudy tež spomnić na jeho nic mjenje japoštołscy zahorjeneho rójnika swj. Prokopija. Prokopius přińdze wokoło lěta 1029 do Českéje a natwari w Sazawje klóštr, kiž bu 1035 swjećeny. We Sazawje buchu ideje swj. Cyrilla a Methodija pěstowane Boža mša, liturgiske spěwy a modlitwy buchu wot mnichow w słowjanskej rěci wotměwane. Sazawski klóštr pak slawi so nic jenož jako srjedžíšeo pobožneho žiwjenja za cylu wokolinu, ale tež jako wohnišeo wumjełstwa a wědomosće. (Přir. Zehner. *Geschichte der Kunſt des böhmischen Volkes*.) Prokopius pak, kiž so jako „*Dulce decus patriae* (słódka deba wótčiny)“ khwaleše, bu po swojej smjerći (25. měrca 1053) jako swjaty česćowany a k jeho česći je w Čechach 77 kapałow, wołtarjow a cyrkwiow a na Morawje 10 cyrkwiow natwarjenych. — A hdyž při tom na to džiwamy, zo tehdy naša serbska Łužica politisey wuzcy z Českéj zwisowaše, potom drje směmy lohko sudžić, zo je so tež tón abo tamny duchowny spěw wot tam k nám přenjesł, z najmjeňša potom, hdyž bě tež pola nas křesćanska wěra powšitkownje wobkrućena. Zo pak so słowjanska liturgija k nam pře-

* Knauth, Kirchengesch., p. 136.

** Machatschek. Bischofe des Hochst. Meissen, p. 68.

njesla njeje, za to starachu so biskopowje, Serbam a Slo-wjanam mało přikhilni.

Wosebity wlii na cyrkwiński spěw powšitkownje a na naš domowinski serbski spěw wosebiče měješe biskop Leisentritt (Jan Čichošlap) a jeho kniha: „Geistliche Lieder der alten apostolischen recht- und wahrgläubigen christlichen Kirchen.“ Wona bu tři króć nakładowana. Prěni wudawk z lěta 1567 250 němskich a ťačanskich tekstow a 181 hłosow wobsahuje. Druhi wudawk z lěta 1573: 240 tekstow a 167 hłosow a třeći wudawk z lěta 1584: 331 tekstow a 247 hłosow poskića.*

Sym slědžíl a pytał a so naprašował, tola njeje so mi poradžiło, serbsku knižku z Leisentrittowymi kěrlušemi nadeńć. Tohodla pak njesmě so dwělować, jako bychu jeho kěrluše so docyla do serbštiny njepřełožile a serbskemu katholskemu ludej njepřepodałe. Zo su so wěste kěrluše tež za Serbow wobdžěala, směmy nimale z wěstosé sudžić, hdyz so na hłowny zaměr spomnjeneje knihi dopomnimy. Běše mjenujcy tež w naší Łužicy wjele katholikow, kiž ze swojej cyrkwy nutrnje njezwisowachu a za jeje ťačansku liturgiju žanoho praweho zrozymjenja njemějachu. Za tajkich běše hižo to strašne a k wotpadzej wabjace, zo so na protestantskej stronje liturgija cyle abo tola z wjetša w ludowej rěci swjećeše; a tajki strach so powjetši samo ze słowami a hłosami kěrlušow, kiž so při tym spěwachu. Tak so mnohosé katholikow lutherskej wěrje tak rjec přispěwa, mjenje pak dla předowanego słowa přiwobroći.** Zo by so wliw wonych kěrlušow na wěriwych zahaćił, abo zo bychu so hižom pozeznate tajke kěrluše wěriwym wuwinyle, runje tohodla Leisentritt jako Budyšinski tachant swoje spěwařske knihi wuda. Strach pak, wo kotrymž spomnich, hrožeše runje kaž němskim, tak tež serbskim wosadam. A tak sebi hižo prawda a winowatosć žadaše, zo so duchowna wyšnosć tež za Serbow a za serbske kěrlušowanje postara. Ale hač su so te serbske kěrluše a hłosy čišciale, je wjacy hač dwělomne. Našich serbskich wosadow běše wšak tež tehdy jenož horstka. A nimo toho wosadni powšitkownje tajku knihu trjebać njemóžachu, dokelž njemóžachu čitać. Tajka kniha bu wosebje za dušowpastyrjow a za nawjednikow cyrkwinego spěwa spisana a w rukopisach khowana. Teksty a

* Bäumcher, str. 133 a sl.

** Thalhofer, 572.

hłosy so wěriwym předprajachu a spěwachu; čerstwy pomjatk luda přiswoji sebi je lohko a podawaše je dale. Tuż je derje móžno, zo so na tajke wašnje zbréka serbskich kěrlušow do pomjatka a wutrobow serbskeho luda jako trajace kubło zaścępi.

Najprěnjotniše a najstarše z našich serbskich kěrlušow zdadža so mi tohodla te być, kiž su němske hižo w Leisentrittowej knizy zapisane. Su to sčehowace:

Ev.-luth. Landes-
gesangbuch:

1. (Wałda 99.)	Tón knjez mój swěrny pastyrjo.
(Der Herr iſt mein treuer Hirt . . .	160.)
2. " 141.)	Posluchaj wěrny čłowjeko.
(Das ſind die heilgen zehn Gebot . . .	155.)
3. " 184.)	Khryst je horjestanył.
(Christ iſt erstanden	109.)
4. " 221.)	Ty, Khryšće, džeń a swětlo sy.
(Christ, der du biſt das liecht vnd tag . . .	361.)
5. " 222.)	Ty, Khryšće, sy džeń wjesoły.
(Christe, du biſt der helle tag	360.)
6. " 236.)	Přińdž pohanow o zbožníko.
(Der Heiden Heylandt kom her	52.)
7. " 241.)	Budź powitana jasna.
(Ave Maria, flare	—.)
8. " 252.)	Jene rjane džěćatko.
(Es iſt ein Kindlein vns geborn	—.)
9. " 255.)	Narodžilo so džěćatko.
(Ein find geborn zu Bethlehem	58.)
10. " 257.)	Přišoł je jandžel z njebjes sam.
(Es kam ein Engel hell vnd klar	—.)
11. " 260.)	Tón džeń je jara radostny.
(Der Tag, der iſt so freudenreich	65.)
12. " 261.)	Tón džeń je wot Boha so stał.
(Das iſt der tag, von Gott gemacht	—.)
13. " 274.)	Budź khwalen Jězus Khrystus.
(Selobet feiſtu Jeſu Christ	67.)
14. " 299.)	Hdyž Jězus na křiž přibity.
(Da Jeſuſ an dem Kreuze hung	86.)
15. " 296.)	Khrystus, kiž na zbóžnosći.
(Christus, der vns Selig macht	75.)
16. " 328.)	Džensa je tak swjaty džeń.
(Also heilig iſt der Tag	112.)
17. " 336.)	Stanył je horje Jězus Khryst.
(Erstanden iſt der heilig Christ	113.)
18. " 337.)	Wjeselće so, wšitecy wěrni.
(Frew dich, du wahre Christenheit . . .	108.)

Ev.-luth. Landes-
gesangbuch:

19. (Wałda 359.)	Khrystus je džens horje spěl. (Christ fuhr gen Himmel 120.)
20. „ 365.)	Nětk swjatoh' Ducha prosymy. (Mu bitten wir den heilgen Geist . . 130.)
21. „ 367.)	Přińdž Božo swjaty Ducho k nam. (Komm heiliger Geist Herre Gott . . 128.)
22. „ 370.)	Přińdž, swjaty Ducho, stworićel. (Kom Gott Schöpfer heilger Geist . . 126.)
23. „ 510.)	Toh' krala čahnu khorhowje. (Des Königs Banir gehn hervor . . —.)
24. „ 639.)	O Knježe Jězu Khryšće ty. (Herr Jesu Christ war mensch vnd Gott. 476.)
25. (Wosadnik.)	Wo Božim mjenje čehnjemy. (In Gottesnamen fahren wir . . . —.)
26. „	Česć khwała budź Bohu Wóteej. (Lob ehr sej Gott im höchsten Thron —.)

Evangelcy Serbja maju hišće scéhowace kěrluše, z Leisentrittowej zběrku so runace, přeserbšcene:

1. Ach Božo, hladaj z njebjesow [po Luth.] (Ach Gott vom Himmel seh darein 448.)
2. Zdžerž, Knježe, twoje słowo nam [po Luth.] (Bei deiner Kirch erhält uns Herr 161.)
3. Tom' jutrownemu jehnjatku [po Luth.] (Christo dem Osterlein 107.)
4. My Khrysta khwalić dyrbimy [po Luth.] (Christum wir sollen loben schon 57.)
5. Pad Hadamowy skazył je [po Luth.] (Durch Adams Schuld iſt ganz verderbt 141.)
6. Jězus Khrystus, naše zbožo [po Vehe] (Jesus Christus vnser Heiland 181.)
7. Srjedža w našim žiwjenju [po Vehe] (Mitten wir im Leben sind 489.)
8. Wy lubi ludzo kedžbujée [po Vehe] (Mu hör zu jeder Christenman 265.)
9. O dobrociwy Jězuso [po Hecyrusu] (O gütigster Herr Jesu Christ 176.)
10. O Jězu, mjeno najsłódše [po Hecyrusu] (Jesus ist gar ein süßer nam 548.)

Za to pak so w jich knihach njenamakaju čísla 7, 8, 10, 23, 25 a 26 mojeje horjejšeje zběrki.

Spytach dopokazać, zo naš lud w času Leisentritta, t. j. w času reformacije, haj hižo dawno prjedy serbske kěrluše spěwaše; spomnich při tym, zo pak tehdy kěrluše

za lud njeběchu čišćane, ale we wšelakich rukopisnych zběrkach zapisane, kaž džé so tež modleřske knihi tamneho a hiše pozdžišeho časa z wustojnej prócu wotpisowachu, ja wobsedžu tajke pisane serbske modleřske knihi z lěta 1768.

Z rozscěpjenjom cyrkwe w nawječornych krajach wustupi wažnosć cyrkwinskeho spěwa a kěrlušowanja čim raznišo a jasnišo. Čoho dla? Za katholskeho křesćana přikazuje so, zo ma „njedželu a swjaty džeň Božu mšu pobožnje slyšeć“, t. r. kedžblivje přitomny być a měšnika w jeho předpisanych a připoručených modlitwach scěhować, potajkim so sobu modlić. Lud so modleše. Cyrwinski spěw pak běše wěc wosebiće wuwučenych spěwarjow. Tohodla piše Thalhofer (p. 566): „Der Gesang der Psalmen, Cantiken und Hymnen ist in althristlicher Zeit nie und nirgends ausschließlich Saché des Wolfes gewesen, sondern es muß eigene Sänger gegeben haben.“ A kak mohł wšak tež lědma ke křesćianstwu wobroćeny lud při křesćijanskich Božich službach křesćianske spěwy spěvać (přir. džensniše missionsy). Cyrkej pak, kiž ludy wšelakich jazykow wobjimaše, dyrbješe jednoty, přezjenosće a pokoja dla we a při swojich Božich službach wšem w jenajkej rěci služić — a tohodla běše tež liturgiski spěw laćanski. Z tym pak njeje prajene, zo so při wobrjadach zwonka liturgije njejsu kěrluše w mačeřnej rěci spěvale; ně, budžemy wiđeć, zo je so to wšudžom a we wšech časach stawało. —

Za evangelskeho křesćijana pak je kěrluš do srjedž liturgije stajeny; Bože služby so kěrluša njehodža wuslec. Tohodla měješe tež za evangelskich křesćanow docyla — a z tym tež za evangelskich Serbow wosebiće — a za jich zjawne Bože služby cyrkwinski spěw wjele wjetšeje wažnosće hač za katholikow; a tohodla zaležeše tež evangeliskemu duchownstwu a samo swětnym přestajenym wjele bóle na tym, zo bychu k hódnym kěrlušowym kniham dospěli. —

Při tym pak eheu hnydom wopačnemu měnjenju napřećo stupić, jako by na katholskej stronje spěw w mačeřšinje so zanjechał. Cyrkej wobsedži nimo měry bohaty poetiski poklad. Zo je wulki džél tuteje poesije we laćanskej rěci spisany, na tym so žadyn znajeř cyrkwinských staviznow džiwać njemőze. „Cyrkej je wulka a široka a ma městnosće za wše strony, zaměry a prócowanja.“ * A tak je pod jeje škitom we wšech křesćijanskich ludach duchowna poesija tež w mačeřnej rěci zakćela.

* Hettinger, p. 144.

Haj, hišće wjacy! Wona je so z lubosēe k wěriwym swojich liturgiskich zasadow a prawidłow trochu wzdała a do toho zwoliła, zo smědža so tež při swjatočnych liturgiskich Božich službach kěrluše w mačeřčinje zanošować a z nimi kemše přewodźeć, a to počahuje so wosebje tež na ūžiskich Serbow. To dowola wuraznje we swojim předpisu biskop Čichošlap-Leisentritt (přirunaj Meister p. 58).

Tak spěwamy runje my Serbia — a z džela činja to tež Češa, Polacy, Khorwaći a Němey — kěrluše w mačeřnej rěci při swjatočnych liturgiskich Božich službach; tajke stare zwučenje wobstoji pola nas nětko hižom přez 300 lět jako *consuetudo non contra jus commune liturgicum*, a je jako tajke připóznate a ze swojej starobu sanctioniowane.

Lisčina z lěta 1323 wobswědča, zo su so w Bayerskéj hižo tehdy při liturgiji spěwy „*in lingua vulgari*“ spěwały.*

Spušćomne stawizny našeho cyrkwienskeho spěwa dosahuju hač do spočatka 17. lětstotka. Wjacy króć sym hižo naspomnił, zo naši předownicy — haj wšedny křesčanski lud do cyła — w minjenych lětstotkach a tež w srjedźnym wěku „z hłowy“ spěwaše. Tak piše Wałda: „Naši Serbia su swoje kěrluše z wjetša z pomjatka spěwali, kaž su je nawuknyli, a kaž je hišće do džensnišeho dnja spěwaju.“** Z dobom — abo tola po času, wěsće pak z kónca 16. lětstotka — trjebachu so při zjawnych Božich službach hižo rukopisne zběrki serbskich kěrlušow. „Tón, kiž je tajku zběrku napisał, je ju tak pisał, kaž je to spěwař jemu do pjera dał“**

Bjez džiwa je tohodla, zo so do tajkich z hłowy spěwanych a z hłowy zapisowanych kěrlušow zmylki, kaž wopačne słowa, wopačne nazynki, njerunosć złóžkow, wopačny prawopis atd. zawlečechu.

Sejm hornjołužiskeho markhrabinstwa myslęše tohodla hižo w lěće 1689 na to, tutomu njedostatkej wotpomhać a wobzamkný: „Die gewöhnlichen Kirchengefänge in der wendischen Sprache revidieren und in einer durchgehends gebräuchlichen wendischen Sprechart in öffentlichem Druck herausgeben zu lassen, auf daß ins fünftige der eingerissenen Unordnung und Ungleichheit der wendischen Lieder möge abgeholfen werden.“

Ale hakle lěta 1710 dóndže k tomu. Tři winy mjenuja so, kiž dothe komdženje zawinowachu:

1. w septembrje 1706 doby so šwedski kral Karl XII. do Sakskeje a tež do Budyšina,

* Gesangbuch der Herzogl. Württembergischen kath. Hofkapelle.

** Wałda. Předrěč k „Jězusowej winicy“.

2. 20. febr. 1709 zemrě předsyda komissije, kiž te spěwařske knihi přihotowaše, archidiakonus Praetorius w Budyšinje, a
3. 22. haprleje 1709 bu Budyšin z wulkim wohnjom překhwatany.

Lěta 1710 skónčnje prěnje spěwařske knihi ze serbskimi kěrlušemi w čišeu wuñdzechu z napisom:

„Das neue Deutsche und Wendische Gesangbuch, darinnen Herrn Dr. Martini Lutheri und anderer geistreicher Lehrer Ge-sänge in guter Ordnung zu finden.“

Auf sonderbare Verordnung der gesambten Stände des Markgrafthums Ober-Lausitz von Land und Städten, zum gemeinen Gebrauch der Evangelischen der Ober-Lausitzischen Kirchen in öffentlichen Druck gegeben.

Budissin, verlegts Johann Wilisch.

Gedruckt mit Gottfried Gottlob Richter's Schriften."

W předslowje so praji: „Die in dieser Ausgabe enthaltenen Lieder, welche fast sämtlich nur aus Übersezungen alter deutscher Kernlieder bestehen, zerfallen in drei Hauptkreise, in Fest-, Katechismus- und Haus- und Sterbelieder.“

Jako spisaćeljo mjenuja so:

Pawoł Praetorius, duchowny při „hornjej cyrkwi“ w Budyšinje.

Hans Ast, duchowny při „serbskej cyrkwi“.

Jurij Mathej, duchowny w Khołmcu a

Jan Waurich, duchowny w Bukecach.

Tutón prěni wudawk 202 kěrlušow wobsahowaše. Druhi wudawk z lěta 1719 běše wo 42 kěrlušow wobohačeny. Další wudawk z lěta 1733 wobdžěla Jan Böhmer we Wujezdze (pozdíšo duchowny w Budyšinje při „hornjej cyrkwi“). Wón přida 78 nowych spěwów, we knihach: „Duchowny wopor wěrnych křesčanow“, wuwostaji připódla stejacy němski tekſt přjedawšich třoch wudawkow a wuzwoli za swój wudawk oktavny format. — Přewulki format přjedawšich wudawkow běše mjenujcy někotrehožkuli wottrašił, ze spěwařskimi knihami k zjawnym Božím službam přikhadźeć. — Hižo lěta 1734 scěhowaše druhi nakład jeho spěwařskich knihow. Lěta 1740 přida Böhmer swojej knizy wosebity džél z 144 nowymi spěwami, kotryž wón lěta 1741 rozmnoži z 63 čislami, tak zo běše w jeho spěwařskich knihach skónčnje 529 kěrlušow zjednočených a wočiščanych. (Mjena přełožerjow hl. we wudawku z lěta 1770 str. VIII a IX.)

Kěrlušowych knihow běše tehdy na 20 000 eks. rozšěrjenych (hl. Šérach, str. X).

Zahorjeny serbski spěwař běše Adam Gottlob Šérach (Sehirach), duchowny w Budyšinku. Z horlioséu za Božu česć a spomoženje swojich Serbow wón z Davidom praji: „Swěće, twoje wašnje to je samopašne, ja za nim njerodžu. Za to myslí sebi moja wutroba na dobry kěrluš, ja chcu spěvař wo kralu; mój jazyk je pjero dobreho piſarja; ty sy najrješni mjez čłowjeskim džěćimi, ja chcu twoje mјeno wopomnić wot naroda k narodej!“ Jeho kniha z lěta 1741 hišće 5 króe z nowa wuńdze; Šérach ju kóždy króč před čišćom přehlada. — 1756 pak přida ji zběrku, z 80 nowych kěrlušow wobstejacu, pod mjenom: „Zběrane kruški Božeho dara“. Tale zběrka je Serbam zawěsće jara witana a jara luba byla; wona bu hišće pjeć króč z nowa wudata a bu w běhu 9—10 lět na 8000 eksemplarow pokupjenych.

Po času pak tež Šérachowe „Kěrlušowe knihi“ wjacy njedosahaču, dokelž so w nich kěrluše za wěste přiležnosé njenamakachu, na př. za domkhowanu, za wěrowanje, za cyrkwienske a krajne swjedźenje atd. Tuž zeńdzechu so lěta 1835 we Wósporku evangelscy serbscy duchowni a wobzamknycy, zo ma so serbskim spěwařskim nimo Šérachoweje zběrki hišće druha zběrka přihotować a přidáć. Ta na 184 kěrlušow zrosće. W lěće 1838 bu tutón přidawk čišćany a wudaty. Wosebitu zaslužbu wo tuto džělo dobychu sebi: Pastor prim. Lubjeński a pastor Jakub z Budyšina, pastor Mjeń z Bukec, pastor Rjeda z Hodžija a pastor Voigt z Hrodžišća.

Wo tutym wudawku ev. serbskich spěwařskich němski chronista piše: „Diese Liedersammlung stand im hohen Ansehen beim wendischen Wolfe. Insbesondere aber muß als ein historisches Dokument von der allgemeinen Anerkennung, die das Gesangbuch gefunden hat, der Umstand hervorgehoben werden, daß die Herausgeber des kathol.-wend. Gesangbuches kein Bedenken trugen, aus dem lutherischen gegen 130 Lieder zu entlehnien.“

Kak daloko posledniše wuprajenje trjechi, njechamy tu přepytować, bjez dwěla pak běše to sprawne wuměnjenje a wurunanje. Njech nas spomnjene słowa, kiž su zawěsće tež historiski dokument tehdomneho zahorjenja za Božu česć a za spomoženje Serbow, kaž tež za mjezsobnu dowěru wobeju wěrywuznaćow, k prašenju wjedu: „Kak je so serbske kěrlušowanje na katholskej stronje wuwiwało?“

Prajach hižo, stari Serbja z pomjatka spěwachu — kěrluše buchu z woprědka z ruku do zběrkow zapisowane, pozdžišo hakle tež čišćane (za luth. Serbow přenje 1710). Hdy buchu přenje kěrlušowe knihi za katholskich

Serbow čišćane, njemóžu dowuslédžić. Prěnje znate spěwařske knihi za katholskich Serbow nadoby serbska literatura w lěće 1785, wudate wot Michała Wałdy.

Michał Wałda narodži so 5. sept. 1721 w Čornecach, běše wot lěta 1761—1776 z fararjom w Radworju a zemrě 14. oktobra 1794 jako kanonik tachantstwa „Swj. Pětra“ w Budyšinje; wón leži při „Křižnej cyrkwi“ w Radworju pokhowany.

Tam su jemu jeho česćowarjo pomnik na row stajili, tola najčestniši a njezachodny pomnik je sebi Wałda sam stajił we swojich spěwařskich z napisom: „Spěwawa Jězusowa Wincza, to jo duchowne a powne kěrlušove knihi.“

Wona w lěće 1787 wuńdže. Zo pak wona prěnja kath. kěrlušova kniha byla njeje, z Wałdoweje předrěče spóznamamy, hdyž tam wón piše: „Te stare, wot našich pobožnych předownikow wondate kěrluše su tu wšitke wostałe.“ Z tym wón wobswědčuje, zo su tu prjedy jeho spěvařskich hižo druhe tajke knihi byłe.

Wałdowu pilnosć a wutrajnosć dyrbimy wobdžiwować. Jeho knihi wobsahuja 659 kěrlušow. Wón sam charakterisuje swoje džělo takle: „Wšitke te stare kěrluše, kotrež su z němskeho abo laćanskeho přełožene, sym přehladał a zrunał. Te nowe kěrluše sym zwjetša z němskich Šlezskich* a Drježdžanskich** nowych katholskich kaž tež druhich kěrlušowych knihow do serbskeje rěče přełožil.“

Nimo toho Wałda hłosy ke kěrlušam hromadžeše, přehladowaše a skónčnje za kóždu lužisko-serbsku cyrkej choralnu knihu napisać da. Za Radwoř pak k tomu hišće *Antiphonarium* a *Agendu* zhotowi.

Wałdowa „Spěwawa Jězusowa Wincza“ běše podložk a žórło za pozdžišo wukhadźace katholske serbske spěvařske knihi, kajkež su:

1. Wincza Jězusowa, t. j. „Te nowe paćerjace a kěrlušace knihi“, tak mjenowane „Ralbičanske spěvařske“ z lěta 1807.
2. Jězusowa Wincza, t. j. „Modlitařske a spěvařske knihe“ tak mj. „Wotrowske spěvařske“ z lěta 1836.
3. Jězusowa Wincza, t. j. „paćerjace a kěrlušace knihe“ tak mj. „Khrósćanske spěvařske“ z lěta 1853.

Přirunajmy tute tři kěrlušowe knihi z Wałdowej knihu!

* Der hl. Gesang zum Gottesdienste in der röm.-kath. Kirche 1777. (Landshut Schlesien.)

** Heil- und Hilfsmittel zum thätigen Christentum zum Gebrauch der Josephinischen Jugend zu Dresden 1767.

1. Ralbičanske maju jenož 87 kěrlušow. Mjez nimi sčehowace, kiž we Wałdowych njejsu:

1. O Marija, dobru nóc (pag. 276).
2. Budź khwaleny Jězom Khryst (p. 287).
3. Božo Wótče, kiž ty swojom' ludej sy slubił (p. 249).
4. Chcemy Boha česćować (p. 297).
5. Do teje čorneje drasty cheu so kledować (p. 310).
6. O radujće so Bohu (p. 238).
7. O słódka knježna (p. 272).
8. Stanył je horje J. Chr. — khwalmy Boha (p. 327).
9. Tebje my Boha khwalimy (p. 250).

2. We Wotrowskich namakuje so 133 kěrlušow, mjez nimi je 5 kěrlušow, kiž Wałda nima:

1. Džěćatko kolebajmy (pag. 319).
2. O Jězusko mój (p. 325).
3. Stanył je horje — khwalmy Boha (p. 356).
4. Tebje my Boha khwalimy (p. 368).
5. O słódka knježna wšich knježnow (p. 377).

3. Do Khrósćanskich je 143 kěrlušow přijatych; 13 z nich Wałda hiše nepodawa:

1. Ach Marija, dobru nóc (p. 436).
2. Bohu budź Knjezej wěčny džak (p. 432).
3. Džěćatko kolebajmy (p. 454).
4. O hórka smjeré! surowy sud (p. 375).
5. O Jězusko mój (p. 456).
6. O lubowarjo najwjetši (p. 381).
7. O słódka knježna wšich knježnow (p. 427).
8. Překrasny swědko Khrystusa (p. 505).
9. Spěwaj jazyk (p. 346).
10. Stanył je horje J. Chr. — khwalmy Boha (p. 491).
11. Tebje my Boha khwalimy (p. 359).
12. Tón cyły swět so zraduje (p. 478).
13. Tón tak swjaty sakrament (p. 344).

Z tym, zo kath. Serbja pódla Wałdoweje „Winezy“ tež Ralbičanske, Wotrowske a Khrósćanske spěwařske knihi mějachu a trjebachu, běše šćepjenje dokonjane — a je na 100 lět doňho trało.

Čohodla so kath. Serbja z Wałdowej knihu njespo-kojichu?

a) Wałda (runje kaž Böhmer, Šérach a Lubjeński) hromadžachu a wozjewichu wšitko, štožkuli móžachu nadeńć. Pilni a wutrajni tući mužojo běchu, mjenje pak kritisecy. Jedyn druheho tak rjec na ličbje kěrlušow přesčehnyć pytaše. Zo so při tym do mnoho dobreho tež słabe zorno

a same pluwy změšachu, je bjez džiwa. Knihi same pak buchu z tym tołste a čežke, tak zo — kaž hižom Böhmera skoržie słyšachmy — lud z tolskej a wulkej knihu rad kemši njekhodžše.

b) Katholik njemóže pódla kěrlušowych knihow pačerjace knihi parować. We Wałdowej knizy njenamakaš modlitwy. — [Knihu z modlitwami wuda Wałda wosebje a to 800 stron wobsahujecu.] — Tak dyrbjachu wěriwi, kiž „Jězusowu Winczu“ drje lubowachu, pódla njeje hišće tołstu knihu z modlitwami kemši sobu nosyć.

c) Wałdowa kniha běše předroha.

d) Katholscy Serbja mějachu zdžela hižom a znajachu kěrluše, kiž běchu wašnju jich kemšenja, jich swjedženjam w běhu cyrkwinskeho lěta, jich liturgiskim wobrjadam lepje přiměrjene a kotrež jim tež dogmatisey bliže stojachu; a te zeznawši přimachu radšo za nimi město wšelakich starych spěwow, kaž my to widžachmy ze přirunanja wobsaha Ralbičanskeje, Wotrowskeje a Khrósćanskeje winicy.

Runje 18. lětstotk khwalbny wobraz nabožneho žiwenja a wěriweho ducha njeposkića. Nabožne wuskušowanje a mudrowařstwo běše hesło tamneho časa, časa rationalismu. Rationalismus doby so tež do cyrkwineho spěwa a wukonješe sylny wliw na nabožnu lyriku. Kěrluše Gellerta, Klopstocka a druhich buchu wot wudawarjow němskich a tež serbskich nabožnych spěwow pak njepřeměnjene pak trochu předzélané přiwzate. A tež Wałda a jeho rowjeńkojo běchu džěći swojeho časa.

W 19. lětstotku cyrkwiny spěw k nowemu kćěwej wocući. Kehrein, Bone, Mohr, Dreves čeŕpachu swoje wupłydy z hymnologije srjedźnego wěka a runachu nowe puće. Tajke hibanje tež na naš narodny cyrkwiny spěw płodny wliw wukonješe a serbskich kěrlušarjow zbudži. Mjena tamnych, kiž w spočatku 19. lětstotka uabozne spěwy basnjachu a spěwachu, nam jich pokornosć zamjelča. — Z nowišeho časa mjenuju Dučmana, Kubaša, Skalu a Libša.

Wosebite zaslužby pak sebi doby naš Michał Hórnik wo naše cyrkwinske spěwy. Wón staji sebi dwoji nadawk:

1. z wulkeje mnohosće hódne kěrluše swědomiće zwubjerać a jich narym a rěč po móžnosći wudospołnić.
2. za kath. Serbow a jich wosady něhdys zhubbjenu jednotu z nowa dobyć a ju za přichod zawěścić.

Wobaj nadawkaj wón dospě z wudaćom „Pobožnoho wosadnika w lěće 1888. (324 kěrl.)

Tutej knizy předkhadžešťaj tak rjec na připrawjenje k poslednišej dwě mjeńšej knizy:

- a) w lěće 1878: „Mjeńše spěwařske knihi za kath. Serbow“ (z 149 kěrlušemi).
- b) w lěće 1879: „Pobožny spěwař“ (t. j. prěnja kniha z modlitwami).

Druhi wudawk „Pobožneho Wosadnika“ wobstara Jakub Skala w lěće 1900, z přidawkom wobsahujcym 22 nowych spěwów (do hrom. 346 spěwów)

Tak džě maju nětko evangelcy Serbja swoje „Duchowne kěrlušowe knihi“ a kath. Serbja swojoho „Pobožnoho Wosadnika“. Woni waža sebi swoje kěrluše jako drohi narodny poklad. Zbožowni my budžemy, tak doňho hač budžemy naše nabožne cyrkwińskie spěwy lubować. Ze serbskim spěwom, ze serbskim kěrlušom stoji a spadnje serbska rěč a serbska swěra ke křesčanskej wěrje a pobožnym wašnjam našich wótcow. „Kěrluš je modlitwa, wosebniša, wjeselša modlitwa, je rěč njebjeskeje woporniweje a woprowaceje lubosće.“ A jako tajki njech serbski kěrluš klinči hač do najdalších časow „Bohu k česći a Serbam k wužitku!“

Rěčespytne zeškrabanki.

Zestajał a podał Michał Nawka-Radwoński.

I. Serbščina a cuze słowo.

Prof. dr. Muka piše w Č. M. S. 1903, str. 64:

»Ze słownika našeje pisowneje rěče maju so wšelake wopaki stworjene a wopaki nałożowane słowa wustorkać; tež mamy so wosebje zdalować wašniskeho nałożowanja njetrěbnych cuzych słowow a hordaskeho blyskolenja z cuzbnistwom.«

Faraí Libš da so w »Katolskim Pósle« 1906 w 9. čisle takle slyšeć:

»W swojim času pokazowaše so ... škódna wěc w našim pismowstwje, to bě přehnaty purismus. Purismus wobstoji w tom, zo chcedža kóžde cuze słowo z rěče wuplěć a wukorjenić. Njetrěbne cuze słowo ma so wotstronić, ale nic kóžde cuze słowo. To naposledku tež žana rěč njedokonja a njeznjese, a dosé husto je cyle dwělomna wěc, što je cuze a što naše. Blido (bild), butrobas (Butterfaß) stej cyle wěsće němskej słowie, zaso němske pflug je cyle wěsće serbske pluh, ale nikomu to na mysl njepríndže a nichtó to njewotstronja.«

Farař Handrij Dučman we swojej »Duchownej Różowni« (z l. 1872) dodawa:

»... z czymi słowami njetrjebawši naměšana rěč je směšna, a cuze słowa dyrbja so tola tež wuknyć.«

Přihłosuju. Jeničcy »blido« mam za serbske słowo. Wotstronujmy njetrěbne cuze! Bohužel je so — wosebje w poslednim času — wjele němskich słowow njetrjebawši w serbščinje, wosebje we rěčanej serbščinje, zahnězdžilo. Ale cuze Serba wabi, byrnjež njetrěbniše bylo. Zwabiło je tež mje, zo bych so raz z nim zabjerał. Wodajće! Předčuwam, zo budže tež to z wuspěchom za hľubše pónzače serbščiny.

Mamy cuze słowa ze wšelakich rěčow; ale njedóstachmy wše njeposrědne z nich. Posrědnicy běstej čěšcina a němčina, susodey serbščiny.* Z toho wukhadža, zo mnohosć cuzych słowow hižo originalnych njedóstachmy, ale naněmčene a načěšcene. Z němčiny mamy nimo toho hiše dołhi rjad němskich słowow njeposrědne.

Kak cuze słowa pisać? Po czym. Ale **naserbščene** po serbskim. Tuž: muzej, kofej, rebeljon, katolski, ženij, kuraža, zopa atd.

1. *Kajkeho rodu su naserbščene słowa?*

a) *Mužskeho rodu* pokhadžace z němskich abo naněmčenych słowow mužskeho, žónskeho a srjedźnego rodu:

**Stamm* — štom, **Prozession* — procesion, *Gerät* — grat, **Museum* — muzej, *Rosarium* — rózarij, pl. rózarije.

b) *Žónskeho rodu* (abo žónskeje deklinacie) z cuzych słowow mužskeho, žónskeho a srjedźnego rodu:

**Graf* — grofa, *Narr* — nora, **Mußkat* — muškota, **Karl* — Korla, **Mai* — meja, *Vindchen* — bindka, *Schäfchen* — šalka.

c) *Srjedźnego rodu*: **Öblate* — woblatk (nětko z wjetša woblatko kaž éelatko).

Petroleum* — petrolij a petrólej (rědko: petrólijo). Woblatko a petrolij stej jeničkej srjedźnego rodu; wobej z nowšeho časa. Ze staršeho časa by jako cuze bylo jeničke: blido.* Hižo z toho wosamočenstwa scéhuje, zo blido njeje cuze. Nimo toho za jeho serbsko-słowjanski pokhod swědči to, zo ma ruščina za jědž samsne słowo: **bljudo блюдо.)

* Hižo w rukopisnym Swětlikowym přełožku Stareho Zakonja (1695 – 1707) namakaš słowo blido w 3. Mójz. 24, 6. a 2. Mójz. 25, 23.

Přisp.: Naserbšćene neutra, kiž je Pful swojeho časa zawjedował, su přećiwo serbskemu duchej; tohodla nichtó hižo njepiše na př. gymnazijo, ale gymnazij.

d) *Indeklinabilia* su: Jessa, zoda, dogma, drama, Gessen. Zoda by lěpje fem była. Radšo dogmat a dramat jako mascul. — čohodla nic doslědne.

Přisp.: Naserbšćene přidawniki su pak sklonjowane, na př. lózy, centralny, realny, neutralny, pak njesklonjowane na př. lindyr drasta, fajn holčo, fidel člowjek, nobl ludžo, modern svět. (K. Posoł: moderny.)

2. Bohatosé serbšćiny.

Serbšćina ma, štož z radoséu naspominam, mocy dosć, mnohe słwo ze swojeho tworić. Mamy wjele serbskich słowow, hdźež ma — zo bych přirunował — němčina požčenki. Něsto příkladow.

Pretium — Preis — płaćizna, zapłata, musculus — Myszel — myška, punctum — Punkt — dypk, ramus — Rahmen — wobłuk, rectus — rechts — prawy, reus — Reue — kaće, strata — Straže — droha, cellarum — Keller — pinca, cera — Kerze — swěca, catena — Kette — rječaz, cerasus — Kerſthe — třešeň, wišnja, clarus — klar etc. — jasny, coquere — fočen — warić, curtus — furz — krótki, mantillum — Mantel — płaśc, zwěřnik, mercatus — Markt — torhošćo, wičnišćo, wiki, materia — Materie — maćizna, ordo — Orden, Ordnung — rjad, porjad, tactus — Taft — hrana, pendulum — Pendel — machawa, pipa — Pfeife — truba, trubjel, trubjałka, hwižk atd, pilum — Pfeil — kłok, pilarius — Pfeiler — stołp, pars — Partei — strona, tractarius — Trichter — lik, pauza — Pause — přestawka, turtur — Turteltaube — tujawka, platea — Plaż naměsto, pix — Pech — smoła, campus — Kampf — wojuowanje, wójna, puteus — Pfütze — luža, boletus — Pilz — hrib, cuniculus — Kaninchen — nuk, cancelli — Kanzel — klětka, palus — Pfahl — koł, kolik, cassa — Kasse — pokladnica, breve — Brief — list, aper — Eber — kundroz, ervum — Ěbje — hroch, feria — Ferien — prózdniny, archiatros — Arzt — lěkař, pirus — Birne — kruš(w)a, febris — Fieber — zymnica (četka), pluma — Fläum — mošk, organum — Orgel — piščeles, flagellum — Flegel — cypy, gryllus — Grill — čwjerć, šwjerć, flamma — Flamme — płomjo, festus — Fest — swjatk, swjedzeň, hora — llhr — časnik, vesperae — Vesper(bröt) — swaćina!, scribere — schreiben — pisać, dictare — dichten — basnić, natio — Nation — narod,

gaza — Gąs — płun, discus — Tiſch — blido, insula — Insel — kupa (wotrow), linea — Linie — čara, Hekate — Hexe — khodojta, kuzłařniča, sarkophag — Sarg — kašć, musica — Muſik — hudźba, fenestra — Fenster — wokno, natura — Natur — přiroda, religio — Religion — nabožina, rhytmus — Rhythmus — stup (Wałda), interesse — Interesse — zajimanje, processus — Prozeß — skóržba, congressus — Kongreß — zjězd, theatrum — Theater — džiwadło, radere — räfieren — truhać, regere — regieren — knježić, industria — Industrie — přemyslo, processio — Prozeßion — wobkhad, instrumentum — Instrument — nastroj, persona — Person — wosoba atd. atd.

II. Nałożowanie przedłożki (praeposicije) na.

a) Prawe nałożowanie widzimy w tychle příkladach z ludu a pismowstwa zezbéranych:

Na wsy stoi lipa zelena. Bydlić na šuli, na hródzach. Być na najstwje. Na hnězdze sydać; na dworje stać abo na polu (poli), na zahrodze. Na wójnje (im Kriege). Na wodźe (zu Waffer). Něšto na wočomaj mēć (ſich etwas vor Augen halten). Kmótřa su na winje (na piwje, na rejach, na koncerē, na spěwanju). Jan je na službje. Kruta mandželska muža na wuzdze dzerži. Na switanju (beim Morgengrauen). Wołmu na kozy (město na wowej) pytać. Na jutru am Morgen (z přisłowow).

Na (dnju) Symana Judy; na (dnju) swyatych třoch kralow; na Jana, na Michała zu Michaeli. Na slónceu im Sonnenchein oder an der Sonne.

Khodžić na džělo, na běrny (to rěka běrny zběrać), na wišnje (t. r. jěsc). Na słowo wěrić. Na wulku kołbasu, na kermuš(u) hić, na prózdniny (in die ſerien), na wino hić. Někomu na nozy spomhać. Někomu robotu na šiju walić. Na hubu placnyć, na drobjaz roztrásć, na pokoj wostajić. Na běrtle měrić, na palej hwizdać. To budže na swjatu Nihdu (= nihdy) abo na swjate Wono. Na ranje wocućić. Dom na tři lěta wopušćić. Na wječor gegen Abend. So na horu doprać. So na cyły swět ženić (na ničo). Na wše štyri hanjeć. To džělo na dych abo na stawy pada. Něchtóžkuli so na tykancy loji, něchtóžkuli na žě. Na suche snopy njewjedro čehnje. Wowcu na wjelka šeuwać. Na přewodženje, na šiće hić. Na čeknjenje spomhać. Na měšnika wuswjećić.

Psa na krótke zwjazać. Wotežku bóle na krótke wzać. Na wysoke stajeć, na čopło stajić. Na dołhe. Smy na rozno wir ſind entzweit. Smy wšityc do jenoho (ſind einig).

Kraj je na wody bohaty (wafferrich). Ta na hubu nje-kromi. Kón je na bruń bärby. Na zeleń, na čorń, na módro. Na strowje Proſit! Na zjawne, na wěcene.

Na předań, na dóstáń, na khowań (Swětlik). Na wšón posledk (zú guter leſt). Na samsnej woči widźeć (mit eig. Augen ſchen). Na žimanje mokre (z přisłowow).

Přisłowa: To su dobre časy, hdyž pčoły na stare noša. Džewjeć hubow na tebje, jena lutka za tebje. Hdyž je Bóh za nas, njech je swět na nas. Wón budže na posledku psy kałać. Ani kral ničo na rozéiski nima.

b) **Wopaki** pak je: Na bohatym (?) posłuchařstwie njebudže brachować (město: Posłuchařstwa brachować nje-budže). Bohaty na štomach, na wodach, na jejach, na džéech Njemóže-li dha bohaty tež pod štomami, na pěsku město na wodze, na kofeu abo na winje město na jejach, na swinjoch město na džéech być? To ma rěkać: na štony (drjewje) bohaty (kraj), bohaty (khudy) na wody; podobnje jako khromy a spěšny na hubu, sylny na stawy (na móc), wulki na brojenje, khory na žołdk, slepy na wobě woči atd. Tu tež nichtó njepraji: khromy na hubje, khromy na žołdku, slepy na wočomaj atd.

III. Wśelake mjena w serbskich přisłowach.

1. Swójbowarske mjena w přisłowach.

Wo **pjenjezec** holcy braškowje z daloka khodža.

Babyduška je **wóćkecom** z lěkařku.

Mydło, česak a ščeć chce **čistakec** Madleńka měć.

Dwoje piwo w jenej pičoły měć je **Judašec** wašnje.

Złotakec Kata so wupěra zdata.

Džeeelec a **kalikec** kruwy dónčki połničke dejá.

Mudrec* knjezej so tež nimo kuli.

Mudrować móže tež **hłupikec** kopoł.

Nadobny pachoł tež ze **sydanec** holcami rejuje.

Na **fararjee** ladko so nikomu njecha.

Po **palencee** puću so do **khudzie** dže.

W Radyserbowych »Přisłowach« su »mjena« pak z małym, pak z wulkim spočatnym pismikom pisane. Ja sym za mały. Też sławne »wonecy a kukecy« zdadźa so mi při-sprawnišo z małym spočatnikom pisane; tajke njezamyla. Wězo Judašecy njech maju J.

* Samsna wopačnosć kaž w słowach: Suchec, Andrickec, Nowotnec atd. Ale hižo zakorjenjena, tuž swojego prawa.

2. Zwosebnjenja w přisłowach a prajmach.

Podobnje jakož ze swójbowařskimi wurazami ma so ze zwosobnjonymi džiwnych wurazow.

Mikusk je wumrjeł a dawačk so hišće narodžił njeje. Nimaš ma kóžde lěto młode.

To budže na swjatu **nihdu** (nihdy) abo na swjate **wono**.

Nó, wšak móžeš tež z wulkim spočatnikom pisać, ale njetrjebawši je.

3. Bibliske mjena w přisłowach.

Jich pl. njehodži so němski.

Kóžda Jěwa swojeho Hadama narěčeć wě.

Mamon zalěpja Nabalam wuši, hdyž tradańcy proša. Slěborniki Judašow činja.

Žana woda na swěće, kiž by Pilatusow myła.

Žónki samym Salomonam mozhy wutoča.

Judašow je na swěće wjacry hač za nich wosycow w lěsach.

Delile Symsonam potajne wěcy wuklukać wědža.

Někotryžkuli zastarc je Sirach.

Absalomojo su hišće džensniši džeń. (Rozjasnenje da přisłowo; Absalom, kajki to zwonka krasnik a nje-krasnik znutřka.)

(Fałšni) Judašowje so hišće wšitey zwoběšeli njejsu.

Hadamje, Jěwu sej njewostaj samu, za tej had ťaka. Hadam na Jěwu suwa a Jěwa na hada storka.

Hoborje nječiň so wulki: Davitk će wali.

Hordym Nebukadnecarjam Bóh wowrótnić dawa.

Jedyn Sodom hľubina pőzrě; ale Sodomow je hišće wjele.

Jěwy su přez Hadamow.

Pilatus bě bohot, a kotry bohot njeje Pilatus?

IV. Mateja 6, 12.

Hórník w předsłowje k Nowemu Zakonjej (1896) na VII. stronje piše: »Někotre latinismy (jakož: wodawamy našim winikam) smój zamyslnje wostajiło.« Zamyslnje, ale z kajkich přičin? Čohodla njesmělo město »našim« stać »swojim«, hdyž duch serbštiny to žada? Ja so njebych serbskemu duchej spjerał; bych jeho z tym zaspěwał.

Njeje-li z cyła nihdy w serbskim Wótčenašu rěkało: »swojim winikam? Ju; pohladaj do »Parochiale Mis-nense« z lěta 1716, tam na 11. stronje čitaš: „ha wodaw

nam našče Wíné | hafo též mé wodawamé ſwojim Winiſam“. Štó je takle číſćeć dał?

Georgius Augustinus Swotlik, Can. Resid. & Consist., kiž je předſlovō sobu podpísał.

Ale Jakub Tie w swojej rěčnicy z l. 1679 piše: „hafo též mé wodawamé naſſim wiñifam“.

Potajkim je pozdžišo Swětlika někajki mudrak sorabism wuſmórnył a germanism abo latinism zasunył. Štó pak by to był? Snadź něchtó z knježich duchownych za tym pohladnje?

Što ma Swětlik w swojim přełožku Sw. Pisma, khowanym na tachanstwje w Budyšinje?

M. Nawka.

Rěčespytne drobnostki.

Podawa Jurij Libš, farar em. w Žitauje.

(Pokračowanje z 13. zwj.)

Włoski, čes. vlaský, pól. włoski, itaļieniſch. Pola nas so jenož hiſće trjeba: włóſki worjeh, wälſche Nuſſ. Hewak dyrbimy ſłowo italski přiwzać. Jako swójbne mjeno je Włoski hiſće znate a mělo so potajkim pisać **Włoski** abo lepje Włóſski, n i c pak jenož Wóſki. Prawje by bylo, š a s, dokelž so wotwodžuje wot Walach.

Rozomowy čłowjek, Verſtandeſmenſch, člowjek, pola ko-trehož je rozom bóle wuwity, dyžli druhe moye ducha, wosebje hač čuće. Rozomny člowjek, verſtändiger, vernünftiger Ménſch. Pólski słownik ma za to, štož něm. Verſtandeſmenſch woznamjenja, praktyk. Wězo lud tak něžneho roz-džela njeznaje a tuž tež ſłowa rozomowy nima, tola při pisanju je tajke rozeznawanje trěbne. Tuž bych za to był, zo by so za něm. Verſtandeſmenſch „rozomowy“, za něm. verſtändig, vernünftig pak „rozomny“ nałožało. Lud by nowe, cyle zrozymliwe ſłowo „rozomowy“ přijał.

Tepić so, untertauchen, eitrinfen, trjeba so w nawječornej, wosebje katolskej narěči jenož jako trajace słowjeso, durativum; po tajkim: tepi so, er taucht unter, er ist im Ertrinfen begriffen. To je přitomny čas. Runje tak: wón tepi na přikl. młode kóčki, er ertränft, aktiv. Ale zda so, zo druhe, wosebje Budyšski dialekt, tuto słowjeso jako wokomiknité (momentaneum) nałožuja, wón so tepi, er ertränf, štož by potajkim aorist był. We štwórtej konjugaciji je mnoho wokomiknytych słowjesow, kaž: sadžić, skoćić. Jako dwo-jake, jako trajace a wokomiknité, so trjeba: prajić, sagen;

slyši a pisa so: praješe, imperfektum, po tajkim durativum, ale tež: wón praji, dixit, aorist*, po tajkim wokomiknité. Wězo je so po mojim wědomju Budyški dialekt za hłowny podłożk pismowneje serbšciny postajił, tola je a wostanje njesnadna wěc, krutych njepowalnych mjezow postajić. Rěč je živa a so stajnjé dale twori, kóžda narěč ma swoje dobre samownosće, hdyž ju z drugimi słowjanskimi dialek-tami a wosebje ze staršej rěcu přirunujemy a džensniši džeń tež naši Serbja ze wšich kónčinow časćiso a čilišo mjez sobu wobkhadźeja, dyžli prjedy, hdyž hišće telko srědkow k pućowanju njebě. Tež ani klassiskej rěci, wosebje grichišcina, njezacpěwaſtej pódla zwučenych twórbow drugich, z dialekta přijatych. Na dobrych spisowačelow samych njeje dosé spušćenja, dokelž kóždy tola jenož naj-lěpje a najdospołnišo tu narěč znaje, w kotrejž je wotrostł. Tuž je wěsće najsprawniše, zo so tež serbskim narěcam na wuwiwanje pismowneje serbšciny wliw přizwola.

Sedžeé, sižen, khlěb sedži na blidze, daš Brod liegt auf dem Čišće, po prawym sitzt. Tole Pful nima, ma pak khlěb sadžić, daš Brot ſežen, za čož pak něm. legen. Runje tak so praji: do pjecy sadžeć khlěb, tykane, wosuški, in den Bačđen ſchibben; tykane, wosušk na blidze sedži, der Kuchten, der Stullen ſižt (liegt) auf d. Čišć. Zajimawe na tutymaj wura-zomaj je, zo Božemu khlěbej a Božim daram z cyła — kaž tute pječwa mjenujemy — wěstu žiwu wosebiwość — Persönlichkeit — přičepwatej; tež z toho směmy z dobrym prawom sudžić, kak — prajmy jenož bjez dwělowanja — wysoku moralisku zdžělanosé su naši prjedownicy doejpeli. Ze wšemi tymile wurazami, kaž: sadžić, sedžeć, Boži dar a pod., cheychu jasne wuprajeć, kak jara sebi najnuzniše cyrobizny wažachu a kak ma so z nimi staro-sćiwje a kedźbnje wobkhadźeć. Z dobom tež pokazujemy na to, kelko paedagogiskeje, wukubłowaceje mocy so khowa w tajkich a podobnych wurazach, wosebje tohodla, dokelž so wšědnje wjele króć nałožuja. We knižcy „Naša wowka“, kotraž měla so tež mjez Serbami bóle rozšérjeć, je nadrob-nje a nimo měry krasnje wopisane, kak wowka swoje lube wnućata wustojnje a wuspěšnje tež w tom nastupanju ku-bljuje. To je popularna paedagogika abo čehnidba, skutkuje njeposrđnje a stajnjé. K tomu so jara derje hodži při-slово: „Štóż je zrjadny, njeje nihdy žadny“, wer es — Bože

*) Prajić je přenjotne durativne słowjese a by so po prawom wot našich spisowačelow tež tak nałožować mělo, potajkim *praes.* *praju*, *impf.* *prajach*; k tomu *fut.* *rjeknu*, *aor.* *rjekných*.

Red.

dary — zu Rate nimmt, damit vorsichtig umgeht, ist nicht bedürftig, gerät nicht in Armut. Kelko zdželanosće, rozoma a wutroby so potajkim džecem a wotrosćacemu narodej bje-rje a rubi, hdýz so rěč zahanja a wutupja! To měli wosobje wopominać, kiž cheedža zakonje na potlōčenje živeje ludoweje rěče „dželać“. Rěč brać rěka nie jenož hoše słowa brać, ale tež woprijeća, čuća a mnoho dobrych moraliskich zasadow ludej z pomjatka a z wutroby rubić. Njeryje kraj z tajkimi zakonjemi prawej zdželanosći a z tym tež sebi samomu row! W šuli nawuknjena cuza rěč njemóže w tym nastupanju cyłemu narodej ženje zarunać živeje rěče, kotař zwisuje z pradawnej dobrej zdželanosću krućišo, hač worjehowe jadro ze škorpiznu.

Protyc, cyrkwinska wjes mjez Kamjencem a Halštrowom, němski: **Protič**. Pful tutoho mjena nima. Serbske časopisy pak mjeno teję poněmčeneje wsy wopak pisachu a sklonjowachu. Serbski je Protyc mužskeho rodu a jednotne číslo. Jako susodna wjes mojeje domizny Miłoćic je mi wot małosće znata a njejsym ženje hinak slyšał, dyžli: do Protycia, z Protycia, w(e) Protycu, adjektiv Protycanski. Wězo němski rěka **Protič** — kaž tež **Miltič** a pod. — a to je najskerje spisowačelow k tomu zmylkzej zawiedło, zo su po němskej kóncowcy na -ič, kotař so za serbske patronymika na -ecky a -icy, kiž so jenož jako *pluralia naložuja*, trjeba, tež tuto mjeno Protyc(y) za *plurale tantum* měli. Tola to je zmylk. Na němske přetvorjenja w tajkich padach njeje dosć spušćenja, kaž wuča příklady: **Wěteneca**, něm. **Derwicnič**, **Nuknica**, něm. **Nufnič**, **Hlupońca**, něm. **Glaubnič*** — Wotvodźenje słowa je mi njejasne, snadź mohło so pokazać na němske twórby, kaž **Protič**, **Prostewič**.

Rtny, rty, a dosćežnje po tymajle twórbomaj tež rt, der **Münd**. Tute formy so w nowišim času husto nałožuja, tola je nic jenož wobčežne, ale serbskemu jazykaj njemóžno, jich takle tež wurjekować. Pful ma snadź w cyłym słowniku jeničkej słowie: krk, **Gurgel**, a krkać mit činem **Kuft hínverfen**, kotrejuž korjeň so bjez samozynka pisa. Mjez słowjanskimi narěčemi ma najhuscišo čěšcina położnej samozynkaj: r a l, na př. prst, strč, vlk. Čěski je jednotne číslo ret, genit. rtu, **Lippe**. Naš lud praji pak hort, bóle w katolskich kóncach, abo ert. Po mojim zdaću mělo so tež tuto słowo, kotrež so wšědnje trjeba, tak pisać, zo so snadnje čitać hodži, potajkim: ert, ertny. Pornjo rty

* Cyle tak: Zhorjelc, česk. Zhořelec, pól. Zgorzelec, **Görlič**.

a rtny je nawopak skoro njetrjebne, hakle ludej k woli słowa, kaž: lohki, nohć, łohć, pisać z ch město dotalneho h. Tuto h so skerje jako šérša aspirata hodží wurjekować, dyžli położeny samożynk w rtney. Nimo toho by komparativ wot lochko trochu njedosćežny był. By-li so přijało ch, by komparativ so dyrbiał wurjekować lóše, tola so wurjekuje lóže. Tež druhe słowjanske narěče na to pokazuja, zo mělo so we wšěch tutych słowach jenož h pisać. Wězo h a ch so wotměnjetaj, kaž tež w něm. *hoch* a *höher*, *rauh* a *rauch* (*Rauchwaren*), tola je to jenož wuwzaće a njesmě nas mylić. Po mojim měnjenju měla so w prawopisu strowa srjedžizna mjez analogiju, historiskim wuwiwanjom a prawym a snadnym wurjekowanjom wobkedźbować. Hdyž potom dwěle nastawaju — a to njeje tak jara z rědka — ma so rozsudzeć po tejle zasadže: Wobkedźbuj po móžnosći podobnosć druhich słowjanskich narěčow, ale njepisaj tola nihdy tak, zo to Serb wurjekować njemóže, nawopak tak, zo móže to bjez zadžewka so wurjec. Zdželany druhi Słowjan tež, hdyž so něsto znamješkow mjenje pisa, derje spóznaje, z kotreho jemu domjaceho korjenja ma so serbska twórba wotwodzeć; serbskemu čitarjej pak so zalutuje wobčežnosć. Serbska rěč je tola najprjedy Serbam nuzna a wužitna a ma so spisowaćel přede wšém prócować, zo by spisy swojemu ludej snadnje přistupne a lube scinił. Tuž bych na př. za to był, zo by so słwo *zawk* cyle jednorje takle pisało, kaž lud praji. Wězo ma so wotwodzeć wot za hłowa, ale hižo Pful ma pódla zahłwk tež zawl. Tuž so na poslednej zhromadžizne rěčespytneho wotrjada tež wsityc přitomni za jednore zawk wuprajichu.

Huba, hubje, die Lippe, die Lippes. Lud město słowa ert skoro jenož „huba“ nałożuje. We wěstych wjazbach wšak je to prawje, na př. wón ma wulku hubu, er ist ein Maulheld, er nimmt den Mund zu voll. Tola w pismje dyrbi so po móžnosći na to dželać, zo so jasne rozeznawa ert, der Mund, a huba, die Lippe, přetož hewak móže so stać, zo za němske Lippe za krótki čas dobreho serbskeho słowa wjacy njezmějemy. K wobžarowaniu je so to hižo stało ze słowom *žito*.^{*} Tuto słwo po prawym woznamjenja wšě družiny pola nas plahowanych rostlinow, kotrež němski Getreide a češki obilí rěkaju, ale z njerodu je lud na rozdžel mjez słowomaj žito a rožka cyle zabył a nětko so słowje rožka a žito jako homonymnej trjebatej. Z tym je nuza

* Tež Polacy słowie žito a rež za Roggen nałożuja, tola maja za Getreide zboże. J. L.

wo nowe słowo za zhromadny wuraz k pomjenowanju wšech tutych družinow nastala a tak je so cyle njetrébne słowo trejda, z němskeho Getreide, k nam zanjeslo. Wězo tež Němey sami na rozdžél mjez Roggen a Korn njekedžbuja a powšitkowny wuraz Korn (zorno) za wosebitu družinu Roggen (rožka) nałożuja. Tola zmylk cuzych nas mylić njesmě!

Modlić so, anbeten, adorare, *προσκυνεῖν*, hebr. hišachawah. Słowjoso „modlić so“ trjeba so na nawječornej stronje serbskeje Hornjeje Lužicy we wšednej rěci jeno w tym zmyslu, kaž: klonić so, pokorjeć so někomu. Z wjetša ma to trochu špatny pôdlanski wuznam, skoro kaž: lišći so, před někim so přejara ponižeć, jemanđem sjhmeichelni, vor jemanđem friečen. Zajimawe pak je při tym wosebje to, zo so w tymle zmyslu słowjoso modlić stajnje ze samym hołym dativom bjez předložki k zwjazuje. Khudy so modli bohatemu, słabym mócnemu. Tohodla mělo so tuto słowjoso tež we swojim přenjesenym nadobnišim zmyslu, adorare, anbeten, jeničcy ze samym dativom nałożęć. Pful ma: modlić so k Bohu, ale hižom hebrejšcina na hoły dativ pokazuje z pismikom l (lamed), kotryž cyle našemu dativej bjez předložki wotpowjeduje, na př. Exod. 20, 5. Derje ma Fryco w delnjołužiskim přełožku z l. 1796: Njemodli se jim; Bezděka w českim přełožku ma tež: Nebudeš se **jím** klaněti; runje tak pôlski přełožk: Nie będziesz się im kłaniał. Grichiski,* ľačanski a němski přełožk nas mylić njemóže, dokelž předložki: *πρός*, ad a něm. an słowjoso transitivne činja, kotrež sebi potom skoro přeco akkus. žada. Wězo ma česki a pôlski přełožk druhe słwo, tola po zmyslu je našemu modlić so jara blizke. Za to pak ma starosłowjanšcina (Miklosich, Leskien) w tym zmyslu samy dativ, runje tak tež ma ruski słownik jenož dativ, česki pak woboje, hoły dativ a tež dativ z předložku **k**. Přewažuju potajkim přirunanje za to swědči, zo mělo so tež w hornjej serbšcine jeničcy dativ samy nałożęć. Nochcemy hornjołužiskemu přełožkej to runje za wulki zmylk wukładować, zo ma předložku **k**, tola smy za to, zo by so, hdyž přez połojuču přirunanjow za to rěči, hoły dativ trjebał. Rěč wostawa na to wašnje přenjotniša, čerstwiša, njezhubiwa telko mocy. Padow, w kotrychž so předložka nałożęć dyrbi, je tak hižom dosć, tuž budźmy tež w tym nastupanju złutniwi. — Hač smě so „modlić“ wot korjenja, kiž so w českim „mdl-eti“ po-

* Tola tež Jan, 4, 21 a 23 dativ a tež hnydom zaso akkus. stoji w grich. přenjotniku, najsckerje wliw aransejšciny (hebr.) J. L.

kazuje, wotwodźeć, drje wěste njeje. Tola by so wuznam tutoho słowjesa: matt, ſhwach wcrden, słabnyć, snadź dale: poniżeć so, pokorić so, k tajkemu wuswětlenju přihodźał. A tež to by za to rěčało, zo so słowjego „modlić so“ ze samym dativom nałožuje.

Paćerje spěwać, beten, orare. Zo by so jasnišo rozeznawało mjez tym, štož po křesčanskej, wosebje katolskej wučbje adoratio, Anbetung (cultus latriae) woznamjenja, a mjez tym, štož powšitkownišo orare, beten, so mjenuje, bych za to był, zo by so za adorare, anbeten, stajnje: **modlić so ze samym dativom**, za orare, beten, pak stajnje: paćerje spěwać trjebało. Po mojim zdaću mohło so za jednore beten tež modlić so z předložku **k a z dativom** nałožeć, tola by to najskerje myliło. Wśedny čłowjek njeby tutoho **k** dosć kedźby měł a snadnje jene z druhim přemjenił. Rozdžel we wěcy je wulki a wažny a tohodla ma so přeć, zo spisowaćel tež za lud zrozymliwie, jasnie a po wěcy cyle prawje pisa. Wurazy z tym mnoho jasnosće nabuwaju, zo so stajnje, přede wšem w samsnym spisu, w jenym zmyslu trjbaju. To płacić wosebje při tworjenju nowej terminologije. Na to **dyrbi** so hišće bôle džiwać w nowym jara trébnym němsko-serbskim słowniku. Dosćežnosć a wobstajnosć je nuzna, hewak lud njepřiwuknje nowym wurazam; jenož z tym, zo je so stajnje pisało na př. železnica, časnik, hodžina a nic hinak, su tute słowa nětko wšudżom znate a maju wšudżom samsny zmysł.

Tuž w našim padże z krótka namjetuju takle: Modljenje (so) Bohu, adoratio Dei, die Anbetung Gottes, modlitwa **k** Bohu, oratio ad Deum, døs Čebet zu Gott. Za modlitwa **k** Bohu tež paćer k Bohu. — Wězo paćer ma so wotwodźeć z łać. Pater... (noster), tola tež Polacy su podobnje přetworjene słowo pacierz nimale w tym samym zmyslu přijeli a trjbaju jo pódla modlić się. Nimo toho smy tež my za dospołnje domjace słowa připóznnali jara mnoho wurazow za nabožniske wopřjeća, kaž: cyrkew, prědować, sakrament, měšnik. Wosebje pak so to hodži zamołwić z tym, zo je sebi naš lud přiswojił cyłu sadu z grichiskeje rěče **kyrie eleison**, **Knježe**, smil so, zo je sčahnył tutej dwě słowje do jeničkeho **kěrluš**, zo tutón cyle nowy wuraz, kiž je na swój prěnjotnik lědma hišće zapodobny, nałožuje za kóždy nabožniski spěw powšitkownje, haj, zo so tež hižom pisa kěrlušować = kěrluše spěwać.

Za spisanje noweho słownika dowolam sebi do časa hišće na to pokazać, zo so we wšelakich słowjanskich narěcach — nic porědko — samsny korjeń, haj samsne słowo,

wězo po zakonju swojeje rěče trochu přemjenjene, w hinašim, druhdy w nawopačnym zmyslu trjeba. W tajkikh padach měl so při wědomostnych wurazach tež īaćanski terminus technicus přistajić. České druhdy woznamjenja, štož naše něhdy, nawopak české někdy to, štož naše druhdy. — Serbske slub ma tež skoro najhusčišo wuznam, kajkiž němske dāš **Għeverlōniss** (desponsatio). Wón (wona) je po slubje, cr (sie) hat sīd verlobt. Cyle podobnje tež české slib; słownik dodawa: s. manželský. Tola pôlski słownik ma: slub, Gelöbnis; ale tež: **Tranung, Vermählung**, runje tak slubić, gelöben, chelichēn, sīd trauen laſſen. Kak snadnje móže so při tym čitař mylić. Słownik pak ma tež tón nadawk trjebaceho na to kedžbneho činić a před přehrabnjenjom wukhować, wosebje džensniši džeń, hdyž je težko nuzneho džěla, zo su „čas pjenjezy“. Tuž by so mělo na př. pódla słowa wérowanje nimo němskeho Tranung tež přidać do spinkow (copulatio). Tajki techniski wuraz kóždy wěcywustojny, njech je studował, hdzežkuli, hnydom dospołnje rozymi, njetrjeba dwělować a móže jón bjez strosće, zo mohł jemu štò wopak zrozymjeć, w listach a spisach nałožeć. Tutu jara wužitnu radu směmy drje tež wědomostnym, z džela tež politiskim, druhosłowjanskim časopisam nasponomić. Kak husto čitař za rozsudne słowo we słowniku praweho přełožka pyta; jenički tajki īaćanski terminus we spinkach by jemu dwěle, prócy a čas zалutował!

Na dopokaz, zo ma zwiazba z předložku často słabši zmysł, dyžli zwiazba ze **samym padom**, dowolam sebi hišće někotre příklady dodać. Dosahnyć koho, jemanden erreichen, assequi aliquem; dosahnyć na někoho, hač k někomu dosahnyć, bis zu jemandem reichen, attingere. Přirun.: paducha dosahnyć, den Dieb fangen, na paducha dosahnyć, bis zu dem Diebe hinankommen, bis zu ihm hinreichen. To je jemu blizko přišlo, dāš iſt ihm nahe (zu nahe) gekommen, česki ubližiti, koho ranić, zmysł je bóle znutřkowny; k někomu je blizko, zu jemandem iſt (der Weg) nahe, bóle zwonkowny zmysł. Pjenjezy komu pósłać, jemandem Geld ſenden, zo bychu jemu byłe, słušałe, damit es sein Eigentum sei; na někoho pjenjezy pósłać, Geld an jemandes Adresse ſenden, nic runje z tym zamysłom, zo bychu jeho wostałe, ale skerje, zo by je dale wotedał. Někomu so podać, sīd ſemandem ergeben, unterwerfen, ale: k někomu so podać, sīd zu ſemandem begeben, lokalnje. To je jemu čežke, dāš iſt ihm, für ihn zu ſchwer, čežke po jeho samsnym měnjenju, to ma wón sam za čežke, subjek-

tivnje, znutřkownje, z najmjeňša z wjetša; to je **na njeho** čežke, das ist (nach allgemeinem Ermessens) für ihn zu schwarz, bôle po objektivnym sudženju. List pisać na někoho, an Žemandes Adresse; list pisać někomu, Žemandem einen Brief schreiben, list, kotrehož wobsah jemu płaći. Cyle podobnje: k někomu prajić, a: někomu prajić. K někomu prajić, rjec, ma bôle jenož zwonkowny zmysł, kaž: někomu něšto zdželić, wupowjedać, Žemandem etwas mitteilen; ale: někomu prajić, rjec, wotréčeć, ma z wjetša wjele sylniši, wótriši zmysł, wosebje hdyž so na slowjeso přizwuk kladže, někomu kruće prajić, koho napominać, Žemandem schärf (die Wahrheit) sagen. Wón je jemu dobrý, je jemu derje zmysleny, přikhilny, ist ihm gewogen, zugetan; ale napřeo njemu dobrý, wón so — bôle zwonkownje — napřeo njemu derje, přečelnje zadžeržuje, er gibt ihm außerlich Beweise seiner Zuneigung. Wězo nochcemy z tym prajić, zo so přeco a wšudžom tajke a podobne rozdžele wobkedžbuja, tola mělo so w lěpšej stylistice na to džiawać.

Nabožny, nabožniški, přir. Libšowu Syntax der wend. Sprache str. 86, přisp. Čłowjek je nabožny, der Mensch ist religiös, češki: nábožný; ale husto so tuto slovo tež w pismje wo wěcach trjeba: nabožne spisy, wobrazy, předmjetы. Po němčinje so w tymle padže njesměny zložować; religio a religiosus — religiös — je w tej rěci cuze slowo a je tak mało zdomjačnilo, zo móže bjezposrědnje lědma němskeje kóneowki přijimać. Tuž su Němey trochu nuzowani, prajić: religiöser Mensch, ale tež: religiöser Gegenstand. W serbsćinje pak mamy dospołnje domjace slowo a mamy hišće kóneowku na -ijski na wubjerk, zo bychmy rozdžele jasnišo woznamjenjeli. Tuž je lěpje, hdyž pisamy: nabožniške předmjetы, wěcy, wuradžowanja, zhromadžizny, wobrjady, ceremonije, wosoby, na př.: měšnicy, levitovo — knihy, spisy, časopisy. Ale na př.: nabožne zmyslenje, nabožny čłowjek. W tymle subjektivnym zmyslu so słowie nabožny a pobožny husto zastupujetej, podobnje kaž w češinje. Nabožniške towarzystwo je towarzystwo, kiž so wo wěcy wěry, wo naležnosće nabožnistwa stara, wo wěcy swojego wěrywuznaća, tuž ma husto tež pôdlanski zmysł: konfessionalne towarzystwo. Nawopak nabožniškeho towarzystwa je potom: politiske towarzystwo, tež wědomostne, narodnostne towarzystwo. —

Prěnje wotwodženja adjektivow wot wěcownikow z kóneowku -iny, -ny, -owy su po prawom adjectiva possessiva, kaž sotřiny, mačeřny, wótčny, nanowy, wótcowy. Tuž maju bôle wuzki, wobmjezowany, subjektivny wuznam; hakle z tym,

zo so k tutym přenim kóneowkam hišće druha kóneowka, wosebje -ski, přistaja, nabywaju šeršeho, bôle objektivneho powšitkownišeho wuznama, na př.: wótcowski, nanowski. Nanowy dom je dom jenoho (něchego) nana, das Haus eines (jemandes) Vaters, ale nanowski dom je dom nanow, je to, štož Něme tež husto das väterliche Haus abo ze złożonym słowom das Vaterhaus woznamjenja. Runje tak: mačeńska wutroba, mačeńskie zmyslenje, mütterliche Herz, mütterliche Gesinnung. — Wuraz „mačeńna, po prawom mačeřina, rěč“ je so powšitkownje přivzała na město „mačeńska rěč“, česki: mateřský jazyk, die Muttersprache. Podobny rozdíl je tež mjez słowomaj fararjowy a farański, kapłanowy a kapłanski, wučerjowy a wučeński a dr. Farańskie, tež fařske městno je powšitkownje městno, hdźežkuli tež je, na kotrymž je něchtó farař, štóżkuliž je. Ale fararjowe městno je na př. městno w cyrkwi, na kotrymž ma prawo sydać abo přebywać jenož farař; wězo móže so w konkretnym padze to tež na jenu jeničku wosobu počahować. Runje tak: kapłanske, wučeńskie městno, eine Kaplanstelle, eine Lehrerstelle. W tajkich powšitkownych padach smě so za adjektivum tež genitiv wěcownika nałożeć: městno kapłana, wučerja. Podobnje so nałožuje samy genitiv w tajkých padach, w kotrychž ma so wěcownik powšitkownje wopisać, nic pak předmjet, kotryž woznamjenja, někomu přiswojeć. Njech to příklad wujasnja. Wobličo muža z ludu, to je wobličo, kajkež na mužu z ludu z wjetša wobkedž-bujemy, kajkež wsědny muž powšitkownje měwa, das Angesicht eines Mannes aus dem Wolfe; Gesichtszüge, die einen Mann aus dem Wolfe verraten, aus denen man auf einen Mann aus d. W. schließen kann. Runje tak: wobraz dželačerja, wojaka, das Bild eines Arbeiters. Soldaten.* To je wobraz, kiž powšitkownje wojaka předstahuje, nic wobraz, kiž wěstemu wojaķej słuša. W tajkich padach ma němčina njewobmjezowany artikel ein, serbščina pak adjectivum possessivum **nima**. Jeho wobraz, wojaķowy wobraz pak woznamjenja tón wobraz, kiž předstaja wojaķa, wo kotrymž je runje rěč, abo wobraz, kotryž cyle wěstemu wojaķej, — na př. bratrej — słuša. Podobnje maju so wujasnjeć tele pady: čuće, powaha wojaķa, zmyslenje muža, žony, powaha džesća, nakhilnosće, wašnja, počinki muža, žony. W tajkich zwjazbach so tež husto powšitkowniše adjectivum trjeba:

* Podobne: muž kaž dub, m. kaž law, m. kaž hobr (hoberski muž), eine Eiche von einem Mann, ein Löwe von einem Mann, ein Riese von einem Mann, hólc kaž pjeňk, ein Kloß von einem Bürjchen. Za to tež adjektiv: drjewjany, železny, worelowy člowjek a pod.

wojeřske čuēe, wojeřska powaha, mužska, žónska nakhilosé. Rozdžél mohł so při tym činić mjez kóncowkami na -cy a na -(i)ski; mužaca drasta Mānnieſſleid, ale mužska powaha, mužske zmyslenje, mužske wašnje, mužska wutroba Němc ma w tajkich padach pak „mānniſſich“, pak genitiv z „ein“. Z tuthych příkladov spóznawamy, zo serbščina wo cyle zwonkownych předmjetač radšo kóncowku na -cy, wo bôle znutřkownych wěcach a samownosčach, kotrež so bôle na přirodu počahuja, kiž su přinaronđene, pak radšo kóncowku na -ski nałožuje. Toho dla je so z dobrym prawom přijało: mužski ród, žónski ród w rěčnicy runje kaž w přirodnym nastupanju: ťać. genus, ród, sexus, splah, mužski, žónski. Wězo we wšeh padach lud tak doséěnje njerozeznawa, na př: mužace powjedanje, wašnje. Tola drje so ženje njepraji mužace zmyslenje, mužaca wutroba, hačrunje so praji a pisa tež: mužska — město mužaca — drasta. Nimo toho ma kóncowka -acy tež ponižacy zmysl, na př. žonjace blady, rěče. Ale pismowna rěč měla na tajke rozeznawanje džiwać. Za to rěci z najmjeňša tež to, zo so wot mjenow njerozomnych a nježiwych ani wjacorych přidawnikow njetwori, dokelž tak jara trěbne njejsu, zwěrjo a wěc džě znutřkowneje powahi měć njemóžetej. Tuž so přezczylnje praji: konjacy grat, konjace, kruwjace hródže, ale tež konjace ččlo, konjaca noha, roh, runje tak kruwjace rohi, město duala: kruwjacej rohaj.

Z tutoho krótkeho rozpominanja widžimy, kak bohata je naša rjana maćeřščina tež w tym nastupanju, zo móže po tym, kaž trjeba, tworić wot wěcownikow přidawniki ze wšelakimi kóncowkami, kotrež pak samsny, pak podobny, pak bjez mała nawopačny zmysl woznamjenjeju! To płaći hišće bôle wo słowjesu, kotrež móže so ze stupnjowanjom samozynkow a z augmentami dale wutworjeć a do nowych rjadownjow přesadžować.

Jara přeć so ma, zo by so tež pola nas na tymle polu rěčespyta, kotrež móžemy krótkosé dla synonymiku mjenować, hišće pilnje džělało. Wězo słuša k tomu tež wučba wo homonymach — jenajkozmysłowych słowach — a antonymach, słowach nawopačnego zmysła. Naš wulcy zasłużbny wótčinc a spisowačel Imiš je so w tej wěcy derje pospytał; zběrkow słowow je hač dotal tójsto wušlo, wosebje wot nimo měry pilneho Wjele, tež Dučmana a druhich, ale ta próca ma so hišće na nje nałožić, zo bychu so wosebje za nowy słownik tež po tutym znutřkownym zwisku po móžnosći dokladnje přeptytowałe a rjadowaše. „Opposita penes se posita magis elucescunt“, nawopaki,

pornjo sebi zestajene, so bóle wujasnjeja, jedyn nawopak hakle potom druhi napadnje wuswétla. Tajka praegnantosć (raznosć), nawočitosć, napohladnosć a přewidžiwosć rěče pak je dźeń a nuzniša, čim bóle budźe so tež serbske pismowstwo, přede wšém w časopisach a w nowinach, dyrbjeć wuwiwać. Cyłe zjawne žiwjenje tež pola nas dale spěšnišo postupuje a wědomosć a ludowa literatura dyrbi z nim sobu runje tak derje a nic pomałšo pokročować. Zhromadźizny, towařstwa a nowinarjo budźa we swojich rěčach a spisach nowych wurazow a tež cyłych zwiazbow nuznje trjebać, kaž wśdneho khlěba. Tuž sebi dowolam, młodych studowacych krajanow na tutón dosć zajimawy a jara zdźelawcy wotdźél rěčespyta pokazać; tež tu płaći přisłowo: wjele rukow wjele zdźela! Tak móhli wšitey w towařstwach studowacych, kóždy we swojej wosebitej wědomosći, prawiznik, studowacy lěkařstwa, stawiznow, ēehnidby (paedagogiki) a pod. na to dźiwać a za tym slědžić, kak mohł so někotryžkuli wotdźelowy, „fachowy“, wuraz serbski derje a prawje zrozymliwje podać. Wězo ma so najprjedy na to kedźbować, hač hiżom za to mjez ludom abo w pismowstwie znateho słowa njeje. Zapisk tajkich słowow, pódla kotrychž dyrbi so cyłe přisprawny němski a po móžnosći tež łaćanski terminus technicus a mjeno wědomosće, do kotreježслуша, přistajić, ma so wustojnemu rěčespytnikej přepodać. Jara dobry příklad za tajke dźelo je znaty Sachs-Villatte-owy słownik za francowzsku a němsku rěč.

„Abréviations“ (skrótčenja wurazow), kotrež su hnydom na spočatku tutoho mnohi króć wuporjedźaneho a předźelaneho słownika předcišcane, kóždemu, štóż so wo to zajmuje, jara spušćomny puć do našeje wěcy pokazuja, a runje tež Pawlowskeho němsko-ruski słownik, 4. wudawk. Deutsch-russisches Wörterbuch, Riga a Lipsk, nakład N. Kymmel 1911.

Bluwać, pluwać. Pful ma : pleć, pluju, śpućien, speien. Nětko so hiżom jeno, z najmjeňša w pisomnej rěči, trjeba plunyć, 2. konj., pluwać, 5. konj. Pful ma : bleć, ale nětko trjeba so jeno bluwać, erbrechen (ſich), den Magentinhalt erbrechen. Cyłe jasnie je z tuteju synonymow póżnać, zo pismik p sylniši a wótriši zmysł woznamjenja, b pak słabši. Bluwanje samo wot so, bjez našeje wole, haj, přećiwo našeje woli přikhadźa, na pluwanje pak mamy nałożić wolę a móc. Čłowjek bjez swojego přizwolenja njeplunje, zabywši hakle přećiwo swojej woli. Twjerdziši sobuzynk a sylniši je zmysł. Z wjetša so tajke stupnjowanje zmysła wupraja ze stupnjowanjom samozynkow, kaž e, o, a na př.: njesć, nosyć, vſt traġen, (hié), khodžić, skhadžeć. — Pful nima: mi na bluwanje

dže, mich überkommt das Erbrechen, es drängt mich zum Erbrechen, ich bekommte einen Brechansfall. Pful ma jeno: na to mi dže, by mi šlo, dazu hätte ich Lust, ironisch. Tola to je přejara z krótka. Z toho njeserbski čitar njepóznaće, kak husto a wšelako so tuta praserbska wjazba nałožuje. Tuž tule něsto příkladow. Mi na směchi njeńdže, habe feine Lust zum Lachen, es gelüstet mich nicht zu lachen; mi dže na plakanje, es ist für mich zum Weinen, ich möchte weinen, mich befällt das Weinen. Serb ma w tych a podobnych padach rad njeserbsku wjazbu z reflexivom, hdžež ma Němc: ich bekomme Lust, es gelüstet mich a pod. Jemu so směje, der hat (fann) gut lachen, hat alle Ursache zu lachen. Tomu so derje rěči, er versteht gut zu sprechen, er spricht gewandt, er hat grože Gewandtheit im Sprechen, jemu so derje wuknje, er hat Talent zum Lernen. Jemu so derje hospodari, er hat es leicht, er hat die Mittel dazu, um gut zu wirtschaften. Ji so derje wari, sie hat viel Geschick zum Kochen, das Kochen gelingt ihr gut; krawcej so derje šije, der Schneider hat grože Meisterschaft im Nähen. Na tajke a podobne wjazby činimy młodších spisovačelov kedžbných; dosé husto so tak germanismow a njejasnych abstraktnych wopisowanjow zminjemy. Na to njech so tež w němskoserbskim słowniku derje džiwa, zo so při slobodnych prawje mnoho němskich frasow na tajke snadne a präserbske wašnje přełožuje.

Zlopać a **žlokać**, ſauſen. Tež w serbščinje samej so wotmjenjatej k a p, tež b, mysl so z tym lědma přemjenja. Tak tež **laptać**, **lipotać**, **likać**, **lečen**; **šeekotać**, **šeebotać**, **ſchnatteru**, **ſchwäžen**. Mjez indoeuropskimi rěčemi so huscišo krkniki a hubniki wotmjenjeja: **wjelk**, **Wolf**, **lupus**, **λύκος**.

Zelo, a, neutrum, das Kraut, herba, powšitkownje to, štož botanika herbae mjenuje; zela, pl. tež: **Heilkräuter**. Česke zelí pak podobnje kaž něm. Kraut wosebje jeno to woznamjenja, štož naše kał, něm. tež **Kohl**, z lać. caulis (colis, Georges lex.), rusk. a pól. kapusta, **капуста**, hľožkaty kał (Brassica oleracea capitata).

Sad, u, z rědka gen. na -a, das Obst, lać. pomum, sadowy plód (kruch sadu), eit Stücf Obst, z wjetša pl. tant. poma; stsł. sadъ, rostlina, štom, lěs; tež Miklosich (lex.) nsł. (nowosłowski we Krajinskej atd.): **Obst**, cyle kaž pola nas. Wěsće směmy tež na hebr. sad, drjewo, pokazać. Z tutoho příklada je jasne, kak so zmysl slova přemjenja po znatym pravidlu metonymije: „wobsahowace město wobsahowaneho“ a „džél za cylk“ a nawopak w samsnej rěči po wšelakich časach a tež we wšelakich rěčach, kiž su so runočasnje, ale zdalene wot sebje po městnosći, wu-

wiwałe. Ruski: sad = zahroda; tež sadžeńk, Seßling, přesada; sadowa zahroda; pólski: sad, Obſt; sadowa zahroda, štomowa zahroda, štomownik. Čéški: sady, pl. Pflanzung, Anlage, wobsadženja, promenady, sadowa zahroda. Němske ſejſen tež sem sluša, Saß. Z dobrym prawom spomina Pful na korjeń sad-žíć. Naše „přesada“ so trjeba kollektivne: Krautſeßlinge. Z tym su měnjenje kałowe roſtlinki, kiž so syja a trochu wotrosćene na polo sadžeja — přesadžuju. Pful pisa: přě, zo by rozeznawał wot přesada, Überbietung (přesadžowanje). W katolskej stronje so wurjekuje: přósada, tež přosada a šosada. — Dokelž serbske pismowstwo po času jeno krótke lětſtotki do zady dosaha, směmy so na blizke druhoſłowjanske narěče ze staršim pismowstwom zepjerać, hdyž ma so zmysl, woſebje pak pokhadženje a prawopis serbskeho ſłowa wujasneć. Tež gotiska rěč njeje předkhadnica džensniſeje němčiny; Gotojo bydlachu cyle druhdže dyžli nětčiſi Němcy, w Italskej a w Spaniskej, a su so tam dospołnje zhobili. A tola so němski rěčespyt dosć husto na gotisku rěč zepjera, a to z dobrym prawom, dokelž je něhdysa, runočasna němčina wěſće starej goticy jara podobna była. Při tej skladnosći dowolamy sej čitarjow na to kedžbnych činić, zo někotři rěčespytnicy staru rěč mjenuja to, štož pola druhich „młódſa“ rěka. To druhdy myli. Po swojim wuwiwanju su te rěče młódſe, kiž su po času dawno před nami so rěčale, tuž je na př. starosłow. po prawom młódſa dyžli naša nětčiſa serbſcina, a nawopak je džensiſa serbſcina starša hač starosłowjanſcina. Ale z wjetša so te rěče „stare“ mjenuja, kiž su dawno před našej nětčiſej rěcu jako žive mjez ludom so trjebače. Wěſo dyrbja so w samsnych spisach tajke wurazy stajnje w jenajkim zmyslu nałožeć.

Metonymiscy trjeba so tež: **dwór, kralowski dwór**, kralowski dwór na tym hrodźe přebywa, der königliche Hof, das königliche Hoflager verweilt auf dem Schloß; tež **dom, kralowski dom**, das Königshaus, we zmyslu: kralowska swójba. Podobnje: **do* domu** so jim N. N. rěkaše, ihr üblicher Name von Haus aus war N. N., ale pisachu sò z hinašim mjenom. Přir. **do kubla** jim tak a tak rěkaju, in Bezug auf das Gut, welches die Familie hat, heißen sie so und so. Z wjetša džě so w Serbach na wsach mjeno prjedyſeho wobsedžerja statoka na noweho wobsedžerja, byrnjež hinaše mjeno měl, přenjese. Pólski: wudowa Hana Stypińska, z domu Paszkie-

* Čéšk. jara znate: co **do** z gen., štož nastupa, in Bezug auf, co do počtu, in Bezug auf die Zahl, die Zahl betreffend.

wiczów, t. r. rodžena Paszkiewiczec; podobnje mohło so tež serbski pisać: wot domu Paškec město: rodžena Paškec. Mjez ludom so tež woprawdze praji: čeja je wona wot domu? Słowo dom so hižo w Starym Zakonju w metonymiskim zmyslu trjeba, hebrejščina słwo dom husto za: swójba, cyły lud a pod trjeba a tak je so tež w mnohich wjazbach tutón zmysł z přełožowanjom do našich rěčow přijał. Tuž „kralowski, kejžorski dom“ njeje germanismus. — Wón služi na knježim dworje, er dient auf dem herrschaftlichen Hofe, Gute; tež tu so „dwór“ we přenjesenym zmyslu trjeba. Po tutym derje serbskim „knježi“ njedyrbi so pisać: ryčeř-kubło, ale ryčeřske kubło, wšako so praji: burske kubło, Bauerngut, khěžkařska žiwnosé, Häuslernahrung. Tak tež: kralowske kubło, königliches Gut, Kröngut, měščanske kubło, Stadtgut. Njeorganiskeho zesuwanja słowow do cyłka, kajkež so wosebje w němčinje husto pokazuje, serbščina njelubuje, kaž smy prjedy wuwiedli. Pětrkluč, primula veris, je jene ze žadnych wuwzaćow.

Za z akkusativom a samy dativ. Džěcom je mać zahe wumrjeła, für die Kinder ist die Mutter zu früh* geßtorben; to je prawy dativus incommodi, džěcom do škody. Ale Rom. 5, 7. „Lědma džě štó za sprawneho wumrje; přetož za dobroćerja wumrjeć snadž by so něchtó zwažil.“ W tym padže dyrbi „za“ stać, kaž tež w grich., lać. a něm. Wosebje jara wuznamne (praegnantne) je grich. ὑπέρ z gen., dokelž woznamjenja: město, na městnje někoho (něčejjim), ale tež někomu k wužitkej; lać. pro., něm. für, an Stelle Žemandes, stellvertretend für Žeminden. Po nanowej smjerći je wuj džěcom z nanom, nach dem Tode des Vaters vertritt der Onkel an den Kindern Vaterstelle. Tež tutón dat. džěcom je dat. commodi a hodži so lědma ze žanej druhej wjazbu zarunać. Rěčnik za swojeho poručenca rěci, město poručenca rěci, jeho zastupujo, der Rechtsanwalt spricht für seinen (an Stelle seines) Klienten; nan je zamolwity za swoje džěci, der Vater ist verantwortlich für seine Kinder. — Zahorić so za wótčinu, sich für das Vaterland begejstern, t. r. naležnosće wótčiny sej blizko dać hić, jeje zbožo sebi mohł rjec za swoje, za swoju wěc činić, za nju so woprować, na jeje městno stupić, ju za-stupować. Předložka wo w tajkich padach ma słabši zmysł. Za to měć, dafür halten, za wěrno měć, für wahrs halten, za to móže so prajić: mi je to tak, jako by wěrno było, mi je to k wěrje podobne, für mich ist das wahrscheinlich, nach meinem Urteile, nach meiner Ansicht, ist das wahrs. W tym

* zahe, žu fröh, tež za něm. žu serbski positiv husto sam dosaha; tež lać. sero = pozdje. Němc rad žu spät přełožuje.

padže je dativ m i dat. judicii, kotryž wusudk wobmjezuje, jón powšitkownje płaćacy njewostaja, ale jeno tak daloko płaćić da, kaž moje wjedźenje, wusudźenje, dosaha. Němc ma tu jara rad wšelake wopisowanja: nach meinem Wissen, Urteil, meiner Ansicht a pod. — Słužić za* pohonča, wotročka **pola bura**, dienen als Kutscher, Knecht bei einem Bauer; słužić budźetaj kralam, wjeřčam, naposledku kejzorej (narodna pšeń), dienen dem König.

Samy dativ ma so po móžnosći nałožeć, hdyz je čin słowjesa abo samownosć adjektiva někomu wužitna abo škódná. Němc hižom we mnohich tajkich padach radšo, haj skoro jeno für z akk. nałožuje: nützlich, schädlich für mich, wužitny, škódny mi. Škódny wliw susodnych rěcow so dzeń a bóle tež w tymle nastupanju pola nas pokazuje, tuž many raznosć a jednorosé rěče hajić a samy pad nałožować, hdzež dospołnje dosaha a wěc jasne a krasnje wupraja. Ani němčina, wosebje pak tež nic francowzščina, kiž je na němčinu wulki wliw měla, nima džé mnoho, haj bjez mała žanych samostatnych twórbow za deklinaciju, ale dyrbi skoro wšudże przedłożki a przedsuwki nałožeć, my pak many hišće skoro przezylnje sydom kóncowkow. Tež w českim pismowstwie, wosebje w dženikařstwie, wobkedźbujemy škódny wliw němčiny, hačrunjež běchu Čechojo we swojim času dosčežni puristojo. Tak hižom pisaju: po příkladu, prjedy ženje hinak hać: vedle příkladu abo samo instr. příkladem (se řídit), němski: nach dem Beiispiel, tež franc. d' après.

„Martha, starosćiwa sy a njepokojiš so wo mnohe wěcy“ (Luk. 10, 41.), grich. περὶ πολλὰ, evang. so wulecy prôcuješ, něm. evang.: hajt **viele Sorge und Mühe**, pólski: około wielu rzeczy. W tymle padže стої wo cyle, haj jeničey prawje a za so skoro nałožeć njehodži. Hižom pólski przedłożek nas na prawu čér wjedże; pólske około na to pokazuje, zo many sej při tymle staranju na to myslieć, zo je při tym wjele běhanja, hary, zwonkownego napinanja a w tym zmyslu so przedłożka wo jara prawje nałožuje. Wjacy příkladow trjeba njeje. Z tutoho a z toho, štož smy wo za prajili, směmy z krótka sej to prawidło wutworić: Wo so pola słowjesow starać, zastupować a pod. nałožuje, hdz so wo wěc, abo rědšo wo wosobu, jeno

* Cyle po něm. ž u (žu ni) su tworjene wjazby: k błaznej měć, žum Narren halten, k lěpšemu měć, žum besten haben (halten), k htuposći měć, jemandem etwas als (zur) Dummheit auslegen (anrechnen). Mjez ludom hišće nětko, prjedy tež w pismje so tajke sklaviske przedložki pokazowachu, kiž po prawom ani w němčinje khmaneho zmysla nimaju. Serbščina ma za to cyle hinaše wjazby!

bóle zwonkownje jedna, předložka za pak, hdyž mamy někoho cyle zastupovać abo so intensivne, naležnje wo wěc starać. Wězo so tež w mnohich padach wobě předložcy nałožeć hodźitej, tola je zmysł mjenje bóle wšelaki a mělo so na tutón rozdžél džiwać.

Tu mi hišće na myслe přińdze razne słwo našeho njesmijertneho Čišinskeho, kiž by často prajíl: „Jedyn za wšech a wšityc za jenoho!“ Tu wězo za derje stoji: za někoho zastupić, za někoho so woprować. Tež je hόdno spomnić na jeho zasadu: „Štož je derje serbske, so nje-hodži snadnje do němčiny přełožić.“ Po powšitkownym zmyslu wšak so wšitko hodži přełožić, ale nic po słowje; nimo toho je jara njesnadna, haj druhdy skoro njemόzna wěc, wšitkich předstajenjow a wosebje čućow přenjotnika we přełožku tak jasnie, dorazne a něžne podać, zo by čitař přełožka tute předstajenja a čuća we swoim duchu mohł ze samsnej jasnosću a ze samsnym zaćišćom z nowa wospijetować (reprodukować). Wjèle prócy a džěla je na to trjeba, za praserbski wuraz abo wjazbu němsku wjazbu ze samsnym zmysłom wusłědžić a tež nawopak. Runje za to słuša Čišinskemu njehinity džak, zo je so prócował, swoje myслe a čuća we prawej, přenjotnej rěči wuprajić a zo je so cuzeho wliwa, štož móžeše, wobarał a zdalował.

Slód, der Gejchmač; serbske: slód so jeno w přenjotnym zmyslu trjeba, jako slód jědže, napoja, slód na jazyku, potajkim we fysiologiskim, chemiskim zmyslu. Hač dotal njeje so tuto słwo w přenjesenym zmyslu nałožowało za něm. Gejchmač in der Kunjt, Kunstgejchmač, česk. vokus, č. słownik ma tež krasocit, krasochut; w nětčišej čěśinje skoro jeničcy vokus za slód we wumjełstwje; chuf wo cyrobach atd.; rusk. po Pawlowskeho słowniku wkus za woboje: we wšednym a tež w přenjesenym zmyslu. Tuž směmy tež my słwo slód trjebać nic jeno w chemiskim, ale tež we wumjełstwownym zmyslu: Kunstgejchmač. Tomu bychmy zwukli. Tež Francowzojo goút we wobojim zmyslu nałožuja, runje tak hižom podobnje bě z īač. gustare, gustus a tež sapere (lex. Georges). Tola ma so hišće trochu hinaši, třeći zmysł rozeznawać, to je wumjełski slód, t. r. wumjełscy z lěkařskimi srědkami zbudženy slód na jazyku, der füniſtliche, füniſtlich erzeugte Gejchmač, za čož so potom tež īač. appetitus trjeba, nawopak toho je: přirodny slód. Tež njeboh Čišinski so erteňje na skhadžowanycy serbskich spisowaćelow we Wotrowje při rozmołwje za to wupraji, zo by so za němske Gejchmač wosebje w pismostwje naše slód trjebało. Cyle podobnje potom tež slódny,

gejchmačvoll. Jeno dosčežnje tak pisać: štož je so we druhich rěčach hodžalo, čohodla nic tež pola nas! —

Žadyn, žana, žane, fein, nullus; **žadny, žadna, žadne,** adj. ſelten, rarus. Čeſki ſlovník ma za wobej wuznamaj jeno jenu twórba. Wězo je so tež pola nas woboji zmysł z jenoho a samsneho korjenja žad (žad-ać) wuwiwał, ale nětka lud jasnje rozeznawa wuznam formy z d a bjez d. Jeno w nominat. mužskeho rodu so trjeba d w žadyn,* feinter, hewak d wſudźom wupaduje, zo by so tež zwonkownje snadnje rozeznawało mjez „fein“ a mjez „ſelten“. W poſlednišim zmyslu ſelten so d dosčežnje wobkhowuje. Přičina je najskeře tež ta, zo so žadny cyle we swojim prěnjotnym zmysku słowjesa žadać, parować, mijen, entbehren, potajkim jako particip žadany nałožuje; z tutoho prěnjotneho zmysla, ſelten, rarus, móžeše so wězo snadnje drubi, jara podobny, fein, nullus, wuwiwać: štož je žadne, je tež bórzy žane. Pful wosebje tež na aktivny zmysł ſłowa žadny džiwa, verlangend, bedürftig, k tomu so derje hodži přiſlowo: štož je zrjadny, njeje nihdy žadny,** wer ordentlich, ſparjam iſt, iſt nie bedürftig. — Lěpša ľačanščina nullus z rědka nałožuje, radšo non, tež w serbščinje njeje žadyn tak nuznje trěbne kaž w něm. fein. Jan. 2, 3. ma Łusč.-Hórník a tež evang. přełožk derje: wina nimaju, něm. Allioli: feinen Wein, ale starši evang. ma: nicht Wein, cyle po grich. a tež ľač. W serbščinje měl w tajkich padach, hdžež je słowjero zanjejhane, předmjet w samym genitivje stać. Přir. Libš, synt. § 68, 2. Tež Pful ma naše rozeznawanje mjez twórbomaj z d a bjez d, ale mnozy spisowaćejo toho kedžbu nimaju. — Cyle podobnje ma so tež z twórbomaj: rjadny a rjany. Rjadny, ordentlich, in Ordnung gehalten, geordnet, rjany, ſtjön, hdžež su džéle k cyłkej, jednotliwe stawy na čele, barby na wobrazu, zwuki we spěwje atd., zrjadowane, we prawym rjedu, t. r. rjadne, to je rjane. Z toho spóznawamy, kak cyle přiměrjenje je sej duch našeho ludu tež za wyšše wopřijeća ſłowa tworił, differencował. Přir.: ľač. ordinare, ornare, rjadować, pyšić, debić, rjane činić. Tež franc. orner, po mojim zdaću ma pod. zwisk.

Žadny, rědki. homonym, jenajkeho zmysla, tež synonym, podobneho zmysla. Rědki, a, e, rar, ſchüttter, ſelten, časnje a tež rumnje (po rumje rózno); jara husto: z rědka, adverb. časnje: ſelten (tole Pful nima). Adjektiv so skoro jeno

* tola so tež druhdy praji: žany.

** Přir.: zjědzeny, gefräßig (tež Pful).

w rumowym zmyslu trjeba: rědke žito, schütteres, schütter stehendes Getreide, rědki lěs, sch. Wald, rědke włosy, sch. tež dünnes Haar (dünn stehend), ale čeńke włosy, düinne Haare, w přerězku, nic tolste włosy; tola tež: časne rědke podawki, seltene, selten vor kommende Ereignisse, za to huscijo: žadne podawki.

Husty, a, e, adj. synonym **tolsty**. Husty, dicht, dicflüssig, dicht stehend, dicht gewachsen, nawopak: rědki, schütter, dünn, a tež židki, dünn, dünnflüssig. Serbjo, tež spisowaćeljo, praja, zawiedzeni z němčinu: tołste piwo, tołsty maz, dicflüssig, dicht; rěkać ma: husty maz, dichte, dicht, dicflüssige Schmiere, huste piwo. Tołsty so nałožuje wo wobsahu: tołsty štom, dicer, unfangreicher Baum, wězo němčina ma tež w tymle padže nawopak: dünn, der dünnne Baum, čeńki štom. Ném. potajkim móže naše husty a tołsty rěkać dicht; Němc nałožuje jeničke słowo dicht wo wobsahu a wo konsistency (aggregatnym stawje), runje tak tež dünn, nawopak słowa dicht trjeba wo wobsahu a konsistency. Serb pak trjeba wo wobsahu tołsty, dicht, a čeńki, dünn, a wo konsistency husty, dicht (dicht), a židki. dünn (dünnflüssig). Nimo toho pak so husty tež trjeba wo předmjetach, kiž wuzcy pódla sebje steja a su jenajkeje družiny: huste štomy (tak tež lěs), nawopak: rědki. Příklady: tołsty štom, dicer Baum, nawopak čeńki štom, dünn Baum; tołsty čłowjek, dicer, forpułenter Mensch, nawopak suchi, mager, hager (čeńki so lědma praji) suchi čłowjek, kón. Potajkim wo žiwych za čeńki suchi. — Husta hlina, dicflüssiger, dicflüssiger Lehmi, nawopak židka hlina, dünnflüssig; huste mloko, dicht (flüssige) Mäilch, židke mloko, düinne Mäilch. Ale tež: huste běrny, dichte, dicht stehende, dicht gewachsene Kartoffeln (Kartoffelpflanzen), nawopak rědke běrny, schütter stehende Kartoffeln. Tež wo kolektivach: husty lěs, dichter Wald, husty kał, dicht stehendes Kraut, husta kałowa přesada, dicht stehende Krautpflanzen, nawopak rědki lěs, dünn stehender, schütterer, lichter Wald, rědki kał, schütter stehendes Kraut. — Praji wšak so tež: tołsta éma, dichte Finsternis, tołsty kołmaz, dicflüssige Schmiere, ale tež tu lěpje: husty.

(Pokračowanje.)

Porjedzeńka: w zeš. XIII, str. 698 ma rěkać: Pful ma b, nic p: njejahęy
(Pful, słown. dodawk str. 1092).

Serbske ležownostne mjena Delnjeje Łužicy.

Ležownostne mjena maju wulku wažnosć za zeznaće kraja a luda. To so džensa we wučenych worštach powšitkownje spóznawa a připóznawa. Z toho spóznaća wukhadźa, zo so hižo wotwjacorych lět w Sakskim kralestwje a w Mecklenburskim wulkowojwodstwje z wulkej pröcu a z wulkimi woporami ležownostne mjena systematiscy zběraju, zapisuja a w Drježdánskim a Zwérinskim hłownym statnym archivje khowaju, zo bychu pozdžišo wědomostnje wukładowane a wudate byłe. Na jich wosebitu wažnosć za našu cylu Łužicu (serbsku, poněmčenu a němsku) sym ja z našim njeboh Mich. Hórnikom, kiž je z cyła prěnju zběrku wozjewił w Čas. M. S. 1865, hižo před 40 lětami pokazował a w lěće 1880 sam započał při swojich pućowanjach po Łužicy zběrać a we swojej „Statisticek lužiskich Serbow“ 1884—86 mjez druhim dał sobu woćišćeć. Wjetšu zběrku hornjo- a tež hižo hromadku delnjo-serbskich ležownostnych mjenow je na to Michał Rostok zebrał a wozjewił w Čas. M. S. 1887 str. 3—50. K tomu smój wón a ja hišće někotre dodawki do Časopisa podaloj. Systematiscy po cyłej serbskej a němskej Hornjej Łužicy zběrał a dospołnje zezběrał, tak daloko hač je to z cyła móžno, pak je naše hornjołužiske serbske, zněmčene a němske ležownostne mjena — kaž tak často hewak, tak tež tu — *němski* wučenc, njesprócnym gymnasialnym wyšsi wučeř Pawoł Kühnel w Zhorjelu a w lět. 1891—1899 w časopisu hornjołužiskeho towařstwa wědomoséow w Zhorjelu „Neues Lausitzisches Magazin“ zw. 66—73 wozjewił. Runjež su tam mnohe serbske mjena — bjez džiwa wot němskeho serbskeje rěče njemocnego wučenca — wopačnje wukładowane, tak zo by jich systematiske zestajenje po korjenjach a prawe wukładowanie a wozjewjenje w našim Časopisu M. S. jara nuzne a přihódne džělo było, to je a wostanje tola Kühnelowe džělo wšeje khwalby hódne a twori sobu zakladny kamjeń za našu lužisku narodopisnu wědomosć. Za Delnju Łužicu sym ja napominany wot landrata Łukowskeho wokrjesa, swobodnego knjeza v. Manteuffela, kiž ma połne zrozymjenje za narodopisnu wažnosć a najwjetšu zajimawosć za wuwjedženje tutoho wědomostného a wótčinskeho předmjeta za tamnu stronu, před 3 lětami systematiske zběranje a wukładowanje wšitkých (serbskich a němskich) ležownostnych mjenow do rukow wzał a

z pomocu dobrych a wustojnych serbskich krajanow a němskich mi spřečelenych wučenych zběrać započal. Ležownostne a swójbne mjena a narodopisne powěstki Łukowskeho wokrjesa mam zezběrane a nětko rjaduju a wědomostne wukładuju. Ležownostne mjena Gubinskeho wokrjesa je knjez realny wučeř Karl Gander w Gubinje zezběral a w „Niederlausitzer Mitteilungen, Zeitschrift der Niederlausitzer Gesellschaft für Anthropologie und Altertumskunde“, XI. zwjazk, 5.—8. zešiwk 1910/11 loni (1912) wozjewił. W Kalawskim wokrjesu Rownjanski kn. wučeř Pawlica pilnje zběra. Za Khoćebuski wokrjes staj to wažne dźeło po móžnosći dospołnje dokonjałoj kk. farař Bogumił Śwela a wučeř Hajno Jordan a za Grodkowski wokrjes runje tak khwalobnje, ale dotal hišće nic cyle dospołnje kn. hłowny wučeř em. Kuba, prjedy w Słomjenju pola Grodka, nětko w Khoćebuzu na wotpočinku. Za zbytne 3 wokrjesy Delnjeje Łužicy t. j. za Żarowski, Lubinski a Bezkow-Storkowski njejsym hišće žanych pomocnikow namakał a tuž tež tu za dobrowólnikami wołam: doprědka młodži serbscy wučency!

Mam za wažne a nuzne, zo so wšitke delnjołužiske ležownostne mjena ze wšitkich 8 delnjołužiskich wokrjesow, tak daloko hač su serbske, tež w našim Časopisu M. S. najprjedy po wokrjesach a wsach zestajane wozjewja a potom systematiscy po korjenjach, z kotrychž su wurostle, zwukładuja. Tuž zdobnje ze zběrkomaj z Khoćebuskeho a Grodkowskeho wokrjesa započinam a jej, dokelž stej nimale čistoserbskej, tu přenjotnje cyłe wočišću.

Dr. Ernst Muka.

I. Ležownostne mjena Khoćebuskeho wokrjesa.

Zestajał a wozjewił Hajno Jordan.

Kn. Hajno Jordan, wučeř w Gólbinię, je wjacý lět pilnje ležownostne mjena Khoćebuskeho wokrjesa zběral. Při rjadowanju a přepisovanju swojeje zběrki za čišć dosta wón wot kn. fararja Bogumiła Śweli we Wochozach jeho zběrku z wjacorych wsow samsneho wokrjesa k přirunowanju a k sobuwozjewjenju po dobrozdaěu. To je wón činił. Z wjetša su Śwelowe zběrki njepřeměnjene wostałe a jako tajke wznamjenjene sobu wočišćane.

E. Muka.

I. Bórkojska wósada.

Bórkowy, Burg, do Bórkow, w Bórkowach, Bórkojski, Bórkowaře.

a) *Rěki a rěcki w Bórkowach:*

1. Spřewa.
2. nowa rěka.
3. mluńska.
4. scinowka.
5. mała Žrěbenica.
6. welia Žrěbenica.
7. séinařka.

8. pŕecna cera. 9. Kežejic cera. 10. boškowa. 11. kónowc.
 12. Kopanowa cera. 13. groblica. 14. šeletařka. 15. štrankel.
 16. Gŕešowa tšuga. 17. pŕecna wŕbowwa. 18. kwer-wŕbowwa.
 19. głowna wŕbowwa. 20. kšiwe wéze. 21. stawenc. 22. za-
 pjaceřka. 23. žrěbenica. 24. blušnica. 25. zarosnik. 26. mé-
 linowata. 27. nábozac. 28. cŕońk. 29. šamnik. 30. blachowa.
 31. hopoška. 32. wilisćana rěka. 33. na toni.

b) *Šícelowa zberka:*

1. Pód mjazu; lažy mjazy wsy a pastwy. 2. cesne, na
 cesnem. 3. wilišće, na wilišcach. 4. drožyna, w drožyńe.
 5. na rukajce. 6. peńki, w peńkach. 7. pastwa, na pastwě.
 8. długi, na długach: t. j. dłużke kusy. 9. mała gólica, na
 małej golicy. 10. sulowk, na sulowku. 11. po sulowě. 12. na
 jańe, tam bydla Babuškaric na jańe. 13. na górah abo
 na góricach. 14. carný rog, w carnem roze. 15. blejcha,
 na blejše, Bleichę. 16. fabrika. 17. mélinowate, to su luže,
 ako pší wěstej grobli bydla. 18. zagrodki, w zagrodkach.
 19. za grodom, pla grodu, na groże, Schloßberg. 20. prize,
 na prizach, Burg-Kełonie. 21. wélike prize: su mjazy „rěki“
 a „šejdungi“. 22. kupy, na kupach, Burg Kauper. 23. kut,
 do kuta, w kuſe; luže, kótarež tam bydle, su „kušańaře“,
 kušańske: kušańske Gelic pšešiwo gromadkańske Gelic.
 24. cerkwine, na cerkwinem. 25. pod gatom, how bydle
 Pódgataric: rědny pšíkład, kak swójzbne ména su nastali.
 26. babeńce, na babeńcach. 27. na korli, Šułsic na korli.
 28. na kalonicy. 29. zagońce, na zagońcach. 30. na łazku,
 w łazku. 31. wótšow, we wotšowe. 32. kutk, na kutku,
 do kutka. 33. w selišća, na selišću: mjazy „fabriku“ a „wsu“,
 t. j. sedlišćo = Siedlung. 34. šamnik, na šamnikach jo za
 grodom. 35 w sypłosach. 36. chmelišća, w chmelišćach t. j.
 chmeliowe pôla. 37. lindobańska rěka, Linnweberſtieß. 38.
 strankel, Strankel: rěka. 39. šeletařka, rěka. 40. bykowa
 łuka, pla bykoweje łuki, l.* 41. Kr. rog, p. 42. Šk. nowiny,
 p. 43. pla tšich bomow, p. 44. pší wérbe, p. 45. selišća, p.;
 snaž něga šeletowa pastwa. 46. w uñelcycach, p.: humel jo
 humlaty pesk. 47. pší grobli, p. 48. pla Kj. zagrody, p.
 49. pší Br. gromaże, p. 50. pla Pety. 51. pla bomšule, p. t. j.
 n. Baumſchule. 52. Janchenoje kut, p.; na bauerojc, p. t. j.
 Bauer. 53. na kokulskich, p. 54. Wejsańske drogi su: a) bauery,
 žož wélike buřa bydle. b) gjarlowy, kokula, wična gassa:
 wiki = Marft. c) Smogońjska gasa, na břoze, w carnem

* Skrótčenja: p = polo, l. = łuka, l. = lěs, r. = rěka, gl. = góla
 (hola), g. = gat (hat).

roze. d) Bórkoska gaska, Hinter Gasse, Krajeojie gaska.
e) Karnawic gasa, Sejcojie gaska. 55. na toni. 56. na dubem. 57. kjable. 58. pla Blazow. 59. w gromadkach.

II. Werbańska wósada.

1. W e r b n o , Werben, do Werbna, w Werbnie, Werbański, Werbańaré.

a) Jordanowa zběrka:

1. wele, na wélich. 2. wólšyna. 3. w hužkach. 4. za kałnicami. 5. w kuše. 6. na klucnych. 7. za Bramskimi gumnami. 8. Bramske gumna. 9. złotne góry. 10. kóńc złotych górr. 11. pši sćažki. 12. kóńc do tych górr. 13. na stawališeu. 14. farařejc zagroda. 15. wósek. 16. pód wósekom. 17. na hugliščach. 18. na wósecnych. 19. pód ławkami. 20. na błořenach. 21. za rolu. 22. pši role. 23. na ławnych. 24. za ławnymi. 25. na Kokotojskem. 26. gróžišne. 27. gróžišny hužk. 28. glinske 29. pši noweje zagrody. 30. w šeliščach (= šelnisčach). 31. na starej winice. 32. smaga. 33. na górkach. 34. na robelánskich. 35. w štukach. 36. w ruže (na rudnych). 37. šyra (na šýrach). 38. hupalone. 39. cosna (wélika a mała). 40. wažišča. 41. pši smagi. 42. na nowej winice. 43. pši Klejka. 44. dubina. 45. nowina. 46. šomošćow. 47. pši dubina. 48. huzke. 49. pši Rubyńskich, na Rubyńskiem. 50. pši wětšnika. 51. górica. 52. pši kjarchoće. 53. Rumpošoje gumno. 54. pši šajbe. 55. kjable. 56. nowe kjable. 57. stare kjable. 58. za bařencom. 59. nad bařencom. 60. na pastwe. 61. pód goru. 62. w winkelu. 63. huměleyce (na humělach). 64. na krotcyech. 65. Šypanowy rog 66. pši Juro-Šejeoje. 67. bykowa huka. 68. kutne. 69. kuty. 70. na pôstraňskich. 71. za Šešyc. 72. Lěwig hužk. 73. na dołach. 74. Jawerec bļotko. 75. glina. 76. za glinu. 77. pši Šywojic roli. 78. Zakřowic wótšow. 79. Lapanoje wótšow. 80. Handrikoje wótšow. 81. weli ług (we wélem huze). 82. miaz drogowu. 83. pód winicu. 84. na winice. 85. za winieu. 86. na krotcyech. 87. pla zagrody. 88. za zagrodu. 89. rowna wjas. 90. pla L. gółki. 91. za gortu. 92. na lažyšeu. 93. za rudnikami. 94. bliša ruda. 95. dalša ruda. 96. cyžowa górrka. 97. pla rěki. 98. guméščo. 99. pla guméšča. 100. gjarlojce huki. 101. pla puščawy. 102. gat. 103. pla gumna. 104. sřejzna smuga. 105. Zygnitoje góra. 106. na weliščach. 107. pla jezdžila. 108. pla Popojskej mroki. 109. na Kowalikowem. 110. pla topołow. 111. w scinach. 112. na wélich polowicach. 113. pla drogi. 114. na glinskich. 115. pla Zakřowa. 116. pla Rubynskeje mroki.

117. na lažkem. 118. pši mjazy. 119. na styrich kuskach.
 120. w hopeńcu. 121. pla wałdařa. 122. za sarňu. 123. za
 šapařnu. 124. Juŕkojc rog. 125. kóńecy kjarchob. 126.
 Jankowic drožka. *Wo jsy jo:* 127. dubica. 128. kokula.
 129. gjarlowa. 130. burski kóńc. 131. na bŕoze. 132.
 wična gasa.

b) *Šíelowa zberka.*

[Werbno, Werbent, do Werdna, w Werdnie, Werbański
 (za pšawom Werbnański) Werbańce.]

1. huški, w huškach, p. 2. za huški, za huškami, p.
 3. mjaz drogowu, mjaz drogi, p. 4 pód winicu, p. 5. na
 winicy, p. 6. za winicu, p. 7. pla sčažki, p. 8. na góricach,
 p. 9. pla wětšnika, p. 10. na krotycach, p. 11. na Rubyn-
 skem, p. 12. dubina, w dubińe, p. 13. weli hug, w welem
 huze, p., hug jo ług. 14. na huzkich, p. 15. pla zagrody,
 p. 16. za š. zagrodu. 17. rowna wjas, w rownej wsy, p.
 18. pla Klekojc, p. 19. na wélich, p. 20. na dołach, p.
 21. pla L. golki, p. 22. na rudnych, p. 23. kalonica, pla
 T. kalonice, p. 24. R. kalonica, p. 25. smaga, na smaze,
 p. 26. za gortu, p. 27. na lažyšću, l. 28. małe sosña, l.
 29. wélike sosña, l. 30. za rudnikami, l. 31. bližša ruda,
 l. 32. dalša ruda, l. 33. Cyžowa górkă, l. 34. pla rěki, l.
 35. gumešco, pla gumešca, p. 36. kjable, w kjablach, p.
 37. gjarlojske łuki, na gjarlojskich łukach, p. 38. na
 šýrach, p. 39. na B. wotšowe, p. 40. pla pušćawy, l.
 41. w hupalonem, l. 42. gat, w gaše, l. 43. pod góru, l.
 44. pla R. gumna, l., wšykno toслуша do „gata“. 45.
 w nowych kjablach, l. 46. w starych kjablach, l. 47. pla
 šeiby, l. 48. sŕežna smuga, l. 49. w roze, w winkelu, l.
 50. bobeńc, l., źož su bob sajžali, bobowe grědkи. 51.
 Zignitoje góra, p. 52. pód wósykom, p. 53. we wósyce, l.
 54. na wélišćach, p. 55. kuty, w kutach, p. 56. pla jězd-
 džiła, l. 57. pla Popojskeje mroki, p. 58. Bramske gumna,
 pla Bramskich gumnow, p. 59. Šomošcove, p. 60. na
 Kowalikowem, p. 61. glina, w glińe, p. 62. pla Š. role, p.
 63. pla P. topołów, p. 64. na Kokotojskich, p. 65. w scinach,
 p. 66. na wélikich polowicach. 67. pla L. drogi. 68. na
 glinskich, na górkach, na błońenach, pod walkami. 69.
 na walnych, pši role, na huglišćach. 70. łuki: pla Zakřowa,
 pla Lapana. 71. pola: na pastrańskich. 72. pla Rubyn-
 skeje mroki, na šýrach, na lažkem, pši mjazy, 73. na
 styrich kuskach, na pěšich kuskach. 74. štuki, w štukach, l.
 75. Rubelanske, na Rubelanskich, p., wót swójzbnego měna

Rubel = robel (?). 76. grozišne, na grozišnych, p. = grozišne, pí grozišeu lažece. 77. kutne, na kutnych, p. = kutne pola. 78. P. jama, pla P. jamy, p. 79. z kóńc góŕ, na z kóńc góŕach, p. 80. kóńc złotych góŕ, p. 81. Lěwic hušk, pla Lěwic huška, p. 82. hopéń, w hopénu, p. 83. pla jězdžiła, p.: jězdžiło = tšuga, grobla, źož se jězdži z cołmom. 84. za rěku, l. 85. pla stareje winice, p. 86. pla K. waldařa, p.; wałdař = n. Halder. 87. na klucnych, p. 88. za sarňu (vder scarňu), l. 89. za šapařníu, p. 90. Juřkoje rog, w Juřkoje roze, l. 91. kóńeey kjarchob, pla kóńecego kjarchoba, p. 92. Jankoje drožka, p.

2. Myšyn. Müſſchen.

1. Pěskowña. 2. zarota. 3. lužk. 4. dlujki lug. 5. lug. 6. pód goru. 7. łączowe. 8. stupnik. 9. krotcyca. 10. nowy łącz. 11. płot. 12. na wótšowe. 13. bykowa huka. 14. podojske. 15. bykowa jama. 16. kowalka. 17. šołtowa huka. 18. swińeca pastwa. 19. pěski. 20. pí starej rěki. 21. kawkuš. 22. na brancelowe. 23. na zbytkach. 24. Bjatkařowña. 25. na pu-stem. 26. pód žerdkami. 27. pód wósekom. 28. w kopénu. 29. hopyša. 30. w kupach. 31. pſedejs. 32. smolowna. 33. switowa. 34. šyndarowña. 35. kałeńca. 36. Myšynk. 37. pöddlugišea. 38. zamrichowa. 39. Pód-Bramy. 40. Pa-wola (?). 41. kóza. 42. Badakowa. 43. Janicowa. 44. w kutku. 45. homa (?). 46. k Bobowu. 47. wélkowña. 48. pod-dredor. 49. čalina. 50. błon. 51. dlujke górk. 52. w chmelišcu. 53. pí pušcawy. 54. sleda. 55. na žerdkach. 56. šlodařna. 57. za gumnami. 58. węz. 59. za groblu.

3. Bra ma & Bramy, Brähmow.

1. Na wélem. 2. pastwa. 3. na małem pól. 4. na wélikem pól. 5. w badakach. 6. Jajcoje. 7. Haušoje. 8. na kowalni. 9. na Młunickowem. 10. na łączku. 11. w kałnicy. 12. w kér-kach. 13. na wótšowe. 14. w błoſce. 15. w hopyšach. 16. na kójnecach. 17. w huze. 18. na górkach. 19. na grošeu (město: grosišeu).

4. R u b y n & R u b u ñ, Ruben.

1. Žorawina. 2. na wélich. 3. grozišeo. 4. za grozišcom. 5. pastwa. 6. dlujke brody. 7. hugon. 8. lug. 9. za kšíwej groblu. 10. ku goram. 11. zagojnec. 12. w długem. 13. na kopeu.

III. Popojska wósada.

a) Popojce, Popiğ.

1. Žowkowe (małe a wélike). 2. dlymocyna. 3. za dlymocynu. 4. na žerdkach. 5. zamostk. 6. na glinach.

7. lutkowa górnka. 8. rubelina. 9. w mjazkach. 10. pšedejsu. 11. mjaz groble. 12. na sřenych. 13. na wélich. 14. po Dalick. 15. brěwoniki, bruniki. 16. zagroda. 17. sedlišća. 18. za zelišćom. 19. hu ſeňka. 20. zbytk. 21. bykowa huka. 22. na kališcach. 23. zagrobla. 24. na kšíwanach. 25. pla wětšnika. 26. bruniš. 27. pódbruniš. 28. wélika huka. 29. na ſapařec. 30. chníelica. 31. pla kluca. 32. w gatkach. 33. pód wěrbicy. 34. popordak. 35. farařowa huka. 36. na farařowem. 37. w zagroże. 38. pódgola. 39. kuty. 40. pódſrěny. 41. bykowa huka. 42. na Bramskem. 43. pši kanalu. 44. Kósobuska huka. 45. na Kósobuskem. 46. gatna gólk. 47. šyndarowa góla. 48. hugon. 49. pšedejs 50. na kupe.

b) K ó s o b u z , Kunersdorſ.

1. mjaz groblow. 2. za Dušyc. 3. kałońca. 4. kokordak. 5. sedlišeo 6. pla mroki. 7. wólsyna. 8. na přenyh hukach. 9. na wótſojeach 10. na wérchu. 11. za błotom. 12. ług. 13. za ługom. 14. w zelišću. 15. w kěrkach. 16. zagroda. 17. mjaz drogowu. 18. pód kšušku. 19. za kšušku. 20. na nowinkach. 21. za wěrbicami. 22. hobtſugi. 23. cybulniki 24. zgóřeńca. 25. w wótſowach. 26. na Kowalejc. 27. na mrocnikach. 28. zbytk. 29. hupſégi. 30. ledy. 31. w depach. 32. mjazki. 33. na tšeſich. 34. na sedymnaséich. 35. mjaz rěkow. 36. pše-dejsu. 37. gatna góla. 38. w gaſe.

c) G ó r n a , M i l f e r s d o r f .

1. bójań. 2. pastwa. 3. ceška. 4. polugow. 5. na-gora. 6. pokšaj. 7. tkalc. 8. na wélich. 9. za kšicku. 10. kupina. 11. na glinach. 12. w swińcem huce. 13. somoch. 14. za kjarchobom. 15. na kšicnej droze. 16. pši landgroble. 17. pši stareje góle.

d) B o b o w , Babow.

1. zańak. 2. winica. 3. rubelina. 4. pastwa. 5. pód-glina. 6. glina. 7. bojańa. 8. łazk. 9. góra. 10. błon. 11. pódřeka. 12. Pankowa huka. 13. za mlinišćom. 14. lužk. 15. farařowa lužka. 16. kóséon. 17. wótſow. 18. brody. 19. bykowa huka. 20. Awſtralia. 21. na gaſe. 22. na kněskim. 23. pši mļuna. 24. pši stareje wěrby. 25. na starej droze. 26. na dlujckich kusach. 27. na Mušyńskem. 28. dľumocki lužk. 29. na hobrytej 30. na hobrycach. 31. pěskowňa. 32. wélika huka 33. kóſel. 34. pši starych žerow. 35. ku Górnjej. 36. zbytki.

37. w kale. 38. w huze. 39. na kupe. 40. błonk 41. jajcowña. 42. stołowy. 43. małki hužk. 44. wéliki hužk. 45. mjaz drogowu.

IV. Kšíšojska wósada.

a) Kšíšow, Štříčjow.

1. Podłazk. 2. lucka. 3. lužk 4. w błoše. 5. politan. 6. rybnik. 7. dubrawa. 8. zeliščo. 9. šelšnika [?]. 10. dola. 11. kroteyca. 12. mała górnka. 13. stužeńka. 14. na cužkach. 15. kšíwa. 16. pla mroki. 17. typalica. 18. stara góla. 19. politánska góra. 20. pódchojca. 21. za Mudrie gumnom. 22. kałońca. 23. za brěšćami. 24. za mostami. 25. šyndařna. 26. chíelnica. 27. winica. 28. za winicu. 29. šarňa. 30. žrēbeńc (ně: Fohlenfoppe!).

b) Duße, Eichow.

1. Kšíšowka (rěka). 2. kšušeńc & šušeńc. 3. ledki dołoj. 4. ledki spózy. 5. pódług. 6. wólšynki. 7. tšeškow, caškow, do caškowa. 8. břazowy wótšow. 9. štuka. 10. zabrodki. 11. pódłazk. 12. hugon. 13. lužki. 14. ku goli (ně: Kügelfeld). 15. kałońca. 16. Kóńeckoje gasa (ně: Konzacs Gasse). 17. k Husokej. 18. lužk. 19. glina. 20. šyndař. 21. fazaneria (ně: Fasanerie). 22. knorawa. 23. gusćina. 24. ku goli (ně: Kügelweg). 25. dřumocyna. 26. pastwa. 27. na kelce. 28. kóńeey doł. 29. droznowa, drozna. 30. z kóńcom ku jsy. 31. gromadny lužk. 32. rubina. 33. šyndařna. 34. Werdakowy.

c) Naseńce & Naseńce, Wiejendorf.

1. dubrawa (k Limbarku). 2. wéle. 3. nowe budy. 4. stare póló (alte Želd). 5. dubraw (k Brodkojeam). 6. stara cyglowña. 7. zagaśina. 8. winowe góry. 9. małe gliny. 10. wélike gliny. 11. pastwa. 12. kšaj. 13. pše-chod. 14. hela. 15. pšełazk. 16. zagroda. 17. za budami. 18. buchty. 19. nowina. 20. zagrodki.

d) Kokrów, Radfrów [do Kokrówa, w Kokrówe, Kokrójski].

a) Šúelowa zberka.

1. Zagońce, p. 2. nowina, p. 3. mjazy grobli, p. 4. na přenej pastwe, p. 5. na štucce, p. 6. tymeńca, p. 7. pód kćechojna, p. 8. na kćechojné.

β) Jordanowa zberka.

1. Bráske huki. 2. za kšuški. 3. pastwa. 4. gumna. 5. huki. 6. rěpišća. 7. rowna k wsy. 8. zagońce. 9. kupry.

10. lěsk. 11. nowina. 12. mjazy grobli. 13. na přecnej pastwě. 14. na štuce. 15. tyňeńca.

e) Limbark, Limberg.

1. Rubeliny. 2. wótšow. 3. zawałowate. 4. stara wjas. 5. dwójšniki. 6. załuki. 7. stara góla. 8. zagumna. 9. za īerkom. 10. tyňeńca. 11. pód tyňeńce. 12. na dubrawach. 13. kałońca. 14. kóne kałońce. 15. ludkowa góra. 16. w poperdkach. 17. ledä.

V. Gólkoska wósada.

a) Gólkojce, Kölßwiß.

1. Gółka. 2. górkä. 3. gumno. 4. hujasnik. 5. hu-grožišća. 6. krotcyea. 7. kałońce. 8. k Limbarku. 9. pšerow. 10. pôlo. 11. rěpišća. 12. zagroda. 13. słožo. 14. šmamoty. 15. špoty, špoły. 16. štucka. 17. sŕežna góra. 18. wéle. 19. wélkońa. 20. wérba. 21. syploty. 22. na prizach. 23. w ſeňkach. 24. pastwa. 25. zymske pôlo. 26. pôdgola. 27. mjaz groblami. 28. pši gatow. 29. we jsy. 30. na Gólbinskem. 31. pôdgora. 32. štarte. 33. lug. 34. hustužonk, Šinnberge. 35. podrolaže & pód rolažu. 36. kšiwe. 37. srđne góry. 38. mjazy drogami. 39. zagrodka. 40. za grožami. 41. cygleńce. 42. bledarik. 43. w lagozach.

b) Dalič, Dahliß.

1. Zagroda. 2. pôdgat. 3. za dołkom. 4. za móscí-kom. 5. hugrod. 6. kut. 7. hugrudniki. 8. kałeńce. 9. pód barwë. 10. w wélich. 11. krotcyee. 12. nutšk. 13. barwa. 14. paswišćo. 15. wótšow. 16. pši gole. 17. za gumnami. 18. za kjaremu. 19. glina. 20. pla duba. 21. na hugońe.

c) Glinisk, Glinzig.

1. Rubelina. 2. pód łukow (město: spód łukow abo pód łukami). 3. tyňeńca. 4. na pšežpolniku. 5. hugonk. 6. termank. 7. pši kozy. 8. na kozy. 9. knězowa góla. 10. pôdgora. 11. klinace. 12. barwa. 13. šerńowa grobla. 14. kriki. 15. na glinkach. 16. lug. 17. na wélich. 18. ledä. 19. glińana jama. 20. gribowńa. 21. na šyndařni. 22. pód dubinu. 23. na štukach. 24. na pěskach. 25. za rěku.

d) Gólbín, Gulßen.

1. Lug. 2. wéle góna. 3. lumostki (město: humostki). 4. wójcyna drožka. 5. do břazki. 6. pši Bórkoskej séaźce.

7. zagaska. 8. hobryša. 9. leda. 10. pódbrázy. 11. kšíwa.
 12. kósacne. 13. srěne. 14. cyglowña. 15. hužk. 16. na
 wětšniku. 17. pastwa. 18. na šulařowem.

VI. Brázyńska wósada.

a) Brázyń & Brázyna, Briejen.

1. Kóńc ku Gółbinu. 2. doły. 3. krotcyce. 4. pěskowña.
 5. plany. 6. pód winicu. 7. lodowa góra. 8. dubina.
 9. na kšíwoni. 10. stare huki. 11. pastwa. 12. wótšow.
 13. wósym rědow. 14. hu kuta. 15. za gumnami. 16.
 winica. 17. Mařna góra. 18. pód Mařnej góru. 19. za
 rěku.

b) Góry, Guhrow; na Górah in G.

1. Na góricach. 2. lužk. 3. lisyca. 4. na pastwach.
 5. na smogoru. 6. na wiliščach. 7. kšeńka. 8. pši rěki.
 9. winica. 10. na gorach. 11. na krotycach. 12. na
 ledach. 13. za rěku. 14. na zgubińskich. 15. pla błota.
 16. w błoſe. 17. na Kochanowem. 18. pla Kochonoje
 grozišča. 19. dalša góra. 20. bliša góra. 21. dubina.
 22. na kšíwej droze. 23. za domu. 24. slězy zagrody.
 25. pód klucom. 26. za blišej góru. 27. wélkowa zagroda.
 28. šelišča. 29. winowa góra. 30. za carnej góru. 31. carna
 góra. 32. góreče.

c) Smogrow, Schmogrow.

1. Kałonice. 2. peńki. 3. wéle. 4. małe. 5. górkij.
 6. zagrabc. 7. dolki. 8. chójawy. 9. rěpišča. 10. dubrawa.
 11. pód winicu. 12. nadługi. 13. lugi. 14. nadoły. 15.
 srědniki. 16. kšomniki. 17. na roli. 18. slěne góry. 19.
 hu stužonka. 20. ku Prawozu. 21. kupy 22. na husocej.
 23. Šyłojce. 24. smrodoje. 25. dubcenice. 26. žrěbenice.
 27. mokšy brod. 28. na mokšych. 29. Starikowa. 30. na
 wótšowe. 31. na smrodeńce. 32. Semberg (= Sandberg).
 33. za gumnami. 34. hurubane.

Rěki: 1. mokšy brod. 2. žrěbenica. 3. Malksa. 4.
 Kopšíwna. 5. Sprěwa. 6. Lukasoje rěka. 7. Šamniki.
 8. Blušnica. 9. Šułšiny. 10. Jezdžowka. 11. Ñabozac.
 12. Mócydło. 13. tkalcojska rěka.

d) Zakazní, Sachajne.

1. grabownik. 2. na małych. 3. na wélich. 4. tšežen-
 niki. 5. krotcyce. 6. peńki.

VII. Dešańska wósada.

a) D e š n o, Dijßen.

α) We jsy su:

1. grabow. 2. wjas. 3. pśedejs. 4. kóńc. 5. kńeski dwór (tam bydle: wórák, rězak, šapař, fojt, kowal).

β) Na poli a na łukach su mneña:

6. hugon. 7. wele. 8. dalšna grobla (w Žylów se jej groni: šuńelowa grobla). 9. šelkowa grobla. 10. Gólbinske. 11. kosélniščo. 12. štuka. 13. styri žerže. 14. stare huki. 15. nowiny. 16. nowe huki. 17. wótšoje. 18. zakazňa. 19. pastwa. 20. tśmeń. 21. rěcne smugi. 22. šelišča. 23. kałeńca. 24. jezdžíłko & za jezdžíłkom. 25. na grabojskem, zagrabojske. 26. dubinske huki. 27. šapařki. 28. zagoda. 29. na Žylojskem. 30. dubina. 31. stawa-dliščo. 32. koruša. 33. na cerkwinem. 34. na tšuze. 35. lěs. 36. za dućem. 37. mekiše. 38. zagrodka. 39. za hubjom. 40. gumywiščo. 41. za rěku. 42. Peškowa góra. 43. Kobyliny (ně. Stutenberg). 44. pla šapařne. 45. hucki. 46. mjaze. 47. za Goŕamžicu. 48. za mylařku. 49. za husokim. 50. nažerže. 51. dalšne plany. 52. pśedejsu. 53. šybeńca.

K tomu Šielowa zběrka:

1. šapařki, p. (péřwej běchu to pohusoke łuki). 2. za dućem, p. 3. w dubińe, p. 4. styri žerže, p. (péřwej za groźone skótowe buchty). 5. zagroda, p. 6. šelníšča, p. (snaž péřwej šeletowa pastwa, abo šelník = 12 Bünd řlachſ). 7. kałojca, p. 8. nowiny, p., nowa rola, kótaraž akle pózdzě bu hobzélana. 9. na welem, p., wele, wéliki abo dľukki, pótakem: na dľukem zagońe.

b) Ž y l o w, Ŝ y l o w, Sielow, do Žylowa, w Žylówie.

α) Šielowa zběrka:

1. w gumnach, p. blizko twařenam. 2. za gumnom, p. kus dalej. 3. pši jsy, p. 4. pša groble, p. pši prědnej grobli. 5. za groblu, p. 6. za bližšeu groblu, za dalšeju groblu, p. dalšna grobla. 7. na plańe, pši plańe, za planu, p. nowe kusy po nimskem Plan. 8. na winicy, p. ně.: Sielower Schanze, p. Rundwall. 9. za winicu, pša winice, p. tam. 10. kšinowaše = ně.: Krienitz. 11. pšinowaše, p., běšo péřwej góla, nowa rola. 12. (w) ksyprokach, p. = kusy pši mrokach? abo wót prěki, quer, cf. pšíduce. 13. na kwar-lantach, p. a g.; krajna karta na katasteramše pišo twar-

lanty, twarland; *ego*: z nimskego Querland, dokulž zagony tam prěki du; mě jo nowše. 14. w dołach, p., pérwej běchu tam glinowe a tlokowe jamy. 15. na pastwě, p. pšed separationom běšo tam pastwa. 16. w mjazach, p. 17. na łukach, p., pérwej běšo tam łuka. 18. nowe łuki, na nowych łukach, na starych łukach, p. 19. na gatach, p. a ł., pérwej běšo tam błoto 20. za gatom, p., pla gata, p. 21. pla wětšnika, p., hokoło Žylojskego wětšnika, mě jo nowše. 22. na štucce, p. 23. gółka, w gólcie, g. 24. w chóječach, g. 25. starowki, p. 26. nowiny, p. 27. šapařki. 28. za wolškami, p. 29. tšmeń, ł., zaroscona błošana tšuga, něga Spřewina tšuga. 30. w rěkach, ł. 31. pša mósta, ł, mě jo nowše. 32. w dubech, ł. 33. za rěku, pši rěce, ł.

Na katasteře su hyšći pšíduce míena zapisane: Sørrenz, t. j. kořeňcoje, Hovels, t. j. Howelic, Krimnižer, t. j. krimnica.

β) Jordanowa zběrka:

1. w gumnach. 2. za gumnom. 3. pši jsy. 4. pša groble. 5. za groblu. 6. za blišeju groblu (bliša grobla). 7. za dalšeju groblu (dalša grobla). 8. za pěskowej górkou. 9. šyroka. 10. na plaňe, pši plaňe, za plánom. 11. na winiey. 12. za winicu, pša winice. 13. kšinowaše. 14. twarlanty (něga tam běšo šapařna). 15. kosproki. 16. šuňelowa grobla. 17. nowe huki. 18. krotke huki. 19. stare huki. 20. nowiny. 21. w dołach (pérwej tam běchu glinowe a tlokowe jamy). 22 na pastwě. 23. w mjazkach. 24. na łukach. 25. na gatach. 26. za gatom. 27. pla wětšnika. 28. na štuce. 29. w gólcie. 30. w chóječach. 31. tšmeń (zaroscona błošana tšuga, něga Spřewina tšuga). 32. w rěkach. 33. pša mósta. 34. w dubech. 35. za rěku, pši rěce. 36. šapařki. 37. husoka pastwa. 38. nizka pastwa. 39. błotne huki. 40. za wólškami. 41. gorta. 42. kósćeńc (tam su něga pañone zbóžo zakopowali). 43. na pěskach.

c) Strážow, Striešow.

a) Jordanowa zběrka:

1. péńki. 2. na wélem. 3. na górkach. 4. brodne. 5. brodne huki. 6. pšebrod. 7. kóńc wélich. 8. nowe huki. 9. biřow. 10. kupěšow. 11. Spřewica. 12. huki. 13. na grošeu. 14. pód kupěšow. 15. kósaene. 16. za kósacnem. 17. gordy. 18. pód zakazníom. 19. pód gólkami. 20. stupnik. 21. kopce. 22. pód gorkami. 23. Marijowa góra. 24. pastwy. 25. za brožnu. 26. ceptařowa

rola. 27. bykowa huka. 28. péńkowy gat (ně.: Damm). 29. na cerkwinem. 30. hušej groble. 31. na měšćańskej droze. 32. na Brázyńskem. 33. pla gólkow. 34. za gólkami. 35. swińeca kupa. 36. guserowa buda. 37. šołtowa huka 38. zakazńe. 39. na zbytku. 40. na ledach. 41. w seliščach. 42. dańske huki. 43. na grošcu. 44. styri žerže. 45. za řeku. 46. mokša huka. 47. pla nowišća. 48. mjazy rěkow. 49. k starej rěcy.

Drogi w Střažově su:

1. swajźbańska droga. 2. sŕejzna droga. 3. cerkwina drcga. 4. wéle drogi. 5. Gólbnińska droga.

β) Šwelowa zběrka:

[Střažow, Strieſow, do Střažowa, w Střažově, Střažojski.]

1. brodne, p. a ł, něga jo tam brod abo psewozeňe bylo. 2. byrów, p. a ł. 3. groźc (na groźcu) p., zbytki starych groźišćow. 4. kupešow (pódkupešow) p, tež zbytki groźišćow pši Spřewi, niži $1\frac{1}{2}$ m dlymoko su wélike dubowe péńki. 5. spřewica, ł, něga běšo tam Spřewina tšuga. 6. styri žerže, p, na pušu wót Dešna. 7. hušej groblow, p, lažy ku gólkam. 8. pódzakazní, p. 9. pši drozy do Prawoza jo na pšawicy: za zakazní, na lěwicy: górdy, łuki, péńki = mokša, ł, něga lěs. 10. na wéle. 11. ceptařowa rola. 12. pastwy. 13. pšebrod. 14. bykowa huka. 15. péńkowy gat (ně.: Damm).

VIII. Hochoska wósada.

a) H o c h o z a , Drachhaufen.

a) Jordanowa zběrka.

1. dubraw (na dubrawach). 2. za dubrawem. 3. wéle zagony. 4. na stuźeńce. 5. za bognom, bygnom (jo hušyna). 6. bukowina. 7. dubiny. 8. na lugach. 9. na zagońcach. 10. na rěpišćach. 11. na wótšowě. 12. móstk. 13. w pšachoże. 14. na rědach. 15. na niwach. 16. na péśich. 17. na žaseśich. 18. koreńtařow. 19. na styri žeržach. 20. na pastwe. 21. nagrody. 22. na Tuřańce. 23. pla Drěnowa. 24. we wikach. 25. na gorce. 26. we gumnach. 27. cužyšeo. 28. na kjandrosowem. 29. na bykowem. 30. pši městku. 31. grabowina. 32. zugumna. 33. za gumnami. 34. dubiny, na dubinach, 35. na wótšowku. 36. na slědach. 37. brosna, po brosnym, brusnym (jo góra). 38. nyksownia. 39. na golorińe. 40. na šyndarowej góre (šinderberku). 41. rubelina. 42. plonica, na

plonicy (tuta plonica jo tej wsy nimske mě: Drachhausen dała). 43. lěs. 44. pód škřokami. 45. w błoſe. 46. w kŕach. 47. nowiny. 48. kroteyca. 49. kałonica. 50. pód błotom. 51. w peńkach. 52. pódgola, w pódgoli. 53. wéle drogi. 54. chójacki. 55. ſejcowy doł (tam su se tſo ſejce z Wětoſowa zalali). 56. rakowña. 57. helowña. 58. bartuškowña. 59. liškowe jamy. 60. źiwjakowe jamy. 61. hugony. 62. malksa. 63. wélika rěka.

β) Šíelowa xběrka.

[Hochzo, Ochoza, Drachhausen, do Ochoze,
w Ochoze, Ochozki.]

1. plonice, p. a g. (žél teje wsy, nejskeřej su tam plonice = źiwe jabłuka, rosli). 2. lug, p. 3. dubraw, p. a g. 4. dołk, g. 5. rěpišco, p. (dokulž buchu tam rěpy sajžone). 6. niksovña (błoto, něto zasypane; po starej wěre běchu tam nikse). 7. w škřokach, g. 8. brusne, g. (górkata strona). 9. malksa, ně.: Spree. 11. liškowe jamy, g. 12. źiwjakowe jamy, g. (źiwjak jo źiwa swiňa). 13. hugony (žél teje wsy, žož bu něga skót na pastwu gońony). 14. rubelina, g. (pši Přawozu). 15. na peśich. 16. na žasešich. 17. na plonicy, p. 18. lěs, ī. 19. wótšow, ī. 20. móstk, ī. 21. brusna, pód brosnem (góra). 22. pód škřokami (góra). 23. błoſe (mała ī.). 24. wo kŕach, ī., p. (něga błoto). 25. pšachot, p., ī. 26. na dubrawach, p. 27. na niwach, p. 28. cuzyšco. 29. w gumnach. 30. zagumna. 31. za gumnami. 32. dubiny, na dubinach, p. 33. nowiny, g. 34. styri žerže, p. 35. kroteyca, p. 36. kałownice, p. (tam kał sajžaju). 37. za byrnem (hušyna). 38. pód blotom, p. 39. wótšowki. 40. stužeńce, p. 41. w peńkach. 42. pód góli, p. 43. wéle zagony, na wéle zagonach, p. 44. wéle drogi, p. 45. grabiwina, g. (tam se tšašy). 46. chójacki, g. 47. nyksowña (eine Schwesternfhanze). 48. ſejcowy doł (tam su tſo ſejcy z Wětoſowa zalate). 49. rakowña, p., ī. (po hobsedniku). 50. hělowña, p., ī. (po hobs.). 51. bartuškowña, p. ī. (po hobsedniku).

b) P r á w o z , Ř e h r o w .

1. zagroda. 2. klince. 3. wéle. 4. žrébeſowe. 5. kupy. 6. pód wótšowom. 7. busnik. 8. škřoki. 9. lug. 10. rubelina. 11. rěpišča. 12. rowna wjas. 13. ku Smogrówu. 14. pastwy. 15. nowe īuki.

IX. Picańska wósada.

a) Picńo & Picno, Peiš.

1. górica. 2. Teufelswiesen. 3. Peiher Feldmark. 4. Krautgarten. 5. Pferdehutung. 6. Ochsenhutung. 7. hugon. 8. gakoški. 9. lužk, Läuschgäu.

b) Turnow & Tornow, Turnow; do Turnowa, w Turnówie, Turnojski.

1. wótšow, p. ku Pšiluce. 2. pólo, p. k Picńu (pod rano).
3. rola, p. ku goli (pod wjacor). 4. wéle groble, p. 5. pla
wětšnika. 6. barnikel, w barnikelu, p. k Pšiluce, Bärwinkel.
7. karpeńc, p. na karpeńcu k Pšiluce. 8. kowalki, na ko-
walkach, p. 9. Landwera (kněžkojske). 10. krikac. 11. lugi,
do lugow = gatne. 12. pjakut = za kjarchobom. 13. fry-
jařka, l. 14. za fryjařku. 15. nowy land, p., něga góla.
16. na plaňe, p. 17. za drožku, p. 18. na farałowem, p.
19. za břazkami, p. 20. w jaŕe (Mojzas). 21. na stup-
niku. 22. za cyglowńu. 23. na štucce (an der Eiseubahn).
24. za štuku. 25. pastwa, l. r. 26. wólařka. 27. pódme-
řańskie, pód měrańskiem. 28. kortmyty, w kortmytach.
29. za gumnami. 30. łucki, ja pojdu na łucki. 31. pód
golu. 32. w renkach. 33. Picańskie pólá. 34. gólica.
35. rolki. 36. ménkula.

c) Dřenow, Drežnów.

1. na wotšowe. 2. pód dubami. 3. na kaméntem.
4. wótšowk. 5. sŕedne pólo. 6. dļujke. 7. dalašojske.
8. peńki. 9. stara wjas. 10. porbina. 11. pla vorwarka.
12. reňel.

d) Hus & Us, Mauß.

1. břazyny. 2. rola. 3. hugony. 4. pódles. 5. hu
kjaremy. 6. stary Hus. 7. hobryte. 8. nowe rôle. 9. pód
Łakomu. 10. Dešanki. 11. pódgat. 12. fojtowe huki.
13. cartowe huki. 14. boršyce. 15. kjarchob. 16. nowe
huki.

e) Nowa Wjas, Neuendorf.

1. kuty. 2. rězynki. 3. tsi brody. 4. mjaz drogi.
5. pěskowña. 6. rola. 7. ſosa. 8. pód rěku. 9. pód
gólu. 10. pódbytak. 11. smalnica. 12. kałnica. 13. pód
gatom. 14. gatki. 15. za drogu. 16. pastwa. 17. dļujke.
18. na ceptařejc. 19. na širokich ledach. 20. hužk, lužk.
21. hug, lug. 22. stara wjas. 23. dališna. 24. za drožku.
25. za rěku.

f) Pší lug, Preilagf.

1. kupały. 2. gumieńki. 3. dolske. 4. glinki. 5. kalonice. 6. dļujke. 7. porbinske 8. plany. 9. bjakut. 10. měnkule. 11. īuki. 12. kupišeo. 13. hugon. 14. tšužaje. 15. kokoški. 16. gólica (šynderowa). 17. jazminy. 18. ludkowa góra.

g) Tuřej, Tauer, do Tuřeja, w Tuřeju, Tuřański.

a) Jordanowa zběrka:

1. wótšow. 2. syśo. 3. zagrodka. 4. kraj. 5. ko-koški. 6. lēs. 7. hochoski lug. 8. lužk. 9. tsi lužki. 10. kaňenice. 11. Puajlowa góra, teke Pawlowa góra. 12. rola. 13. wélike zagony, dļujke zagony. 14. jazminy. 15. stupnik. 16. žerdki. 17. za wěšnikom. 18. na plaňe. 19. nugły. 20. Domšoje nugły. 21. dołki. 22. glinica. 23. góry. 24. ksebne góry. 25. namrocki. 26. žydowa góra. 27. jurbanowa góra. 28. pódles. 29. Gjanceařoje góra. 30. šomberka. 31. tuřańska. 32. hugon. 33. zbytki. 34. břazynka. 35. stanow. 36. bělinka. 37. prubiny. 38. lěšenica. 39. sčinack. 40. w peňkach. 41. lucyšeo. 42. rolki. 43. gólica. 44. slawtowy lužk, w slatowem lužku. 45. kósacne. 46. padzérinka. W kralojskej góli pla Tuřeja: 47. wołowy lug. 48. běły lug. 49. husoki lug. 50. štruzej. 51. swińce buchty.

b) Šwetlowa zběrka:

1. wótšow, ī. 2. kraj, p. 3. cyśo, p. (= syśo). 4. stupnik, p. 5. jazyminy, p góla. 6. mrocki, p. 7. jurbanowa góra, p. 8. tsi lužki (ně.: Drei Lauſdjfen), lēs. 9. zbytki, p. ī. 10. lēs = lēs a rogož. 11. kokoški, p. 12. gólica, ī. (Borwerf). 13. brjazynki, ī. 14. tuřańska, p. 15. pódles, p. 16. glinica, p. 17. ochozski lug (Lauč). 18. dołki, p. 19. slawkowy lužk, w slawkowem lužku. 20. kaňenice, tam su popełnicki namakali. 21. poala (pohala abo powala), góra (ně.: Ěulenberg). 22. wélike, dļujke zagony, p. 23. za wěšnikom, p. 24. na górah, p. 25. rolki, řolfe. 26. kut, w kuše, p. 27. žydowa góra = góla. 28. šomberka, ī.

X. Janšojska wósada.

a) J a n š o j c e , Žānsđwalde.

1. plan. 2. kraj. 3. luene. 4. pastwa. 5. kulingi. 6. cesniki. 7. ciseč. 8. wótšoje. 9. zatšugi. 10. gowěń. 11. wótšow. 12. dubice. 13. cyglarowe. 14. andres. 15.

mjasynugłom. 16. pěškownik. 17. prubiny. 18. lěs, na lěsu, p. & l. 19. dubowy wótšow. 20. zgórliny. 21. stara łuka. 22. řesownica. 23. w wósyńach. 24. pjacyšća. 25. lužk. 26. załawki.

gółki tam su:

27. lužk. 28. w wósyńach. 29. lědy. 30. kut. 31. kraj. 32. pakosnica. 33. droznowa šanca. 34. špiena góra.

b) *Šejn hejda, Schönhöhe.*

1. gumna, p. 2. za gumnami 3. zagony. 4. ewikel. 5. nowa rola 6. plany, p. 7. kjerchobowy ług. 8. gólne ługi. 9. Kinelowy ług. 10. Handrekowy ług. 11. Pankowy ług. 12. na jsy. 13. Bonařeje góra. 14. stare zagony, p. 15. wildowe, p. 16. do luga, p.

c) *Dŕejce, Wüſt=Drewiſz.*

1. kalpeńc. 2. kałonice. 3. tsi žerže. 4. dwě žerži. 5. hudmy. 6. jazminy. 7. huki. 8. paséolina. 9. lěs. 10. pódłěs. 11. břazynki. 12. kut. 13. šyškrowy lug. 14. granica. 15. kokulki.

d) *Radewiza & Radojz, Radewieſe.*

1. na flace. 2. za goru. 3. hołbicowe góry. 4. naluki. 5. guwna. 6. zaguwna. 7. na Janšojskem zagońe. 8. rožk. 9. kutk. 10. spence. 11. Hankowa Radojza. 12. na cesniki. 13. zatšugi. 14. w skurlingach.

XI. Liškojska wósada.

a) *Liškow, Groß-Lieſow, do Liškowa, w Liškowe, Liškojski.*

1. Za suchu. 2. za noweju groblu. 3. na glinskich. 4. břazyńe. 5. wólšynka, we wolšyńce. 6. za łazy, pod łazy. 7. barbuk. 8. lěs, w lěsu. 9. długiny. 10. kopšownicy. 11. bykowina. 12. kut. 13. wéle, na wélich. 14. kriki. 15. chóść, za choścom. 16. žerdki. 17. w łuze. 18. tsi ługi. 19. slědny ług. 20. za pěšnu. 21. kotliki. 22. pětšowka, l. 23. kjacmarča, l. 24. mališka, l. 25. pód wérbię. 26. nowe łuki. 27. kubowa. 28. peňkawa. 29. mjaze. 30. spjacona. 31. pódzagory. 32. wótšow. 33. bykowa huka. 34. bykojna. 35. pód kjablami. 36. za Donawu. 37. za gumnami. 38. pódpruby, pód porubami. 39. łazojske. 40. dańske. 41. hustal. 42. w długinkach. 43. krotyce. 44. na šyru. 45. lěs. 46. nocne huki. 47. góry. 48. běla góra. 49. pód goru. 50. cartowńa. 51. pod myšańc. 52. ſweingorta, p. něga zagroda. 53. za

šweingortu. 54. za užkom. 55. mjez groblowu. 56. pód winicy. 57. za uštalom.

mósćiki: 58. cartowy móscik. 59. pijany móscik. 60. na nowej grobli móst. 61. pla faraőowej grobli móst.

b) Barbu k, Bärenbrück.

1. na zagonkach. 2. pód golu. 3. na šyrokich. 4. Picański gat (něga pastwa, nět ūlka). 5. Kasporec. 6. zagora. 7. wótšowy. 8. na porubach. 9. na žeržach. 10. chójny. 11. pódwolški. 12. bykowina. 13. scěpańc. 14. hugonk. 15. wérchowiščo. 16. za dubowu góru. 17. kopšojske. 18. załaze. 19. cesak. 20. zamosćik. 21. cysćik. 22. pérzownik. 23. dlujki hug. 24. kut. 25. plampaty. 26. hušy gat. 27. lěski. 28. šéipelowy gat. 29. dlujki gat. 30. kal-musowy gat. 31. žabiny gat. 32. załdařa (ně.: Gartenteid). 33. Denawa. 34. Łatowańska grobla. 35. Łatowajne (něga pastwa). 36. hu groblice. 37. rowki. 38. pši kjarchobę. 39. usyňa. 40. Tšawnicka grobla.

c) M ó s t , Heinersbrück.

1. k Liškowu. 2. na dalšem. 3. za gunami. 4. w kuše. 5. za-na-porubach. 6. zawerbice. 7. wótšowy. 8. za wodami. 9. na luckach. 10. k Janšojeam. 11. zabrody. 12. na kótlařach. 13. kšiwańc. 14. rožki. 15. tši chójce. 16. na tašku. 17. w zagrodce. 18. wérchowiščo. 19. lug. 20. za-wérchowiščo. 21. pša choda. 22. na kozle. 23. hupalenc. 24. lěs. 25. cypk. 26. styri žerže. 27. za gatom. 28. na goře. 29. Bacowa góra. 30. sedliščo. 31. kroteyca.

d) Grožiščo, Grötſch.

1. na žerdkach. 2. k Móstu. 3. na wélich. 4. na hukach. 5. na měronych. 6. pla Duringa. 7. na wotšowe. 8. Lenikoje wele. 9. na wotšowach. 10. pla kjerchoba. 11. zagroda. 12. na šułśinem. 13. gatk. 14. lěsy. 15. zagonki. 16. gat. 17. lěs. 18. nyšańc. 19. k Liškowu. 20. na klinach. 21. na mrocnem. 22. za gumnami. 23. swińeca pastwa. 24. hupaleńc.

e) Klinka, Klein-Lieskow.

1. běla góra. 2. lug. 3. pšefarniki. 4. wólšinki. 5. rowna wsy. 6. lužki. 7. smagi. 8. wótšow. 9. pši błotku (ně.: beim Buřdje). 10. daloki. 11. Rósojske huki. 12. tšinowy (ně.: Rohrteich). 13. sŕeny gat. 14. vorwark.

f) Liškow k, Klein-Lieskow.

1. hu kšíža. 2. nowa grobla. 3. k Liškowu. 4. kroteyca. 5. hu zagońca. 6. kałnica. 7. zagońce. 8. pódkut. 9. hu-

séšnik. 10. pödlës. 11. sekowašk. 12. sekojski. 13. pól-stworta žerži. 14. dëlugi. 15. w mechach. 16. zarowki. 17. wela. 18. doły. 19. góry. 20. za gumnami. 21. pód-dubce. 22. rosochac. 23. cysćik. 24. Aldrař. 25. huki. 26. lug.

g) S l y c h o w , Schliechow.

1. šuńeń. 2. na końc huki. 3. na glinkach. 4. gíneńske. 5. w budach. 6. za wětšnikom. 7. na łazkojskem. 8. na roli. 9. za gumnami. 10. mjaz groblu. 11. na hugońe. 12. na końc hugonach. 13. hustal. 14. styri žerže. 15. na wélich. 16. na krotcyech.

h) T š a w n i e a , Tranig.

1. břazyk. 2. grabowina. 3. na hukach. 4. kałnica. 5. bykowa hucka. 6. za gortu. 7. na vorwerku. 8. za mļunom. 9. pód rosowom. 10. rosow. 11. na žerdkach. 12. na wélich. 13. na góre. 14. nižne pôlo. 15. na lësach.

XII. Małksańska wósada (Zarowski wokrës).

a) G ó z d , Goſda.

1. lug. 2. góry. 3. břazycki. 4. hucki. 5. tsi žerže. 6. šyrocke. 7. pasurka. 8. lužk. 9. sŕežny lužk. 10. na wětšniku. 11. pastwa. 12. doł. 13. wólšyna. 14. šaparówa huka.

XIII. Góreñojska wósada.

a) G ó ř e n o w , Komptendorf.

1. hugon. 2. pód lësom. 3. na wélich. 4. za kjawšu. 5. kjawša. 6. carna góra, p. 7. carny gat, l. 8. w łazkoch.

b) Ž a r g o ñ , Sergen.

1. móstkowa. 2. kiskajte. 3. sokol. 4. Wojtoje mroki. 5. Šenkařowa rola. 6. hobryšo. 7. dubrawka. 8. kokino-wańce. 9. winica. 10. za winieu. 11. na pěš žeržach. 12. Winařec góra. 13. dubowki. 14. břazyny. 15. kulo-wata góra. 16. Grosojc gumno. 17. kopanka. 18. mļuńska góra. 19. na wélich. 20. pla Kotlojskejc mroki. 21. wélika wérchowňa. 22. stary vorwark. 23. cartowa grobla. 24. běle góry. 25. howsowy gat. 26. wélika hela. 27. małka hela. 28. pód dołami. 29. Góreñojska góra. 30. ros-marijna drožka. 31. Gjatnařejc góra (Gärtneršberg). 32. glina. 33. laz. 34. zagońce. 35. krotcyca. 36. wólšynki. 37. cużeńki. 38. zagroda. 39. tsi žerže. 40. lug. 41. dołk.

42. pódgola. 43. na jsy gat. 44. śelna droga (Leichenweg).
 45. kśicna droha (Kreuzweg). 46. luža (Feuerlösche). 47. cygańska droga.

c) J a b ł o n į, Gablenz.

1. zagoniki. 2. hu gorki. 3. zbytki, na zbytkach.
 4. dołk, na dołku. 5. lužk. 6. lucynski. 7. młyńskie, na młyńskich. 8. paswiščo. 9. pręcniki. 10. šyroka. 11. pla gata. 12. za gatom. 13. na slědnej huce. 14. Haneska. 15. glina. 16. małe półko. 17. bucka. 18. stužeńskie, pla stużenka, na stużenkach. 19. mjazki. 20. na kutowych. 21. pôdsokol. 22. sokolski. 23. na Gořenojskej granice. 24. weli lěs. 25. hobryša & hobryše, na hobryšach. 26. běla góra. 27. winica, na winicy, na winicach. 28. na styri žeržach. 29. na dubrawkach. 30. na łączach. 31. na rotkach. 32. na kjaremarie grobli.

W recesach su dalej:

33. pola Rynša. 34. za břazynami. 35. dļukje pręcniki. 36. geig (t. j. gajk). 37. pola kutšaka. 38. waledubraw. 39. dlujke dubrawki. 40. lesešina. 41. za zakazaneju golu. 42. zagojnce. 43. stara stujeneska (stużeńka?) 44. wólšinka. 45. góra. 46. tsi žerže. 47. smólniki. 48. krotcyce. 49. gatownica. 50. žerdki. 51. pšachod. 52. mroka. 53. zagrodka.

d) G a r e j, Gahry.

1. wele. 2. pódgorina. 3. kut. 4. gólnicki. 5. spód gólnika. 6. břazyň. 7. cernica. 8. hušyna. 9. šyrocki. 10. huzki. 11. srědnica. 12. zagojnce. 13. wólšynski doł. 14. pši wólšynem dole. 15. pacgelnicki.

W recesach su hyšci:

16. wélike dolski. 17. małke dolski. 18. krotcyce. 19. sedliški. 20. zagrodki. 21. grochojce. 22. pôdlěs. 23. łączae.

e) T r é b e j c e, Trebendorf.

1. lěsk. 2. zakšíšk. 3. bukowina. 4. huprécnika. 5. za moscikom. 6. jakna. 7. dubka. 8. Hańeska. 9. dołki. 10. glina. 11. sedlišča. 12. drožka. 13. mjaz groblow. 14. pla kěrkow. 15. jawernica. 16. pažoch.

f) M a t y j o j c e, Mattendorf.

1. slacniki. 2. po kóne dołów. 3. stare Matyjojce. 4. stara wjas. 5. huzke. 6. krotcyce. 7. za goru. 8. wele. 9. zažerže. 10. lěs.

g) K ó z l e , Ráhſel.

1. wótšowa. 2. záwele. 3. kopšeńca. 4. ĥaze. 5. péński nag(l). 6. písanki. 7. wélelēs. 8. w klince. 9. za gumnumi. 10. lěs. 11. leda. 12. hustal. 13. pasyki gat (w recesach). 14. pódkopšeńc. 15. sedlišća. 16. góđincka. 17. bnkowina. 18. paswišćo. 19. záwelelēs. 20. hu lěska. 21. stary lěsk. 22. gusćina. 23. kut 24. gólišćo. 25. pši goli. 26. hugon. 27. hu wotšowka. 28. nowa droga. 29. forwerkojska droga. 30. Bageńska droga. 31. Libanojska droga. 32. tšuga. 33. pla stužonka. 34. stare gumno. 35. Libanojska huka. 36. chmelnica. 37. za lěsom. 38. sedymki. 39. glinowe doły. 40. pla Dilawie drogi. 41. na wélich. 42. Gasaŕoje kuski. 43. dubcyki. 44. hela. 45. pla Rakoje kaňeňa. 46. mjazy groblow. 47. za kjawšow. 48. slezy Lemanjojc. 49. na Bageńskem. 50. na góře. 51. pasyki. 52. Libanojska tšuga. 53. Krocojski gat.

h) Drěžnice, Drjeſčniß.

1. pód zakazníu. 2. styri žerže. 3. šum, na šumne. 4. břazyc. 5. lužk 6. lug. 7. Za gumnami, p. 8 pastwa. 9. tšuga. 10. Klinecka grobla. 11. hug (lug). 12. písanki, p. 13. pla hukow & pla ūukow, p. 14. dubowa mjaza & dubowe mjaze, p. 15. za Klineckeje groblu. 16. pla słupa. 17. kutšík. 18. na břazynach. 19. góra, na góře. 20. gusćina. 21. za noweju drogu. 22. za hušišnom, p. 23. pód hušišnom, p. pši goli. 24. na zagonkach. 25. pód selibom. 26. na lěskej. 27. mjazydroga. 28. na paswišću, p. 29. w břazach. 30. bukowina, p. 31. dļujke zagony, p. 32. styri žerže, p. 33. kninska grobla, p. 34. za nowym móstom. 35. w zagrodkach, p.

i) Libanojce, Laubšdorff.

1. na gorach. 2. dolske, na dolskem, g. 3. hobryša. 4. za dubami. 5. mjack, p. 6. kaľeńca. 7. klinki, na klinkach, p. 8. pastwa. 9. za gumnami. 10. za wosycom, p. 11. šerño, do šérna, p. 12. kutki. 13. hužk. 14. lědka. 15. nosnica. 16. Iazki. 17. brakota. 18. w kaňeńckach. 19. wólšyna. 20. lug. 21. kjandroska, p. 22. na gorach, p. 23. błośc, w błoſcu. 24. za gatkem.

k) Rogozna, Roggoſna.

1. kaňeńcki. 2. nagorki. 3. krotyce. 4. nahuki. 5. na wélich. 6. zahugon. 7. pasyki. 8. zapasyki, p. 9. šapařki, p. 10. wótšow, p. 11. na pastwě, p. 12. styri žerže, p.

XIV. Kóreńojska wósada.

a) K ó r e n , Rähren.

1. za hobryšom. 2. hugon. 3. pla kupy. 4. pší kněskim. 5. wólšyna. 6. lěska. 7. carný doł. 8. wélika grobla. 9. šupki. 10. grochowišco. 11. lug. 12. pod chrackami. 13. priza. 14. gatki. 15. na pastwě. 16. hubrodow. 17. wólšyna. 18. wóřechowa góra. 19. dubowa aleja. 20. stara měsčánska droga. 21. Šlichojska droga.

b) K o p a c , Röppaß.

1. hu łazkow. 2. pěškowniki. 3. glinowe jamy. 4. husmaleńc. 5. hužyna grobla. 6. za gumnami. 7. hubryšo. 8. paswišco. 9. běle góry. 10. wéle. 11. huki. 12. spód zbytkow.

c) K o p a n c e , Neuhausen.

1. kšiwanki. 2. wólšyna, p. 3. pódwolšyna, w pód-wolšyne. 4. bukowina. 5. na pastwě. 6. górnka, na gorce. 7. bukojny. 8. smugi, na smugach. 9. písmagi. 10. za guwnami. 11. na štuce, na štucce. 12. w luze. 13. praskowňa. 14. achtyliki. 15. kałońce. 16. lužk. 17. za gasku. 18. žerdki.

d) D u b r a w k a , Frauendorf.

1. za gumnami. 2. písedejsu. 3. na Nowakowni. 4. śernojske, p. 5. na wélich, p. 6. na krotęycach. 7. za rěku, į. 8. w górkach. 9. na tých mrokach. 10. na Kořeńskem. 11. na tšuze. 12. grochowišco. 13. w wéribińe, p. a lěs. 14. w zakazni, lěs. 15. brody. 16. pís brodow. 17. za brögami, pérwej lěs, něnto, į. 18. grabinka, za grabince, g. 19. na žeweśich. 20. w carnym dole. 21. achtylik, gat.

e) H a ž o w , Haasjow.

1. hu mrocnika. 2. kušeńki. 3. zadoł. 4. tsi žerže. 5. wéle. 6. carna góra. 7. mezel. 8. hugi. 9. šynderka. 10. styri žerže. 11. hugliški. 12. błoñena. 13. leger. 14. lěs. 15. lubosnica. 16. dubrawki. 17. kałeńca. 18. wólšynske. 19. wóysc.

f) K ó t ł o w , Rathlow.

1. zagrodki. 2. na cyglowni. 3. za chojné. 4. zabaño. 5. běly lug. 6. pís stušonka. 7. na nowinach. 8. píse winicu. 9. stare zagrody. 10. pódla góř. 11. rogozki. 12. za gumnami.

XV. Chóšebuska wósada.

a) Chóšebuz, Cottbus.

Po recesach:

1. An der Eisenbahn.
2. Am Fehrower Wege.
3. Kraut-Gärten.
4. Die Kapell-Gärten.
5. Kurze Glianz-Stücke.
6. Hinter den Gärten.
7. Lange Mittelstücke.
8. Mittelstücke.
9. Mittel Glianz-Stücke.
10. Lange Glianz-Stücke.
11. Ter-muth-Stücke.
12. Wehlenstücke.
13. Priorstücke.

b) Strobice, Ströbiß, do Strobic, w Strobicach; Strobicański. Welike Strobice (Groß-)Ströbiß, Małe Strobice abo Budy, Klein-Ströbiß.

a) Šírelowa zberka:

1. na ługach = p.: napřeki nowego kjarchoba.
2. błoſeo, Ražendorf, do błoſea; twařeňa a p; něto „Feld-ſtraže“ poiměňone. Kak nimske mě Ražendorf jo nastalo, nejo znate; móžno, až su raz mě „Kotbus“ za „Katerdorf“ hukladowali a potom k směchu małej koloniji w błoſeu „Ražendorf“ nařakli. Błoſeo huchada wót „błoto“, t. j. ně: Sumpf, sumpfiges Gebüsch, Geſtuipp. 3. za gumnami = p. a bydleňa, něto „Gartenstraße“. 4. beňedy, do beňed, w beňedach = bydleňa, něto Hauptstraße, wót šule až za Ruby-nojczimi. Słowo ma za zdašim někaki zwisk z kóńcom w Skjarbošcu a w Jazorku, źož jo swójzba Beneder, hobej bydli-tej na końcu wsy, potakem beňedy su te, kótarež na końcu bydle. Abo lěc to słowo ma něco cyniš z krajinu, kótaraž tam mokša jo? Pširownaj město Venedig, kótarež jo słowj. benetki, č. benátky; za někakim hukladowaňom jo słwo „venedae“ z keltiskego a ma se rozíneš ako lukaře = kenž na łukach bydle abo łuki žělaju. 5. na góorce = flak źož šula stoj. 6. pšedojski kóńc = Haupt-ſtraže wót šule až k šoseji. 7. gasynowa droga = puś wot šule pla kowala Halmana mimo k Chóšebuzu. 8. kałojnea, Krautgarten = p., kótarež južo na Chóšebuzkom se zachopiju; na drugem bóce wsy, ku Gołkojcam grońe pólam kałojnce, w kałojnach. 9. keŕkowaře, na keŕko-wařech, keŕkowańska grobla, nižše keŕkowaře. 10. kroje, na kroje, na krojach, p. po kóncu gólkí pší wélikem rebišeu (Exzerzpłat). 11. zagory = p. k Borkojskej šoseji: wóni žělaju za goru. 12. kipaře, na kipařech, -řach = p. 13. kroteyca, na kroteycech = p., snaź krot-ocyce = krotke kusy. 14. šyroke, na šyrokiem = p., šyroke kusy. 15. huzke, na huzkem = p. 16. tsi žerže, styri žerže, na styrič žeržach = p. źož něto nowy kjarchob

jo; wósym žerži, žaseś žerži = p. tež tam pši šoseji; słowo žerž jo snaž něga „měra“ bylo, kaž pšut (Nute). 17. na limbargu = nětejša Schwannstræße; kaž Strobicańske luže grońe, jo to mě wót togo nastalo, až pérwej tam ňejo nicht bydlił ako jaden človéek, z ménim Limburg, ale móžne tež jo, až tej strońe su nimski „Lehmburg“ nařakli, dokulž tam jo glina lažy a tež hušej ako stara wjas. 18. rěnica, der Priorgraben. 19. pšerowy, Priorwiesen, l, a smogorów (torfowe) jamy pši rěnicy. 20. pšerojska rola, p., tam. 21. wéle tšugi, grobla, kótraž do Gliščańskich gatow běžy; pši wéle tšugow = p. tam. 22. na gubinku = pěskowata góruka a hokolnosé na droze wót Małych Strobiec do Gogolowka; dokulž jo ňepłodna, zgubjona zemja. 23. slězy budkí = p. a l. (?). 24. za rěnicu = łuki za Małostrobicańskeju kjaremu, pérwej jo tam był gat.

β) Jordanowa doxběrka:

25. Sraspice abo: razbice, deře: = Zaspicke. 26. na bliďaru 27. herkowa. 28. dołk. 29. za golku. 30. matrocyce.

c) C a z o w, Čahſov.

1. bošenowa góra. 2. lěda. 3. rekišina. 4. za rekisiňu. 5. zagroda. 6. za gumnami. 7. pši goře. 8. kałońca. 9. pla drožki. 10. gliny. 11. smagi. 12. wélceńc. 13. za wélceńcom. 14. mały wélceńc. 15. pódbráze. 16. krotcyce. 17. na žylojskem. 18. zagońce. 19. za kjarchobom. 20. pastwa. 21. zapłoty. 22. hužk. 23. kliny. 24. na Bósyc (tam bu jadna žowka hokoło spórana, wóna běšo Bósyc ze Strobiec). 25. we wérbach. 26. pšíwolše. 27. kóńc-dol. 28. kupy. 29. na huckach. 30. w péńkach. 31. za péńkami. 32. na roli. 33. pěskowňa. 34. Awstralija (tam bu zbóžo zakopowane). 35. za golkami. 36. na wélich. 37. w małych gólkach. 38. we wélikich gólkach. 39. na Scépanoje. 40. pši polaka (polak bydli wence na poli). 41. pši města. 42. grožišeo (ně.: Schwedenſchanze).

d) Chmelo w, Schmellwiß.

1. k Žylowu. 2. za gumnami. 3. za tšugu. 4. za krikami. 5. na žeržach. 6. za budu. 7. na barwarku. 8. na goře. 9. za Škodowom.

e) Z a s p y, Saspow, do Zaspow, w Zaspach, Zaspiski.

1. pód Škodowom, p. 2. rudniki, p. 3. za gasku, p. 4. za rěku. 5. w gatkach. 6. rikošina & rokošina, p. 7. lipica, p. 8. pastwa, na pastwě, p. 9. pětšowňa, p. 10. k městu, p. 11. nowinki, p. 12. pód Chmelowom.

13. nowiny, p. 14. wótšow, p. 15. gubinka. 16. gyny, na gynach. 17. rozpuś, na rozpušu. 18. kotol. 19. žerže. 20. zapłoty. 21. okońca.

f) D e p s k , Döbbritč.

1. stare huki. 2. zagońc. 3. stara wjas. 4. zbytki. 5. pastwy. 6. bliše pastwy. 7. role. 8. dalše pastwy. 9. błotne huki. 10. za rěku. 11. na Placowem. 12. za tšugu. 13. za groblu. 14. bykowe huki. 15. mjaz hugonoma. 16. za starymi. 17. zagonki. 18. same. 19. stare wsy. 20. pla starych wsow. 21. póla. 22. žerdki. 23. mjaz drogowu. 24. ku gatoju (k damoju). 25. zagroda. 26. granica. 27. zagumna. 28. klin. 29. hetmanka. 30. Gólbinske. 31. załawki. 32. chochole.

g) M a r i j n a G ó r a , Maiberg.

1. dańske huki. 2. na fyšarce. 3. za tšugu. 4. gadna grobla. 5. Fuchsowa góra. 6. Huzarowa góra. 7. Pawlikowa grobla. 8. rěka. 9. za rěku.

h) Š k ó d o w , Sfadow, do Škódowa, w Škódowe, Škódojski.

1. dubinske, p. 2. wéle. 3. nowe hucki. 4. stare huki, p. 5. zagumna. 6. hugon. 7. jereški. 8. na bykojach. 9. zarěki. 10. pastwa. 11. krotecyce, p. 12. kałeńca. 13. přecnik, p. 14. zakazňa, p. 15. kóńeca, p. 16. wóleca, p. 17. wótšow, p.

i) R o g o z n a , Willmersdorf.

1. štuka. 2. na brolowni. 3. błońska štuka. 4. pastwa. 5. Rogicańske. 6. mélziny. 7. Žylojska huka. 8. tyměńce. 9. zaława. 10. hogonk. 11. lěsk. 12. swińeca pastwa. 13. Kořeńske. 14. mały hug. 15. wéliki hug. 16. klajce. 17. krotecyce. 18. kobołki. 19. kacolina. 20. zahecheńki. 21. nowina. 22. za gumnami. 23. pódwosyna. 24. wélika štuka.

k) Ł a k o m a , Lautoma.

1. Kóceyna góra. 2. břazyna. 3. na kosaenem. 4. na bykowem. 5. lipice. 6. na Zaspickem. 7. na Žylowkojskem. 8. na kižkach. 9. na Dešańce. 10. na Nowuwsańskiem. 11. na gašišću (na dańe). 12. na přecnikach. 13. w okonach. 14. na Žandojskem. 15. w Nowakowem gaše. 16. za miosčikom. 17. dubinka. 18. pjac gora. 19. hedmanka. 20. najsy. 21. pogumnojski. 22. edalře. 23. hušej gatka. 24. nowina. 25. macališco. 26. nowa grobla.

27. nowa grobla. 28. na wozynku. 29. zagrodowy.
30. spódny hugi. 31. zwerchne hugi.

gaty:

32. seńcowy gat. 33. kulkowy gat. 34. burski gat.
35. stary gat. 36. bykowy gat. 37. dubjanowy gat.
38. lanowy gat. 39. Nowakowy gat. 40. cartowy gat.
41. Kochanowy gat (přeny, drugi, tšeši). 42. peprikowy
gat. 43. fišárovy gat. (ně.: Ledungsteich). 44. Nowuwański
gat. 45. Starikowy gat. 46. gatařowy gat. 47. Diktus-
owy gat. 48. klinowy gat.

l) Ž y l o w k , Merzdorf.

1. pódgezda. 2. rosachac. 3. hadraj. 4. talenki.
5. markařna. 6. błoñena. 7. kutki. 8. zabrázyny. 9. pód
šubu. 10. hug. 11. hustal. 12. za Rogeńcom. 13. na
Kořeńskem. 14. za gašíčom (za damom). 15. zagroda.
16. Dešanki. 17. cysčik. 18. za rěku.

m) Dešank, Dissenchen.

1. wósyc. 2. rěpišća. 3. na wélich. 4. za kuškami.
5. hug & lug. 6. hustał. 7. na glinkach. 8. za goru.
9. pſedejsu.

n) Rogeńce, Braniš.

1. hałeńc. 2. tſuga. 3. na švěrcy. 4. pódgora.
5. pši rěcy. 6. w dolach. 7. lacha. 8. Pipanojce. 9. jagar-
řowe. 10. zagaty. 11. na wosymych žeržach. 12. w norbuku.

o) Ž andow, Sandow.

1. pastwa. 2. lug. 3. na bokach. 4. poken šeřn.
5. ryt cyś. 6. nugel. 7. breden. 8. mjazytſuga (ně.:
Zwischengraben). 9. za Spręwu. 10. za Spřejce. 11. hoklon.
12. winica (ně.: Weinberge). 13. Sanzeberg.

XVI. Módlojska resp. Módlańska wósada.

a) Módlęj, Młodłow.

1. zagrobla. 2. wótšow. 3. na długach. 4. pšekop.
5. na gorach. 6. kałeńca. 7. tyměńca.

k tomu po recesach hyšći:

8. šenkop. 9. lucka. 10. zagroda. 11. pódgorka.
12. kroteyea. 13 Switzka (hu Šwicka?).

b) K i b u š, Riefebusch.

1. tšuga. 2. pši rěcy. 3. pšez gumna. 4. laše.
5. zahug. 6. pšenicena rola. 7. gat. 8. bykowa huka.
9. wólšyna. 10. pódwólšyny. 11. za błonom. 12. gółka (nět pólo).
13. za groblami. 14. za dalšimi groblami.
15. góra. 16. pódgora. 17. lacha. 18. hugon. 19. pód lešunu.
20. pšedejs. 21. za gumnami. 22. za gorku.
23. kałeńca. 24. na klinach. 25. pastwa. 26. wótšow.

c) K n o r a w a, Sachsendorf.

1. mudrycka. 2. pastwa (Hütung).

XVII. Gogolowska wósada.

a) G o g o l o w, Groß-Gaglow.

1. k Módlej, p. 2. pod chójnic & pod chojnicom, p.
3. mudryek, modrick, p. 4. kušeňk. 5. stužeňk. 6. bra-
- towa góra (ně.: Bruderberg). 7. Kukukowa góra (ně.: Kuckucksberg). 8. glina, p. 9. zejk, p. 10. wósymka, p.
11. šesć žerž (jetřs Stangen). 12. Gogolowkojska granica (Kleen Gogelsche Grenze). 13. Maćeyna gółka (Marienschedchen).
14. nykusowa gółka (Nifelshedchen).

b) G ó ł u n k & G ó ł y n k, Gallinchen.

1. kałeńca. 2. břazka. 3. klinowac. 4. pšechednik.
5. jazor. 6. gracynka. 7. krotcynka. 8. pastyřka. 9. tšuga.
10. smagi. 11. pša werby. 12. mjazy. 13. mjaz-drogi.
14. na pastwe. 15. jałoweńcowy wótšow (ně.: Wacholderinsel).
16. stara winica.

c) G o g o l o w k, Kleinst-Gaglow, do Gogolowka, w Gogolowku.

1. dolovišćo, p. 2. pušćałka, p. 3. pšerow, p. 4. kaleńcka, p., něga gat. 5. gubink, p. 6. stara šapařna (ně.: alte Schäferei). 7. stužeňk. 8. gumnišćo. 9. paswišćo. 10. kněske. 11. šyroka.

d) H a j n k, Hänchen, do Hajnka, w Hajnku, Hajnkojski.

1. aldarik. 2. tařeza. 3. hustal. 4. pši hukach. 5. błoto.
6. za błotom. 7. gusnica. 8. na lědach. 9. pšerow, na pšerowach. 10. kałeńca. 11. nugel (ně.: Winfel). 12. na winicy. 13. rynkel. 14. na buřeu. 15. dalšna grobla.
16. bliša grobla. 17. pódgora. 18. humokališćo. 19. bředa.
20. na bředach. 21. šesć žerže. 22. pódgola. 23. kšiwe huki. 24. paswišćo. 25. kurawka. 26. w placcheńe. 27. byškeń. 28. škjarbawa. 29. pšidank. 30. na źosach.

31. w zagrodach. 32. drožka. 33. barlin. 34. za gumnami.
 35. w zeju. 36. pôlska šeńka (ně.: *Feldschhenke*). 37. za goru. 38. pód byškeňom. 39. Ägypten. 40. Kamerun.

K tomu Šwelowa zberka:

1. šesć-žerže, na šesćich žeržach, p. 2. w tařezach, p.
 3. na barliňu, p. 4. kurawki, w kurawkach, p. 5. w rynkelu, p. 6. za blotom, p. 7. winkelach, l. 8. w huštalu, l.
 9. bledo, l. (ně.: *Bułchwiese*). 10. w pšerowach, pastwa.
 11. w zeju, See, błońe w góli. 12. pôlska šeńka (*Feldschhenke „Jiříslaus“*). 13. na řosach, g. 14. placcheňe, l. p.
 15. za góru, p. 16. w haldariku, p. a l. 17. na gusnicy (ně.: *Gänsehutung*). 18. na buřeu, p. 19. na škjarbaſe, l. 20. pód byškeňom, l. 21. na pašvišču, l. 22. Ägypten, p. pši cyglowni. 23. Kamerun, p. pši góli.

e) Rampuš, Reinbusch.

1. carna góra. 2. Erpelberg. 3. ku goli. 4. ku grobli.

XVIII. Lutolska wósada.

Lutol, Leuten, do Lutola, w Lutolu, Lutolski.

a) Šwelowa zberka:

1. bledo, p. a l. na Lubošcaňskem bóce, tam jo mokšo.
 2. kušawa, p. farařowe ku Skjarbošcu. 3. zagońca, p. pši přenej buže na Chóšobuskej droze. 4. zawinica, góra źož wětšnikař bydli. 5. piwnica: pši šapařni. 6. lužk, gat.
 7. Wintorpska cyglownia, Wintorfsđe Ziegelei. 8. za dubcom: ku Dřowku. 9. hugon na pšawo dubca, pódkruška na lěwo hugona. 10. dolan, doł. 11. pućerna = pód ſerňe (?) ku Kóšynojeam pši Žiwizaňskej sčažce. 12. dubrawa slězy piwnice. 13. kleccheńki pši Skjarbošcaňskej mroce, źož Kanteroje bydle. snaź ně.: Klöbchen. 14. za huštałom na pšawo k Žiwizam. 15. ſenowki pši Žiwizaňskem pušu. 16. mocydlo (ně.: Mlýzel = Schlužt). 17. Pawlowa gora (ně.: Haſenberg ?), pši Gołkojskem pušu. 18. winica (ně.: Turniplätz). 19. Weizoje góra (ně.: Weisens Berg).

β) Jordanowa doxbérka:

20. gat. 21. na blišych pólach. 22. mjazy drogami.
 23. cerkwina góra (ně.: Kirchberg). 24. ludki. 25. nimerna.
 26. zakšuški. 27. hupalnik. 28. mōdrik. 29. Kjaemareje gat (ně.: Schenfers Teich). 30. labriki (ně.: Totenletter).
 31. kalonica. 32. duby. 33. ſeſeńc. 34. rokit. 35. tšawne.
 36. na šesć žeržach. 37. Kapowa góra (ně.: Kapberg). 38.

stupnik. 39. košal. 40. gaj (ně.: Hain). 41. Wintorp, Wintdörf (jano kněski dwór).

Ad XVIII: Z Malínskeje wósady (Kalawski wokřes).

Ñamerojce & Ñamorojce, Úmersdörf.

1. Zicheřka. 2. pšolte góry. 3. pšechod. 4. zabřazyna. 5. dubrawa. 6. pla Žiwiz. 7. zagumna. 8. cartowy nugl (ně.: Teufelſeſte). 9. pódgat. 10. lug. 11. rokitowy gat (ně.: Röhreſte). 12. běla góra. (Pokračowanje.)

Nekrolog LXVII.

Jan Karl Bohuwěr Pjech,

słowjanski knihikupe a korrespondent w F. A. Brockhausowym knihikupstwje w Lipsku, sobustaw M. S. wot 1. 1863.

* 23. junija 1838. † 28. januara 1913.

Dnja 28. wulkeho róžka wumrě swěrny syn swojeho naroda, nahladny słowjanski wučenc, widzany a česelowany muž we swojim zastojnstwje, wot swojeho 25. lěta hač do smjerće wobstajny a dostojny sobustaw našeje Maćicy Serbskeje, knjez knihikupc Jan Karl Bohuwěr Pjech w Lipsku, nimale 75 lět stary po džěla połnym a žohnowanym skutkowanju tu na zemi.

Jan Bohuwěr Pjech bu 23. junija 1838 we Wuricach, wjescy 3 kilom. k ranju wot Budyšina, rodženy jako syn serbskeho kublerja. W lětach 1851—58 wón Budyski gymnasij wopytowaše a po derje wobstatym maturitatnym pruhowanju poda so po jutrach 1858 do Lipska, zo by tam lěkařstwo studował. Ale stajna khorowatosć a swójbne wobstejnoscē jeho nuzowachu so tutoho studija wzdać. W oktoberu 1859 wón wustrowjeny so knihikupstwu při-wobrociwi w Drježdžanach pola knihikupca K. Höcknera wuknješe a jako pomoenik džělaše hač do srjedź lěta 1863. W oktoberu woneho lěta wón hromadže z našim njezapomnitym wótčincom J. E. Smolerjom w Budyšinje serbsko-słowjanske knihikupstwo założy pod firmu: Smoler a Pjech, a prócowaše so přede wšem ze wšemi mocami a knihikupskimi srědkami po słowjanskim swěće rozšerjeć znaty wot Smolerja założeny a spisowany časopis, kiž bu najprjedy „Zeitschrift für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft“ (1862—64), potom „Centralblatt für slavische

Literatur“ (1865—68) mjenowany. Ale praweho wuspěcha njeměješe ani tuto literarne předewzaće ani wotmyslene centralne słowjanske knihikupstwo wosebje z teje přičiny, zo njebě Budyšin za tajke předewzaća žane centralne městno. Tohodla so njeboh J. B. Pjech rozsudží, Budyšin wopušćić a so w lěu 1870 do centrale wšoho swětoweho knihikupstwa, do Lipska, přesydli. Ale tež tam wón swoju za słowjanske pismowstwo wulecy wažnu mysl přewjesč njemóžeše, dokelž k tomu trěbnych wobšernych srědkow njeměješe a wosebje dokelž w słowjanskim swěće žanoho praweho zrozymjenja njenamaka. Tuž wón skónčne swoju cylu słowjansku wědomosć, kotruž bě sebi při swojej wobdarjenosci wobšernje přiswojil, a wulku knihikupskej wustojnosć posvjeći swětosławnej Lipsčanskej knihikupskej firmje F. A. Brockhausa, do kotrejž bě hnydom po přikhadže do Lipska zastupil jako słowjanski korrespondent; wón nětko přewza jeje literarisku korrespondencu za wjetší džél jeje nakladnistwa a wosebje za jeje swětosławny Słownik Nawučny („Konversations-Lexikon“). Tak je wón nimale 43 lět wulecy spomožne a njesebičiwje Brockhausec firmje ze svojimi wurjadnymi darami a wědomosēmi služil. Tola jeho čily duch so z tym njespokoji, ale k dalšej pismowskej a wědomostnej džělawosći wabješe. Jeho wosebice lubowane polo bě słowjanske pismowstwo a přede wšěm rad wón z rušciny, kotruž wón dokladnje znaješe, přełožowaše. Powšitkownje znaty a připóznaty je jeho němski přełožk dwajzwjazkowych ruskich stawiznow słowjanskoho pismowstwa: Geschichte der slawischen Literaturen von A. N. Pypin u. V. D. Spasovič. 1883/84 a k tomu wosebity wot njeho bohače rozmnoženy wotdžél: Das serbisch-wendische Schrifttum in der Ober- und Niederlausitz von A. N. Pypin, aus dem Russischen übertragen sowie mit Berichtigungen und Ergänzungen versehen von T. Pech, Leipzig 1884. Wobě knizy stej kaž tež druhe jeho přełožki z nakładom F. A. Brockhausa w Lipsku wušlej. Wón pak je tež sam we swojim nakladže wudał rjad mjeňsich spisow, wosebje doktoralnych disser-tacijow młodych słowjanskich wučencow w lětech 1875—1890 tak njesebične podpjerajo jich pismowske pospyty. Pjehowé najwažniše prěnjotne džělo w němskej rěci drje je jeho wjetší nastawk w 8. zwjazku Raumeroweho stawizniskoho dybzačnika („Historisches Taschenbuch“) z l. 1878: „Die Molokanen. Ein Beitrag zur Sektenkunde u. Kirchengeschichte Rußlands.“ Doře lěta a poměrnje jara wjele najbóle bibliografiskich přinoškow je T. B. Pjeh podawał

do Lipsčanskich knihikupskich nowin „Börsenblatt für den deutschen Buchhandel“. A najhlubši dohlad do jeho dalokosahacych słowjansko-knihikupskich idejow nam poskića jeho jako rukopis čišćana brošura: Die Buchhandlung Schmaler & Pech in Leipzig. Ihre Wirksamkeit und Stellung im slavischen Buchhandel. Ein Memorandum vom jetzigen Besitzer J. C. T. Pech. Leipzig 1873. Škoda, zo bu wona wot nastupaeych kruhow tak mało wobkedźbowana a zrozumjena! Ale tež we swojej serbskej maćeřšinje je J. B. Pjech w młodſich lětach rad a poměrnje wjeli pisał jako dopisowař do „Serbskich Nowin“, „Łužičana“ a „Łužicy“. Jeho najwjetše serbske dźělo drje je přełožk Shakespearoweje struchlohry „Julius Caesar“, kiž je w rukopisu zawostał. Wosebitu zaslužbu wo Serbowstwo pak je sebi njeboćički z tym dobył, zo je so wot swojeho přikhada do Lipska hač do swojich najstarších lět swěru a woporniwje wo wšitkich w Lipsku studowacych Serbow starał, kiž jeho radu a wodžeřtwo pytachu. Dohe lěta je wón porjadnje towařſne wječory „Lipsčanskeho serbskeho blida“ a towařstwa „Sorabika“ wopytował a jich zabawu a towařnosć mócenje spěchował. Tež měješe wón w młodſich lětach waſnje, zo by našim serbskim studentam z Lipska wotkhadžacym wudžělk wo wědomosći, kotař jeho runje zaběraše, sobu na puć dał. Lipsčanscy serbscy studenći su z nim nanowskeho přečela zhubili a Lipsčanske knihikupstwo příkladneho njesprócnego, sprawneho dźělačera. Jeho wopomnjeće wostanje nam njezapomnite!

Dr. E. Muka.

Zapis sobustawow Maćicy Serbskeje.

Po wobstatku 10. měrca 1913 zestajał Dr. Ernst Muka.

I. Čestne sobustawy.

1. Jeho Jasnosć wjeŕch Anatol Evgenewič Gagarin w Oknje (wuzwoleny 14. apr. 1909).
2. Farař em. kanonikus Jakub Herrmann, ryćeř we Worklečach (wuzwoleny 8. apr. 1896).
3. Konrektor professor dr. phil. Ernst Muka, komtur, w Freibergu (wuzwoleny 26. sept. 1904).
4. Alfons Parczewski, přis. rěčnik w Kališu (wuzwoleny 31. měrca 1880).

II. Rjadne a wurjadne sobustawy.

- Andricki, Jan, cyrkwinski wučeř w Radworju.
 Archiv a bibliotheka wjeŕcha Lobkowica w Roudnicy.
 Bart, Ernst, překupc a saksi sejmski zapósłanc w Brězynce.
 Barvič, J., knihikupstwo w Bornje.
 Baudouin de Courtenay, Jan, dr. phil., ryćeř pp., akademik a un. professor w Pětrohrodźe.
 Bělik, kantor a cyrkw. wučeř w Hodžiju.
 Běrník, Božidar, farař w Klukšu.
 Beseda „Rip“ w Roudnicy.
 Beseda Občanska w Roudnicy.
 Bieger (Běgař), farař w Krummendicku w Holšteinskej.
 Bjesada katolska w Jaseńcy.
 Boehme, E., dr. phil., lektor słowj. rěčow w Barlinju.
 Boehmer, cyrkwinski wučeř w Johnsbachu p. Drježdžan.
 Bogusławski, Edw., prof. a historiograf we Waršawje.
 Boitz, Richard, duchowny w Budestecach.
 Bryl, Jan, gymn. wučeř w Moskwje.
 Bukečanske serbske towarzstwo w Bukecach.
 Cedzich, Hugo, kapłan w Orzegowje w Ślezskiej.
 Cyž, Jakub, stud. theol. we Wrótsławju.
 Cyž, Jan, kapłan w Žitawje.
 Cyž, Michał, just. radžiēl a kral. saksi notar w Budyšinje.
 Cyžec, Hana, knježna w Kluči p. Drježdžan.
 Čap, Jozef, inženér w Wšetulach na Mor.
 Čeć, August, překupc w Budyšinje.
 Černy, Adolf, professor, spisowačel, redaktor, lektor serbskeje a pólskeje rěče na universiće w Prazy (sobustaw na čas žiwjenja).
 Čornobóh, serbske towarzstwo w Drježdžanach.
 Daneš, Jurij, dr. phil., prof. při obch. akad. w Prazy.
 Delan, Jakub, kubleř w Hornim Wunjowje.
 Delan, Jurij, farař w Baćonju.
 Delenčka, Jakub, klóštrske sekretař w Marijinej Hwězdźe.
 Deleňk, Jurij, kapłan a redaktor w Budyšinje.
 Dobrucki, Jan, archidiakonus w Wojerecach.
 Domaška, Moric, farař w Budestecach.
 Domaška, P. Romuald, administrator w Róženće.

- Domš, Měto, z Tuřeje, překupc w Moskwje.
 Dorič, Alexander, dr. phil., professor w Sredcu.
 Dornik, Miklawš, kapłan w Radworju.
 Fencl, P. Florian, katechet w Protivinje.
 Fiedleř, K. A., bywši seminarski wyšsi wučeř w Budyšinje.
 Forman, Stanisław, ryceř, sekretář a lektor božharščiny na wobkh. akad. w Prahy (sobustaw na čas žiwjenja).
 Francew, Wladimir, un. professor w Waršawje.
 Franka, Herm., dr. phil. h. c., missionar w Nizkej.
 Gintl, Otto, dr. iur., rěčník w Prahy-Kral. Winohrady.
 Gólc, Jan, farař w Rakecach.
 Grólmus, Jan, dr. phil., šulski direktor em. w Lipsku.
 Gymnasialna bibliotheka w Roudnicy.
 Haješ, Jan, překupc we Wulkich Ždžarach.
 Hajna, Miklawš, wučeř w Konjecach.
 Halabala, P. Methoděj, ryceř, bywši farař w Rajhradže (sobustaw na čas žiwjenja).
 Hančka, E., kantor a cyrkwiński wučeř w Poršicach.
 Handrik, Jan, farař w Huscy.
 Handrik, Matej, farař w Slepom.
 Handrik-Česla, Jan, dr. med., knjež. a distr. lěkař w Neveklowje.
 Hanka, Kurt, šulski direktor a kantor we Wjelećinje.
 Hanowski, Ota, knježerški radžíčel, ryceřkubler w Małym Wosyku.
 Hantuš, kand. phil. w Lipsku.
 Hejduška, Jurij, farař w Budyšinje.
 Hejduška, Jurij, zastojnik w Budyšinje.
 Hejna, Jurij, dr. iur., rěčník w Nosynje.
 Herrmann, Ernst, dr. iur., rěčník w Budyšinje.
 Herrmann, Jakub, farař em., kanonik we Worklecah.
 Hicka, Bjarnat, farař w Khrósćicach.
 Hila, Miklawš, tachantski wučeř w Budyšinje.
 Hila, Pětr, kantor a cyrkwiński wučeř w Khrósćicach.
 Holan, August, žiwnosćeř w Budyšinku.
 Holan, Ernst, statny radžíčer a gymn. direktor w Revjelu.
 Holan, Ernst, cyrkw. wučeř w Budyšinku.

- Holka, Mikławš, tachantski registrator w Budyšinje.
 Hrdina, K., gymn. professor w Kolinje.
 Hrouda, Lad., pokladnik měšć. nałutowařne w Roudnicy.
 Hujer, Oldřich, dr. phil., gymn. professor w Prazy.
 Imiš, Marćin, dr. iur., finaneny radžíčel w Lipsku.
 Jačławk, Jakub, dr. phil., kand. phil. w Lipsku.
 z Jagić, ryćeř Vatroslav, dr. phil., dwórski rada, bywši un.-prof. słowjanskich rěčow we Widnju (sobustaw na čas žiwjenja).
 Jakub, Jan, dr., prof. a dwórski radžíčel w Drježdžanach.
 Jakub, Jurij, ryćeř, bywši farař Njeswačidlski w Budyšinje.
 Jakubaš, Jozef, kand. theolog. w Prazy.
 Jawork, Mikławš, duchowny w Kulowje.
 Jednota, spěwanske towařstwo w Khrósćicach.
 Jenč, August, bywši měšć. wučeř w Drježdžanach.
 Jordan, Hajno, cyrkwiński wučeř w Slepom.
 Jordan, Karlo, wučeř we Wysokoj p. Wětošowa.
 Just, Jan, farař w Ralbicach.
 Just, Mikławš, kapłan w Ralbicach.
 Kapleř, Jan, kantor a cyrkw. wučeř w Budyšinje.
 Kapleř, Jan, młodši, farař w Halštrowje.
 Kapras, Jan, dr. phil., un.-professor w Prazy.
 Kautský, Jindřich, dr. iur., rěčník w Pardubicach.
 Keřk, Jan, měšć. wučeř w Pirnje.
 Kirchschlagerowa, Marka rodź. Zejlerjec, w Lublani.
 Kirschner, Eduard, dr. med., lěkař w Roudnicy.
 Klecanda, Jurij, knihownik při Akad. w Pětrohrodze.
 Kniha, Jozef, c. kr. wokrjesny tajemník w Roudnicy.
 Knorre, Bjedrich, prof. při realcy w Kralowej Hradcu.
 Kocián, P. Sćěpan, probst klóštra Marijineje Hwězdy.
 Kokla, Michał, kubleř a sejmski zapóslane w Khrósćicach.
 Komor (Kummer), Jurij, dwórski kapłan a konsist. předsyda w Drježdžanach.
 Konvalinka, professor w Młodej Bolesławi.
 Kotreh, Wjaeślaw, probošt, farař w Roudnicy.
 Kral, Franc, wučeř, red. »Lužicy« a »Raja« w Kamjencu.
 Kral, Jurij, farař w Dubinje.
 Kral, M. wučeř w Zarěču.

- Kramattowa, Mina, měšćanska wučeřka w Prazy.
- Kratochvil, Augustin, farař w Popowicach na Mor.
- Krawc cyrkw. wučeř w Hornim Wujězdže.
- Krawc, Bjarnat, měšć. wučeř a hudźbnik w Drježdžanach.
- Křižan, Jan, farař w Hodžiju.
- Křižan, Jan, farař w Kotecach.
- Křižan, Jurij, farař we Wotrowje.
- Króna, kubleř, w Bukecach.
- Krušwica, Bjarnat, farař w Wjerbnje.
- Krygař, Ernst, farař w Poršicach.
- Kuba, Ludwik, akad. moleř, hromadžeř serb. lud. pěsni, naš serbski portraitista w Prazy (sobustaw na čas živjenja).
- Kubaš, Gustav, farař w Njebjelčicach.
- Kubašec, Marja, knježna wučeřka w Khrósćicach.
- Kubica, August, ryčeř, farař em. w Budyšinje.
- Kubjeńc, E. Hermann, telegr. sekretař w Drježdžanach.
- Kukowske serbske katolske kasino w Pančicach.
- Khwaćiánske serbske towarzstwo w Khwaćiach.
- Laduš, Jan, šewski mištr we Wochozach.
- Laras, Jan, dr. phil., professor w Čěsinje.
- Lašenko, N., dr. med., lěkař w Charkowje.
- Ladk, Fryco, z Nowej Wsy, stud. cam. w Prazy.
- Lebza, Jakub, kubleř w Nuknicy.
- Leidleř, Jozef, ryčeř, hamtski sudn. radžíčel w Šérachowje.
- Lenik-Rašyk, Karlo, seminarski direktor w Segebergu.
- Libš, Jurij, farař em. w Žitawje.
- Loa-Zawadzki, W., professor we Winnicy.
- Lorenc, Jakub, hajnik w Hiesfeldže nad Rhejnom.
- Macák, Frant., direktor lihowaru w Roudnicy.
- Mágr, Stanisław Anton, knihikupc w Póznanju.
- Matek, Ernst, farař w Barće.
- Matek, Handrij, farař em. w Hućinje.
- Merczyng, H., professor inžen. wyšš. šulow w Pětrohrodže.
- Merzinger, Eduard, fabrikant w Drježdžanach.
- Mič, Michał, kaplán w Njebjelčicach.
- Mikela, August, farař w Malešezech.
- Mjeŕwa, Gust, farař w Bukecach, a wučeř serbščiny na gymnasiju w Budyšinje.

Mjeŕwa, Moric, rentier w Budyšinje.

Młyńk, Jan, kubleŕ w Čemjeŕcach.

Mósak Kłosopólski, Caesar, ryćeŕkubleŕ w Mał. Swódnicey.

Mrózak, Oswald, faraŕ a wodžeŕ serb. homil. seminara w Hrodžišcu.

Mrózak, Pawoł, faraŕ w Budyšinku.

Mrózak, Wałtaŕ, pastor w Ketlicach.

Muka, Ernst, dr. phil., konrektor w Freibergu w Sa.

Mukowa, Loska, knjeni rodź. Irmlerec w Freibergu.

Nawka, Michał, wučeŕ w Radworju.

Nikolićowa, Anka, knjeni, wobsedzeŕka wumjełskeho wu-stawa a nakłada w Zagrebje (sobustaw na čas žiwjenja).

Nitsch, Kazimir, dr. phil. a un.-professor w Krakowje.

Novák, Anton, překupe w Roudnicy.

Nowak, Jakub, faraŕ w Radworju.

Nowak, Jakub, direktor tachantskeje šule w Budyšinje.

Nowy, Wylem, faraŕ w Brjazynju.

Parczewska, Melania, knježna, spisowačelka (sobustaw na čas žiwjenja)

Páta, Josef, dr. phil. prof. na obchodnej akademiji w Prazy.

Pětranc, Feliks, měščanski wučeŕ w Lipsku

Pětranc, Michał, dr. med., sanitetski radžičel w Budyšinje.

Pilk, Jurij, dr. phil., wyšsi wučeŕ, hudźbny składnik a spisowačel, naš serbski komponista (sobustaw na čas žiwjenja).

Pjech, August, wučeŕ we Wujězdze p. Ketlic.

Pjech, Mikławš, kubleŕ w Miłoćicach.

Polan, měšć. wučeŕ a wučeŕ serbščiny na krajnostańskim seminaru w Budyšinje.

Přikryl, Frant., dr. theol., faraŕ w Drahotouši.

Rab, Michał, duchowny w Luxemburgu.

Rachel, Jan, cyrkwiński wučeŕ w Różenće.

Rachel, Mikławš, dr. med., prakt. lěkaŕ w Pančicach.

Ralbičanska katholska Bjesada w Ralbicach.

Ramult, Sěšpan, spisowačel w Krakowje.

Renč, Jan, lic. theol., ryćeŕ, faraŕ w Ketlicach.

Renč, Jan, faraŕ we Wjelećinje.

Renč, Mikławš, kubleŕ w Čornecach.

- Rězak, Filip, dr. theol., dwórski kapłan w Drježdżanach.
 Rězo (Riese), Hendrich, farař w Bórkowach w D. Ł.
 Římek, František, farski administrator w Harrachowje.
 Rječka, Jan, cyrkw. wučeř a tachantski kantor w Budyšinie.
 Rjeda (Raeda), Pawoł, farař w Budyšinie.
 Rjeda, Jurij, kapłan w Khrósćicach.
 Rjelka, Jakub, překupc we Worklecah.
 Robel (Wrobel), Jan, kubleř w Čornecach.
 Rocha, Fryco, kantor a red. »Wósadnika« w Tuřej.
 Rus, Ant., dr. iur., rěčnik w Roudnicę.
 Ryčeř, Alfred, farař w Schierke w Harecu.
 Sbor professorský zeńskej wyšš. realki w Holešowje n. M.
 Sedmihradská, Eliška, wučeřka w Strakonicach.
 Seminar słowj. filologije při české universiće w Prazy.
 Serbske towařstwo »Serbowka« w Prazy.
 Skala, Jakub, Mons., ryčeř, senior tachantstwa w Budyšinie.
 Skop, August, więcejny kubleř w Kołwazy.
 Słodeńk, Jurij, wučeř w Pančicach.
 Smékal, P. Ambrož, farař w Prazy.
 Smoła, Handrij, šulski direktor a kantor w Budestecach.
 Smoleř, Marko, serbski knihičišćeř a wudawař »Serb. Nowin« w Budyšinie.
 Sołowjew, Eugen, zemjan, dwórski probst w Koburgu.
 Spolek »Adolf Černý« w Prazy.
 Stehlik, Ludwik, inženér, k. k. kontrolor w Kelčanach n. M.
 Strane, Jurij, farař superior w Lipsku.
 Stumme, Hans, dr. phil., un. professor w Lipsku.
 Sykora, Karl, farař w Minakale.
 Symank, Jan, kantor a cyrkwiński wučeř w Baćonju.
 Scheiner, Josef, dr. iur., rěčnik w Prazy.
 Schütza (Šyca), Jan, wučeř w Rachlowje.
 Schütza (Šyca), wučeř w Hodžiju.
 Ščerba, A. Zeverin, dr. phil., wučenc w Pětrohrodźe.
 Hrabja Šeremetev, Sergej Dmitr., w Pětrohrodźe.
 Šewčik, Jakub, hlowny farař w Kamjeniey.
 Šewčik, Jurij, kantor a cyrkw. wučeř w Ralbicach.
 Šmirous, Josef, dr. iur., rěčnik w Českim Krumlowje.
 Šolta, Jan, farař w Birkenbrücku p. Bolesławja.

- Šołta, Jurij, tachantski wučeř w Budyšinje.
 Šołta, Jurij, stud. cam. w Lipsku.
 Šołta, Pawoł, farař w Hajnicach.
 Šwela, Bogumił, farař we Wochozach.
 Šwela, Křesčan, kantor em. a redaktor »Bramborskoho Casnika« w Skjarbošeu.
 Szablewski, Edm., dr. med., sanit. radž. w Drježdžanach.
 Tajrych, František, gymn. professor w Táborje.
 Tyšeř, Wylem, pastor při serb. Mich. cyrkwi w Budyšinje.
 Ułaszyn, Henryk, dr. phil., wučenc w Lipsku.
 Urban, Matej, farař em. w Khróstawje.
 Valtyn, Jurij, překupe we Wojerecach.
 Vařeka, Josef, kand. iur. w Prazy.
 Vinář, Josef, dr. med., połkowy lěkař we Wysokim Myče.
 Voigt, Gerhard, pastor w Hodžiju.
 Vozárik, Amadeus, dr. phil. et dr. med. w Štyrskim Hradcu.
 Vrhovnik, farař w Lublani.
 Wałtař, Jan, farař w Njeswačidle.
 Wawrik, Jakub, kubleř w Nuknicy.
 Wencko, Marćin, serbski farař w Khoćeбуzu-Strobicach.
 Wićaz, E., farař w Nosaćicach.
 Wićaz, Ota, seminarSKI wyšši wučeř w Stollbergu.
 Wićežk, Pawoł, farař we Wóslinku.
 Wingeř, Jurij, farař w Lubiju.
 Wjenka, Cyril, inženér w Kasselu.
 Wjenka, Jan, farař w Aue.
 Wjerab, Michał, tachantski wučeř w Budyšinje.
 Wojciech, Ludwik, kapłan we Wulkej Strelicy na Ślezsku.
 Wyrgač, Karl, kand. theol. a měšć. wučeř w Miliču.
 Zahrjeńk, Gustav, farař w Khwaćicach.
 Zahrjeńk, Jurij, kantor em. w Budyšinje.
 Založna Občanska w Roudnicy.
 Žundalek, Frant., professor w Poličcy.
 Žur, Jakub, farař w Kamjencu.
 Žur, Michał, farař w Turawskej Ligoće.
 Žur, Miklawš, kanonik scholastik w Budyšinje.
 Žur, Miklawš, kubleř w Njebjelčicach.

Přidawek.

A. Wustawy a redakcije z M. S. spisy wuměnjace.

1. Wědomostne wustawy.

Z našej Maćicu Serbskej swoje spisy wuměnjeju tele wědomostne wustawy:

Akademija česká kejžora Franca Josefa w Prazy.

Akademija Nawuk bołharska w Sredcu.

Akademija Nawuk kejžorska ruska w Pětrohrodźe.

Akademija Umiejetności w Krakowje.

Akademija Wědomosćow kral. serbska w Bělohrodźe.

Akademija Znanosti južnosłowjanska w Zahrjebje.

Archiv kral. hłown. města Prahi w Prazy.

Bibliotheka Kurnicka w Kurniku p. Póznanja.

Delnjołužiske Towařstwo za anthrop. a starožitnosće w Gubinje.

Galicko-ruska Matica we Lwowje.

Geografiske Towařstwo kejžorske ruske w Pětrohrodźe.

Historisko-filolog. institut wj. Bezborodka w Něžinje.

Hornjo-hessenske Towařstwo za stawizny w Giesenje.

Hornjołužiske Towařstwo wědomosćow w Zhorjelu.

Isis, přirodospytne towařstwo w Budyšinje.

Klub historický w Klementinu w Prazy.

Královská Česká Společnosť Náuk w Prazy.

Matica Hrvatska w Zahrjebje.

Matica slovenska w Lublani.

Matica Srpska w Nowom Sadu na Wuhrach.

Matice Moravska w Bornje.

Ministerstwo narodnago prosvěšenija w Pětrohrodźe.

Museálna slovenska spoločnost w Turč. Swj. Marćinje.

Musejní spolek w Soběslawi.

Museum Království českého (»Matica Česká«) w Prazy.

Narodopisné museum českoslovanské w Prazy.

Naukove Tovaristvo im. Ševčenka we Lwowje.

Slovenska šolska Matica w Lublani.

Słowjanske dobročinske towařstwo w Pětrohrodźe.

Tovaristvo »Prosvita« we Lwowje.

Thür. Sächs. Geschichts- und Altertums-Verein w Halu (Halle a. S.).

Towařstwo za pomorske stawizny a starožitnosće w Šćećinje.

Towarzystwo ludoznawcze (ethnografiske) we Lwowje.
Towarzystwo przyjaciół nauk w Póznanju.

Towarzystwo przyjaciół nauk (tow. wědom.) w Torunju.
Wjeŕcha Jabłonowskeho Towařstwa wěd. w Lipsku.
Würtembergská komissija za krajne stawizny we Stuttgarće.

Zemský archiv království českého w Prazy.

2. Redakcije.

Mjena časopisow, kotrež so wot jich redakcijow z našim Časopisom M. S. wuměnjeju:

»Brdský Kraj« (redaktor: Horák) w Rokycanach.
»Časopis Moderní Filologii« (red.: dr. Sýkora) w Prazy.
»Český Lid«, narodop časopis (red.: dr. C. Zíbrt) w Prazy.
»Evanj. Cirkevník« (red.: dr. th. F. Hrejsa) w Prazy.
»Hornické a Hutnické Listy« (red.: Al. Irmler) w Prazy.
Litwa, liter. čas. (red.: Dowojno-Sylwestrowicz) we Wilnje.
Národopisný Věstník Českoslovanský w Prazy.
Przegląd Powszechny, nabožniski měsačnik w Krakowje.
»Rocznik linguistyczny« (red.: dr. Rozwadowski) w Krakowje.

B. Wustawy a towařstwa, kotrež spisy M. S. darmo dostawaju:

Bibliotheka kralowska w Barlinju.

Bibliotheka kralowska zjawna w Drježdžanach.

Bibliotheka zjawna kejžorska ruska w Pětrohrodźe.

British Museum w Londonje.

Łužiske předařske towařstwo »Sorabia« w Lipsku.

Museum für Völkerkunde w Hamburgu.

Serbski seminar w Prazy.

Słowj. filol. seminar kn. prof. dra. A. Leskiena w Lipsku.

Towařstwo serbskich gymnasiastow „Soc. slav. Budissina“ w Budyšinje.

Towařstwo serb. evang. seminaristow „Swoboda“ w Budyšinje.

Towařstwo serb. kat. seminaristow „Wlada“ w Budyšinje.

W o b s a h.

Serbski cyrkwinski spěw. Spisał Jan Symank, kantor w Baćonju	str. 3.
Rěčespyne zeškrabanki. Zestajał a podał Michał Nawka-Radwofski	„ 17.
Serbske ležownostne mjena Delnjeje Łužicy. Podał Hajno Jordan	„ 41.
Nekrolog LXVII. (Jan Karl Bohuwér Pjech, z podobiznu)	„ 69.
Zapis sobustawow Maćicy Serbskeje	„ 71.

Z nakładem Maćicy Serbskeje je wušla:

121. Protys „Předzenak“ na lěto 1913.

Dla zmóžnenja porjadneho připosyłanja »Časopisa a spisow M. S. je trjeba, zo česćene sobustawy wšitke přeměnjenja swojich adressow prawje bórzy redaktorej Časopisa wozjewjeju.

Rozeslanje Časopisa M. S. stawa so dwójcy wob lěto a to stajnje po nowym lěče a po jutrah. Hdyby něchtó wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisćikom pod adressu: Prof. Dr. Ernst Muka (Mucke), Freiberg (Sachsen).

Protyska »Předzenak« pak so sobustawam z Časopisom njesćeale a słać njemóže; wona ma so hnydom po wudaću dírektnje z Budyšina słać a štóż ju hiše na lěto 1912 dostał njeje, tón so njech wobroči ze swojim žadanjom na kn. Marka Smolerja, redaktora »Serbskich Nowin« w Budyšinje.

ČASOPIS MAĆICY SERBSKEJE

1913.

Redaktor:

Stud. radž. prof. dr. Ernst Muka,
konrektor a komtur rjadow Danila a sw. Sawy atd.

Lětnik LXVI.

Zešiwk II.

(Cyłego rjada číslo 129.)

Budyšin.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Prof. Dr. Jan Boh. Jakub,
dwórski radžíel.

Přehlad wobsedzeństwów w Hodžijskej wosadze z lěta 1617.

Podal Jan Križan, farar Hodžijski.

W lěće 1617 běše Hodžijski farař Wjacław Worzech za visitaciou rozprawu wo swojej wosadze podał, w kotrejž je zdželił, kelko wobsedzeństwów kóžda wjes ma. Tuta rozprawa so po jeho swědčenju tej z lěta 1579 runa. Tuž płaća zdželene ličby tež za lěto 1579. Ze spodžiwanjom widžimy, zo bě tehdy burskich kubłów nimale jónu wjacy hač džensniši džeň, ryčeřkubłów pak wjele mjenje, tohodla sym w rubrikomaj ryčeřkubłów a burskich kubłów jich nětčiše ličby z nětčišeje Hodžijskeje wosady w spinach přistajił. Pola tych druhich wsow móže sebi to kóždy wažniwy čitař sam lohko přistajié. Wsy nětčišu Hodžijsku wosadu tworjace sym z hwěžku * na čole woznamjenił.

Hodžijska wosada běše mjenujcy tehdy wjele wjetša. Tola pak so wobydlerjo dalších wsow hižo tehdy k tym cyrk-wjam džeržachu, do kotrychž džensa słušeju, wosebje wězo katholske wsy. Zafarowane pak běchu wšě naspomnjene wsy tehdy do Hodžija. Hakle pozdžišo pak buštej do Hodžijskeje wosady zafarowanej wsy Džechorecy (Čechorecy) a Hornja Boršć, kotrejž tehdy do Miklawšowej cyrkwje w Budyšinje słušeštej. Podružnicy, bjez kotrychž tehdy wěsće tež čisće njebě, njejsu naspomjeni. Tola pak z druheje rozprawy z nimale toho sameho časa zhonimy, kelko dorosćených, kiž mějachu prawo k Božemu blidu khodžić, w zafarowanych mišnjanskich wsach bydleše. Podružnikow wšak tež tehdy jara trjeba njebě. Přetož na ryčeřkublach robočachu burja, žiwnosćerjo a khěžkarjo a rjemjeslniske džěla wobstarachu khěžkarjo a žiwnosćerjo. Tež korčmow bě mało. Bjez pića pak tež tehdy ludžo njeběchu. Mějachu tola ryčeřkubla a tež wjetše burske kubla prawo, piwo warić a předawać. Hdyž wopomniš, zo měješe tehdy drje kóžde burske kublo z najmjeňša něšto kerčiny a pastvišćow, widžiš, zo kubleř wjele role pod pluhom njeměješe a zo kaž džensa knjeza hrać němōžeše. Burski lud bě jednorje žiwy, tohodla strowy a pobožny.

Tu podam nětko přehladny zapis po Worjehowej rozprawje

Mjeno wsy	ryčer-kubłow	burskich kubłow	žiw- noscow	khežkow	młynow	korćmow	spowied- nikow
Hodžij . . .	—	11(8)	19	12	1	3	138
*Bréza . . .	— (1)	3 (0)	4	1	—	—	28
*Semichow . . .	— (1)	3 (0)	4	3	—	—	20
*Podmoklica (Praha)	—	2 (2)	2	3	—	—	18
*Póčaplicy . . .	1 fórbark (1)	1 (0)	7	3	—	—	28
*Khanecy . . .	—	8 (5)	—	—	1 młyn a 1 woleńca	—	34
*Wulki Wosyk (po- lojea, mišnjanski džél)	—	7	2	7	—	—	38
*Dobranecy . . .	—	6 (3)	—	3	—	—	31
*Koblicy . . .	—	9 (3)	1	2	1	—	30
*Njezdašecy . . .	1 (1)	6 (1)	6	6	1 młyn a 1 woleńca	—	48
Darin	1 (1)	—	1	—	1	—	14
*Bóšericy . . .	—	2 (1)	—	—	—	—	8
*Myšecy . . .	—	8 (6)	—	2	1	—	44
*Běčicy . . .	1 (1)	— (0)	4	10	1	—	27
*Wjelkowy . . .	—	4 (0)	—	2	1	—	22
*Mała Boršé . . .	1 (1)	1 (0)	5	—	—	—	—
*Praskow . . .	—	— (0)	2	3	1	—	—
*Dźivoćicy . . .	—	1 (0)	9	2	—	—	—
*Družkecy . . .	1	—	5	1	—	—	—
*Žičeňk . . .	1 fórbark (1)	— (0)	8	1	—	—	—
*Žičeň . . .	1 (1)	2 (0)	10	1	1	—	—
*Čerwjene Noslicy	1 (1)	2 (1)	7	9	1	—	1
Tumicy	1	3	9	4	—	—	—
Zemicy	—	16	9	4	1	—	—
*Spytecy . . .	1 (1)	3 (2)	4	5	3	—	—
Stachow	—	13	5	1	—	—	—
*Lutyjecy . . .	—	10 (6)	—	5	—	—	—
Wulki Wosyk (2. po- lojea, lužiski džél)	—	13	5	1	—	—	—
Panjecy	—	4	1	1	—	—	—
Wučkecy	—	6	—	7	—	—	—
Mały Wosyk . . .	1	—	2	—	—	—	—
Njeradecy	—	5	—	2	—	—	—
Khanecy (pola klóštra)	—	7	—	1	1	—	—
Wotrow	—	20	—	—	—	—	—

* Nimo toho bě w Hodžiju fara a kapłanstwo a šula z 200 kórcami.

z lěta 1617. Po jeje swědčenju měješe abo mějachu:

Mjeno wsy	ryčeř-kublōw	burských kublōw	žiw-nostow	khěžkow	młynow	koremow	spowied-nikow
Lejno	2 wičežnej kuble	3	—	1	—	—	—
Časecy	—	6	—	—	—	—	—
Kopšin	—	3	—	—	—	—	—
Zyjicy	—	5	—	—	—	—	—
Pozdecy	—	4	2	—	—	—	—
Čornecy	—	4	1	3	—	—	—
Baćoń	1 wičežne kubło	4	—	1	—	—	—
*Prěcecy	—	10 (4)	—	1	1	—	—
Wutołcicy	1 fórbark	3	2	—	—	—	—
Haslow	—	—	1	9	1	3*	—
Banecy	1 fórbark	11	—	1	—	—	—
Łuh	1	16	3	2	1	—	—
Zarěč	1	5	2	2	—	—	—
Łahow	1 fórbark	8	5	4	1	—	—
Miłkecy	3 ryčeř-kubla	—	—	1	1	—	—
Přezdrěń	—	—	8	3	—	—	—
Lešawa	—	4 (1)	5	—	—	—	—
*Debiškow	1 fórbark	—(0)	3	—	—	—	—
*Sulšecy	1 (1)	4 (1)	3	5	—	—	—
*Smochćicy	1 (1)	4 (0)	2	2	—	—	—
*Delni Wunjow	—	8 (6)	2	1	—	—	—
*Horni Wunjow	1 (1)	4 (1)	2	2	—	—	—
*Bolborecy	1 (1)	—(0)	8	—	—	—	—
*Janecy	—	4 (1)	2	—	—	—	—
*Debrkecy	—(1)	2 (0)	1	2	—	—	—
*Błowaſecy	—	2 (1)	3	2	—	—	—
Warnołcicy †	—	8	—	3	—	—	—
Drječin	—	12	—	—	—	—	—
Kosarń	2położnej wić. kuble	—	4	3	—	—	—
Cokow	—	11	—	3	—	—	—
Lubabel (Luboń)	—	2	—	—	—	—	—
Čěžkecy	—	3 (5)	—	2	—	—	—
Nuknica	—	5	—	—	—	—	—
Žuricy	—	4	1	2	—	—	—
Stróżišćo	—	3	—	—	—	—	—

* Tohodla němski: Dreikretscham. † Wsy tu slědowace su w jenej wo něsto lět pozdžišej matrikli mjennowane.

[Přisp. red.: Burske kubla su tu kaž druhdže w Serbach runje kaž w Němcach sakskeho kralestwa hrózbnje wotbjerałe a korčmy su hrózbnje přibjerałe, we Wulkim Wosyku na př. su džensa 3 korčmy a jene klamy, kiž palenc předawaju, a tehdy žana. To je jara wažny a khutny „Menetekel“ za našich narodnohospodarjow a woprawdžitych wěrnych wótčincow, za naše burske towarzstwa a nic mjenje za našu swětnu wyšnosć. Hdze su te naše burske kubla wostałe? Kelko je hišće w našich rukach? Kelko z tuthy je předolženych a čohodla? Štó chce a móže tu pomhać a kak ma so pomhać?]

Naše mnohotki (pluralia).

Zerběrat † Jan Radyserb-Wjela.

Předsłowčko.

Mjez tutymi słowami mnohoty tójsto tych stoji, kiž njejsu do cyła bjez jenoty. Tola su sobu do zbérki přiwzate, dokelž je Serbia najradšo jako pluralia bjeru, na př. „kemše“ a „lada“. Tež tajke su pódla, kiž maju hinajši zrozum z pluralom dyžli z jenotnej twórbi, na př. blóta a Blota, złoto a złota.

Města z mnohotnym mjenom wšak drje tu stoja; ale ta mnohota wjesnych sem słusacych mjenow tu njeje. Městnostne mjena, kotrychž mnoho sem słusa, kaž na př. bjenjaki, čišinki, žehle, snadž drugi Serb poda. A nimo toho je našim rěčespytnikam nadawk, z cyła wo našich mnohotnych twórbach rozlohu skicíć, kotař by mjez druhim tež na to džiwała:

1. kak ma serbščina husto mnohotnik tam, hdžež němska rěč žanoho nima, kaž: sněhi, mrozy, rosy a njemało druhich;

2. zo je w našej rěci tójsto mnohotnikow, w kotrychž staj dwaj zrozumaj: džečeče = Kleesorten a Kleefüren; pšenicy = Weizenarten a Weizenarten.

Spisaćel tuteje zbérki by rady wo našich pluralnych wosebitosčach přichodnje wobšernje pojednał. Z čežka pak do toho dónđe, dokelž je dawno šědžiwy džěd, a z druga jemu hišće dosć druheho džěla za serbske pismowstwo do rukow hlada. — Radyserb.

Abejcejske (scilicet knižki), Abcbuch,
Baby, Siebenbüttirn. Lejeſibel.
bachty, Laberei, Geträtsch.
baki, Kinderunrat.
bančiki, Vandgras, Phalaris.
barby, barbjérne, Färbererei (Haus).
běhaki, Läufe (der Rehe, Hirsche sc.).
běrgle, byrgle, Orgel.
běrlinje, bětlne, Stochhaus.
běrkcy, Famille des Einnehmers.
Biskopicy, Bischofshöfwerda.
bjericy, Schleppeim.

bjerjaki, Diebsthände.
Bjernačey & -dziecy, Bernstadt.
bły, Schwämchen (Kränheit).
blady, Geschwäch, eitles Gerede.
blanty, Gespiewen.
blejchi, großer Bleichplan, Bergnungsbri. b. Bauzen.
bluney, KinderSpeie.
bluwanki, Speie, bot. Trifol. arvense.
bobaki, verdichter Matschkleim (KinderSprache).
Bohatecy, Reichthumshäusen.

Borošča, „Barusche“, Heidejägerei.
braki, Schund, Raumsch.
branki, Genommenes.
bratříki, Doppelnußse.
brézyny, Birkenbuschgegend.
brjuchi, der offene Mittelteil des Leiter- oder Lastwagens.
brjuški, Fußballon.
brojenki, Verstreitung, Vergeudung.
bróžnje, Scheunenkomplex außerhalb der Stadt.
budki, Halle mit Verkaufsständen.
bróny, Egge, (brona, ein Eggebalzen).
brózdy, Mühlsteinfurche.
Brudakecy, Schmutzfamilie, Schmutzbrudy, Schmutz, Unflat. [dorf.
brudženki, schmutz. Bodensaž.
brumle, Ausföhrlung.
bruski, schliefiges Gebäck.
byzdy, byzdženki, Fisterei.
całtki, Schotenflee, Lotus corniculatus.
canki, Klöppel- oder Häkelspitzen.
capki, Käzenpötzchen, Gnaphalium.
eofanki, Rückschritt, Ereignis.
cwisle = swisle.
cycawki, Bienenfaug.
cyeki, Hirtenstäbel.
cydženki, Durchgesiehetes.
cypki, Weberblatt.
cypy, Dreschflegel.
cywa, Getriebe in der Mahlmühle.
Čechi, Böhmerland.
čelesna, Kinnlade.
činki, Beherzung, Bauberei.
Čistakecy, Familie Sauber, Sauberkeitshäusen.
črijički, črijki, „Schüchel“.
črjopy, irdenes Geschirr. [Griff zc.
črónki, črony, črona, Messerschale,
časma, Glieder, Ringel (Kette).
černiki, Dorngeitsrüpp.
česanki, gejimirtes Bauholz.
čěsta, Weißbäckereiware.
čoki, Blüttenausschlag der Haut.
čole, čolanty, čolki, Kinderpisse.
Čoplicy, Tepliz.
dajaki, herbe Birnenart.
daliny, große Entfernung, Weite.
darinki, darjenki, Geschenke.
darmački, Freihaltung beim Trinken zc.
darowanki, kleine Gaben, Geschenke.
dawki, Steuern.
debjenki, Schmutz, Bierrat.
Delany, Niederland.
delišća, Grundstück in der Niederung.
deščiki, Regenschauer.

dlijenki, Verzögerung.
dobranki, Restnahme.
dobranki, letzte Begnadigung.
dobrački, Süßbirnenart.
dobriňy, Bestfeld.
dočeranki, Schöpfrest.
dočesanki, Kämme rest.
dohrabki, dohrabanki, Rehenrest.
dojedki, Nachtisch.
dojedže, dojedowanki, Reste vom Essen oder Viehfutter.
dokidanki, letzte Ausschüttung.
dokrawanki, Neigungschnitt.
dokusanki, dokuski, Mundneigen, Futterreste.
doliny, Tälereggend.
domjetki, Kehrüberreste.
donoški, Klatzhorei, Gellatsch.
dopitki, Trintneigen.
dopadanki, völlig Eingefallenes.
dopalenki, Brandreste.
doréče, Zuspruch mit endlicher Erfolge.
dostorki, Schlußtöök, Todeszuckung.
doškrabanki, doškrabki, Ausstrahrestie.
dowaly, endlicher Überfall.
dozwuki, Nachklang, das Auslösen.
doživjenki, Pension, letzter Unterhalt.
draby, Kleiderwert.
drapki, Spur vom Krallen (der Käuze).
Draždžany, Drježdany, Dresden.
drohotniny, Kosabarkeit.
drémki, Schlummer.
dripki, Jungen, Nißen.
drjewa, Holzarten.
droždze, Hefe, Bärme.
druhočíny, Priesterfundiz.
dryle, Feilscheret.
dudy, dudki, Dudelsack.
dudle, Leierkasten.
dujki, sanster Wind, Zephyr.
dundry, Važgeige.
durička, duřčka, Türchen, (vom Osen, durje, Türe. [Käfig zc.)
dyrbjeňki, der „Muž“, Zwangssache.
dwěle, Zweifel.
džasna, Bahnfleiß.
džédki, die Hirten oder die Weisen an der Weihnachtskrippe.
džělošća, bestes Feldstück in der Nähe.
dženki, gute, fröhliche Zeit.
fararjecy, die Pfarrfamilie.
fidle, elende Geige.
gědle, gěrle, Orgel.
grjezy, Schauer, Graus.
hablki, Blüte der Käpfchenträger.
hajnikcy, die Förstersfamilie.

- hajenki, Umfriedung, sorglich gepflegte
 Pflanzung.
 hamanki, hamki, Kinderspeise
 haperlejki, Aprilscherz.
 hembjerki, Hängegebäll.
 heńki, Hagenträger.
 herbowanki, das Erbe.
 hětki — budki.
 hejtmanecy, Familie des Vogtes.
 hidy, Haß.
 hinizny, Auszehrung. [zen.
 hinjeńki, wellende ob. verwelkte Pflanzen.
 hłodanki, Zusammengeschabtes, Speisege-
 hliny, Lehmartens, Lehmgegend. [rest.
 hlišće, Bauchwürmer, Spülwürmer.
 hnidki, Gruppe v. Schmetterlingseier.
 hrabicy, Gebüsche von Weißbuchen.
 hody, Weihnachten.
 hodžinki, kurze fröhliche Zeit.
 hojefný, Lazarett.
 hołbiki = stupnički.
 hórdy, Hürden, Querstangeneinfassung.
 hłowy, Kopfsende der Lagerstatt.
 Hobrakecy, Familie des Aufpächters.
 horiny, Gegend mit Bergen.
 horisća, Gebirgszug.
 honački, Pfaffenhütel, Evonim, euro-
 hopsy, Lustsprünge, Tänze. [paeus.
 Hornćerjecy, Familie des Lüpfers.
 hracki, hrawački, Spiel, fig. Gefahr.
 hrabančki, Rapuse.
 hrabje, Rehen.
 hrabje, Wallgraben.
 hubački, Stängel, Haltestäne des
 hubicev, Lichenen, Flechten. [korbes.
 huncy, Aluzanferet.
 huntory, Mißfallensgebrummel.
 husčenki, hustanki, Bodensaß in der
 Suppe u. dergl.
 husle, Geige.
 husta, Mund, Lippen.
 jahly, Hirse.
 jatra, Leber.
 jasla, Schafhirde, Vermachung.
 jědie, Kästcher (z. Krebsfangen).
 jutry, Ötern.
 kachle (kh), Ofen.
 kajawki, Neu.
 kaki, keki, Kinderunrat.
 kamjeńki, das „Steinige“ in man-
 kamjeńki, Dörrplatten. [chen Birnen.
 kansle, Packslittinen.
 kazerny, -my, Kaserne.
 kemše, Gottesdienst. [scherhausen.
 Kepsakecy, Familie „Pfuscher“, Pfu-
 kepsy, Pfuscherie, Verderbung.
 keřiny, Gegend mit Gruppen v. Ge-
 klaki, Bettglockenschlag. [sträuch.
 Klamarjecy, Familie des Kramers.
 klamy, Kaufhalle, Kramladen.
 kleski, Gellatsch, Geträtsch.
 klepki, Dengelapparat.
 klepry, Klöppelpfizien.
 klěše, Bange.
 klundry, läderliche Kleidung.
 klunki, Lumpen sc.
 knihi, Buch, Psaltermagen.
 kokoški, Mauerpfeffer, Sedum Te-
 lephium.
 kolesa, zweirädriger Karren, Veloziped.
 konopje, Hanf.
 kopriwy, Nesseln (Brenn.).
 Korēmarjecy, Familie d. Schankwirtes.
 kosmy, Tiergehär.
 kosy, Orion.
 Kowarjecy, Familie des Schmiedes.
 krački, Heideornbüschel.
 krajaki, Schneidezähne.
 Krawcecy, Familie des Schneiders.
 krčizna, Kindtaufseier.
 krèle, Kienen.
 křesla, křesle, Großvaterstuhl.
 křinčki, Buttergefäßen zur Hochzeit.
 krosna, Webstuhl.
 krudženki, Gelock.
 kućiny, Gegend mit Flußbusen.
 Kukecy, Krähwinde.
 kuki, Augen (Körpr.). [heitisdorf.
 Kuntkecy, Familie „Albern“, Dummkopfjele, Badeanstalt „Bad“.
 kury, Hühnervolt. (Der Singular
 kura in der Kindersprache.)
 kuzlanki, Bauberei, Hexerei.
 khaponki = khaprakle, Pfaffenhüt-
 chen, Spindelbaum.
 khawzy, Mogelei, Schwindel.
 khodžaki, Schreibbeine.
 kholowy, Hohen.
 khostanki, khosty, Strafe.
 khósty, Strafgeld.
 Khudźicy, Familie „Arm“, Armutsl-
 ada, Lehde, Wüstenei. [dorf.
 lapki, Bäßchen.
 lečízna, Fangapparat.
 Lechi, Polen, Felderregion.
 Lěpjjerjecy, Familie d. Klebers.
 Lojtkecy, Familie „Gutdumm“, „Närr-
 chen“, Nährchenhausen.
 lóle, lólanki, lólki, Kinderpisse.
 lubočinky, Liebestranl, Liebeszauber.
 macoški, Stiefmütterchen, Viola tri-
 maraciny, Margaretenobst. [color.

mary, Totenbahre.
 masački, Fühlhörner.
 měrcinki, Kindergebäck zu Martini.
 mětki, Habe, Besitz.
 mjasa, Kochfleisch u. Braten.
 mjecki, Mulde, Trog.
 mjelniki, Stockzähne.
 mjeniny, Namensfest.
 Mjerzakecy, Familie „Ärgerlich“. Ver-
 drießlichkeitshausen.
 modlerske (scil. knihi), Gebetbuch.
 mokriny, Flüssigkeiten.
 mokriny, nasses Grundstück.
 mozhowki, das hintere Gehirn.
 mozhyčki, Marl, Marls. Heitsdorj.
 Mudrichecy, Familie „Klug“, Klug-
 muže, Osenlacheln, Parkstatuen.
 mužey, Mannsvoll.
 načrije, Galoschen.
 nakoleńki, Kniehosen.
 nałożki, Aufwand.
 narodniny, Geburtsfeier.
 nawači, Brille.
 nawače, Weberstange.
 nilčiny, Flüststreife mit leichten Stellen.
 Nimašecy, Familie „Habenichts“. Habe-
 njebjesa, Himmel. Nichtshausen.
 njebjeska, Übergaumen.
 njedžele, Sechswochen.
 nōcničky, Fieberphantasien.
 nohi, Fußende der Lagerstätte.
 nosydla, Trage, Tragbahre.
 nosydleška, Quargleiterchen.
 nowiny, Zeitung.
 nozicey, Schere.
 nožnicy, Füttler für Gabel u. Messer.
 nōžne, Säbelscheide.
 nušle, Schnüffelei.
 nutriny, das Innere, Eingeweide.
 nužle, Genäsel. [richt.
 pačerje, Gebet, Konfirmandenunter-
 pačefki, Gebattertschmaus, Sechs-
 padanki, Fallobst. [wochengeföhnt.
 paley, Ränme der Mühlwelle.
 paleňky, Brennstoff.
 paleňki, Brandstelle.
 patoki, Vampel, Nachbier.
 pasče, Weideplatz.
 pasle, Fanggeisen, Falle.
 pasowki, Gemeindehutung.
 pačosy, Mittelberg, Mittelleinwand.
 Pastyřecy, Fam. des Gemeindehirten.
 pazardje, Flachsbrechfall.
 pazuški, Saugwürzelchen.
 pěnki (= jesč), Schaum.
 pěny, Geifer.

pěski, sandige Gegend, Sandfelder.
 piščele, Orgel.
 Piwarcecy, Familie des Brauers.
 pjenjezy, Geld.
 pjenježki, Kloffer, Rhinanthus.
 płački, Geweine, Weinansätze.
 pluca, Lunge.
 placki, Zuckerplätzchen, Bonbon.
 planty, Spuße.
 pludry, weite Hosen.
 pluwanki, Ausgespuktes.
 pluwizna, pluwy, Spreen.
 pluwki, Spelzen, Spizchen.
 podawizny, Tradition.
 podkholowy, Unterhosen.
 podrohi, der untere Rockraum.
 pohrabki, Nachgerechtes.
 pojědze, Dessert.
 polcy, große Etageren.
 polěpšiny, Besserung, Vereidelung.
 polizna, Ackerbaugegend.
 pomyje, Spüllicht.
 Popecy, Familie des Geistlichen.
 pórki, Possen, gehaltlose Neugkeit.
 porodzicy, Geburtswehen.
 poslenki, das Letzte, Nest.
 posmrtniny, Todesgedächtnisfeier,
 póstničky, Fafzenzeit. [Exequien.
 pótnečki, Schweißblätter.
 powaliny, Umgestürztes.
 powłoki, Augenlider.
 powostanki, Reste, Reliquien.
 požortki, leichte Späße, Scherz.
 přaslenki, -leňki, -Garten-
 hahnenfuš, Ranunculus asiaticus.
 prašerske (scil. knihi), Katechismus,
 „Fragebüchel“.
 prečki, Fremde, Ferne.
 prědafske (scil. knihi), Predigtbuch,
 předki, Vorderteil, Brust. [Postille.
 překle, Widerpruch, Bedenken Quer-
 löufigkeit.
 pryzle, Flunkerei, alberner Spaß.
 průzdlniny, arbeitslose Zeit, Ferien.
 Prusy, Preußenland.
 přeciwięzki, Opposition.
 předhody, Advent.
 přimjetki, Hinzugekehrtes, Hinzuge-
 připitki, Toast. [worfenes.
 připiwanki, gegenseitiges Zutrinken.
 přirodniny, Naturalien.
 přislodženki, Anschmeichelung, seine
 Verleumdung.
 přítokи, höchste Flurgrenze bei Hoch-
 wasser. [Topf".
 přitřihanki, Kurzschur, „Schweden-

přituleňki, Anschmiebung, Zuneigung.	slěbora, Silberzeug.	[Vorwand.
přízňewki, abgesichelte Grässpižen,	slepizny, Blendung, listige Täuschung,	
Weizenzaatspižen b. „Schropfen“.	slinki, Rückfußspeichel (auf Pflanzen).	
puki, Schläge, Prügel. [Frangula.	sliny, Speichel.	
purpočizny, Fallbaum, Rhamnus	slinská, Geifer.	
pyrički = swjatojanowe jahodki,	směrki, Abenddämmerung.	
Johanniisbeeren.	směški, Gespött.	
radowanki, Freudenfest, Jubeltag.	směwki, smějki, Gelächel.	
Rakusy, Kaisersturm Österreich.	smječe, Kehricht.	
Rankorjecy, Frankfurt a. d. Oder.	smjerdy, Gestank.	
Rězničeky, Familie des Fleischers.	smjerdženki, Stinkmelde, Chenop.	
ričizny, Urschen, Unterende der Garbe,	olidum; figurl.: üble Nachrede.	
rihi & riwy, Mähne. [Schütte.	smjertiny, Leichenbegängnis, Toten-	
rišča (rejišča), wilder Tanzlärml.	smorže = purpočina, Ahlfirsche. [feier.	
rjeble (rěble), Futterraufe. [ung.	smoržle, Grundheil (botan.).	
rjeňkočinki, Hüpftuerei, Anschmeichel-	smychi, Geschluchze.	
rodžiny, Geburtstag, Geburtstagsfeier.	snica = šnica.	
rőčnice, Jahrzeitkreise (Coluren).	soki, Linsengericht.	[widie.
rohizna & -zny, Geweih.	sočki = foglica, Vicia cracca, Vogel-	
róšty, Baugruft. [Holzfällen.	spadanki, Zusammengefalen, Ruine.	
rubanki, Hackpäne, Splitter beim	spěwanki, Spinnstuhlenliedchen.	
Runarjecy, Familie des „Ziehman-	spěwařské (scl. knihy), Kirchenlieder-	
nés“, Einrenters.	buch, Gesangbuch.	
Rusy, Rusland.	spławki, Ange schwemmtes. [Wirren.	
Rybakecy, Familie des Fischers.	spletki, Verwickelung, Anstiftung von	
rybařnje, Teichwärterhaus. Fischher-	spodniecy, Unterboden, Unterlage.	
rozdréwki, Rissen. [wohnung.	spodniny, Untergrund.	
rozebranki, Auseinandergenommenes.	spoženki, Verleihung, Verliehenes.	
rozklepanki, Berlopstes, Steinjhotter	starší (staršej), Eltern.	
zum Aufschutt der Straße.	stawizny, Geschichte.	
rozpadanki, Berfallenes.	storhi, Flachs- oder Hanswerg.	
rozstorki, durch Stöcke zertrümmertes.	stróżele, Schrecken.	
rozwaliny, Auseinandergestürztes.	stupnički, „Schüchel“.	
Trümmer.	stuženki, Rosinenfleisch, gedämpftes	
sadžaki, Gold (gemünztes), (scherhaft).	styski, Heimweh, Angst. [Fleisch.	
sahadleška, Haftwürzelchen (Epheu).	suchchniny, suchocizny, suchoty, Ab-	
sanje, sanki, Schlitten.	magerung, Auszehrung.	
sančki, Kinderschlitten.	suknički, Hülsen.	
Sasy, Sachsenland.	swisle, Giebel, Giebelseite.	
sazy, Fuß.	swjatki, Pfingstfest.	[geräte.
sazyčki, Lampenruß.	swjatočizny, Salamente, Sakraments-	
scybanki, scybki, Abgerupftes, Ab-	swobodziny & -zny, Konzession, Privi-	
gerupftes. [Beritopenbuch.	legium.	
sčeňske (sc. knihy), Evangelienbuch,	sydliny, Bodensaß, Niederschlag.	
sčiny, mit Rohr bewachenes Ufer.	sydrječki, Käsemalve, Malva rotun-	
Serby, Wendenland.	difolia.	
skački, Hüpftiere, Tanz.	syrotki, Stiefmütterchen, Viola tricolor.	
skalki, Flußsteile mit Klippen.	šaty, Wäsche.	
skaliny, felsige Gegend.	šatkí, Kleinwäsche (Krägel, Manschet-	
skičizny, Vorfälle, Umstände.	ten zc.), Kinderväsche.	
skučizny, Begehung einer unrechten	ščanty, Ulrin.	[thusianorum.
Tat, Vergehen.	ščetki, Karthäusernelle, Dianth. Car	
skołbanki, Zupfel, Charpie.	sédziny & -zny, greises Haar.	
słodžizna, Malzträber.	ščipalcy, Zuckerzange.	
slě (sle), Hosenträge, Hosenträger.	ščipanki, Psiukobist.	
sliska, Kreuzgügel.	ščipcy, Lichtpuppe.	

Šeweecey, Familie des Schuhmachers.
 sibrinki, Marretei, Täuschung.
 říki, Unstand, geziemende Art.
 ſíprnaki, die großen Flügeldedfedern.
 ſkeredzicy, Krämpfe.
 Škleńcerjocy, Familie des Gläfers.
 ſklenčenje, Glassabril.
 ſkrabanki, Schabbel, Schrappsel.
 ſkrjele, Kiemen.
 ſlary, Latschen, niedergetretene Schuhe.
 ſlebjerdki, schmale Binden.
 ſlecy, lange Streifen Zeich.
 Slepakecy, Familie „Heimſchlepper“,
 Ort Schleppheim.
 ſlipki, lange Streifen, Lämpchen.
 ſnjelki, die Beeren am Kartoffelträutig.
 ſoratki, Heiner Unro, winziges Geröll.
 ſóreuski, Frauenmantel, Alchemilla.
 ſosarjocy, Familie des Herrschäfts.
 Berwalters, Inspektors.
 ſarpki, ausgeschnittene Schuhe (mit
 wenig Oberleder).
 ſpitale, ſpitalnje, Hospital.
 ſtabry, Stelzen. [(Sternbild)].
 ſtyri hozdze, Pegauſ im Joch.
 ſularjocy, Schulmeistersfamilie.
 ſwejški = ſóreuski.
 Tatry, Karpathen.
 Tkalcecy, Familie des Webers.
 toki, Rinnel, Dachtraufe, Rinne am
 Gebäude. [Darben].
 trady, Schmachlung, Entbehrung,
 traseňki & tráslenki, Schüttelobst.
 třepjelčki, Bittergras, Briza.
 třepjelki, Silber- u. Goldsplitter.
 třeški, Milzraut, Chrysospl. alterni-
 tridle, Getrisler. [folium].
 Tříhwězdy, Dreistern (Ortschaft bei
 Göda).
 triruki, dreiermiger Wegweiser.
 trojnohi, Dreifuß. [majalis].
 trupiki, Maiglöckchen, Convallaria
 truski, Schlaufenhauen.
 truzeňki, Hobelspäne. [Unsinn sc.
 tryski, Schelmerei, alberne Posse,
 twarožki, Räudemalve, Malva vulgaris.
 twjerdany, harter Boden, feste Pläte.
 wabjeňki, Lockung, Anreizung.
 wahi, Wassertrage, Wagenmage.
 waliny, Niedergewälztes (Ufer), Ein-
 Wary, Karlsbad. [gerumpeltes].
 wéki, Ewigkeit.
 wéney (auch wiće), Witten am Wagen.
 wěščenki, Vorhersage Androhung.
 Wětrnikarjocy, Familie des Wind-
 müllers.

widły, Gabel, Stelle der Flussteilung.
 wideńki, Schwalbengezwitscher.
 widlicy, Osengabel, Schüttelgabel.
 widlički, Chgabel, Bratenwendegabel.
 widlišća & wilišća, Krämpfe.
 wigilije, Vigilien Totenseiher.
 wiki, Markt, (wulke wiki, Messe).
 winy, Verschuldung, Sünde.
 wiwle, Haarzotten.
 wiwy, Krämpfe, unwillkürliches Zucken.
 wječjanki, Abendbrotreste. [ſchaft].
 wječorki, Abendbesuche, Abendgesell.
 wječchi, Vergründen, Hochplateau.
 wjerchowcy, Oberhefe.
 wlohi, Körpersäfte.
 włoka, Schlepppe für Pflüge u. Eggen.
 włosawki, Haarzange, Lockenbrenneisen.
 wobdarjenci, Beschierung, Hochzeits-
 wobhrody, Umzänunung. [geschente].
 wobjędki, Speisefeste, abgesaugte
 Knochen.
 woblanki, Sooleier, Sudeier.
 woblepki, Tapete. [überbleibsel].
 woblizanki, abgeleckte Bissen, Speise-
 wobranki, Speieüberreste.
 wobolki, Wölchengruppe, „Schäfchen“.
 wobrónje, Rüstung, Wehr u. Waffe.
 wobwoći, Augenbrauen.
 wodźizny, & -zna, Gewässer.
 Wojerjocy, Hoyerśwerda.
 Wojnarjocy, Familie d. Stellmachers,
 woka, Schlingen. [Wagenbauers].
 wokoleňki, Kissen auf die Knie scheibe
 bei frtender Arbeit.
 wokoliny, Umgegend.
 wokrewizny, Erquidung.
 Wonecy, „Dingsdörchen“, Ortschaft,
 deren Namen man momentan
 nicht weiß. [torta].
 wonjenki, Natterwurz, Polyg. Bis-
 wonjenčki, Dusfachen, Spezerei
 wopadanki, Fallobst. [branntes].
 wopalenki, Angesengtes; teilweise Ver-
 woplóčki, lezte Ausspülung. fig. Ge-
 ſindel, Böbel. [Verdrub].
 wopletki, Intriquen, Verwickelungen,
 wopluski, Verjudung durch's Spritzen,
 fig. böser Leumund.
 wórki, Gemurre. [nes].
 wotbitki, Abgeschlagenes, Widerrate-
 wotbytki, Verlust, Einbuße.
 wotdzerzeńki, Abhaltung, Behinder-
 wotemrétki, Nachlaß. [ung].
 wotkazanki, Legat.
 wotkrawanki, Abschnüsel.
 wotrubanki, Abgehästes.

wotruby, Kleie.	[Abschrappsel.]	wupołožki, Ausslage, vorgelegte Ware.
wotškrabanki & -škrabki, Schäbel,	wupražiny, ausgedörrte Fläche Wüste.	
woškrabanki, geschabtes Gemüse,	wurubki, Aušroub, Plüngerungsbeute.	
Möhren, Kartoffeln.	wusy, Schnurrhaar, Schnurrbart.	
wotškréwki, abgezähmzener Abgang.	wusypiczy (wosypiey), Masern.	
wottruhaniki, Schäbel.	wusypički, Friesel, kleiner Haataus-	
wottružki, Abgeschnittes.	wutera (wutora), Dienstag. [Schlag.]	
wottołeki, abgestampfte Schalen,	wutrusy, Klinne, Zarge der Flüssig-	
wotražki, Abgeschlagenes. [Hülsen.]	wuwroča, Aderanwand [Leitsgefäß].	
woškrodnički, eine Art Birnen.	zadynitki, Schwanzfäden (bei Insekten).	
wosypicy, Masern.	zadžewanki, Behinderung.	
wozyey, Wagenräder.	zahuna, Fluß hinter dem Hofe, der	
wrjeginy, heftige bewußtlose Krämpfe.	zaplatki, Vergeltung. [Scheune.]	
wrjosy, große Fläche mit Heidekraut	zdy = bzdy = jéže, Wassersucht beim	
(Calluna vulg.).	zebranki, Ausfärdung. [Hornbich.]	
wróćawki, Wiederlehrendes.	zerja, Morgen- u. Abendröte.	
wróćenki, Gespienes.	zhrabki, Errafftes, Zusammengerechtes.	
wrota, Tor.	zjedź, Reise der Nahrung von Menschen	
wśelčizny, Allerlei, Miscellen.	zlobicey, Erbohungsträmpe. [u. Vieh.]	
wubjeranicz, Auslese, Himmel im	złoby, Groll, Grimm, Wut.	
wubranki, Auswahl. [Hafer.]	złota, Goldgeschmeide.	
Wučerjecy, Familie des Schullehrers.	zmachi, allerhand Kleider.	
wučesanki, wučeski, Ausgetämmtes,	zmijetki, Zusammengehörtes, v. Winde	
Abgebürstetes.	Zusammengeblasenes.	
wudwjerna, Türkoste, Türgewände.	zoła, Ascher, Seifensiederäschter.	
wujědki, Überbleibsel von ausgesoffess-	Zwóńkecy, Familie des Glöckners.	
wuhliny, Holzhöhle. [nem Futter.]	zubčki (swjateje Mařcyne zubčki),	
wumječe, Überkehr vom Ausdrusch.	Salomonssiegel, Convall. Polyzabry, Kriemen. [gonatum.]	
wukrawanki, schadhafstes Ausgeschnit-	zady, Verlangen, Begehrung.	
tenes.	žedy, Sehnsucht.	
wukhody, Promenaden, Lustwege.	železa, eiserne Fesseln, Gefängnisletten.	
wulenki, ein Gärtchen hinter den	žně, Ernte.	
Gebäuden.	žolmy, Wassersucht der Kühe, Euter-	
wuméniny, Ausstauch, Bedingung.	žónske, Frauensleute. [gechwulſt.]	
wumjeliny, ausgespülte Uferstelle.	žwamle, Laberei.	
wuměńki = džělošča.	žwihi, žwižki, feintönendes Gesäufel.	
wumjetki, Auslehr, Kehrichthaufen.		

Pomjeńšeńki swójbnych, křčeńskich a městnych mjenow.

Zběrka † Jana Radyserba - Wjela.

Předspomnjeńko. 1. Te žadniše křcene (křčeńskie) mjena su wšitke tak slyšane, kajkež tu stoja, z wjetša na knježich dworach, farach a šulach. — 2. Woznamjeniš sym křcene mjena ze znamješkom † a městne mjena ze znamješkom *.

Jan Radyserb - Wjela.

Balka.

† Bjeđrišk, Friedrich.

Bartka, -ko.

† Bjeđriška, Friederike.

Bartka.

Blažik.

Bělka.

Blažka, -ko.

Bilka.

† Bohumišk, -milk, Gottlieb.

† Binkę, Žalobine, Lubinla.

† Bohumiška, milka, Gottliebe, Jo-
hanne.

† Bohuměrk, Gottfried.	† Haplka, Apollonia.
† Bohuslavk, Gottlob.	Haška.
† Bohuwěrk, Traugott.	* Hatk, Dorf Leicha.
† Borborka, Barbara.	Hawštynk.
Bórk.	† Hedka, Hedwinka, Hedwig.
* Bórk, Dorf Burl.	† Hendrišk, Heinrich.
* Borška (-šč, -št), Žvříčen.	Hejduška.
† Bosčink, Šebastian.	† Hemjelk, Vilhelm.
Brézank.	Heńcka.
* Brézki, Dorf Briesle.	Heńka.
* Brézowka, Dorf in d. Niederlaus.	Herčk.
* Brézynka, Dorf Briesing.	† Hertka, Herta.
† Briška, Brigitte.	Hejtmank.
Bródka.	Hicka.
Budafk.	Hilka.
* Budyšink, Kleinbauzen.	† Hilžka, Hilžička, Elisabeth.
Bulank.	† Hindrašk, Heinrich.
Burik.	Hlinka.
Cihank & Cyhank.	Hobračk & -brašk.
* Cytowk, Dorf Kleintetta.	† Hodank, Adam.
Čerélik.	Holank.
Čošk, Čoška.	Hórbank.
Črjopk, -ka.	* Hórká, Dorf Guhrig.
* Cisk, Dorf Beisig.	* Hórki, Dorf Horfa.
* Dažink, Kleindehſa.	Hoška.
Dejko.	Horška.
Delank.	* Hózk, Dorf Hosle.
Delenčka.	Hromadka.
Domašk, -maška.	Hrjehork.
† Domašk, Thomaš.	† Hrjehork, Gregor.
Dóržank.	Hulk, -ka.
Družk.	† Jakubk, -bašk, Jašob.
* Dnbrawka, Dorf Dubrauše.	† Jank, Janušk, Johann.
Dudka.	† Jezusk, Jězusk, „Jesulein“.
* Džewink, Dorf Düben.	† Jěwka, Jěfska, Eva.
Džislawk.	† Jozefk, Jozofk, Josef.
† Emka, Emička, Emma.	† Julka, Juliá.
† Filipk, Philipp.	† Jufk, Jurišk, Jurašk, Juržik,
Fulk.	Georg.
† Gerška, Gertraud.	† Kašpork, Kašpar.
† Grejtká, Margareta.	† Katka, -číčka, -tuška, Katharina.
Gudka (-ki).	† Katršinka, Katharina.
† Gustl, Gustlk, August.	Kerčk, Kerješk.
† Gustla, Gustlka, Auguste.	Kétank.
Hadank.	Kijeňka.
Hajnoka.	* Kiselk, Dorf Geißliß.
Halank.	Klóšk.
Halka.	Klečka.
Handrik, -ka.	Klimank.
† Handrik, -drišk, Andreas.	Knježk, Knježka.
† Hanka, -číčka, -nička, -nuška,	Kobjelka.
Anna, Hannchen.	Kóněk.
† Haňžka, Haňžička, Haňžička,	† Korinka, Karoline.
Hansk, -sko.	† Korika, Karl.
Hantušk, -ka.	Košk.
Hanušk.	Kowark.

Kózlik.	† Milank, Milan.
Kralik.	† Milka, -čika, -luška, -latko,
Kraska.	Bohumila, Emilie.
Krawěčk.	† Milk, Milk, Bohumil.
Křižank.	† Minka, Hermine, Wilhelmine.
Kubašk.	Mječík.
Kubka.	Mjechelk.
Kućank.	† Molka, Amalie.
Kulka.	† Motsk, Matthäus.
Kunka.	Mrózk, Mrózka.
Kurinka.	Mulka.
Kušk.	Mužík.
Kběžka.	Narcík.
Khilank.	† Natušk, Donatus.
Khmjelik.	Natušk.
* Khójnička, Kleintunič.	Némčík.
† Khrystla, -stika, Khristiana.	Nička.
† Khrystofk, Christoph.	* Njemješk, Dorf Niemysch.
Lahodka.	Nowačk.
† Lawrjenčk, Laurentius.	Nučank.
* Łazk, Dorf Laſte.	Nyčka.
† Leňka, -čika, Hélène.	Pank.
Libšík.	Pawlík.
Libuška.	† Pawlk, Pawolk, Paul.
† Lidka, Lydia.	† Pawlka, Pauline.
Linašk.	† Pětrk, Pěteršk, Pětka, Peter.
† Linka, Pauline, Karoline.	Pěterka.
Lipka.	Pilka, -ko.
Lipinka.	Pjerašk.
* Lipinki, Dorf Leipgen.	Pješk, Pješka.
† Lizka, Louise, Eliše.	Pjetašk.
† Ližbjetka, Elisabeth.	Pjetřík.
† Lórká, Leonore.	Pohank.
Lubašk.	Pójčík.
† Ludmilka, Ludmila.	Pójčka.
† Macíjk, Matthias.	Popik.
† Madlenka, -dyleňka, Magdalena.	Popjelka.
† Majchařk (Mal-), Melchior.	* Přezdrěnk, Kleinbröfern.
† Marčink, Martin.	Raška.
† Marka, Marčíčka, Marjuška, Maria.	† Rejzka, Rejzyčka, Theresia.
† Marska, Maruška, Margareta.	Rěpká.
† Martka, Martlka, Martha.	Rězbárk.
† Matejk, Matešk, Matthäus.	Rječka.
Matejška.	Rjelka.
Matuška.	Rjenčka.
Meldka.	Rješk.
† Měřínsk, Martin.	Rólká.
† Měrk, Gottfried.	Ropka.
Měřšik.	Rudka.
Mětanek.	Rynčka.
Mětko.	† Salka, Zalka, Rosalie.
Mička.	† Sarka, Sara.
† Michálek, Michalešk, Michael.	Serbík.
* Michački, Dorf Michallen.	Smočk, -ka.
† Miklawěšk (Mikašk), Nikolaus.	Smołka, Smolka.
Milanek.	Spank.

Spěwafk.
 † Staňk, Stanislaus.
 † Stinka, Čelestine.
 Strjelka.
 † Suzka, Suzanka, Suzanne.
 Sušk, -ka, -ko.
 Swačk, -ka.
 Symank.
 † Šćepank, Stephanus.
 Šewčik.
 Šipka.
 Šołtka.
 Špank.
 Špitank.
 Šramka.
 Ticka.
 † Tinka, Klementine, Ernestine.
 † Trawdka, Traugott.
 Tupka.
 * Tyglk, Dorf Tieglina.
 Wačka.
 † Wałtařk, Walt(h)er.
 † Wěrk (wot Bohuwér), Traugott.

Wičežk.
 † Wijka, Wika, Hedwig.
 † Witk, Vitus.
 Wjaeslawk.
 † Wjeronička, Veronika.
 Wjeršik.
 * Wjeska, Dorf Lugliniš.
 Wóćk, -čka, -čko.
 Wólska.
 Worješk.
 † Wórška, Wórška, Ursula.
 † Wórtka, Dorothea.
 Wowčerfk.
 Wroblik.
 Wučežk.
 * Wuježk, Dorf Wuischle.
 † Wylemk, Wilhelm.
 Zemjank.
 † Zeřka, Zerička, Sera.
 * Zubernička, Kleinsauberniš.
 Zybjesk.
 * Žarki, Dorf Särla.
 * Žičenčk, Kleinsieitschen.

Serbske ležownostne mjena Delnjeje Łužicy.

(Pokračowanje.)

I. Ležownostne mjena Khoćebuzskeho wokrjesa.

Zestajał a wozjewił Hajno Jordan.

(Skónčenje.)

XIX. Skjarboščanska wósada.

a) Skjarbošc, Schorbus; do Skjarbošca, w Skjarbošcu,
 Skjarbošcański & Skjarboski.

a) Šwelowa zberka:

1. Wósymka, na wosymym (ně.: uſ achten), p. k Hurazu wen. 2. krotka wósymka. 3. dļujka wósymka, na dlejke osym (ně.: lanfe achte). 4. dwanastka, na dwanašćich (ně.: auf zwölfe), p. 5. dwažaska, na dwažašća. 6. jadnastka. 7. na styrich. 8. pipleis, piplejska łuka (ně.: Pippleis), grobla, lěsk a łuki. 9. Haldeř, w aldarju, aldařski gat (ně.: Helder, Elder), grobla, lěsk, ī. 10. smórbuk, pši smorboka, smurbukojski gat (ně.: Schmurböf, hinter Schmurböf, Smorbug), pola smór-buka, gat a ī. 11. samosetki, gola (něga gat). 12. za gum-

nami (ně.: hinter Gärten), p. mjazy šulu a pipleisom. 13. wi-nica (ně.: Weinberg), p. mjazy Kubicami a Smórbokom. 14. huštal, za 'uštalom (ně.: Sauschäll), l. a p. mjazy Jurkojc a Smorbokom. 15. hugon (ně.: Hugon), p. a gola, pší drugej góre, za kaňeňaneju góru. 16. stara cyglowna, (ně.: alte Ziegelsei), p. 17. kupa (ně.: Kupa), lěsk pší kjaremařowem pjacu. 18. Kaňeňana góra (ně.: Schteenberg), g. a góra. 19. Kapowa góra (ně.: Kappenberg), pší šoseji, mě wót hób-sednikařa: Kapo. 20. cartowa góra (ně.: Galgenberg), na kartach jo tuta góra tak poňeňona, mě pak ňejo we jsy wěcej znate. 21. flancowa góra (ně.: Pflanzenberg), k Lěžynam, góra a g. 22. špicna góra & wótša góra, na ótšej góre (ně.: Schärfenberg), p. 23. tšawna, w tšawne (ně.: Tschaua), stary puš do Dřewka, něto zaroscony. 24. hela, w heli (ně.: in Helle), grobla, něga saksonska granica, za tšawnu. 25. lěda, p. pší Hurazkej mroce. 26. zagroze, na zagroze (ně.: Sagroba), p. pší Hurazkej mroce. 27. scipanka. 28. pód milařom, pód milařami (ně.: bei Meiler), na pšawem bóce slězy Šombeloje k Hurazu. 29. pla stareje studnie (ně.: bei alten Born), l. slězy kněžych groži. 30. pla Dobryńskeje drogi (ně.: am Döbbernschen Wege), p. 31. smertna droga (ně.: Totenweg), puš, po kótaremž Wolšynkojske humarle se wedu. 32. pší smertnej droze (ně.: bei Totenweg), p. 33. sřena droga (ně.: Mittelweg). 34. šapařska drožka (ně.: Schäferweg), puš na šaparňu. 35. šapařski gat (ně.: Schäferteich). 36. šapařska gólka (ně.: Schäferwäldechen), g. 37. k Rampušoju, p. 38. na kleskach, p., na Lutolskej mroce, tosame což w Lutolu klecheńki. 39. móstki (móski, muchski), muskach = g. prvej pastwa pší Dobryńskej droze. 40. šerňowy keř (ně.: Schenni ſter), p., něga keř, k Hurazoju. 41. šucyna grobla, šucla grobla (ně.: Schübenſ Graben), p. a grobla. 42. lužk, p. pší burskej góli. 43. wólški, sčažka w kněžem parku a wólšowe kře na bokoma. 44. pšelazk, kus we knězej za-groze, žož luže psez ploit īaze, aby drogu wótkrotcyli. 45. Wólšynkojska sčažka (ně.: Elßnifſche Žuhſteg). 46. carna góra (ně.: Schwarze Berg), góra a g., žož jo pó starej powesći serbski kral bydlil. 47. tšuga (ně.: Schuga), pla Rampuša. 48. Keřk (ně.: Kehrif), pla Rampuša. 49. kšiwan, w kšiwa-nach (ně.: Kšiwan[ʃ]), břazowy lěs, pšed Rampušskej gólu na pšawem bóce drogi.

β) Jordanowa doxběrka:

50. farska huka. 51. kněške huki. 52. šmarlowy gat.
53. huzki. 54. tšawňa.

b) Wóseńck, Klein Oßnig, do Woseńcka, w Woseńku.

1. Krotcyca, pěškowa jama. 2. samosedki, ně.: Schlipper=miłč, nizki flak. 3. zagroda. 4. w blankach, ně.: Blanken, wusoki flak; zwěrchné a spódne blanki. 5. winica, w winicy, ně.: Winiza & Weinberg. 6. Keršlog, w Keršloze, ně.: Kirſchloch, r. a l. 7. w nugłyškach, hušše a nižše, ně.: obern u. untern Nuglyški. 8. kukawka, hu kukawie, p. poèmeñone po hobsedníkařu, ně.: Bruderberg. 9. pši Rampušu. 10. Kacorowa góra, ně.: Erpelberg. 11. štrusowa góra, ně.: Schtrusenberg. 12. pši cygłowni. 13. carna góra, ně.: Schwarzer Berg. 14. durink, l. 15. w wélkem gaše, p. 16. mały gat, wóda. 17. břuz, ně.: Brauteich, flak. 18. domačna grobla, ně.: Haus=graben. 19. hela, ně.: Helle. 20. wótša góra, ně.: Scharfenberg. 21. bykowa łuka, ně.: Bullwiese. 22. šypki, ně.: Schippe.

c) Huraz, Uraš, do Huraza, w Hurazu, Huraski.

Šwelowa zběrka:

1. lěda, p. k Skjarbošcoju na rožku góle. 2. dolk, p. k Dobryňu; wón źo na dolk. 3. liščina. 4. góra, p. za cygłownu. 5. pust-lužk, p., něga gat. 6. piščala, p. 7. dłumoka grobla, ně.: tiefer Graben. 8. lucka; twóri granicu mjazy Skjarbošcom, Wólšynku a Hurazom. 9. hugon. 10. roždžo, pastwa pši Jazorskem pušu, něga rola; my smy na roždže. 11. gatka.

d) Wólšynka, Oßnig.

1. wólšynka, ně.: Wölfchenka, p. na Hurazkem bóce. 2. lužk, hugon (Trešt) w góli. 3. mócydło, gat a hokolne błońe pši Skjarbošcańskej šapařni. 4. žabiny doł, ně.: Zabindol, p. k Tšuškojeam wen. 5. milařowa gółka, ně.: Meilrhedchen, t. j. Meilerheidchen. 6. Karnikelowa górlka, ně.: Karnikelberg. 7. mluńska góra, ně.: Mühlberg, něga běšo tam wěšnik. 8. Marijina grobla, ně.: Mariengraben. 9. stužonk, ně.: Börnchen, p. a studňa. 10. cartowa grobla. 11. w břazach. 12. pši zelenej droze. 13. pši Huraskej droze.

e) Lěžyny, Lëſjen. — Kalawski wokrjes.

vacat.

XX. Dobryńska wósada.

a) Małe Dobryńe, Klein-Döbbern, do Małych Dobryń, w Małych Dobryńach.

1. lug. 2. końcocy huštal. 3. gusowy huštal; łuka a lěsk. 4. za mostkom. 5. kurawa. 6. w buchše. 7. hugon. 8. kótliki.

9. budařna. 10. ludkowa górká. 11. hobryšk, pší hobryšku: gółka a p. 12. za felanej droze, ně.: hintern Fahleweg, p. 13. rědnica, na rědnicy, p.

b) Welike Dobryńe, Groß-Döbborn.

Šwelowa zběrka:

1. Na wělawach, g. p. 2. pénezy, na pénezach, p. 3. pód lipami, p. 4. kupaty hužk = gašik a p. 5. w zagroże, p. 6. dubrawy, na dubrawach, p. 7. w wółszych kŕach & we wółsowem kŕu. 8. wela droga, na wéle drogach, r. 9. hugon, r. 10. drožka, ně.: Feldweg. 11. formanowa droga, ně.: Führmannsstraße, něgajša głowna a póstowa droga wót Chóšeбуza do Grodka. 12. bobownik, gat a gaj. 13. Kjabel, ně.: Käbel, gaj do kjabla, w kjablu, za kjablot. 14. w aldeŕach, gaj. 15. w Lénikojc aldeŕu, gaj. 16. pší šleberšlo-kach, l. gaj, ja som (w) šleberšluku (w) słańu, ja jdu (k) šleberšlokoju do słańa. 17. bena, do beny, ně.: Bähnenteich, gat. 18. rora, do rory, ně.: Rohrteich, gat. 19. na tſich žeržach, p. 20. na šesćich žeržach, p., 21. na źewęs žeržach, p. (drugich liebow ſaznaju). 22. kokotowe górkí. 23. cartowa grobla. 24. cartowy kańeń. 25. cartowa góra. 26. lutkowa góra, ně.: Luttenberg. 27. huchacowa góra, ně.: Haſenberg. 28. šyndařowa góra, ně.: Schinderberg. 29. Krähenberg (ńama serbske mě). 30. gaj. 31. dľužka grobla. 32. farski lužk.

c) Wóseńk, Groß-Ößnig, do Woseńka, w Wóseńku.

a) *Šwelowa zběrka:*

1. kurawa, l. k Małym Dobryńam. 2. za winicu, r. 3. na winicy, r. 4. jazor, l. a grobla, do jazora, w jazoře. 5. elbušk, w elbušku, l. a grobla. 6. žabina góra = góla. 7. lug, w luze, ně.: Ług. 8. za rožicom, góla. 9. za elbuškom, góla. 10. Kopańcka górká, g., na Kopańckej górcé. 11. za šaparňu, p. 12. za kjarchobom, p., 13. za cygلوňu, p. 14. domašk, w domašku, gat. 15. Radlikojski młyn, ně.: Ruttelburger Mühle. 16. Nowe Młyny, ně.: Neue Mühle. 17. Gra-beńc, ně.: Markgrafenmühle.

β) *Jordanowa zběrka:*

1. lug. 2. jazor. 3. tšuga. 4. žabina góra. 5. pší drožce. 6. za šaparňu. 7. na gorce. 8. za gumnami. 9. k nowej góli. 10. na zelenem. 11. w helbušku.

d) Harnišoje, Harniščdorf,
do Harnišoje, w Harnišojeach, Harnišojski.

(Šwela napisal 1896 pla Baltynoje a Krawcoje.)

1. tšuga, p. 2. w luze, ī. 3. helbušk, ī. p. k Wóseńku.
4. za guwnami, p. 5. k mrozoju. 6. Měricoje gatk, r. 7. na Krawcoje cyglowni. 8. Honochowna = mě jadneje žyw-nosći. 9. jazor = ī. a grobla.

e) Brázynka, Bräſindjen.

1. lug. 2. hu skromnika. 3. gašíća. 4. wólška. 5. rě-cyšćo (něga Spřewja). 6. kupa. 7. wólšyca.

II. Ležownostne mjena Grodkowskeho wokrjesa.

Zexběral a woxjewil Kuba-Slońeński.

1. Slońeń (ně.: Šlamen).*

a) Děle wsy:

1. Dołojeny Slońeń = Unterſlamen. 2. Pěski = An Sandbergen.
3. Winica = Weinberg. 4. Nagorna = Oberſlamen. 5. Šaparina = Schäferei. 6. Cyglowina = Ziegelei, nětko: Abbau Šlamen.

b) Ležownostne mjena:

7. Kuty. 8. Kutki, tež Kutlik. 9. Kotlik. 10. Podrěka.
11. Zagrodka. 12. Dlumoki doł. 13. Welika skała. 14. Žěra.
15. Mokšyny. 16. Lěptańcowa kupa. 17. Carna góra. 18. Běla góra. 19. Dubowa góra. 20. Waſajke góry. 21. Kokošyna góra. 22. Jasćibowa góra. 23. Šyndařowa góra. 24. Jařebinowa góra. 25. Lorbina góra. 26. Grabeyk. 27. Klon. 28. Stary vorwark. 29. Přepadníona šenka. 30. Jagowa. 31. Knydlowe žery. 32. Dlumoke doły. 33. Pusćina. 34. Pusćeńc. 35. Sedlišeō. 36. Lěskownik. 37. Gólka. 38. Kałeńc (Krautland).
39. Zweršne pólko. 40. Dolojene pólko. 41. Welitek zagony.
42. Pód bělem brögom. 43. Psa wólšow. 44. Nowe lědy.
45. Sedlišeō. 46. Za krowáńe. 47. Dubšynka. 48. Lězak.
49. Gusyna grobla. 50. Žarowa. 51. Wešojske īuki. 52. Mokšyna. 53. Keŕk. 54. Nugeł. 55. Rěka — Spřewa (= Spree).

2. Mokro, a, n. & Mukrow, a, m. (ně.: Mufron).

1. Krocyce. 2. Mokališća. 3. Sedlišeō. 4. Wjele. 5. Klink.
6. Pla cyglownie. 7. Zbytniki. 8. Kurawa. 9. Dubic. 10. Na gole. 11. Gójubnik. 12. Glinowe žery. 13. Žerže. 14. Hugon.
15. Břakota. 16. Nagola. 17. Sibiria. 18. Při jsy. 19. Na cyglowni. 20. Wachtařska rola. 21. Bageńska droga.
22. Grodkojska droga. 23. Nowy-młymska droga.

* Wsy č. 1–8 służeju do Grodkojskej wjesnej wósady.

3. Zelezna & Železna (ně.: Selleßen).

1. Góra.
2. Žeglina.
3. Krocyce.
4. Wěla.
5. Zagrody.
6. Předehy.
7. Gliňane jamy.
8. Stara rěka.
9. Kuty.
10. Namšyna.
11. Zbytniki.
12. Na gorkach.
13. Tſi jazory.
14. Za jazorom.
15. Liškowe góry.
16. Lutkowe góry.
17. Za zelišća.
18. Na mroce.
19. Górkı.
20. Jazowe góry = Dachšberge
- Puće: 21. Doł (Ackerplan).
22. Pód ługa (Berg).
- Do kutow.
24. Do nazbytknikow.
25. Do Brázynki.
26. Łojowska droga.
27. Wjascańska droga.

4. Wjaska (ně.: Weßow).

1. Za gumnach.
2. Dołach.
3. Štuka.
4. Zakońce.
5. Sedlišća.
6. Za sedlišća.
7. Pósřejža.
8. Dub.
9. Mócywka wélika,
10. Mócywka mała.
11. Za mocywka.
12. Baršyna.
13. Wéle
14. Kaupc.
15. Hužk.
16. Tſi kruški.
17. Keŕk.
18. Předkeŕk.
19. Punki.
20. Carna grobla.
21. Kuty.
22. Rožica.
23. Pší kutach.
24. Nowy dołk.
25. Pla grozneg' doła (= gráuliché Grubén).
26. Burska góla.
27. Na goře.
28. Pší goře.
29. Předejs.
30. Pichowina.
31. Zeleny doł.

5. Chójany & Kónopotna (ně.: Rantdorf).

1. Zagonce.
2. w péñkach.
3. Kuty.
4. Na kut.
5. Gmejnske góry.
6. Daloke.
7. Košanske.
8. Klinowac.
9. Za golkach.
10. Pusćeńc.
11. Młyńska grobla.
12. Młyński gat.
13. Za guwnach.
14. Žorawina.
15. Hu kašeńkach.
16. Cedlišćo.
17. Na dołach.
18. Wenkowne.
19. Hela.
20. Rosći.
21. Pasyki.

6. Kochanojce (ně.: Rothsdorf).

1. Zalěs.
2. Broda.
3. Stupnik.
4. Kušik.
5. Zamjazki.
6. Howne guwna.
7. Brázyna.
8. Gmejnska rola.
9. Pší starej šuli.
10. Kušeń (Quelle).
11. Krajoje břaze.
12. Nowakoje dołki.
13. Pla třích kašeńow.
14. Pší kšicki.
15. Šyndařna.
16. Gusorec góra.
17. Kupnica.
- Rěčka: 18. Kochsa, tež Tešnica mjenowana.

7. Na Šenkach (ně.: Heinrichsfeld, Luisenfeld).

racat.

8. Dubrawa (ně.: Trottendorf).

1. Štuka a Stuka, Naštuka.
2. Narža.
3. Na kńezkem.
4. w Jamkach.
5. Na dołach.
6. Na dołkach.
7. Za kupami.
8. Na huckach.
9. Mjaz 'sami.
10. Na gorce.
11. Za dľumokej drogi.
12. Pla Jazore.
13. Sedlišća.
14. Předejsniki.
15. Za rěpišć.
16. Dubrawki.
17. Za Mulkowu.
18. Na berdach a za berdami.
19. Sykowina.
20. Na krocycech.

21. Za golu. 22. Sykawine góry. 23. Lideroje góry. 24. Na rěčnišcach. 25. Pód břožkom. 26. Běle břogi. 27. (w) Wašeu (gat). 28. Skejny abo Skeńc gat. 29. Baba. 30. Jazorc. 31. Zymny gat. 32. Pusćeńc. 33. Pusty gat (łuka). 34. Na pusćińe. 35. Pód goru. 36. Lěs. 37. Tšuga. — K Dubrawje słuša kolonija Měrcarňa (ně.: Märjſchäferei).

9. Lojow (ně.: Groß-Luja).*

1. Stuka. 2. Zagońce. 3. Góry. 4. Zakupy. 5. Kozeńc. 6. Doły. 7. Dubyc. 8. Dubycojska grobla. 9. Jazorica. 10. Hupalnišća. 11. Na gatach. 12. Ług (gat). 13. Kozeńc. 14. Popowy gat. 15. Hužk-gat. 16. Tajncoje gat. 17. Kjazkoje gat. 18. Dubyc gat.

10. Zakrów (ně.: Türkendorf).

1. Pódgora. 2. Stuka. 3. Jazore. 4. Jazor. 5. Sedlakoje górnka. 6. Za guwnami. 7. Lěs. 8. Pla gatu (łuka). 9. Pla bělika (łuka). 10. Zagońce (knězki gat). 11. Bělicojska. 12. Pód golu. 13. Stupnik. 14. w keřkach. 15. Šołeye doł. 16. Winica. 17. Hustale. 18. Bolowna. 19. Ceškowina.

11. Lojoje (ně.: Klein-Loiß).

1. Na Peńkoje. 2. Hužk. 3. Stawy, tež Na stawach. 4. Nizke. 5. Kužerawa. 6. Dołki. 7. Dolanoje lužk. 8. w klinach. 9. Klinojski gat. 10. Jabłońka. 11. Gjaniški. 12. Janiški (góra). 13. Nowiny. 14. Gósć (město: Gózdź). 15. Winica. 16. Mocydło. 17. Dołk. 18. Za młyńkom. 19. Kšašow. 20. Niwa. 21. Na wélich. 22. w błoñenach. 23. Wjelkowa zagroda.

12. Bageńc (ně.: Bagenz).

1. Stary gat. 2. Nowy gat. 3. Hobryše (gat). 4. Tšuga. 5. Kowalic grobla. 6. Kańeńk. 7. Pód gatu (ně.: Teichfeld). 8. Pód pěskach. 9. Zasłoj. 10. Rožico. 11. Mócydła. 12. Na aleji. 13. Za swojim. 14. Siberije. 15. Gólišćo. 16. Za guwnami. 17. Pód goli. 18. Na cyglowni. 19. jazbiny (ně.: Dachsbau).

13. Lěšće (ně.: Hornow).**

1. Ławka. 2. Šmrock. 3. Kušerawa. 4. Dubrawa. 5. Krotcyca. 6. Wólšyna. 7. Zakazanc (dwa gata). 8. Tšuga. 9. Wólšyna grobla. 10. Kjazk (lěs). 11. Zabity cłojeck. 12. Kopšanca. 13. Rězak. 14. Gólišćo (lěs). 15. Wěškowa tšuga. 16. Hu gatka. 17. Welce.

* Wsy čč. 9—12 słušeju do Łojowskeje wosady.

** Wsy čč. 13—15 tworja Lěšćański wósadu.

14. Bóšojece (ně.: Böhedorf).

1. Břazyna. 2. Wólšyna. 3. Za goru. 4. Pód goru.

15. Zakréje (ně.: Wadelsdorf).

1. Brakota. 2. Dubica. 3. Dubic-teich. 4. Dubic-graben.
 5. Winica. 6. Golišeo. 7. Weleca. 8. Blošk. 9. Glinowe žery.
 10. Cyglowina. 11. Sibirien. 12. Rußland. 13. Kušerawa.
 14. Lužk. 15. Šyroka. 16. Pſedejs. 17. Kroteyca. 18. Nowina.
 19. Hugon. 20. Sternasćo. 21. Granada. 22. Kjacmařowy
 hužk. 23. Paswiščo.

16. Dubrawka (ně.: Dubrawke).*

1. Zagrodka. 2. Zelezen. 3. Lužki. 4. Rišank. 5. Skrydla.
 6. Duban. 7. Gusćina. 8. Stupnik. 9. Žiwaki. 10. Dlujki
 lužk. 11. Kulowaty lužk. 12. Zagony. 13. Koséik. 14. Große
 Butterberg. 15. Kleine Butterberg.

**17. Frycowy gaj (ně.: Friedrichshain).
vacat.****18. Šisej, e & Šiseń, ēne, f. (ně.: Wolfshain).**

1. Tšuga. 2. winica. 3. Buchta. 4. Kupa. 5. Schwarze Storž.
 6. Kulejc gat. 7. Kuš. 8. Höher Dammt. 9. Pla Luš. 10. Za-
 grodka. 12. Šisog' gat. 13. Kališeo (Tümpel).

19. Ruśl, ow, pl. & Riśow, a, m. (ně.: Reuthen).

1. Gat. 2. w klince. 3. Šybeńca. 4. Hupalona góra.
 5. Špiena góra. 6. Na konja. 7. Prědna gręba. 8. Druga
 greba. 9. Za luku (nětka park). 10. Krawcowa góra. 11. Stu-
 żonki. 12. Pochowina (Torftich). 13. Mrojowa kupa. 14. Nowy
 gat. 15. Urbankoje lužk. 16. Badlok. 17. Tšawny gat.
 18. Felški. 19. Jagowy zagon. 20. Sedlišča. 21. Grochowišča.
 22. Laski-góla. 23. Za Wórlie góru. 24. Winica. 25. Jazbiny.
 26. Hogaře. 27. Pla cyglowne. 28. Ranik. 29. w břazkach.
 30. Blazoje doły. 31. Lužnikowa droga. 32. k' Hobryšoju.
 33. Břazyna. 34. Na pěškowych. 35. Kjarchobiki. 36. Na
 gorkach. 37. Pla mroki. 38. Mrok-gat. 39. Młyński gat.
 40. Plantaža. 41. Zagoř (ně.: Brand).

**20. Błobošojece (ně.: Blöischedorf) a Błobošojska šenka
(ně.: Blöischedorfer Kolonie).**

1. Lužk. 2. Kut. 3. Za břazkach. 4. Na hugon. 5. Na
 'řosa. 6. Stužeńk. 7. Glinowe žery. 8. Winica. 9. Dlujka
 luka. 10. Pastorna. 11. Klinck (ně.: Zwiefel). 12. Nowa rola.

* Wsy čč. 16—18 tworja Dubrawkojsku wósadu.

21. **Werlica & Horlica** (ně.: *Worliča*).

1. Winica.
2. Hugon.
3. Guwno (łuka).
4. Sedlišče.
5. Tšawny gat.
6. Pšed dworami.

22. **Lěsk & Lisk** (ně.: *Lieska*).*

1. Pód Jazebony.
2. Zalěs.
3. w Břazkach.
4. Na gorach.
5. Guséina.
6. Babina góra.
7. Za guwnami.
8. Za lawki.
9. Gašik.
10. Na starem gaše.
11. Pla luga.
12. Wjazor.
13. Weliki doł.

23. **Prašywica** (ně.: *Schönheide*).

1. Lužk.
2. Paswisća.
3. Nowina.
4. Za goru.
5. Lěnikowña.
6. Lutkowy doł.
7. Hugon.
8. Prašwojski gat.
9. Glinowe žery.
10. Do doła.
11. Slepjańska droga.
12. Liskojska droga.
13. Blubojojska droga.
14. Rišańska droga.
15. Tyžańska droga.
16. Lěs.
17. Na goru.

24. **Syjk** (ně.: *Grau Stein*).**

1. Na doła.
2. Lužk.
3. hu keřka.
4. hu guňeňka.
5. Za guwnom.
6. Jazor.
7. Žerže.
8. Gółka.
9. Lanowy lužk.
10. Pši goře.
11. Dubic (Eichelberg).
12. Babina góra (Babenberg).
13. Słomeň.
14. Na dwanaséo.
15. Pši jsy.
16. Za Kjaemarjeje.
17. Wejsne gaty.

25. **Weliki Bukow** (ně.: *Groß-Budow*).***

1. Zagońce.
2. w Kruškach.
3. Smelnik.
4. Dolan.
5. Tšuga (ně.: *Hühnerwasser*).
6. Za guwnami.
7. w Žaglińe.
8. w Serńach.
9. w Rožicach.
10. w Blošeu.
11. Farařowa rola.
12. Weliki jazor.
13. Welike zagonys.
14. w Hugach.
15. Bušlak.
16. Na dołach.
17. Kocur (ně.: *Küßermühle*).

26. **Bukoje, a, m. & Mały Bukowk** (ně.: *klein-Budow*).

1. Za guwnami.
2. Kańica.
3. Po Sarcyna.
4. Na žeržach.
5. Za hugonom.
6. Pši Tšuckojskego.
7. Žeglina.
8. Na gorach.
9. Za swojim.
10. Kralowemu.
11. Tšuga (ně.: *Hühnerwasser*).
12. Haldař.

27. **Běla** (ně.: *Wöhlow*).

1. Winica.
2. Lišeyna jama.
3. Běla góra.
4. Guste.
5. Kańeńki.
6. Na žerdkach.
7. Lug.
8. Kuty.
9. Lěs.

* Lěsk słuša do Slepjanskeje wosady, pruskeje Hornjeje Łužicy.

** Wsy pod čč. 19, 20, 21, 23 a 24. słušejú do Syjańskeje wósady.

*** Wsy čč. 25—27 tworja Bukowsku wósadu.

10. w Groblicach. 11. Sedlišća (smaga). 12. Bliše kuty.
 13. Dalše kuty. 14. w Wězowé (ně.: Dachſtand). 15. Psarńe.
 16. Žerdki (pólo). 17. Kšiwule. 18. Na kňeskem. 19. sčažki.
 20. Jazor. 21. Za guwnami. 22. Za goru. 23. Na burskem.
 24. Na štukach. 25. Bliše zagony. 26. Pěšowńa. 27. Zeleny dol.

28. Tšuckojce & Tšuskojce (ně.: Straußdorf).*

1. Paswišćo. 2. Gólan. 3. Brázzycki. 4. Wejsny dol.
 5. Tšuga. 6. Tapalica. 7. Błotnik. 8. Cechoje rog. 9. Jězer.
 10. Mały gat. 11. Na glinach. 12. Cerkwina góra (Turmberg).

29. Jazorik, a, m. & Jazorki, ow, pl. (ně.: Jeßerigf).

1. Glina. 2. Žaglina. 3. Wosej. 4. Guscina. 5. Stužonk.
 6. Lědka (fl. Bráče). 7. Hu stužonka. 8. Šapařski jazor.
 9. Kótlik-jazor. 10. Srědny jazor. 11. Hopuška. 12. hu Šolstwa. 13. w dubach.

30. Górkí (ně.: Göhrigf).

1. Cedliška. 2. Pši šapařni (Am Hammelstall).

31. Paprotna (ně.: Pappröth).**

1. Žaglina. 2. Tyńeńce. 3. Lug. 4. Hobrišedwa (hu brišedla?). 5. Dolan (ně.: Dorßpfuhl). 6. Dolk (łuka). 7. Ša- pařska gola. 8. Krotcyce.

32. Klešník (ně.: Wolfenberg).

1. Jazor. 2. Modlic. 3. Groska. 4. Luk. 5. Dolan.
 6. Měcholc (ně.: Mlýcholč). 7. Pši modlica. 8. Za guwnach.
 9. Gribowina. 10. Dubic. 11. Stara guscina. 12. Wólša.
 13. Žarnojc. 14. Ceřeny slup. 15. Štuka. 16. Carna droga.

33. Radojza (ně.: Radeweise).

1. Winica. 2. Krosyce (= Krotcyce). 3. Šum. 4. Hof- manoje rola. 5. Tšugi (polo łuki, rěčka). 6. Dolan. 7. Jažeńc.
 8. Tšuga (ně.: Hühnerwässer). 9. Nowa rola. 10. Tši mroki.
 11. Brimelstück. 12. Žuansgora. 13. Pěneze. 14. Za glinach.
 15. Po glinach. 16. Špiena gora (ně.: Turmberg). 17. Nowa góla. 18. Štubník.

34. Tšadow (ně.: Stradow).***

1. Za gumnami. 2. Pód golach. 3. Hopuš. 4. Na góre.
 5. Pla sélnej drožee. 6. Pši Jaseńskej droze. 7. ku kjarcho-

* Tšuckojce słuszę do Sčeńcojskeje wósady, Khóćebuzskeho wokrjesa.

** Wsy č. 29–32 słuszę do Klěšánskeje wósady.

*** Wsy č. 33–35 tworja Tšadojsku wósadu.

boju. 8. Lug. 9. Pla Grodskeje šoseje. 10. Tsi gaty.
11. Šyndařna.

35. **Raje & Reje** (ně.: *Roiß*).
racat.

36. **Terp & Terpe** (ně.: *Terppé*).

1. Welika štuka. 2. Wěšowniki. 3. Za šérnach. 4. Po cesnike. 5. Zakazniki. 6. Wele. 7. Wuzki. 8. Zadrogi. 9. Hužniki. 10. Úbez groble. 11. Kšiwy. 12. Za hucki. 13. Gólka. 14. Kupy. 15. Na Kuše. 16. Nowiny. 17. Za nowinami. 18. Kré, Kра. 19. Na klinu. 20. Landgrobla. 21. Wesymberg (= Wasserburg). 22. Rěka (Elster). 23. Pi-skornica. 24. Na mroce. 25. Welika. 26. Únéda. 27. Pas-wišo. 28. Bory. 29. Lug. 30. Namšárski gat. 31. Kaménski gat. 32. Mocydla. 33. Cypelgat. 34. Wérny gat. 35. Sledny gat. 36. Zagaty. 37. Zaleda. 38. Krěniki. 39. Kut. 40. Na šmytowña. 41. Hužobišća. 42. Sedlišćo. 43. Werbycojska drožka.

37. **Lutobor** (ně.: *Bülsberg*).

1. Zagory. 2. Na góre. 3. Ławki. 4. Lug. 5. Lubnica.

38. **Jaseń** (ně.: *Jeſſen*).*

1. Mokrina. 2. Lug. 3. Guniš. 4. Sykorina. 5. Wólšyna. 6. Dlūjki lužk. 7. Stupnik. 8. Chóšebuz. 9. Grožišćo. 10. Sparak. 11. Zybaš. 12. Lužk. 13. Stara šapařna (=rola).

39. **Gózd, a, m. & Gózdź, e, f.** (ně.: *Göſda*).

1. Šlagan. 2. Hanškowina. 3. Kosacka. 4. Pikel (gat). 5. Kowac (gat). 6. Nowy gat. 7. Rězakojski gat. 8. Gořejeny milaš. 9. Weliki milaš. 10. Maly milaš. 11. Pusty milaš. 12. Lug-milaš. 13. Kemsk (puš). 14. Formanska droga (ně.: *Budferstr.*). 15. Pód krejskem (grědki). 16. Wo wošach. 17. (Große Höjengraben). 18. W kruškach. 19. Skopařna. 20. Milaš. 21. Zumpy. 22. Paswišćo. 23. Weliki zemski gat.

40. **Gólański młyń** (ně.: *Haidemüh'l*).
vacat.

41. **Prožym** (ně.: *Proſchim*).

1. Hugon. 2. Pod goli. 3. Požar. 4. Mroenik. 5. Hu-břazke. 6. Za guwnami.

42. **Wellej** (ně.: *Wälzow*).**

1. Hug. 2. Gražina. 3. Husabnice. 4. Krotceya. 5. Wo-syc-gat. 6. Burski gat.

* Wsy čč. 36—41 służeju do Jaseńskeje wósady.

** Wjes Wjelcej twori wósadu sama za sebje.

III. Ležownostne mjena Gubinskeho wokrjesa.

Serbske z Ganderoweje zběrki wučahnył dr. E. Muka.

1. Amšica & Homšica (ně.: Amtitz).

1. Bagna, mn.: bagno, Moor, Waldsumpf im Nadelwalde.
2. Barenzen, mn. 3. Lauch & Luch. 4. Blaschk, m., große Blask. 5. Bukowina. 6. Dober-horst, m. 7. Dubraue, ž.: dubrawa. 8. Garnicken, mn.: jarniki. 9. Grabitze, ž.: grabica, Weißbuchenhain. 10. Kallinen, mn. 11. Karjenken, mn. 11. Kusch-fichten, Krusch-fichten. 12. Luschken, mn.: lužki. 13. Mehlen, mn. 14. Mikatzen, mn., Laubwald 15. Milkauer Wald, m., Milzauer Wald. 16. Am Passack. 17. Penkatz, Pukoina. 18. Pinkatz-teich. 19. Polenz-wiese. 20. Schelzpolitzen, Schetzpolitzen, mn. 21. Sensk, m. 22. Strieme, ž., struňeň, Quell, Bach.

2. Barklawa (ně. Bärenklaу; w lisę. 1562: Berenbruch).

1. Reckschen, Räkschen, mn. 2. Blomende, sr., błońe, Rasenfläche. 3. Kageln, mn. 4. Breit-smuge, ž.: smuga, Streifen. 5. Dupken. 6. Kahsels Läuchen. 7. Koßmack, m. 8. Lauch. 9. Zanicke-wiesen.

3. Bezki, ow. pl. (ně.: Beesgen; 1838: Boesgen; wotwodź. wot: bez-k.)

1. Bucken, mn.: buki. 2. Heedensch-winkel, Heedensch = hejduš: Buchweizen. 3. Mulken, mn. 4. Rarach. 5. Schilze.

4. Běžyce (ně.: Groß-Bösitz).

1. Barenz, m., Borrengsen, Borrenz. 2. Blamming, m., Blomming: błońečk. 3. Kanning, m. 4. Dalling, m., Dallonk, Dölleck. 5. Eiser-weg, m.: jezer. 6. Janig, m., Janik-wiesen, Janicken, Jaernicken, Jaernik-wiesen = jarniki. 7. Läßke, ž. 8. Laßke-grube. 9. Läßen. 10. Luhden. 11. Im Luschk. 12. Mirenz, m.; Mirenzen, Mührenzen. 13. Pallsegan, Pollsegan, Polsegonn, Polsogam, Polsegone = poł-zagon. 14. Tarost, Theeroßen. 15. Blawisken, mn. 16. Dobbrenz, m. 17. Gallitz-hügel, Gollings-hügel. 18. Gallitz-gärten. 19. Gorkatzen, mn., Gurkosken. 20. Habrenz, m., Barenz. 21. Kalinen-teich. 22. Laßen, mn. 23. Laesgk. 24. Luschgannicken, mn. 25. Nowinken, mn. 26. Passacken, Passarken, mn.: paseki. 27. Passack-teich. 28. Perle, m. 29. Pirl-fließ. 30. Schatzalken, mn. 31. Schimm-jaren, mn. 32. Staucke. 33. Toppeln.

5. Borowa (ně.: Bahro).

1. Gazlei-plan, m. 2. Kuantöppé, mn., Kahntöpfe.
3. Dreuschken-see, m., Drauzen-seen. 4. Gaasch-stücken, mn.: gózd. 5. Gotts-laug, m.: gózd. 6. Zehrten, mn.: zagrody.

6. Bramow (ně.: Bremsdorf).

1. Luttchen-berge. 2. Nitzan-berge. 3. Schlaube.
4. kleine Trebbel-see (1316: Treblyn minor). 5. große Trebbel-see (1316: Treblyn maior).

7. Brázolug (ně.: Breslack; 1328: Breseluch, 1345: Brezelag; wot březa, resp. bráza a lug).

1. Jiäserack, m. 2. Leinken, mn. 3. Puasnicken, mn.
4. Sabentschk, m. 5. Zahrten, mn.

8. Brázow (ně.: Birkenberge).

1. Griebe-wiesen, mn.: grebja, Graben. 2. Makosen & Makofen, mn. 3. Ponsalken, mn. 4. Sadratken, mn.

9. Brázyna (ně.: Groß-Breesen).

1. Dadack, m. 2. Gor-winkel, m. 3. Graupe, ž. 4. Laie, mn. 5. Nickelke, Nix. 6. Kiehnhen, mn.

10. Brázynka (ně.: Bresinchen).

Laie, pl. wot Lauch, Luch: lugi.

11. Budoraz (ně.: Buderose; sydło Budorada).

1. Klienken, mn. 2. Lauch, m. 3. Madings, m. 4. Schaalken, mn. 5. Schwiäzke & Schwiärzk, m.: śwerc, Heimchen. 6. Wansen, Wuansen, mn.

12. Buše abo Buže (ně.: Beitzsch).

1. Babe, ž. 2. Kaupenlaug. 3. Gose & Gosse, ž.: gózd, Wald. 4. Timnitz & Tümmnitz: tymnica, Sumpfbach.

13. Carnojee (ně.: Tzschernowitz).

1. Hoske, mn.: huzke. 2. Litze, ž., Liezk. 3. Puasern, Pasern. 4. Scheeschen = Scheischen = Schischen. 5. Tzscheschen, mn. 6. Brotsk, Bratschk, m. 7. Brots-fleck, m. 8. Brotk-Durchfahrt, ž.: brodk. 9. Paske: pjaski. 10. Pask, m. 11. Paske-wiesen. 12. Satken-horst, m. 13. Wutschensch, m. 14. Golze resp. Strangfließ.

14. Cechowo (ně.: Bomsdorf; 1310: Boemensdorf).

1. Dabrack & Dabracks-bruch, m.: dubrawka, Eichenwäldechen.
2. Gallen-see: góla, Forst.
3. Gauschen, Gauschken, mn.
4. Kahntopf-gehege, sr.
5. Kuantöppé, ž.
6. Kahntopf-see, m.: konjotop, Pferdeschwemme.
7. Kastenlauch, m.
8. Kurtsche, Kursche, ž.
9. Vötschenläugchen, sr.
10. Wilzker-lauch.
11. Wilzker-stücke.
12. Zians, m.

15. Cernsk (ně.: Tschernsdorf; 1347: Sczehirnisdorf).

1. Bellenz-see.
2. Bellenz-lauch.
3. Gallinchen-berge.
4. Kallinen-berg.
5. Gallinchen-berg.
6. Muschenz-see.
7. Nugel-ecke.
8. Nugel-wiesen.
9. Scherwenz-see.
10. Schmollenz.
11. Studenz (= Spring).
12. Tschinken-see.
13. Wustro, m.

16. Dobrno (ně.: Döbern; stserb. dobr resp. debr = stsł. дъбръ = doł).

1. Golze- abo Strang-fließ
2. Kaule, ž & Kaulen, mn.
3. Pirl-fließ, Poil- & Pril-fließ.
4. Zauchen, mn.

17. Dobryń (ně.: Dobern).

1. Garnicken = jarniki, Frühbeete.
2. Grabitze.
3. Lucken = łuki
4. Matzeddel
5. Nowine, ž.: nowina, Neuland, Neubruch.
6. Pasatzke = pasecka, Bienengarten.
7. Schetzolten.
8. Im Schlunge: słonik, solnik, Salzquelle.
9. Wiggerode = wygroda, Garten, Außengarten.
10. Dober-busch, m.
11. Dober-horst, mn.
12. Dubinske, mn.
13. Gaat, m.: gat.
14. Granitze, ž.
15. Kaminken, mn.: kamieńki.
16. Kapotze, ž. & Kopatzke, m.: kopica, Grenzhaufen.
17. Kollaschen, mn.: kališća.
18. Luschk, m.
19. Mazzel & Mazeddel, ž.
20. Mikatz, ž.
21. Teschen.
22. Wellschützen & Wolschützen, ž.

18. Dubc (ně.: Schöneiche).

Mührenzen, mn.

19. Dubojee (ně.: Taubendorf).

1. Glienken, mn.
2. Läsk, m.
3. Schmillingsen, Schmillingen & Schmillinzen, mn.: chmelnica, Hopfengarten.
4. Büttgen, ž.
5. Gluiganen, mn., skeps. z: glinjany.
6. Lauch.
7. Kusken.
8. Lask-hebbel, m.
9. Läuchen, mn.
10. Luden.
11. Lauch.
12. Paschalcken, mn.
13. Piasken, mn.
14. Scheddelischken, mn.
15. Schisch-gärten.
16. Schischken, Schießchen & Schischen.
17. Settken, mn.
18. Smug, m., Smuge, ž.: smuga, Streifen.
19. Kusken, mn.

20. Dubrawa (ně.: Schenkendöbern).

1. Bloming, m. 2. Golan-teich. 3. Kohlsche, m. 4. Kuppin, ž.
5. Tusang & Tuschang, m. 6. Bockenzchen. 7. Dolzigen, mn.
8. Groß-laichen. 9. Hapatzchen, sr. 10. Kozarts-hügel.
11. Poltswarten: półstwarty. 12. Saggonen. 13. Tschiejan, ž.: tsi gory. 14. Zischarn-weg.

21. Dulojee (ně.: Deulowitz; 1562: Deulwitz).

1. Droick, m. 2. Lask, m.

22. Germarojee (ně.: Germersdorf).

1. Mäse, ž. 2. Wasder. 3. Wollschen, mn. Bagen, m.
4. Caveln, mn., 5. Gattken-mühle = gat. 6. Griebe, ž.
7. Jasewine, ž. 8. Klinschen, mn.: glinišća. 9. Mastrauke, ž.
10. Miese-stücken. 11. Noinken-büschen. 12. Päpst.
13. Tschirkzen, mn.

23. Gólina (ně.: Göhlen).

1. Drautzen-see. 2. Girken-seechen = gorka. 3. Göhlen-see. 4. Göhlenze. 5. Gottesläuche, mn.: gózd & lug. 6. Jauschen- & Busch-lauch, m. 7. lange Lauch, m. 8. Lesching- & Löschin-see. 9. Rackische & Raaksche Feld: pustownišće; Rakow.

24. Góséeraz (ně.: Groß-Gastrose).

1. Bawirken, mn. 2. Bonasken, mn. 3. Bütken, mn.: budki.
4. Dubbine, ž. 5. Dollen, mn. 6. Eilenzen: jelenc, Hirschtrift.
7. Eilenz-fließ, sr. 8. Golacks-ecke. 9. Gluicken, Glünken, mn.: glinki. 10. Jäschelken, mn. 11. Kahlenzken, mn.: kałownicki. 12. Kahnpüschen, Kahnzäschken, mn.: konopišća.
13. Karboen, Karbonnen, mn. 14. Kaupe, ž. 15. Kuten, mn.
16. Lanken, mn. 17. Lask, m. 18. Mähsen-weg. 19. Miesen, mn. 20. Noonken, Nuhnken, mn. 21. Podewahlschen, mn.: podwolše. 22. Räbschken, mn. 23. Sagradchen, mn. 24. Schäloschen, mn. 25. Schätzalken, Schützalken, mn. 26. Schirrken, mn.: šroke. 27. Schießen, mn. 28. Schisch-wiesen.
29. Wahlschen, mn.: wólše. 30. Woggrode, ž. 31. Wollauen, mn.: woł. 32. Wucken, Wuaken, Wukkam, mn. 34. Wuckschießen, mn. 35. Wustroen, mn. 36. Zwinzen, Zwingen, mn.

25. Góséerazk (ně.: Klein-Gastrose).

1. Dubin = dubina, Eichengehölz. 2. Dubinken, mn.
3. Janken. 4. Japacken-winkel. 5. Kaupe. 6. Kubken, mn.: kupka. 7. Lanken, mn. 8. Sandschieren, mn. 9. Skale = skała.

26. Grabkow (ně.: Grabko).

1. Bagen, mn. 2. Bräske, ž. 3. Dollen, mn. 4. Dubbe, mn.: duby. 5. Gahren, mn.: góry. 6. Galitzken, mn. 7. Glüne, mn : gliny. 8. Gorke; gorka. 9. Hugradken, mn. 10. Husken, mn.: huzke. 11. Janekutten, mn. 12. Jasensken, mn. 13. Kageln, mn. 14. Kahlenzen, Kalensken, mn. 15. Kallischenen, mn. 16. Kobbelnick a Kobblinsk, m., Kobbelnisken, mn. 17. Kuscharren, Kuscharne, mn. 18. Lauch 19. Läuchchen. 20. Läuchen. 21. Leschensken, mn.: lěšinki, Haselnußsträucher. 22. Machnetz, m., Maschnetzen-Lauch, m. 23. Machnetzen, mn. 24. Nowin, Nowinen, ž.: nowina, Neuland. 25. Padinzen, mn. 26. Padnicken, mn. 27. Papernicken, mn. 28. Paschalken, mn.: pěołki. 29. Paschalken, mn., Woinegora, ž. 30. Pastling-see. 31. Pastlingen, mn. 32. Radken, mn. 33. Räschken, mn. 34. Samser-, Somser- & Sansernicken, mn. 35. Säschernicken, mn. 36. Schieweisen, mn : zawize. 37. Schirrecken, Schurrecken, mn. 38. Schmukatz-Lauch, m. 39. Smuge, ž : smuga. 40. Strußeien, Strußnien, mn , Struscheng, m. 41. Tschinschersche & Zieschersche, ž. 42. Wahlschen, mn. 43. Nickels Wahlschen. 44. Weinegare, Woinegare, Woinegora, ž.: winogora. 45. Woinasken, Wönnacken, mn. 46. Wiesernicken, mn.

27. Granow (ně.: Grano).

1. Bagen, m.: bagno, Waldsumpf. 2. Graupe, ž. 3. Kaupe, ž.: kupa. 4. Lutzge, ž.: łucka. 5. Tapel, m : topoł. 6. Tu-sang, Tujan, m. 7. Watnaschke, ž.: wotnožka. 8. Lauchteich, m. 9. Laug, m.

28. Grěsna (ně.: Grießen).

1. Braschen, mn.: bráze. 2. Gaminken, Gumminken, Gu-minke, mn.: gumniki. 3. Gerbine, ž. 4. Jehserick. 5. Läuen. 6. Lutzken, mn. 7. Micacken, Miracken, Mikatzen, mn. 8. Mi-anken, mn.: mianki. 9. Nowine, ž. 10. Paschalken, Paszalken, Paischalken, Passalken, mn.: peołki. 11. Paschanke, ž. 12. Postrocken, Potrosken. 13. Räcke, ž.: rěka. 14. Ranaßen, Ronaschen, Ronaßen, mn.: rownace. 15. Robblinge, ž. 16. Sa-schasche, Saſaſe, Saſose, Paſoſe, Saschohaschohe, Sasasche, Saſische, Sahcaſe, Sagaßen, Sahchoſe, Sagaßenwiese, ž.: zakazní. 17. Sekale-trift, ž.: skala. 18. Strußeien, Struß-eisen, Struse-fleck, Struseiken, mn. 19. Saganzen, mn.: zagonce. 20. Sagenaschken, Sagnaschken, mn.: zagoncki. 21. Schillack-stücken, Szillasken, Schilleisen, mn. 22. Teufels-scala, ž.: skała. 23. Wottrotten, mn. 24. Will-holz: weli (gózd).

29. **Grochowo** (ně.: Grocho).

1. Boggertniezen, Bogatnitzen, Boganitzen, mn.: bagnišća.
2. Bruasken, Brosken, Broschen, mn.: břozki.
3. Kaupen, mn.
4. Laug, m.
5. Pennehn, Pinnehn, mn.
6. Runnigen, mn.
7. Wirche-wisch, Wirche-wische; w'erchna (łuka).
8. Wucksche, ž.
9. Bresinn, Bresienen, ž.
10. Dubken, mn.
11. Djesetz, džeseć (sc. prutow) = 10 Ruten.
12. Klenken, mn.: klenki, klonki.
13. Meeßen, Mesen, mn.: mjezy.
14. Schmarotzkenbusch, Schmarotzenlauch, m: smarocki, Rohrkolben.
15. Pikarschten-berge: pogorišća.
16. Wiggerode, Wiggroden, mn.: wygody, Außengärten.
17. Wjählen, Wehlen mn.
18. Zuche, mn.: suche.
19. Dollen, mn.: doły.
20. Dubrauen, mn.: dubrawa.
21. Grotken, mn.
22. Gummeschken & Gumoschken, mn.: gumnyško, gumnyšeō, gumešeō.
23. Kabeln, mn.: kjabel.
24. Kleisken, mn.
25. Kotzlinen, mn.: kośeliny.
26. Lauke, ž.: łuka.
27. Loscharschen, mn.
28. Marotzkoschen & Schmarotzken, mn.: smorocki, Rohrkolben.
29. Pinkoschen, mn.
30. Schetzolken, mn.
31. Scherszenne, ž.
32. Stupolin.
33. Waßinek = Łaznik.

30. **Grožišće** (ně.: Grötzsch).

1. Gose, ž.
2. Kanaue & Kornaue, ž.
3. Wugerode, ž.

31. **Gubin** (ně.: Guben. 1207: gubin; guba, Mündung).

1. Chöne, ž.: chojna.
2. Dubrau, ž.
3. Koppecke, ž.: kopicka.
4. Loichen, mn.
5. Luchschen, sr.: łucka.
6. Mäsecke, ž.: mjazka.
7. Päteräs.
8. Pinnen, mn.
9. Schädke, ž.
10. Wollschen, mn.: wolše.
11. Biesinchen, mn.: bezynki.
12. Paske, m.: pjask.
13. Cholmen & Kolm.
14. Dubitz-berg.
15. Laug, m.
16. Nowina.
17. Papersberg, m.: paproš.
18. Panicke & Banicke: błonik.
19. Pohloer Berg, m.: polo.

32. **Gubink** (ně.: Gubinchen).

1. Jaske.
2. Kageln, mn.
3. Kirken & Kehrken, mn.
4. Koppe, ž.
5. Laichen, mn.: lugi.
6. Laas, sr.: łaz.
7. Laaske.

33. **Hažow** (ně.: Haaso; 1562: Hase).

1. Biesemchen & Biesenchen.
2. Dubrau, ž.
3. Lauch, m.

34. **Hendrichojece** (ně.: Henzendorf).

1. Dauben, mn.
2. Glinke, ž.: glinka.
3. Glienken-läuche.
4. Gurkow.
5. Kurkow & Gurko.
6. Lauch, m.
7. Stierken, mn.
8. Stierken-lauch.
9. Tschischock-stückchen: kšíšowk.

35. Hugliny (ně.: *Huglein*; 1562: *Eugeleinn*).

1. Bell-garten, m.: běly grod.
2. Brethsam-ecke.
3. Dubängs & Dubenz.
4. Grabolz & Grabeholz: grabowce.
5. Kuasängs & Kasängs, m.
6. Kuaunge, ž. & Koyne, ž.
7. Henschken Kopelle (Kopalle).
8. Läsen: łazy.
9. Laug.
10. Lauschke: lužki.
11. Mikatz.
12. Parschk, m., Persk-wiesen.
13. Pelzk, m.
14. Wuaskaupe, ž.
15. Pallaschken- & Pellaschken-graben.

36. Chasow (ně.: *Časov*).

1. Gäßling, m.
2. Graschk, m.
3. Jablink, m.
4. Lauch, m.
5. Laichen, sr.
6. Čanicke, ž.
7. Print, m.
8. Pedden-eck.
9. Schäskens, mn.
10. Schiärschk, m.
11. Lauschen.
12. Printlauch, m.
13. Räschen, sr.
14. Wirchenblatt.

37. Chóšerin (ně.: *Göttern*; sts. Chotěrin, t. j. sydlišče Chotěry = Chotimira).

1. Golze-fließ.
2. Kaupen, mn.
3. Kockasch-Elsbruch, m.: kokack.
4. Kopschen, mn.: kopice.
5. Staupen, mn.
6. Strieme, ž., Striemen, mn.

38. Jałojce (ně.: *Jałujś*).

1. Gohse, ž.: gózd.
2. Gohse-bruch.
3. Göhren, mn.: gory; Gör-berg.

39. Jaseńca (ně.: *Ježniś*).

1. Läuchen, sr.
2. Räschen, sr.
3. Schiebeln, mn.
4. Schitzken-graben & Tschitzken-graben
5. Lauschen, m.

40. Kałk (ně.: *Kalfe*; a tež: *Kalfow*).

1. Bliesene = blizne zagony.
2. Dalsche = dalše zagony.
3. Kriansken.
4. Katzken.
5. Kutzke, mn.: chójeki.
6. Schzisageh?
7. Wirche.
8. Wjähle.
9. Wolschinken, mn.
10. Wuske.
11. Zoske.

41. Kańow (ně.: *Canig*; wot: kaňa, Gabelweihe, ptak).

1. Besotzken, mn.
2. Bishatz (Sandfeld): pěsk = Sand;
- pěskac = Sandfeld.
3. Blesitze.
4. Dolsken, mn.
5. Griebe, ž.: grébjja, Graben.
6. Jaeschinge, Jaeschen, mn.: jaseń, jaseńki.
7. Klatken: kładki d. i. die Holzablage, bes. die Bretter und Traghölzer der Bahre und des Sarges.
8. Kotschelin, mn.: kostśelina, Trespenfeld.
9. Lauken, mn.: łuki, Wiesen.
10. Nucken = Nowken, nowinki, Neuland.
11. Rablosken & Sablosken, mn.: zabłotske.
12. Runningen, mn.: rowniki, ebene, flache Fluren.
13. Schetzelken, mn.: peolki,

pěolki, Bienenstand. 14. Stroasche, ž.: stróža. 15. Waehlen & Wiaehlen, mn.: wéle (sc. zagony). 16. Werben, mn.: wérby, Weiden. 17. Wottnache, ž. 18. Wusken, mn.: wuzke (zagony). 19. Wieschen, mn.: wězki.

42. Keŕkojee (ně.: Kärfwiß; 1562: Krefwiß).

1. Barbe, ž. 2. Brodden, mn. 3. Czisco- & Cziske-stücke. 4. Dollen, mn. 5. Dubrau-stücke. 6. Glinken, mn. 7. Kniesen, mn. 8. Kopöne, ž. 9. Lanken, mn.: ląnki. 10. Läuchen, sr. 11. Lauch, m. 12. Maabke, ž.: mjazka. 13. Passack. 14. Schmuckatz, m.: smugac. 15. Sethken, mn. 16. Wolken-stücke: wólšynki. 17. Zieschen, mn.

43. Kislicia (ně.: Kieselwiß; 1300: Kyslicz).

1. Baberke, ž. 2. Blatk, m.: blotko. 3. Boberschenk, m.: bobr. 4. Bucklauch, m. 5. Gromisch-, Gromüsich- & Chronisch-fließ. 6. Lauch, m. 7. Pohras. 8. Schlaube-tal. 9. Schürlauch, m. 10. Schulzen-blatk. 11. Klauzk-see. 12. Warnack, m. 13. Blumingen, mn.: błońeńki. 14. Braatschken-lauch. 15. Kammauk-pfuhl. 16. Klausk-see. 17. Schlaube, ž.: žlobja. 18. Lauch. 19. Warthenau. 20. Wirchen & Wirchenau.

44. Kobelňa (ně.: Cobbeln; wot: kobla; das Geſtüt).

1. Klauzk, m. 2. Leßke-garten, m.: leska, Haselstaude. 3. Petschken-berg. 4. Waske- & Was-berg. 5. Wollschke, ž. 6. Bräschken, mn. 7. Dommelsk-laug. 8. Gähle, ž. 9. Karsch-laug, m.: karrás, Karausche. 10. Kobbelklaug, m. 11. Kobbelsee, m. 12. Kausche-Caveln, mn.: kuše. 13. Laug, m. 14. Laeske, ž. 15. Wahske, ž.: łazk.

45. Komorow (ně.: Cummero; 1293: Cumerowe).

1. Baben, mn. 2. Liebich & Lübbich, m., Libbien, ž.: lipic & lipina. 3. Mäskien & Möskien, mn.: mjazki, Fußsteige zwischen Feldbeeten. 4. Scheddelke & Schedlisken, mn.: pšedlěski.

46. Koporňa (ně.: Rüppern; 1562: Rüpper & Rupper).

1. Lauch-wiese 2. Galken-äcker. 3. Gohlschen Wege. 4. Kujau & Kubjaue, ž. 5. Schietz-graben.

47. Kóšna (ně.: Cöſchen: „Hürde“).

1. Auschnitzen, mn. 2. Garwenz-fließ & Garwenz-brücke: ceřweńc, rote Wasser. 3. Krabschen, mn.: grabiščo. 4. Lauch, m. 5. Toppeln, mn.: topoły. 6. Nauschnitz-keute, ž. 7. Toppel-lache & Toppern-lache = (Röstpfuhl).

48. Kózańia (ně.: Čuſhern; 1316: Čuſerin).

1. Baben-lauch.
2. Beetz-fließ & Strieming, Pětš (bur).
3. Borack-see.
4. Garken, mn.: gorki.
5. Groddisch-hutung.
6. Kutschicken, mn.
7. Lauschken-lauch.
8. Mähsen, mn.: mjaze.
9. Metken-lauch.
10. Murkatz-lauch.
11. Padwich- & Padwin-hutung.
12. Possacken.
13. Sagonken & Sagonzen, mn.: zagonki & zagońce.
14. Saguben, mn.
15. Splache, ž.
16. Strieming, m. resp. Beetzack-fließ: struňeň.
17. Tscherlischken, mn.
18. Wuckenicke, ž.
19. Zschischelintze, ž.

49. Krajna (ně.: Crayne; wot: kraj).

1. Babenberg, m.: babina gora = Altweiberberg, Hexenberg.
2. Dubbine, ž.: dubina.
3. Moikschen, mn.: mokše zagony, nasse Fluren.
4. Pusge, ž.
5. Scheßlick, m.
6. Truschke, ž.: tšužka (Quelle).
7. Kamengs, m.
8. Schätzelke & Schätzalken, mn.

50. Kuńeltojee (ně.: Čummeliß; 1562: Rummeliß).

1. Kuageln (Kageln).
2. Im Lauge.
3. Läuseborne.
4. Milze, ž.
5. Im Nagott.
6. Im Piätschk, pěsk, Sand.
7. In der Schauerke.
8. Zade, Sada.
9. Lauch, m.

51. Laz (ně.: Łaaſo).

1. Golze-brücke.
2. Lanken, mn.
3. Kabeln, mn.
4. Banicken, mn.
5. Basatz- & Bassatzke-busch.
6. Brotken, mn.
7. Golze-bach.
8. Grabis-winkel.
9. Graschininen, mn.
10. Graschin-acker.
11. Grasmions Winkel.
12. Gurken, mn.: gorka.
13. Jasoinen & Jasvinen, mn.
14. Kalaunen, mn.
15. Kallinen, mn.
16. Kornicken, mn.
17. Laungten, mn.
19. Laungsbusch, m.
20. Lauch, m.
21. Lucken, mn.
22. Lucken-busch & -weg.
23. Luhden, mn.
24. Luschken, mn.
25. Panicken, mn.
26. Planen, mn.
27. Polenz-wiese.
28. Saganz-tränke, zagine.
29. Sakodins- & Sakoins-busch.
30. Schisolken, mn.
31. Sertken, mn.: žerdki.
32. Strieme, ž.
33. Waasen, mn.: łazy.
34. Woschack-teich.

52. Lomy, pl. (ně.: Łahmo: łom = stsl. lomu, Bruch, Waldbruch, Neubruch).

1. Beetz-berg, m.: ſec.
2. Beetzack-see, m.: ſecak.
3. Strieming, m.
4. Bober-wiesen.
5. Denicken-berg.
6. Kaniklauch, m.
7. Strieming, m.: strumen.
8. Wippaliezki, m.
9. Zahrnkeite, ž.: carny lug.
10. Mehlen, m., Mahlen-see.
11. Mehl-lauch & Mehlen-lauch.
12. Schertken, mn.: žerdki.
13. Tschenzlauch.
14. Wiepantz, m.
15. Wolschine, ž.: wólšina.

53. Lužyca (ně.: Łauſchüß).

1. Glimmens- & Glimmet-see: glinowaty. 2. Groß-broggen. 3. Kommelslauch, m. 4. Roßhauken, mn.: wrosowki. 5. Schaddack, m.: škodowk.

54. Lawojece (ně.: Ławiż; 1316: Ławiż).

1. Dahlschken, mn. 2. Kaup-gärten, mn.: kupy.

55. Lubink (ně.: Łübbinchén).

1. Laichen, dem. wot Lauch: ług. 2. Damk, m.: dambk = dubk. 3. Dubbine, ž. 4. Kagel & Kuagel, Kavel, ž.: kjabel. 5. Lauch, m. 6. Luschke & Löschken, mn.: lužki. 7. Mahlken & Mualken, mn. 8. Pottkubina, Pottkubine, Butgebine, Potchebine, Puakenbin, ž. 9. Prägen, m. 10. Riänken, mn. 11. Sackeisen: zakazní, Gehege, Schonung. 12. Schimpken-lauch, m. 13. Swieten & Zwieten, m. 14. Wilepuahle, wilde Puahle, wilde Bahle, Widepahle, Wiedepole, ž.: wele pole. 15. Wuasm: wósmý. 16. Dahnken- & Dahnecken-teich: dambki = dubki. 17. Fasmi. 18. Glinicken, mn. 19. Kaupe, ž. 20. Lauch, m. 21. Luschkale, ž. 22. Scheddelke, ž. 23. Schubberläuchen, sr.

56. Lubošojee (ně.: Liebesfitz).

1. Grabine, ž.: grabina. 2. Kammischken, m. & Kam-mischke, ž. 3. Kuäsengsk, m. 4. Läsk & Lask, m., Leske-wiesen. 5. Läsnitze, Leeschnitze, Leschnitz, ž. 6. Kehricke, m. 7. Lützken & Lutzke, mn.: łucki.

57. Mały Dręzg (ně.: Klein-Drenzig).

1. Lauch, m. 2. Luschk, m. 3. Dubrau. 4. Pulta. 5. Gessing, m. 6. Lauch, m. 7. Laßnack, m. 8. Rostang.

58. Maliń (ně.: Mehlen; 1562: Mæhlen, Mahlen).

1. Buck-busch. 2. Dubbin. 3. Dubristroh. 4. Gaschke. 5. Huggan: hugon. 6. Luhden. 7. Puadegatten, mn. 8. Reise. 9. Robbäsche, ž. 10. Wuazängsten, mn. 11. Kaschinken, mn. 12. Mahltau- & Moldauen-brücke. 13. Rabosche Feld, sr. 14. Rodbäsche Graben, m. 15. Stawen-viehtränke, Stawen-weg. 16. Woßenze-Graben. 17. Wostrocka, ž.

59. Markošyee (ně.: Markersdörf; 1318: Markwardisdorph: Dorf des Markward = Grenzhüters).

1. Passauke, ž. 2. Bauer-kaupen, mn. 3. Dubrau, ž. 4. Leschinze & Lehnschnitze, ž. 5. Luche & Lauche. 6. Mahlschen, mn. 7. Neunen, Nuhnen, mn.: nowiny.

60. **Mejusow** (ně.: Möbisfruge; 1318: Meuscruge, 1333: Meusfrug, 1370: Mewesfruge).

1. Liäsk, m. 2. Maiselauch, m. 3. Zauchen & Zauche.

61. **Měrkow** (ně.: Mérke).

1. Gari-Vorwerk. 2. Goi & Gai, m. 3. Kallache, ž., Kallaschecke, Kallischeck. 4. Koddatzen, mn. 5. Lauch. 6. Laug, m. 7. Milochen. 8. Radschine. 9. Rako-wiesen. 10. Sauaden & Sauern, mn.: zawady. 11. Schätzalken, mn. 12. Schellingen, mn. 13. Schin-wiesen: stšina. 14. Stojanke, ž. 15. Tollen, mn. 16. Zirjanken, mn. 17. Zisk & Schischk.

62. **Namašklěb** (ně.: Niemaschfleba).

1. Buckersch & Buckhorst. 2. Damke, ž. 3. Hammer-niezc, ž.: hamornica, rěčka. 4. Humpelnieze. 5. Inwasdrozen, mn. 6. Kutken, mn. 7. Motzel-berg. 8. Nadgattken, mn. 9. Nowin. 10. Sallasken, mn. 11. Saßmucke, ž. 12. Schiddloe & Schiddlocken. 13. Schiärjen & Scherschen, mn. 14. Schier-sen, mn. 15. Wollsche See. 16. Verwartsdrozen & Vor-wastrotzen, mn. 17. Zedmin, Zetmin & Zetmen: sedmina. 18. Wosmin, Wasmin & Wosmen: wósmina. 19. Girbinsken, mn. 20. Gortzlucken, Gortzkelucken & Gartschkenlucken, mn. 21. Grabelucke: grabe ťuki. 22. Grabelensken & Grabe-lansken, mn : grabe lazki. 23. Granitzen & Graniezen, mn. 24. Griebe, ž 25. Jankemost. 26. Kommolken, mn. 27. Kom-molksche Luden, mn. 28. Woggroden, mn. 29. Kottiesk, m. 30. Lasken & Laschken, mn. 31. Lauch, m. 32. Lischemin & Lieschminn. 33. Lutzken, mn. 34. Nowin. 35. Passacken, mn. 36. Podgorr. 37. Quiquine, ž. 38. Quiquinsken & Kwigewinsken, mn. 39. Ribbacken, mn. 40. Rodbollen & Radpoln, mn. 41. Sabendoll, Jabendoll & Schabendoll, ž. 42. Sackesen, ž. 43. Sagadd, ž. 44. Schertsche, m. 45. Schinn & Schingn, ž. 46. Schir, ž. & Schieren, mn. 47. Schirrocken & Schuriaken, mn., Schirrocken-berg. 48. Schmugge, ž. 49. Starlauken: stare ťugi. 50. Tief-läschken. 51. Mang Truschken. 52. Wiscannegorke & Wisserrangorke. 53. Wiscannegorke-gärten. 54. Woggroden, mn. 55. Worlegriebe. 56. Wostrn & Wasdern, mn. 57. Zehsenwostro & Zessenwostro: čisowy wostrow, Eibenhorst.

63. **Němešk** (ně.: Niemišč).

1. Kapenz & Koppenz, m. 2. Kaupe, ž. 3. Pick-wiese: bykowa ťuka. 4. Pohlenz, m.: Pólnica.

64. **Niwerla** (ně.: Jetſchko: Jetškow: Niwa-rola).

1. Lauch, m. 2. Panicke & Pahinken. 3. Schädlunge & Scheddelka, Scheddelken-weg. 4. Scherlicke. 5. Watschlunge, Wodschlunge & Woitschlunge: Wótšow-ług.

65. **Nowa Wjaska** (ně.: Neudörfel).

1. Baagen, mn. 2. Dubinzen, mn. 3. Glincken, mn. 4. Gorken, mn. 5. Griebe, ž. 6. Kahsenz, m. 7. Kutken & Kuten, mn. 8. Läschnitze, ž. 9. Lasken, mn. 10. Lauch, m.: lug, Grassumpf. 11. Lutzke, ž. 12. Mätzholtz-wiesen: mocyle. 13. Rohrsenz, m. 14. Strusenz-graben. 15. Timnitz-graben.

66. **Palice** (ně.: Pohliß; 1316: Palit, 1333: Pałyß).

1. Lautschin, m. 2. Pätsch-fließ, sr. 3. Schieren-berg.

67. **Pěš Dubow** (ně.: Fünfeicheln; 1329: Fvnfechgen).

1. Kaveln, mn. 2. Laichen, sr. 3. Plan-fließ, sr. 4. Hamplack-lauch, m. 5. Kolb-stücke. 6. Kolpsch. 7. Luttchen-berge.

68. **Plesno** (ně.: Plesse).

1. Podacke, ž.: potok, Quellbach. 2. Golze, ž. 3. Wostrack, m.

69. **Palow** (ně.: Pohlo; přir.: Palow w H.-L.).

1. Boggedaings. 2. Druaaings & Droggenz. 3. Fellmosken. 4. Gorken-hebbel, m. 5. Gubinski. 6. Jamlick. 7. Jiäsching & Jesching, m. 8. Kreuz-laugk, m. 9. Laugk, m. 10. Miäzke, ž. 11. Riäpischen, Räbischen, Rebüschen: rěpišća. 12. Sadroske, mn. 13. Schinne, ž. 14. Schitzken, mn. 15. Schinzken, mn. 16. Schirrecken, Schirken, Schirreggen, mn. 17. Wiählen, Wählen, mn. 18. Wusken & Wuschken, mn. 19. Zatke, ž. 20. Gröschen. 21. Grabisch. 22. Kameinke & Kammenka, ž. 23. Jamlik-busch. 24. Läsk. 25. Luzken. 26. Nagossen. 27. Nipperkosken. 28. Piasken. 29. Riasken = pjaski. 30. Salkerusken. 31. Schekelinschcken. 32. Schatzalken. 33. Wodnogge. 34. Woshoken 35. Wostroen. 36. Ziriwonken, Zirwenzen, Zirwensken. 37. Gluirken, Gluicken, Glinken, mn. 38. Jesching-winkel. 39. Kolleschen. 40. Lauch, m. 41. Mätzken, mn. 42. Nadewischen, mn. 43. Pocketenzchen. 44. Schirreckemäsen, mn. 45. Schitzosken, mn. 46. Wallschenke & Walschencke, ž.: wolšinka. 47. Bi-jasken, mn.: pjaski. 48. Birodde, ž.

70. (Potok abo) Jaseńca (ně.: Schöönfließ; 1316: Schönenvlytd & Schonenulit; 1332: Schoenflueß).

1. Dubraue, ž
2. Polten-berg.
3. Polscheßke.
4. Rahlschke: rolske (?).
5. Repelschke.
6. Schieren, mn.: šyře, Breiten.
7. Jeßnitz-fließ.

71. Pózdjejce abo Pózdźice a Póžym (ně.: Pohjen; 1000: Poždicum, 1562: Požen).

1. Mahse-bruch.
2. Sens-winkel.
3. Dubrau, ž.
4. Eilenz-fließ, ž.
5. Lasen, mn.
6. Mölz-wald: mocydło.

72. Pšíbřeg (ně.: Fürstenberg a. O.; 1293: Burtenberg, 1313: Wurstenberch, 1316: Vorstenberch & Fürstenberg).

1. Büstramme, Pisterinen, ž.: Bystra woda resp. Bystrina.
2. Byesteritz, Pisterize, ž.: Bystrica.
3. Kietz, m.
4. Jeßnitze, ž.: jasenica.
5. Kloppet-see.
6. Lug, m.
7. Pottack, m.
- & 8. Pottach, ž.: potok, Fließ, Quellbach.
9. See Pinnow.

73. Ptashkowo (ně.: Vogelfang; 1327: zume Vogelhange, 1345: Vogiljange).

1. Caveln, mn.
2. Dschertken, mn.: žerdki.
3. Gluggen, mn.: głogi.
4. Golkacks-berge.
5. Kältsche-garten.
6. Kamnnitzen, mn.
7. Kliehnen, mn.: kliny.
8. Kossatzken, mn.
9. Kornsanken, mn.: gorne zagonki.
10. Krabbelchen, mn.
11. Läsken, mn.
12. Lauch-stücken.
13. Liehnken, mn.
14. Papernicken, mn.
15. Pietschen, mn.: pěski.
16. Poschelken, mn.
17. Schiewenz, m.: šybeńca.
18. Schößen, mn.
19. Schoßken, mn.
20. Staverücken, mn.
21. Trascheluschk.
22. Trascheluschk-Wostrauken, mn.
23. Westrangs-tücken.
24. Winkel-wostrauken.
25. Wosmiegen, mn.
26. Woßmann-stücke.
27. Wuhdupken, mn.
28. Wuhgrabbeln & Wuggegrabbeln, mn.
29. Wuggeblahgen, mn.
30. Wulk-bruchstücken, mn.
31. Wulschken, mn.
32. Läuchen, mn.
33. Pottack-graben.
34. Wostrauke- & Wustrauk-stücken.
35. Bagen-busch.

74. Radsławice (ně.: Raßdorf; 1316: Razlawestorph & Razlausdorph).

1. Brotken, mn.
2. Dubbin.
3. Dubitz.
4. Glienken-plan.
5. Jegline, mn.: jagliny.
6. Jibitzen, mn.
7. Kältsche, ž.: kališćo.
8. Kmellenze, ž.: chmieleńca.
9. Laske, ž.
10. Neunken, mn.: nowinki.
11. Laas-hutung.

75. Rašyn (ně.: Ræſchen).

1. Bresinne & Bresiene, ž. 2. Caveln, mn. 3. Dolken, mn. 4. Garnicken, mn. 5. Gornich-berg. 6. Garnick-berg. 7. Gerasch-berge. 8. Gora, ž. 9. Kallisch, m. 10. Kole, ž. 11. Kottatzen, mn. 12. Lutznicken, mn. 13. Mech-natz, ž. 14. Megschinnen & Meckschine, mn. 15. Megschützen & Mogschiezen, mn. 16. Rochaschieze, Rachaschütze, Recherze, Recharschiz, ž. 17. Scheddohsen, Scheddeßben, mn.; Scheddoß, m. 18. Scherlinken, mn. 19. Struga, ž. 20. Tapianke & Tapjanke, ž. 21. Truschk & Troschkau. 22. Westrogen, Wastrogen, Wostrogen, mn. 23. Zedlisch-berge.

76. Rěšyn (ně.: Nießen; 1300: Ryſen. 1371: Ryſe).

1. Blenne, ž. 2. Gadke, ž. 3. Hermschke, ž. 4. Lauch, m. 5. Petsch-fließ. 6. Schiemecke. 7. Trauerschke. 8. Lug-kaveln, mn. 9. Machnitz-see.

77. Rogow (ně.: Horno).

1. Baschauen, mn.: wotšow. 2. Drogooon, mn.: drogowe.
3. Dubrauken, mn. 4. Glinken, mn. 5. Humokalin. 6. Kschiewiesen, mn.: kšiwizny. 7. Penk-wiesen, mn.: peńki. 8. Podubitzen, mn. 9. Ponschalken & Poaschalken, mn.: peołki.
10. Polzwarten, mn.: polstworte. 11. Pschesdollen, mn.: pšezdoly. 12. Pschiboren, mn.: pšíbory. 13. Sagmenken, mn.: zagumníki. 14. Schertka, ž : žerdka. 15. Wellesagon: weli zagon. 16. Borau: borowa.

78. Rubař (ně.: Raubarth).

1. Bachan: bagno. 2. Heuing, ž.

79. Rychartojee (ně.: Reichersdorf; 1562: Reygirsdorf).

1. Leschnitze.

80. Rychbach (ně.: Reichenbach; 1562: Reychenbach).

1. Duberow-stücke. 2. Lauch. 3. Luchsgen, sr.

81. Saksow (ně.: Sachsdorf).

1. Girbocke. 2. Kallin. 3. Krusch-fichten, mn. 4. Riddolke.
5. Wasen & Wuaben, mn. 6. Garken, mn. 7. Golze, ž.
8. Grenitz-stücken. 9. Kamma- & Kammack-rücken.
10. Luhden, mn. 11. Lusche, ž. 12. Sackosins-busche: zakazní. 13. Wolsch-wiesen: wólše.

82. Sazańcze (ně.: Sädersdorf).

1. Kapenx. 2. Gare, ž. 3. Koppengz, m. 4. Kutken, mn.
5. Laichen, mn. 6. Lauch, m. 7. Lehnitz, Lehnische & Leschnitz, ž. 8. Strega-fließ. 9. Strugge, ž. 10. Wahlsche & Wohlschen, mn.: wolše.

83. Ślawin (ně.: Schläben=Neuzelle; 1370: Slauen).

1. Daubers-berge. 2. Dorche, ž. 3. Petsch-hebbel, m.
4. Pomplö-werder, m. 5. Krocksch, Krockshen & Kockschen, ž.: kokoški.

84. Ślakojce (ně.: Schlagsdorf).

1. Dollen, mn.: doły. 2. Glienken, Kienken, Klienken, mn.
3. Kupken, mn. 4. Liezk, m. 5. Maßke, ž. 6. Lauch, m.
7. Tscherlisk, Schädlschen & Schedlitzen. 8. Wäschen = Łazk. 9. Potschken, mn. 10. Schedlitzen, mn. 11. Skalen.

85. Sprukow (ně.: Sprudě: 1363: Sprockow).

1. Lauch, m.

86. Stare Sedlo (ně.: Starzeddel = alte Siedlung).

1. Krosch-winkel. 2. Pinkatz, m. 3. Sensk & Sengst, m.
4. Laie, mn.: Ługi. 5. Maipuhle, ž. 6. Welk, m.: wéliki.

87. Starogrod (ně.: Stargardt).

1. Kujaue, ž. 2. Naunen & Neunen, mn. 3. Niesken-Hebbel.
4. Lauch, m. 5. Scherken-fleck.

88. Stęgojce (ně.: Streichwiß; 1370: Strikowicz; sts. Stręgowici).

1. Daubert-berge & Dauberke, ž.: dubrawka. 2. Granchen, sr., Granschen, mn. 3. Groskes Berg & Grosken-berg.
4. Streike, Streikschen, Streich-stücke, mn.: Stręgowske.
5. Babenlaug, m. 6. Gallen-see: góolina. 7. Granschen, mn.
8. Rietschen, mn. 9. Waschten, mn.

89. Stęgów (ně.: Strega).

1. Bisame, ž. 2. Brechen, mn. 3. Koschtatz. 4. Mahse-bruch. 5. Mehnstreichen. 6. Schare, ž. 7. Sibbenhuhn: kšíwy hugon. 8. Kuben-winkel. 9. Meinsge-Wiesen: gmejske Łuki. 10. Pus-winkel. 11. Schups-Wiesen.

90. Stużenk (ně.: Kaltenborn; 1562: Zum Kaldenborn).

1. Dubrau, ž. 2. Bagne. 3. Kaupen-wiesen. 4. Kaveln, mn. 5. Wocketlauch, m.

91. Sucha hu Groble (ně: Krebsjauchę).

1. Gorke, ž. 2. Kossatz, m. 3. Läuchen, mn. 4. Loſen & Loſne, mn. 5. Siewitschlauch, m. 6. Tscherrackslauch, m. 7. Wotterka, ž. 8. Brottkenlache, ž. 9. Kamen-fließ. 10. Pötschke & Pätschke, mn.: pěski. 11. Starosten, mn.

92. Sulešin (ně: Biſtendorf; 1316: Tzultendorp & Zzulutten-dorph, 1327: Zulettendorf; sts. Suletin, pól. Sulęcin; sydło Sulety, t. j. Sulisława).

1. Fitzen, mn. 2. Geefel, ž. 3. Gillaske, ž. 4. Gribbe, ž.: grěbja. 5. Jackeboß & Jakebossen = Jakubaš. 6. Kältsche-garten. 7. Mogschenzenken, Mogschezken, Magschenzenken, mn. 8. Pätschke & Patschke, Poetschke & Paetschke, ž.: pěski. 9. Passuake, Passauke, Possauke: pasowka. 10. Schieren, mn. 11. Scheßlache, ž. 12. Schmallucke, ž. 13. Schmellske, ž. 14. Tuaben, Tabenlache, Toben, mn. 15. Wosmann, Wismannen, Wodmannen = wósmjany, pl. = Achtruten. 15. Wutschke-Lutschke, ž. 16. Brottkenlache, ž. 17. Ge-schitzen, mn. 18. Gossene, ž. 19. Jeßnitze, ž.: jasenica, Eschenaue. 20. Kabblitzken, mn. 21. Lukatz-see. 22. Malke-wodde abo Pottack-fließ: małka woda. 23. Nunensche Vorwerkswiese, Nuhnenvorwerk: nowina. 24. Pellaue & Pellow. 25. Polzwerzken, mn.: połstwertki. 26. Pottack, ž.: potok, Fließ, Quellbach. 27. Saggen, mn.: zagony. 28. Schettken & Schottken, mn. 29. Scholken, mn. 30. Wilke-saggen, mn. 31. Wustrocke, Wostrauke & Wostrocke, ž. 32. Lukatz-see. 33 Lutzkekaveln, mn. 34. Schlänken, mn. 35. Truschken-, Troschken- & Croschken-fließ. 36. Troschken- & Truschken-wiese. 37. Bisträne, ž.: By-strina. 38. Lauch, m. 39. Loßme, ž. 40. Nuggenlache, Nucken, mn.: nowinki. 41. Nuggenlauch, m. 42. Striemling & Strümling, m. 43. Wodritze = Wódrica, kleine Oder.

93. Šeňojee (ně: Steindorf; 1310: Steindorf, 1370: Stenysdorff).

1. Garbiger Berg. 2. Laas & Luas, sr.: Łaz. 3. Paarschen, mn. 4. Dubraue, ž. 5. Lauch, m. 6. Malzlauch. 7. Sand-schacken, mn.

94. Šenkoffee (ně: Schenkendorf).

1. Dirrganz. 2. Dürrgans-berg. 3. Mucken = Mulken. 4. Jeseraak. 5. Molken & Mulken, mn.: małke (zagony). 6. Quarmus. 7. Leschke, ž.: Lěška. 8. Rolken, mn.

95. Śwerckow (ně.: Schwerzfo; 1370: Swerczłow).

1. Dorch, ž. 2. Kontopp-pläne, ž. 3. Lauch, m.
4. Lübbich-pläne, ž.: Lipik. 5. Kahntopp-see.

96. Sydłow (ně.: Schiedlo; 1243: Castrum de Sydlo, 1249: Scidelowe, 1253: Shidelow, 1269: Schiedelowe, wot: sydło, Schusterpfriem).

1. Göhlenz-see. 2. Kappe, ž.: kupa. 3. Kolke, ž.
4. Crebaz-bach & Crebitz-bach. 5. Lug, m. 6. Luscher-gurke & Losche Gurke. 7. Lutze, Lusch, Lutz-strauch.
8. Kontoppe. 9. Musken, mn.: móstki, Knüppeldamm.
10. Neisker See. 11. Koschegorke & Koschegorrr. 12. Rollen, mn. 13. Schosken, mn. 14. Strieming.

97. Trébule (ně.: Treppeln).

1. Bratschk & Bratsch, m. 2. Cobbelke, ž. 3. Detschen-lauch, m. 4. Lauch, m. 5. Paske, ž.: paseka. 6. Sahnke, ž.: zagonk. 7. Wirchen-see. 8. Koslache, ž.: kosy ług. 9. Koslack-stücke. 10. Lauch, m. 11. Polsken & Posken, mn.: polske (zagony). 12. Wolschke, ž.: wolški.

98. Walojce (ně.: Wallwiß).

1. Bärenlauch & Bärenzlauch, m. 2. Dubrau, ž. 3. Lask, Laas & Laesk, m.: łazk. 4. Lauch, m. 5. Repschen, Räbschen & Räbschen, mn.: rěpiča. 6. Roßdank, m.

99. Weletow (ně.: Weltbō).

1. Gat, m. 2. Lischken-hutuug. 3. Lischken-wiesen.
4. Pollaschken, mn. 5. Studenzchen: studnička. 6. Wuggerode & Wugrode, ž. 7. Dubenz, m. 8. Dümén-heidchen, sr. 9. Kosins & Kuasängs, m. 10. Kubus: Kubuš = Jacobus.
11. Lauch, m. 12. Lauschken-winkel. 13. Paschke, Piätschk, ž.: pjaski. 14. Parschke, ž. 15. Waaskaupe, ž.

100. Welike Drějce (ně.: Groß-Drewiš).

1. Briesenlauch, m. 2. Gassan-schlag. 3. Gassan-brücke.
4. Gessing-see. 5. Gessing-vorwerk. 6. Jeßing, m.: jaseńki. 7. Jehsen-schlag. 8. Kammenz: kaźńiec (hat).
9. Kommerkenlauch, m. 10. Koschack, m. 11. Kurkosen & Gurkosken, mn. 12. Schmuse, ž.: smuga. 13. Wasen & Wuasen: łazy. 14. Zehnitz-see. 15. Breetz. 16. Jeßnitz-stück. 17. Schiewen-vorwerk. 18. Stierken, mn.: styrki (t. j. štyri pruty).. 19. Zenz Luch, m.: seński lug.

101. Weliki Drězg (ně.: Groß-Drenzig).

1. Gässing, m.: jaseńk. 2. Grübke, ž.: grabki. 3. Kan-dozen & Kandassen, mn.: kjandroske (zagony). 4. Lauch, m. 5. Maline, ž.: maliny. 6. Settke, ž. 7. Strunk-fichten. 8. Wodmen, mn.

102. Welišojece (ně.: Wilſchwiß; sts. Welišowici).

1. Bagen. 2. Büttke. 3. Kopschnok, m. 4. Bagenlauch, m. 5. Betz-hübel, m.: pěski. 6. Kohlai = Kuhläue = Kuh-läuche: lugi. 7. Kuh-lauch, m.

103. Welímenica (ně.: Wellmiß; 1333: Welmeniß, wot: wjelm, dial. město lom, Ulme, Rüster: Rüsternbach resp. Ulmenau).

1. Groschinke, ž. 2. Kältsche & Kellsche, ž.: kališća, mn. 3. Läuchen: lugi. 4. Scheisch, m. 5. Rietschen, mn.

104. Werchne Bloto (ně.: Wirchenblatt, t. j. der obere, höher gelegene Sumpfwald).

1. Lauch, m. 2. Rahnske, Ranske, Ranzke, Ronzke ž. 3. Rohns-hügel. 4. Satke, ž.

105. Wósek (ně.: Öffig).

1. Akoecke, ž. 2. Bock- & Buck-wiesen. 3. Brasinne, ž. 4. Bucke, ž. 5. Bugge, ž. 6. Dupschen-teich. 7. Laug, m. 8. Lauch, m. 9. Luschchen, sr. 10. Luschen. 11. Wopsch Luschchen. 12. Rake-ecke. 13. Ruden, mn. 14. Sakaße & Sakahse, ž. 15. Wasser-kolk.

106. Wósna (ně.: Öffendorf).

1. Diel-lauch, m. 2. Mocksche, ž.

107. Wótšowaś (ně.: Utterwajch; 1318: Öterwatsch, 1562: Ötterwasch & Utterbašch).

1. Dubrau: dubrawa. 2. Kutke, ž. 3. Kageln, mn. = Kaveln. 4. Machnitz & Machnetzen, mn. 5. Pollwerscher Lauch. 6. Schewischen Lauch: šćawicny lug; šćawica, Kiebitz. 7. Schmalze, ž.: smołnica, Pechhütte. 8. Baben-kirchhof, m.: baba, Weib. 9. Freiarche, ž.: fryjaŕka. 10. Galinken, mn. 11. Glinken: glinki, Lehmstücke. 12. Jaesken-garten. 13. Kollmasken & Kohlmasken, mn. 14. Mahlschenke, mn.: małe zagonki, kleine Beete. 15. Mianke: mjanki, Wechsel-felder. 16. Polacken-hebbel. 17. Polzwarten, mn. 18. Salasken, mn. 19. Schäfen. 20. Schmillinzen, mn.

108. **Zawada** (ně.: *Saude*; w lisć.: *Sawade*, t. j. zawada, das Hindernis, das Wehr).

1. Bagen.
2. Laichen.
3. Passack, m.
4. Bagna, mn.
5. Baanken, Banicken & Baninken, mn.
6. Bastagk, m.
7. Pirle & Perle, ž.
8. Byesken & Bynsken, mn.: pěški.
9. Glodke, ž.
10. Grieben, mn.
11. Gruschken, mn.: gruški.
12. Gurken, mn.
13. Klabischen & Klabischken, mn.
14. Luschken, mn.
15. Nowinken, mn.
16. Schätzalken, mn.
16. Schedlitzen, mn.
17. Schirrocken, mn.
18. Wusken, mn.

109. **Zebikow** (ně.: *Seebigau*).

1. Nowinken, mn.
2. Geiken-busch.
3. Gorken, mn.
4. Goße, ž.
5. Grabel.
6. Lanken, mn.
7. Luschk, m.
8. Rubenzken, mn.
9. Sackesenz.
10. Schätzalken, mn.
11. Scharlischken & Scherlischken, mn.
- 12 Schwingbohren & Schwingbohnen, mn.: swíne bory.
13. Ziplatten, mn.

110. **Zeměšin** (ně.: *Sembten*; sts. Zemětin).

1. Dubbine, ž.
2. Jehsen, mn.
3. Jessing & Gessing, m.
4. Klopt, m.
5. Kreuz-laug, m.
6. Kutzenz, Kuzängs & Kusängs, m.
7. Laug, m.
8. Laweske.
9. Pieschen, mn.
10. Puadelauschke.
11. Pärsch & Pärschk, m.
12. Robesatzke.
13. Sabereschke.
14. Schmilsing.
15. Schmuske.
16. Zachs Läuchen.
17. Glimmens-see.
18. Kuhzens-see.
19. Lauch, m.
20. Pieschlauch, m.
21. Quagens-see.
22. Schmersen- & Schmarsens-see. Wätschkenlauch.

111. **Zegorin** (ně.: *ßtchiegern*).

1. Griebe, ž.

112. **Zělow** (ně.: *Diehlø*; 1316: Dyelow & Dylowe, wot sts. dil abo děl = stsł. dělъ t. j. hórka).

1. Duberow, ž.
2. Laie, pl. = lugi.
3. Lask, m.
4. Miärk, m.
5. Parchnitze, ž.
6. Scherke, ž.
7. Wonden-berg.

113. **Żytowań** (ně.: *Seitmann*; 1370: *Sythewin*).

1. Budratz, m.
2. Katzerecke, ž.
3. Kaupke, ž.
4. Klien, ž.
5. Klienen, mn.: kliny.
6. Kukatz- & Kukus-berg.
7. Wietens, Zwieten & Swieten, m.
8. Zwietenlauch, m.

IIIa. Dozběrka k lež. mjenam Grodkowskeho wokrjesa.

Podał kantor Hajno Jordan-Slepjanski.

Předspomn.: Ležownostne mjena tu podate su z recesnych knihow wupisane z wuwzaćom číslow 14. 20. 30. 34. 35. 37. 41. 42, kotrež buchu z ludow. erta zezběrane. Zestajane za Časopis buchu wot redaktora samoho.

1a. Gródk — Spremberg.

1. Łazy (Lasow).
2. Jurowa góra.
3. Kupa.
4. Pód-gorka.
5. Šedal.
6. Sedliščo.
7. Tešnica.

1b. Słomień — Slamen.

1. Kalnica.
2. Pódjama.
3. Mokšyna (15).
4. Kut (7)

4. Wjaska — Weßow.

1. Rosyca (22).
2. Pšedkeŕki (18).
3. (hu) zagońca.
4. 'tſi kruški (Bei kruschki, 16).
5. Za sedlišči (6).
6. Na wele (13).

5. Chójany — Kantdorf.

1. Pódjańc.
2. Parma.
3. Jarowina.
4. K městu.
5. Hogenk.
6. Pód zagońca (1).
7. Gertka.
8. Nagatk.
9. Pód wólšunu.
10. Krotcyce.
11. Sedlišča (16).
12. Šyroke.
13. Klinowace (8).
14. Mjaza.
15. Kuščinska (7).
16. (hu) Rozdža (20).
17. (hu) pušćeńca (10).
18. Stupniki.

10. Zakrów — Türkendorf.

1. (hu) Zagońca (10).
2. Pla jazera (4).

11. Lojoje — Klein-Löß.

1. Doły (ně. Dollen).
2. Za dřowkom.
3. Homokališk.
4. Rěcyca.
5. Wele (21).
6. Wólšyna.
7. Pstroš.
8. Jabłońca.
9. Klin-gat (9).
10. Kaputen lužk.
11. Dřawk resp. Dřowk.

12. Bageńc — Bagenz.

1. Gološyea.

13. Lěšče — Hornow.

1. Popowe gaty.
2. Wélike góliščo.
3. Małe góliščo.
4. (hu) Kopšeńca; Kopšeńc — młyń (12).
5. Drožka.
6. (hu) Kjazka (10).
7. Hobrošča.

14. Bóšoje — Bohsdorf.

1. Kut.
2. Drěwkojske.
3. Winowa góra.
4. Lužk.
5. Kužeŕawa.
6. Bukojna.
7. Krotcyca.
8. Stupnik.
9. Gra-

žina. 10. Wósrajnc. 11. Bóżejnske. 12. Drogojska. 13. Šindařowa góra. 14. ſosowa góra. 15. Młyńska góra. 16. Rozdora. 17. Drogojski lug. 18. Slincowy lug.

15. Zakréje — Wadelſdorf.

1. Wele. 2. Hu Zablejc gata. 3. (we) Luce. 4. Za kuta.

16. Dubrawka — Dubrauke.

1. Kšiwaki, ně. Kschibaken (9). 2. Dlujki lug (10). 3. Carny jazor. 4. Doly, ně. Dollau. 5. Jabrokut — gat. 6. Luceńc-gat. 7. Za Droganoje luku. 8. Kuški. 9. Cyłownia. 10. Šapaŕňa. 11. Cernojska droga. 12. Rěšanki (4). 13. Mała Jasmina. 14. Mjazeńc, ně. Masenz Teich.

17. Fryeowy gaj — Friedrichshain.

1. Wéchne póló. 2. Sowišco. 3. Dlujka wódá.

19. Ruší — Reuthen.

1. (hu) Hobryša (32). 2. (hu) Kaména (ně. Kamina-Stücke). 3. Pódbřazyń. 4. Pěskowňa. 5. Bagen. 6. Tši duby. 7. Gréba (ně. Grebbau). 8. (hu) Lazka, ně. Laschkan (22). 9. Kšiwa. 10. Klinca (2). 11. Dubkow. 12. Wéle zagoný (ně. Welan-Stücke). 13. Pódgora. 14 Brězki (29). 15. Gat doł (ně. Gat Thau). 16. Klešank (ně. Kleschank Teiche). 17. Kupowy lužk (ně. Kaupen Luschk).

20. Błobošoje — Blöischedorf.

a) burske zagoný:

1. Na goru. 2. Nowe lědy. 3. Na tšuze. 4. (hu) psaŕa. 5. Stužonk. 6. (hu) ſosa. 7. Slězy Balkoje. 8. Pód břazyńu. 9. Na gorce. 10. Łojecańska droga. 11. Wósyc (pód wosyc). 12. Na kuskach. 13. Za břazkami. 14. Za drožku. 15. Břazyna. 16. Hugon. 17. K Łojceju. 18. Burska góla.

b) kněske zagoný:

19. Za gunami. 20. Grabowa górká. 21. Pla lužka. 22. Na gaše. 23. Na šence. 24. Pla Łojskej drogi. 25. Dlejka huka. 26. Zakrejska droga. 27. (w) lěsu. 28. Za goru. 29. Psi Prašyjskej drozy. 30 Psi Syjańskej drozy. 31. Pla śnajder Lemana. 32. Bastowňa.

22 Lěsk — Liesfau.

1. Na nowem gaše. 2. Lug (11). 3. Wjazorowy gat (12).

23. Prašywica — Schönhiede.

1. Zwadnik (ně. Streitfleck).
2. (hu) Łaza.
3. (hu) Kuta.
4. Bukowina.
5. Sfezzerz (Schresersch).
6. Zaběžk (ně. Sabischk).
7. Welika pſedejs.
8. Mała pſedejs.
9. Husoka.
10. Zagajo (w rec.: Sajajo).
11. Grobla.
12. Groblica.
13. Wósem krów (w rec.: Wossem Kruj).
14. Wela.
15. Nowina.
16. Rozsocha (w rec.: Rossacha).

25. Weliki Bukow — Groß-Buchow.

1. Pěskowná (w rec. Peskam).
2. (hu) Pušlacka (15).
3. Kitzendol.

26. Bukoje — Klein-Buchow.

1. (hu) Sedlišća.
2. hu barta (w rec.: Bei Baruthen).
3. (hu) Splawne.
4. (hu) Kupach.
5. Wostrog, hu wostroga (w rec.: Biastrogo).
6. Nad mocydłom (Nadmodzidwum).
7. Krotke žerze.
8. Mały brázyc.
9. Weliki brázyc.
10. Dlujke žerze.
11. Žaglina (7).
12. Za zelonym gatom.
13. Welika góla.
14. Za Běłowskim pušom.
15. Kuše kały (Kuschenkale).
16. Stara Radojza.
17. Žaryty lug (Sarte lug).
18. Krotcyca.
19. Pósacyn, ně. Pussazin (3).
20. Na rowach.
21. Kaleńca (2).
22. Na šeáčee.
23. Pla zagrody.
24. Pla mosćika.
25. Kutkowy gat.
26. Mały gat.
27. Okryla (Okrille).
28. Nowy gat.
29. Za groćišćom.
30. Na bogami.
31. Hugi.
32. Rychtařeje huka.

28. Tšuskojce — Straußdorf.

1. Kutša (chudša?) górlka.
2. Lěsycka (w rec.: in der Leschisska).
3. Bräzycka (3).
4. Gólin (2).

29. Jazorki — Jeſerigf.

1. Nakońc.
2. Napoj (ně. Tränke).

30. Górkí — Groß-Göhrig.

1. Góra.
2. Jazory.
3. Łuki.
4. Jagłowa góra.
5. Šeliška.
6. Goran (= góry).
7. Klum (= chlum).
8. Tsi tla.
9. Winica.
10. Gliňane žery.
11. Tipowc górkí.
12. Za gunami.
13. Ja-zorska droga.
14. (ku) gatam.
15. (hu) klina.
16. Tšuga.
17. Lužk.

32. Klěšník — Wolfenberg.

1. Gribowna (9).
2. (hu) Žarnojea.
3. Šindařowa Łuka.

34. Tšadow — Stradow.

1. Za gunami.
2. Na kórate (= nagorate?)
3. Psi tých gatow.
4. Mroený lužk.
5. Za kuratami.
6. Krocyce (= krot-

eyca). 7. Za kšuškami. 8. (w) kšuškach. 9. Pód Bukojojem. 10. Lejnikoje lužk. 11. Korwaterejc lužk. 12. Ku Klešníku (gen Wolkenberg). 13. Za blotom. 14. Hanzelejc lužk. 15. Gmejnski lužk. 16. (w) Kradowje (?)

35. Raje — Roviš.

1. Dubnik, (hu) dubnika. 2. Dlejke górkí. 3. Pší Francoje. 4. Zablanki. 5. Do kruškow. 6. (w) gaše. 7. Hopošníki. 8. Na břazynki. 9. (w) nupnicach. 10. Budichoje kruški. 11. Na zagońe. 12. Zeleny puś. 13. Jamowa droga. 14. bobownik. Wojsy: 15. Wo tom kóńcu. 16. Za Bělic. 17. Mroeny gat. 18. Srézny gat. 19. Předny gat. 20. Cygłowny gat. 21. hu cygłowne. 22. Grodkojski puś. W recesach: 23. So-yanna (= hu zagona?). 24. Bobognica (= poboknica?) 25. Klinea (= hu klinka). 26. Jezar.

37. Lutobor — Lütsberg.

1. Za ławkami. 2. Dubnik. 3. Gat. 4. Za goru. 5. Głubnica. 6. Pód goru. 7. mnezy. 8. Bjatkářna. 9. Buchta. 10. Nowina. 11. Juŕkoje łuka.

38. Jaseń — Jeſſen.

1. Cygłowna. 2. Krawcoje łuka. 3. Pla Rojca. 4. Pší Tšadojskem pušu. 5. Pší wótſej góre. 6. Zagroda. 7. Gaska. 8. Grožic (přir.: grožišeo).

39. Gózd — Gøſda.

1. Limborska droga.

41. Prožym — Proſčim.

1. Twarogowe zagony. 2. Keřk. 3. Pód gole (Pódgola). 4. w bóře. 5. hu brazka (přir. hubřazke). 6. Pšed huga. 7. Cholowa (huka). 8. Łaz. 9. Gliňane jamy. 10. Łueka. 11. hu muzika (mužyka? maznika?). 12. Lug (gat). 13. Bur-ski gat. 14. Gažiška, gašišča. 15. Kałowa góra. 16. Porža (přir. požar). 17. Grédki. W recesach: 18. Lug. 19. Ma-linkoje gat. 20. Srézny gat. 21. Cokorowa droga.

42. Welcej — Welzow.

1. Hogroženč. 2. Tšuga. 3. Bobušojska droga (am Bahns-dorfer Weg). 4. Pasowka. 5. Husobnica. 6. Za šelišćem. 7. Nowina. 8. Tšužka. 9. Skibka (krotke zagony). 10. (hu) zagońca. 11. Leščańska droga. 12. Parcojska droga. W recesach: 13. (hu) Tšužki gat. 14. w bóře. 15. w haltařach.

Rěčespytne drobnostki.

Podawa Jurij Libš-Žitawski.

(Pokračowanje 2. III. nastawk.)

Štož wo adjektivach, ma so podobnje prajić tež wo slowjesach a wo wěcownikach, kiž so wotwodźeja ze samsnych korjenjow: rědnyć, schütter werden (lěs, włosy), hustnyć, dicf (flüssig) (wusmuž) abo dicht (stehend) — lěs — werden. Rědkosé, schütterer Stand, Bestand (lěs, žito), tež wo času: rědkosé (žadnosé) podawkow, Selteneheit der Ereignisse, hustosé, dicchter Stand, tež wo času: hustosé podawkow, Häufigkeit von Ereignissen. Židnyć (wusmuž), dünn (flüssig) werden (Brei), hustnyć, dicflüssig werden. Židkosé, die Dünnsflüssigkeit. — Tołstnyć, dicf, umfangreich (corpulent) werden, tołstosé, die Dicke, Corpulenz, tež dobra twórba tołstota měla so bôle nałożec. Sceńknyć, dünn, mager werden (wo wobsahu), tež wo člowjescim ēele, tola časćiso: člowjek suchnje, der Mensch wird mager. Cyle podobnje: ēeńkosé, Schwäche im Umfange, Dünne im Durchschnitt (štom); suchosé, Magerkeit (wo člowjeku). Přirunaj: suchota, die Dürre, Trockenheit (wo wjedru), zrědka wo člowjeku. Příklady: lěs rědnje, der Bestand des Waldes wird schütter, der Wald wird lichter. Rjady wojakow rědnjechu, die Reihen der Soldaten lichteten sich. — Něm. mager móže tež woznamjenjeć, štož serb. libopty (-ity), -e mjaso, bjez tuka, nawopak: tučne mjaso, fettes Fleisch. Tučna kuchnja čini suchu móšeń, kucheń, w kotrejž so wjele dobreho wari, čini móšeń ēeńku, khudu.

Běrny, neple, kulki, wšitke tři wurazy so za něm. die Kartoffeln trjebaju. Do pismowneje rěče stej jeno slowje běrny (sing. běrna) a neple (sing. nepl) přešlej, kulki (sing. kulka) praji so w namjeznym dialekту (Kulow). Ani běrna ani nepl njeje ze serbskeho zdonka wušlo, ale z němskeho Bitne a Äpfel; kulka by potajkim lěpje serbske bylo, dokelž ze serbskeho kula, kulka pokhadža. Tola móžemy so spokojić, tež něm. Kartoffel je z italsk. tartufolo, z lać. terrae terber. Tež Polacy maju Kartofel, m. N w nepl ma so podobnje wuswětlić kaž n we slowje něšpor za lać. v = f. Hiata Serb njećerpi, tuž so slowo ze samozynkom njesmě započeć; lud tež praji: hale, h-a. — Po mojim zdaću mohlo so tež slowo kulka do pisma přijeć, runjež stej tež běrna a nepl so cyle zesarbšćię. Tež němčina je do literatury ze wšich narěcow brała, samo wurazy, kiž su jenym abo nawopak druhim njejasne, na př. wüſtēs Tier woznamjenja nad Rhynom (w Badenskej) to, štož w Sakskej

häfslīch, garſtig mjenuja, kaž pawk, krokawa. Saksi Něme pisa: er ſpricht franzöſiſch, w Bajerskej a druhdže so pisa: er redet franzöſiſch. Cyle podobny je často poměr mjez slowjanskimi narěčemi a dowolamy sej přełožowacych na to kedžbnych činić. Příklady to wujasnia.

České někdy, na čož hižom přjedy (XIV, str. 29) po-kazachmy, je po twórbe samsne, štož naše něhdy, rěka pak: druhdy, manžmal; nawopak české druhdy je po na-staēu cyle naše druhdy, rěka pak to, štož naše něhdy, einſt, olim. Pólske palec, m. je naše palec, ale rěka w pól. porst powšitkownje, ſinger, naše palec jeno hiſe wulki porst, der Daumen. — Tež njesmě so serbski literat mylić dać z blizkimi druhosłowjanskimi narěčemi mjez sobu; njesmě z podobneje twórby w jenej rěci sudžić, zo ma cyle po-dobna twórba w sotrowskej rěci tež tohodla hižom samsny zmysl. Česk. láska, lubosć, die Liebe, je cyle samsne słowo kaž pól. łaska, ale pól. łaska rěka: hnada, die Gnade, štož čes. milost rěka. A runje nawopak pól. miłość je samsna twórba kaž čes. milost, woznamjenja pak: lubosć, die Liebe. Pola słowjesa čes. milovati a pól. miłować so zaso twórba a zmysł runatej. We słowniku wšak steji tež česki: die Liebe: łaska, milost, ale milost so z rědka tak nałożuje. Pól. korjeń łącz na přikl. w słowjesu w-(za) łączyc je cyle podobny na čes. louč we sl. loučiti, pól. pak je zmysł: zjednoći, zwiazować, čes. nawopak: rozdżeleć, z toho: lučba, chemia, wědomosć wo dželenju maćiznow. Tola je to po mojim měnjenju jeno na zdaće; w českim słowie lučba, loučiti móže so khować korjeń, kiž je w něm. die Lüſte (Łoſh). Pól. prawic = skoro, bjezmała, beinahe, ale čes. samsne słowo právě = prawje, richtig, ale tež runje, nětkole, gerade, ſrieben. Pól. so za tuto české trjeba właſnie; tola właſnie wotpo-wjeduje po twórbe českemu vlastně, eigentlich, po prawom. Pól. předložka pod so husto pola geografiskich mjenow trjeba za naše pola (pódla): pod Dreznem, pola Drježdžan. Tónle pól. wuznam a tež twórba pod dopomina jara na łącz. a-pud. Pól. do steji bjez mała přeco za naše k z dativom: do mnie = ke mnje. Lokalne je pola nas k přewahu dostało, k sčěnje, ke khězi, pola nas do woznamjenja: hač do, do dna = hač do dna, do wjeřcha = hač do wjeřcha, do poslednjeho muža, hač do poslednjeho muža. Tola tež: do pjenjez přińć, z u Čelde ſommien, mjenje dobre k pjenjezem přińć. Naš njezapomnity Hórník na partikle kedžbnosć złožo-waše, wědžo, zo runje wone zmysł cyłeje sady jara přeměnuja abo wurazej hinaši zaměr zmysla dawaju. — Zajimawo je, wobkedžbować, kak je so, najsckerje z časčišim nałożowanjom

we samsnej zwjazbje pak tón pak tamón podobny wuznam wuwiwał a naposledku prěnjotnemu wuznamej so cyle wozužbił.

Ruka, dłoń, ramjo. Ruka, po prawom něm. der *Arm*, wot ramjenja hač do kónea; hornja, delnja ruka, der *Ober-, Unterarm*. Jara husto so tež trjeba za něm. *Hand*, za to pak mamy słowo dłoń, *Handfläche*, ślachę *Hand*, palma. Wězo tež druzy Słowjenjo a Němey husto swojej wurazaj jedyn za druhı nałożuja, tola, hdźeż so woprawdze jenož wo posledni delni dźél ruki niže poslednjeho zhibadła jedna, tam mělo so dosćežnje jenož dłoń brać. Dłoń šeroke, eine *Hand* breit, do dłońje zorna nabräć, z dłońju pić, dłoń zapřimnyć. Za to so tež praji pjasé zapřimnyć, tola pola pjasé zapřimnyć so na wobsahowacu datu dłoń njemysli, ale jenož na krutosé, twjerdosé, na př.: z pjascu bić, mit der Faust schlagen. Za to, štož woznamjenja zapřimnjena dłoń, trjeba so tež słowo horšć, eine *Handvoll*, č. hrst. Ramjo, die *Schulter*, lać. tež *armus*. Wěcne so ramjo z wjetša prawje trjeba, ale mnozy zabywaju na augment při sklonjowanju, na ramjenju, na ramjenjomaj, přetož husto so pisa wopačnje: na ramju, na ramjomaj.

Pful ma hišće tež ruka, der *Bürge*, tola tutón wuznam je so cyle woteznał, za to jenož hišće rukowař. Pful nima: mi to do rukow hlada, das harrt meiner, das steht mir bevor; droht mir, z wjetša w njelubym zmyslu; wot rukow dže, geht von statthen, tež němski a franc. singular von der *Hand* gehēn, de la main, nic pak plural, serbski pak jenož z rědka sing. wot ruki. — Město stopa so tež husto noha trjeba, wot nohi hač do hłowy, vom *Schreit* bis zur *Behe*, lěpje: wot stopy hač do hłowy. Korjenje su w indoeuropiskich rěčach z wjetša samsne, tu a tam drje je so jedyn zhubił, najwjacy jich wšak so wšudze hišće pokazuje, wězo we wšelakich słowach a we wotměňalaým zmyslu. Tak hodži so z přirunowanjom něstožkuli wujasnić, štož so na prěnje pohladnjenje hódańčko zda być. Mjez druhim měješe so za to, zo je w ruskim positivje chorošij (dobry) samsny korjeń, kajkiž w našim hórši, zo ma so lać. komparativ melior wotwodźeć wot positiva malus. Sym z wopředka sam tomu přihłosował a tajke paradoxon za džiwny, ale tola móžny wutwor rěče a časa měł. Njesnadna wěc pak zbywa runje nawopačnemu zmyslej słowow chorošij a melior (dobry) a słowow hórši a malus w jednym a samsnym korjenju wuswětlić, wosebje dokelž stej to wšednej moraliskej woprijieći. Pospytowach to wšelako a dopomnich so na lać. *altus* a na serb. *hłuboki*, něm. *tieſ*; po wšelakim ste-

jišću wobhladowaceho móže na př. brjoh wysoki, ale tež hluboki (altus) być, hdyž pak wot delka horje, pak wot horjeka dele hlada. Khamor móže być hluboki, hdyž so wot prědka do zady do njeho hlada, z wjetša wězo woznamjenja „hluboki“ zaměr wot horka dele. Tola tajke wułożenie je w moraliskim nastupanju pola zły a dobry jara dwěłomne. Zawěsće je zrozymlišo, hdyž w ruskim chorosij widźimy tón korjeń, kiž je we łać. carus, grich. *χάρος*, a we łać. mel-ior tón korjeń, kiž so pokazuje we słowj. mił-y mil-ovati, a w něm. mił-d, stoż luby, přijomny woznamjenja. Stoż je mi miłe = lube, to je mi zawěsće dobre. W našim kompar. hórski pak je wěsće korjeń, kiž mamy tež we „horjo“, daś ēlend, hóřki, bitter. — Za lubować maju Polacy a Čechojo miłować (č. milovati). Polacy nimo toho hišće kochać, serb. lubować, něm. lieben, tež w čes. je libý, přijomny, luby a libovati si, ale nic cyle we zmyslu našeho serb. lubować. Korjeń koch(ać) je w našim košić, wokošeć, čes. kochati, wosebje kochati se ma z wjetša zmysł: wokrewjeć so, radować so; košić — košenje je znamjo lubowanja. Přir. gr. *χάρος*, *χαιρῶ*.

Znata sada: Catilina aibit excessit, evasit erupit je příklad stupnjuowanja zmysła a mohla so zesarbšći: wotešoł, wuběžał, wutwochnył, wulećał. Runje tajkich stupnjuowanow dla dyrbi spisowaćel, hišće bóle pak rěčnik na synonyma kedžbować; tak tež podobnje: rjany (šikowany), krasny, nadobny twar (wobraz). Wulki, grob, wulkotny, grobärtig.

Pycha, deba — pyšny, zdobny. W nabožniskim zmyslu, na př. w kěrlušach, steji tu a tam wopak pycha město deba. Pycha woznamjenja jenož zwonkownu, hinitu, druhdy tež njeprawu rjanosc, tohodla potom pyšny, eitel, pychařstwo a tež pycha, luxus, prózdne rjeňšenje so, dosć husto ma to pôdlanski wuznam hrěšnosće. Tutón mylacy přisłod deba, debič, zdobny, nadobny nimaju. Pycha je bóle něm.: Schmucf, deba, die Bierde. Na příkl.: počink debi člowjeka, nic: pyši; drasta pyši młodženca, wězo za pyši tež debi, ale zawěsće nic: poccíwosć (počink) pyši młodženca. Lud wšak praji: holea so pyši a tež, hižom: so debi, ale pismowna rěč dyrbi rozeznawać, hewak zhubbimy wuraz za něm. pužen. Pužsuct atd.

Njewém, hdže so z džěłom zatyknyć, ich weiß nicht, wohin ich mich vor (ber) Arbeit verstecken, mich flüchten soll, to rěka: mam přewjele džělać. Pful ma: njewém, hdže bych so zatykał. To pak je mjenje dobra serbšcina. Němc w tymle padže pôdlanskeje sady z wohin njekrótši, Slowjan

skoro přeco. Z džělom je instrum. causae, ťač. prae z abl. něm. vor z dativom. Cyle njeserbski by bylo před, skerje šlo by hišće dla z gen. Podobnje: z hrózbu, ze strachom kónc brać. Přir. Libsch, Syntax etc. str. 96. H. Zejleř: Nowe wšo hiba so z meu wocućo! (Lužica, 1885, str. 37). Z meu woznamjenja čas, ale tež přičinu, mōc mejskeho měsaca. Město wocućo by wocućejo lěpje bylo. Podobne příklady: z khrobloséu, auš (vor) l̄bermut (Lölfühnheit), z wólnoséu vor (auš) Žügelloſigkeit, njewě što započeć. D o d Č Ě l a ē : tón je d o d Č Ě l a ē l ma tež tón zmysł: wón wjacy džělać njemóže, jemu je khorosé mocy, smjerć móžnosć k džělu wzała. Cyle podobnje nałožuja so wšelake słowjesa: doběhał, dokhodžił, dohospodarił; wše tajke zloženja móža tón zmysł měć, zo je nechtó pak khorosée dla něsto činić přestał, pak wumrjeł, tak zo to, štož słowjeso woznamjenja, wjacy činić njemóže. Němc tak z krótka prajić njemóže, snadž: mit dessen Gehen, Arbeiten atd. iſt's vorüber; we zwisku wězo so to jara wšelako přeložēc hodží. Nam je jenož wo praegnantny zmysł praefixa **do** činić. Tak móže so bjez mała wo kóždym rjemjeslu, džěle a činje prajić: dokraweował, došewcował, domlěl, domlynkował, dopiskał, dorejował, dojězdžił atd. Něm.: mit seinem Schneidern, Lauen a pod. iſt eš auš, vorüber, zu Ende. Lědma by so hodžalo z jeničkim słowom tak derje kaž serbski prajić: er hat oušgefchneidert, ausgearbeitet; tajkich słowjesow němčina pak z cyła njetwori, pak w pismje njenaložuje. To je tež znamjo, kak mōcne a přenjotne hišće serbske słowjeso je.

Dwozy, trozy, město dwoji, troji. Tu a tam so praji: dwozy ludžo, tež trozy, zwei Parteien, zwei Familien. Wězo je to špatna twórba, pisać smě so jenož j: dwoji, troji. K wujasnjenju dowolam sej na tak mjenowanu wopačnu analogiju pokazać. Dokelž so praji a slyši wbohi a plur. wbozy, drohi a plur. drozy, husto pak tež, abo wěrnišo přeco (?? redaktor) so wurjekuje: wboji a droji a plur. tola přeco jenož wbozy a drozy, je so tež počalo prajić dwoji a dwozy; h so často jako j wurjekuje, wosebje před abo mjez mjehkimi samozynkami: knihami, ale tež: knijemi. To su bjezpuće, na kotrež pismowna rěč lud scéhováć njesmě. Jara mnoho wopačnych podobnych twórbow ma słowjeso, na př. 3. wosoba wot mnogoty: džělaju a džělaja; ale tež: džěleja, džěladžu, džěladža a pod., po prawidłowych twórbach: dadža, chcedža, wjedža. Wězo ma sławny znajer čěštiny njeboh Kvičala z džěla prawje, hdyz wobej twórbje 3. wos. plur. sedí a sedějí z tym wujasnja, zo je sej lud tež k tomu dlešu twórbu wutworił, zo by 3. wos. mnogoty wot 3. wo-

soby jednoty rozpoznawał, wobej matej jenož jenu kóncowku w pismje ī. Tola njedžiwajo na historiske wuwanje je to tohodla trochu podhladne, dokelž wšedny lud lědma hdy wosobinske pronomen wón (č. on), woni (oni) wuwostaja. Hdyž pak so to stajnje nałożuje, je hižom po tutym derje spóznać, što je jednota, što mnohota.

Štož zmysł ličnikow dwoji, troji nastupa, njech je přispomnjene: dwoje wino, žweierlei(fächer) Wein, ale dwě jabłucy, žwei Stücf Äpfel; dwoje jabłuko, lěpje dwoje jabłuka, dwě wšelakej jabłucy (družinje jabłukow), žweierlei Äpfel. Něme tež praji: žwei Weine a myсли sebi při tym na dwě družinje, tola Serb w tym padže radšo praji dwoje wino, dwoja čerwjena barba, žwei (verschiedene) röte Farben. To płaći wosebje wo lót-kowych (mačiznowych) a kollektivnych wěownikach: jenajki, dwoji, troji, wjacory pěsk, palenc, napoj, ječmeň (zorno). Jenož wo přełožk němskeho mehrere w tajkich padach kaž: mehrere (Leute, Personen) sünd hier anwesend, nicht bloß einer, mamy nuzu a njedostatk. Wjacry tam běchu, wjacry tam bě, drje so praji, ale to je njejasne a njedosaha. Snadž: wjacori, kaž ma tež češcina vicerý. Z tym nochceemy za překrótki styl rěčeć, tola w basni abo w rozmołwje (dialogu) je druhdy skoro nuzne, krótkeho wuraza trjebać. Nawopak a doraz rěče sebi to potom žada. Wězo wjacori po prawom na wjacry wšelakich družinow pokazuje, ale runje kaž so tež hewak pola kóždeho słowa pódłanske a dalše wuznamy wutworjeja, tak by rěč po něčim tež tutому trochu wotkhilmemu zmysłu přiwukla. Nic jedyn, wjacori tam běchu, tak smělo so prajić, hdyž snadž mnohich wažnych přičinow dla ani „jich“ ani „ludži“ so pódla wjacry přistajić njemóže. Příklad: Njebě tam nichtó? — Ju, někotři tam běchu. War niemand dort? — O ja, einige (etwéitje) waren dort. Ale: Bě tam jenož jedyn? — Ně, wjacry jich tam bě. W přenim padže je nawopak nichtó — a něchtó, tuž prawje steji někotři. W druhim padže pak je nawopak: jedyn abo wjacry (wosobow). W přenim padže njewě so prašacy, hač je tam z cyła štó był, w druhim pak wě, zo je tam z najmjeňša jedyn był. Tež w druhim padže drje móže „někotři“ stać, tola lěpje je zawěsće „wjacry“ abo, hdy by cyle nuzne było, tež snadž „wjacori“. — Tež je zajimawe, zo so w přenim padže wotmołwja město haj ze słowěkom **ju**. „Haj“ by w našim příkladě skoro mělo zmysł kaž „ně“. Pful ju nima, jenož jo — D. L. (str. 1072). We mnohich kóncach, wosebje tež pola katolskich Serbow, pak so na negativne prašenje jara rad z ju wotmołwja.

Do kule přińć = zwadźić so. Do kule přińdzechu, zwadźichu so, tež husto z tym pódłanskim zmysłom, zo so nabichu.

Po rjadu, skoro kaž jene słowo porjedu, abwechſelnd, einer nach dem andern. Z jenej kosu dwaj porjedu syčetaj. Wšitec budža po rjadu do jstwy puščeni, einer nach dem andern, der Reihe nach, einzeln; za to tež: jedyn po druhim, einer nach dem andern; wotměnjejo so, abwechſelnd, einer nach dem andern, um den andern, wosebje hdyž jeno dwaj so za-stupujetaj.

Dodawk k něm. reflex **ſich**. Cyle přečiwo duchej kóždeje rěče je tež: ich bin außer mir, wir sind außer uns, ich bin außer mir gekommen, ihr seid außer euch gekommen. Přir. horka XIII. str. 701. Serbski je to něhdže: wón ze stróženjom myslé zhobi, er verlor (die Gedanfen) die Besinnung, die Geistesgegenwart, fam aus der Fassung. Sylniši wuraz je: do womory (tež plur. do womorow) padnyé, das Bewußtsein verlieren. Srjedžowěkowa pismowna němčina je so tež refl. III wos. zdała a ma za to pronomen III. wos.

To na swěće wérno njeje — to nihdy abo nihdy na nihdy — wérno njeje, durchaus nicht. To (ja) tola na swěće njewém, što so to nječini, um alles in der Welt ſehe ich nicht ein, wie das zugeht. Pful: to na swěće njewérju.

Sy kaž **jutrownièka**, to rěka: sy pyšeny -a, e, gepušt.

Natorhnyé so komu, jemu je so natorhlo, ihm iſt es zu Teil geworden, iſt geglücht. Z wjetša we zmyslu zboža, z rědka nawopak. Na př. něchtó je pjenjezy dobył, namrěl, wo tajkim so praji: to je so jemu natorhlo, er hat Glück gehabt. Pful nima. Přir. čes. utržiti něco, ermarfen, wuwikowač, korjeň trh, wiki. Po zmyslu mohlo tuto impersonelne natorhnyé so z tutym korjenjom zwisowač. Je so ēi něsto natorhlo, hdyž sy tak doľho pytał (slušbu, a pod.)? Iſt es dir gelungen, etwas zu finden, aufzutreiben? Pful toho wuznama nima.

Někomu je so něsto radílo, es iſt Žemandem etwas gelungen, praji so radšo wo tym, štož je sej prócu brał, zo by něsto dokonjał. Natorhnylo so komu ma bôle zmysł, zo je so jemu to připadnje dostało, wězo tež po prócowanju, abo tola ma to pödlanski zmysł njenadžiteho wuspěcha.

Mysl, fem. gen. e. W serbšinje so jednota trjeba w zmyslu němskeho Sinn, Gemüt, z rědka abo skoro ženje za něm. Gedanke. Tež čes. mysl, i, jeno Gemüt, Denkfraßt, Meinung, za Gedanke ma Čech myslenka. Tež serb. myslička, der Gedanke, bôle konkretnje: štož so mysli; to sý na dobru mysličku přišoł, to je ēi dobra zbožowna myslička přišla. Mnohota mysle so tež cyle kaž myslička konkretnje trjeba: jeho mysle wo tej wěcy, t. r. tak sej mysli wo tej wěcy.

W katol. narěci so za jednotu husto trjeba twórba mós = mysl, na př.: hdžež je dobra mós, tam je ruma dosć, hdžež su ludžo derje (pokojnje) zmysleni, tam njeje překory. Njezbožowny je cyle bjez mysl, ohne Besinnung, ohne Geisteßgegenwart. Tuž mohla tež naša pism. rěč jednotu mysl nałožeć za něm. Gemüt, mnohotu, kaž myslički, za Gedanfen. Jednota myslička, der Gedanke, mnoh. myslički, tež: mysl. — Mi na myslé lèze, es kommt mir (immer wieder) in den Sinn, wosebje skoro jeno wo přeciwnych věcach; to mi na myslé přišlo njeje, išt mir nicht eingefallen, nicht in den Sinn gekommen. Ruščina rozeznawa tež po twórbi a rodze mysel, m., der Sinn, Verstand, a mysl, fem., der Gedanke, die Idee. W Pôlščinje ani we twórbi rozdžela njeje.

Darniwy člowjek rady **da**. Tuto „da“ je wězo wokomiknite słowjeso a by zmysł přichoda mělo, ale cyła sada džiwa jeno na skutk, na čin, nje džiwa na dołhosć, kak dołho dawa, na čas, hdy dawa, jeno na wuwjedzenje, nje-hladajo ani na zańdženosć, přitomnosć abo přichod, jeničcy na hotowy skutk. Tež po zmyslu tajke wokomiknité futurum po prawom žaneho z tak mjenowanych hlownych časow njewoznamjenja, ale jeničcy chce praije: to je jeho wašnje, powaha, počink. Tež hebrejščina w tajkim powšitkownym zmyslu futurum nałožuje, grich. rěč ma aorist. Němčina ma wězo praesens, ale často ma słowjeso same wokomiknity zmysł, na př. kommt, blickt, fällt, der Apfel fällt nicht weit vom Baume. Nimo toho tež němč. a serbšč. perfektum nałožuje w hrónčkach: wie gewonnen, so zerronnen (išt), Vorbedacht und nachgetan hat manchen in groß Leid gebracht. — Mikusk je slaknył a dawačk so njeje narodžił. Němcy rěčnicarjo pak na tutón rozdžel mało džiwaju, dokelž su z cyła pismowu rěč bóle po cuzych, wosebje po ľačanščinje, wutworili a mało na ludowu rěč kedžbowali. Literariska grichiščina je so wjele swobodnišo po narěčach, ludu wuwiała dyžli ľačanščina, kiž ma so bóle po logicy hač po psychologiji. — Lud na př. praji cyle z jenajkim zmysłom: to so snadnje sčini, to so (z małej prócu) čini, hdyž ma bóle snadnje přizwuk; tole pak so tola hubjenje (čežcy) čini, hic et nunc, tu njemóže sčini, tu dyrbi praes. čini stać. Ale: tajke a podobne wěcy so snadnje sčinja abo tež činja. Z toho spóznawamy, zo rěčacemu njeje gram. twórba časa hlowna wěc, ale zmysł cyłeje sady, hdyž so jedna wo powšitkowne wěrnostě.

Přezczylnje,, bjeze wšeho džiwanja na čas bjerje so grich. imperativ aorista, tón móže so wězo jeno na samy přichod počahować. Podobne płaci to tež wo druhich

wašnjach (modus). Z tym nochceemy prajić, zo by so nje-smělo pódla „darniwy rad da“ tež trjebać: darniwy rad dawa. Rozdžél je tón, zo rěčacy w prěním padže bóle na powahu darniweho dyzli na wuwjedženje čina, we druhim padže pak bóle na wuwjedženje jeho čina hač na powahu džiwa. Tuž je jasne, zo we přisłowach a we powšitkownje płaćacych sadach radšo krótšu twórba wokomiknитеho hač dlějšu twórba trajaceho, wospjetowaceho słowjesa nałożuje. To ma tež formalnu přičinu: za tajke pady lubuje rěč krótkosć. Tak husto kopula wupaduje: młodosć — tórnosć.

Hospodařmy z kóncowkami. Z dobrym prawom je naš časopis na to pokazał, kak ma so zwiazować předložka na: na něčo bohaty; w serb. na z akkus., něm. an z dativom steji, kiž našemu lokalej wotpqwěduje a Serba myli. Tuž ma rěkać kraj bohaty na wodu, nie na wodze. Podobnje ēerpjacy na dych ēerpi, je na žołdk hubjeny. Khory a ēerpjaty na woči, wuši, rěč, stawy. Wumrjeł na suchoćinu, gestorben an der Tuberkulose. Město bohaty na něčo, reich an etwas ma serbšcina přidawniki na kóncowki -aty (-acy) -ojty.

Podajmy wjacy příkladow, po kotryehž so potom prawidla snadnišo hodža zložić. Kamjenjate polo, ſeſt reich au Stein, steinig, slabšo kamjenjojte polo, pak polo, hdžež je mjenje kamjeni abo hdžež su mjeňše kamjenje, lud tež husto kóncowey -aty a -ojty jednu za drugu trjeba. Ale cyle druhi zmysł ma kamjeńtny (stołp), Säule aus Stein, steinerne, Steinſäule. Podobnje so tworja přidawniki wot dželov ēěla: włosaty, haarig, langhaarig, vollhaarig, tež dołhowsaty, langhaarig; wušaty, langohrig, wokaty, großäugig, tež druhdy: tieſäugig pola khoreho; nosaty (nosojty), großnaſig, langnaſig; hubaty ma moraliski zmysł, großmäulig, mnoho a njekhmanje rěčacy, přir. verbum hubować so z někim = trjebać wulku hubu, wurěčować so; zmysła: z wulkimaj hubomaj, großlippig, difflippig to nima. Za to by so prajiło, ma wulkej (tolstej) hubje. Zubaty, großzähnig, ma tež tón wuznam, zo su zuby napadnje widžeć; brodaty lang-, dichtbärtig; šijaty, ramjenjaty atd.

Wot słowow, kiž předmjety we krajinje woznamjenjeja: horaty kraj, gebirgiges Land, reich an Bergen, hórkaty, hügelig, hügelreich; lěsaty k., waldrreich; dolinaty (dołaty) talreich, schluchtenreich; skałaty, felsenreich, reich an Steinbrüchen; keřkaty, reich an Sträuchern; rěkaty, flusreich; Łukaty, wiesenreich.

(Pokračowanje.)

Nekrolog LXVIII.

Dr. phil. Jan Bohuwěr Jakub,

dwórski radžíel a gymn. professor, ryčeř saksk. a mekl. wys. rjadow, studijowy direktor saksk. pryncowskeje šule w Drježdānach, sobustaw Mać. Serbsk. 1880—1913.

* 28/7. 1849. — † 28/4. 1913.

Jan Bohuwěr Jakub narodži so 28. julija 1849 jako młodši syn a najmłódše džéco sławnego serbskeho fararja Jakuba při Michałskej cyrkwi w Budyšinje. Wón njebě hišće 5 lét stary, jako jemu nan wumrě a mać z drobnymi džéčimi so na „Serbske hrjebje“ při starych kasarmach w Budyšinje přesydli, hdžež bu wón wot swojeje swérneje maćerje, kotrejž wón z najwjetej česéownoséu a džakownoséu čas žiwjenja přiwiisowaše, ze staršim bratrom Jurijom a třomi staršími sotrami, kotrež tež hižo wšitke w éichim rowje spja, w příkladnym wuzko mjez sobu zwjazanym swójbnym kruhu wukublany.

Wot 7. hač do 12. žiweńskeho lěta wón Budysku měšćansku šulu wopytowaše a potom $8\frac{1}{2}$ lěta na Budyski gymnasij khodžeše, kotryž tehdy pod wustojnym wodženjom sławnego rektora Bžedricha Palma stojše. Wón bywaše přeco přeni we swojej rjadowni a najpilniši mjez svojimi towařšemi, a bě tež swérny sobustaw serbskeho gymn. towařstwa „Soc. slav. Bud.“ Při wotkhadze z gymnasija wón dosta *praemium Sibelianum* za najlepši laćanski nastawk.

Z pobožnej myslu, we maćeřskim domje dostatej, a z wěstym wědomostnym założkom, na gymnasiju nabitym, čehnješe Jan Jakub na Michała 1869 na Lipsčanskmu universitu, zo by theologiju studował. Jeho wučerjo běchu tam sławni professorowje bohosłowstwa Kahnis a Delitzsch a wosebje Luthardt. Swoje Lipsčanske theologiske studije wón wudospołni w Tübingach pola swětosławnego prof. Tob. Becka. Potym zo bě wón w naleču 1873 w Lipsku přenje theologiske pruhowanje (*pro candidatura*) khwalobnje wobstał, na kotrež za dwě lěče druhe (*pro ministerio*) scěhowaše, poda so wón w lětnim semestru 1873 hišće do Erlangow, zo by hišće dalšeje wědomosće nabył wot mištra katechetiki Gerharta ze Zetzschwitz. Swoje studije wón na to z doktoratom při filosofiskej fakulēe w Lipsku skónči. Jeho dissertacija jedna wo basniku „Dante“, wopokazujo, zo jeho tež wědomostne předmjety ze strony bohosłowstwa zajimowachu. Samo w rysowanju a molowanju z wodowymi barbami (quarellowanju)

je so wón jako studenta wustojnje prócował. A tež na zjawnym studentskim žiwjenju so wón jako sobustaw towařstwa „*Grimmensiā*“ w Lipsku žiwe wobdželowaše.

Podlěšenje akademickich studijow (w Erlangach) a wuběhowanje wo dostojońsc doktora phil. (w Lipsku) hižo jeho zastupjenju do zastojństwa nabožníského wučerja na nowozałożomnym kral. gymnasiju w Drježdžanach-N.-m. płaćeše. Dnja 20. hapryla 1874 wón tam jako najmłódši wyšsi wučeř swoje zastojństwo nastupi a cyłe 39 lět wón tutej swojej šuli z najwyjetšej pilnosću a wustojnosću słuzeše. Z příkladnej swěru je wón tam wo dnjo a w nocý na swojim měsće stał, nabožinu a němčinu w najwyssich rjadownjach wučil, 12 lět tež konfirmandow rozwučował, a prěnje lěta nimo toho w 9. rjadowni (*Sexta*) ťaćanščinu do młoduškich hlowow zaščepjował. Šulerjo jemu z wosebitej lubosću přiwiſowachu a mnozy jemu tutu přiwiſnosć w dalšim žiwjenju swěrnje zakhowachu. Wón bě žiwy we swojej šuli a za swoju šulu. Swoju bórzy spóznatu a připóznatu wosebitu paedagogisku wustojnosć pak je naš Jakub tež hišće na druhim městnje wopokazować a nałożować směl. Hižo w nazymje lěta 1875 wón česácy nadawk dosta, Jeho Majestosc našeho lubowanego krala, tehdy džesačlétneho prynca Friedricha Augusta, we ťaćanščinje rozwučować, a tuto rozwučowanje we ťaćanskej a pozdžišo tež we griechiskej rěci je wón hač k maturiče swojeho wysokeho wučomca dale wjedl z tym wozbožacym wuspěchom, zo je jeho šuleř rozsudzity přečel humanistiskeho wuwučowanja wostał hač do džensnišeho dna. We tych samych předmjetach je Jan Jakub tež Jeju Kral. Wysokosći pryncow Jana Jurija a Maxa rozwučował, mjez tym zo buchu w němskej literaturje nětčiši meklenburgski wulkowójwoda Friedrich Franc a jeho sotra Cae-cilia, nětčiša krónska pryncesna němskeho kejžorstwa, a wójwoda Pawoł-Meklenburgski wot njeho rozwučowani. Swoju džakownosć su jemu jeho wjeřchowsey šulerjo na najwšelakoriše wašnje wopokazowali, zwjetša pak při jeho ponižnosći ani najblížsi přečeljo wot njeho wo tym ničo njezhonichu. Najrjeňše myto za našeho serbskeho krajana pak drje je bylo, jako bu jemu lěta 1906 wot J. M. našeho krala přiručene a přepodatne wjednistwo studijow při pryncowskej šuli, do kotrejež kralowscy synojo po rjadu zastupowachu. Dwě rjadowni tuteje pryncowskeje šule z Jeju Kral. Wysokosćomaj krónskim pryncom Jurjom a pryncom Bjedrichom Khrystianom je wón hač k maturitatemu pruhowanju dowjedl a we woběmaj poslednje lěto sam

spisowanie němskich nastawkow a wo němskim pismowstwie rozwučował.

Při tutym dwojim džéle, na kotrež naš Jakub swoju cylu mōc a wustojnosē nałożowaše, zby jemu při najlepszej woli mało časa, so někak wobšernišo na zjawnym žiwjenju wobdželić. Za swoje młodše lēta je pak wón nimale porjadnje róčne časy, jutry, swyatki a hody, hdyž wón pola swojego bratra Jurija na farje přebywaše, w Njeswačidlskej cyrkwi jedyn (pak prěni, pak druhi) swjaty džen serbski a němski předował. Na poli znutřkowneho missionstwa je wón rad sobu džělał a běše dołhe lēta hač do swojeje smjerće sobustaw předsydstwa w towařstwie za rozpřesčeranje křesánskich spisow. Wo serbske Bože služby w Drježdžanach wosebje a wo zdžerženje serbskeje rěče w cyrkwi, šuli a zjawnosći powšitkownje so wón swěru starāse w lubosčehódnym spominanju na swojego njeboh nana, swérneho serbskeho duchowneho, a w prawym přeswědčenju, zo by so dobre, bohabojazne a kraloswérne, cyrkwinske a wótčinske zmyslenje Serbow k wulkej škodze wótcehno kraja zhubiło, hdy by so jim jich česćowna rěč wzała. Z cyła bě a wosta Jan Jakub dobry Serb wot swojeje młodosće hač do swojeje smjerće a je tež přeco w Němcach a we sakskim hłownym měsće bywajo serbski rěčał, hdžekuli a hdžekuli so jemu k tomu skladnosć poskići. Wón je tež stajnje wšitke serbske naležnosće spěchował a podpjerował, sobustaw Maćicy Serbskeje a serbskeho ev.-luth. knihowneho towařstwa bywaše wón wot młodych lēt a za natwarjenje „Serbskeho Doma“ w Budyšinje je tež wón swěru swoje dawki přinošował a wjetši pjenježny dar ze swojim k. bratrom Jurijom dał za kupjenje nowych přihódných regalow do našeje serbskeje knihownje w nowym Serbskim Domje. Tež swjedźenje serbskeho ludoweho towařstwa „Čornobóh“ w Drježdžanach, kotrehož čestny sobustaw wón wot wjele lēt běše, je wón rad a často wopytował a předsydstwu towařstwa swěru ze swojej nazhonitej radu pomhał. Wón bě přečel khudych Serbow, wosebje w Njeswačidlskej wosadze a je jim w čichim wjele dobrotw wopokazował.

Knjez dwórski radžíčel Dr. Jan Jakub běše při wšej swojej napinacej džělawosći čas žiwjenja zwjetša čily a strowy. Jeho drje w posledních lētach čeža mnoheho džela čišćeše, a wón njeměješe wjac tak čerstwy a młodostny napohlad a jeho kročeles njeběchu wjac tak rychle a elastiske, kaž w prjedawšich lētach, ale jeho duch njebě so zastarił a jeho wutroba bě młoda wostała. Hdys a hdys

drje na bolosće a bjezspanske nocy skoržeše, ale jeho energija bě tak kruta, zo wón wot swojich jemu swjatyh přislušnosćow nepušći a jako prawy rjek a wojowarz njezdīwajo słabosće a khorosće hač do poslednjeho wodzychnenja na swojim městnje, wot Boha a knježerstwa jemu připokazanym, wudžerža. Pjatk 25. hapryla dopołdnja je wón hišće tři hodžiny rozwučował a potom rektora, na dowoleńcy přebywaceho, w rektoralnych naležnosćach zastupował, popołdnju jeho hižo wulke bolosće na smjertne łożo walichu, na kotrymž za tři dny, póndżelu 28. hapryla, swoje žiwjenje wudycha.

Jakubowy pohreb na Bože spěče 2. meje 1913 běše woprawdze wulkotny a wosebny. Wjechor před Božim spěćem wotměwaše so žarowanska swjatočnosć w jeho wobydlenju w Drježdžanach, na kotrejž so sam kral Friedrich August z kralowskimi pryncami-synami wobdželi. Nazajtra bu jeho čelo w Budyšinje na Tuchorju w herbskim pohrebništu khowane. Za kašćom džestaj tež krónpryne Jurij a pryne Khrystian, kotrajž běstaj na přikaz J. M. našeho krala na pohreb přijěloj, a połožištaj ławrjencowaj wěncaj na jeho kašć. Po poručnosći a w mjenje krala přinjese ławrjencowy wěnc major O'Byrn. Tež druzy wjeřchojo a pryncojo běchu ławrjencowe wěney na jeho kašć połožić dali. Maćica Serbska bě při khowanju ze swojim předsydstwom zastupjena a za Drježdžanske serbske towařstwo „Čornobóh“ jeho předsyda Pětřka ze słowami džaka ławrjencowy wěnc na jeho row połoži. Po pohrebnej rěci měšćanského pastora primariusa Hæblera farař Jan Wałtař z Njeswačidla w serbskej a w němskej rěci zemrjetemu krajanej Božemje do rowa přiwoła.

Z dwórskim radžiēlom dr. Janom Jakubom je so nam zaso jedyny sprawny a swérny Serb minył. Bóh Wjeřšny spožć nam za njeho a druhich nam wzatych wótčincow rjad swérnych, wobdarjenych, džěławych a woporniowych potomnikow!

Dr. E. Muka.

Wućahi z protokollow M. S.

1. Hłowna zhromadźizna (65.) M. S. 10. aprileje 1912 w „Serbskim Domje“. Po zwučenym wašnju wotewri předsyda knjez farař Křižan zhromadźiznu, powita přitomnych a potom spominaše na dobroćelow Serbow, Maćicy Serbskeje a jeje nadawkow. Z wobžarowanjom zdželi, zo je kn. professor dr. Muka khorowaty a njemôže tohodla

zhromadžiznu wopytać, wjeselosć wupraji pak nad přitomnoséu excellency Holana z Revala. Na to poda lětnu hłownu rozprawu 1. sekretař k. kan. schol. Mikławš Žur. Předsydstwo a wubjerk staj so w minjenym lěće tři króć zešloj a wubjerk sam měješe jene posedženje. Wuradžo-walo je so při tom wosebje wo nowym a porjedženym wudaću „Towařšneho spěwnika“, za kotryž je postajena komissija hižo spěwy zwubrała a přehladała, a nětka wšitko w rukomaj kn. wyšš. wuč. Fiedlerja leži. Serbski spěwanski swjedžeń bě wotmysleny za łoňše nazymjo, tola bě wobčežnosćow a zadžewkow telko, zo so njehodžeše wuwjesć; tuž je nadžija nětka sylna, zo so lětsa wuwjedže. Najeńk našeje kofejownje, kn. Hajnca, je po dołhim bědženju wot měšć. rady dostał concessiju k hosćencarjenju, ale jeno na swoju wosobu. — Zwjeselace bě, zo je Herta Wićazowa w Janečach towařstwu M. S. 600 hr. zawostajiła. — Wjele starosće je činiła „Łužica“, za kotrejež čišć měješe Maćica Serbska jako nowa nakładnica hišće wjele stow hriwnow płaćić, mjez tym zo bě so abonnementnych pjenjez w lěće 1911 jenož 60 hr. nazběrało. Wulecy zwjeselacy bě podawk, zo je Jeho Jasnosć wjeŕch Anatol Ewg. Gagarin, čestny sobustaw M. S., 15. haprleje 1911 z pjećimi tysacami hriwnami při M. S. w Budyšinje zaklad założił k spěchowanju serbskeho pismowstwa, za kotrehož zarjadowerja je wón postajił našeho prof. dr. Muku, kotryž je tež wustawki tutoho zakłada zestajał (7./5. 11). Jeho Jasnosći wjeŕchej Gagarinej je předsydstwo M. S. pisomnje přislušny džak wuprajiło. — Prěnje tři nastawki buchu hižo na wüpisane myta tohole zakłada zapósłane a maju so jich spisaćelam džensa připóznate myta wudželić. — Wudała je M. S. lětsa kaž hewak protyku „Předženaka“ a dwaj zešikaj swojeho „Časopisa“ a k tomu hudźbne łopjeno Kocoroweho „serbskeho requiema“ za měšany khór na žadanje našich serbskich spěwnych towařstwow. — Z wulkej zrudobu pak je tež M. S. zasy stała nad rowom jenoho swojich swěrnych synow, sobustawa wubjerk a předsydy historiskeho wotrjada, kn. dr. Marćina Renča, fararja Wjelečanskeho, a bě při jeho pohrjebje zastupjena přez sobustawy předsydstwa a wubjerk. — Z wubjerk bě dla starobneje slobosće a khorowatosće wustupił jeho wjelelětny předsyda naš wjelezasłużbny kn. farař em. Kubica, na kotrehož město bu do wubjerk z kooptaciju přiwoleny kn. rěčnik dr. E. Herrmann. — Na to zarjadnik „Serbskeho Doma“ kn. justiceny radžícel Cyž poda zwjeselacu rozprawu. Wón pak měješe, zo by so wjacy wuzbytkowało, hdyž so njebý

dyrbjało přeco telko twarić, wosebje njelubozne bě kładźenje rokow za pļun a elektriske swětło, štož je so prjedy zakomdžilo. Jenotliwe ličby zličbowanja namakaju so w časopisu M. S. čišćane. Dokhodow bě wšich hromadže 15 087 hr. a wudawkow 11 908 hr., čisteho wunoška 3 179 hr. Maćica ma na „Serbskim Domje“ 222 000 hr. dołha a zamoženja 139 900 hr. nimo museja, knihownje a knihiskłada. — Pokładnik M. S., kn. překupc Čeć, rozprawješe wo knihownej pokładnicy: dokhodow bě: 2 985 hr., wudawkow 2 881 hr., zbytk potajkim 104 hr. Knjez farař em. Kubica poda posledni króć rozprawu wo skutkowanju wubjerka, dokelž bě revisiju hišće sobu wukonjał, a móžeše wuznać, zo stej wobě zličbowani, Domu a knižneje pokładnicy, w rjedze; musej zasłuża ze swojim po-rjadom dobre připóznaće a wšitku khwalbu musejownik kn. wučeř Wjerab. Tusamu khwalbu móže tež wuprajić kn. wyš. wuč. Fiedlerjej jako knihownikej a wyš. wučerjej a kantorej Kaplerjej jako knihiskładnikej. — Mu-sejownik kn. tach. wuč. Wjerab rozprawješe wo swoim skutkowanju w serbskim museju, tymle wažnym dźěle Serbskeho Doma, k čomuž předsyda napominace słowa přida, zo bychu so wšity za musej sobu starali a na njón myslili při wšitkich składnosćach. — Wo knihowni rozprawješe kn. wyš. wuč. Fiedler, spominajo, što wšitko je Maćica w minjenym lěće darjene dostała, a mjenujo tež towařstwa, z kotrymiž je M. S. spisy wuměńała. A kn. wyš. wuč. Kapler poda hišće rozprawu wo knihiskładże: 7 447 čisłow je so ze składa wudało resp. rozpředało. Wšitey rozprawnicy dóstachu na namjet předsydy wot hłowneje zhromadźizny derje zasłużenu khwalbu a wutrobný džak za wšitke dźěla a prócowanja. Wosebite džakne słowa pak předsyda wěnowaše kn. far. Kubicy, bywšemu předsydze wubjerka, při jeho wotkhadže za wšitku jeho prócu a starosc.

Na to scéhuje nekrolog wo swěrnym a horliwym wót-čincu kn. fararju dr. Marćinu Renču, w kotrymž bu wot kn. fararja Domaški z horliwymi a raznymi słowami wobraz našeho lubeho zemrjetego sobustawa rysowany; k jeho počesćowanju zhromadźizna postaže. — Knjez wuč. H. Jordan zwjeseli zhromadźiznu z krótkej rozprawu wo skutkowanju „dełnjoserbskeho wotrjada M. S.“ a wo serbskim žiwjenju w Delnjej Łužicy, kak so tam Serbja próceuja a wosebje tež knihi rozszerjeju. — Scéhowachu wólby. Dla wotkhada kn. far. em. Kubicy bu za noweho sobustawa do wnbjerka kn. rěčnik dr. Herrmann wu-

zwoleny. Za nowych sobustawow běchu so zezamołwjeli a buchu jenohlōsnje přijeći: kk. Jakub Lebza, wobsedzeř skałow w Nuknicy, Jan Haješ, překupc we Wulkich Zdžarach, student cam. Ladko z Noweje Wsy pola Pienja, Karel Knotek w Kojetinje, Jozef Čap we Všetulach, Jan Renč, farař we Wjelećinje, Jan Laduš, sěwski mištr we Wochozach, Sbor. professor-ský zemské vyšší realki w Holešowje.

Nětko so wozjewichu mytowane džěla a wudzělicu so za nje postajene myta: kk. bohoslowcej J. Jakubašeř z Bělsec 25 hr. (10 hr. z Gagar. zakl. a 15 hr. wot J. Klučanskeho) za spisk „Serbski těš“, wučerzej Hajnje z Konjec 20 hr. za hru „Per aspera ad astra“ a wuč. J. Słodeńkej z Pančic 10 hr. za skizzu „Zaslepjeni“. — Postrowaj běštaj pósłaloj kk. Bryl z Moskwy a dr. Vinář z Wysokeho Myta. — Žiwe wobdzělenje bě při namjetach. Kn. prof. dr. Muka bě w lisé namjet pósłal, zo bychu so serbske čitanske hodžiny za dorosćených zarjadowałe. Kn. farař Šwela ma to za jara wažne, wosebje tež za Delnju Łužicu. Wobzamkny so, zo ma předsydstwo Maćicy Serbskeje we tom dale wuradžować — Knjez dwórski kapłan dr. th. F. Rězak spomina na Pfulowy słownik a měni, zo by derje bylo, nětko tež němsko-serbski słownik wudać. Wón je sebi jeho wudaće wotmyślił. Tola wudaće budže drohe. Na 10000 hr. budže płacić 100-listnowska kniha. Namjetuje tohodla, zo by so džělo na akcije wudało: 100 akcijow po 100hriwnach, nakład (5000 abo 2000 ex.) rozdželi so mjez akcjonarow k jich dispoziciji. Tale wažna wěc wubudži wulku zajimawosć. Dla wuwyđenja buchu wšelake namjety činjene, jeni běchu za to, druzy přečiwo tomu. Rěčachu při tom nimo namjetowarja kk. farař Libš, Marko Smoleř, farař Handrik, farař Šwela, předsyda, farař Domaška, farař Kubica, farař Šewčik, farař Mrózak, wyš. wuč. Kapleř, wučeř Rječka, wučeř Nawka, wučeř Andricki, farař Nowak; wuplód cyłego jednanja bě, zo so wudawanje akcijow po 100 hriwnach skhwali a zo Maćica Serbska na tole wažne džělo kózdro-lětnje 200 hr. waži. — Potom předsyda wozjewja, zo budže lětsa nazymu wulki serbski spěwanski swjedzeň. — Zběrka mjez přítomnymi za „Serbski Dom“ wučinješe 54 hr. 25 pj. — Skónčenje buštej hišće zličbowani zarjadnika „Serbskeho Domu“ a pokladnika knižneje pokladnicy za prawej spóznatej a wobaj zastojnikaj wuswobodženaj.

2. Posedzenje předsydstwa a wubjerka M. S. 29. meje 1912. Přitomni: Kk. Skala, Fiedleř, Wjerab, Wałtař, Muka,

Žur; dr. Herrmann, Smoleř, Rječka a na kóncu tež Rjeda. Jednaše so wo wšelakich namjetach prof. dra. Mukis: 1. Wón chce z nowa woćišćeć zapis sobustawow M. S., zo by wosebje kóždemu z předsydstwa a wubjerka a tež kóždemu jednotliwemu sobustawej znate było, štô do towařstwa słuša. Kn. Rječka k tomu přispomni, zo by wěc tež tohodla wažna była, zo bychmy wědželi, štô sobustaw towařstwa njeje. Namjet bu přijaty. 2. Wón sebi přeje, zo bychu pola městnosow w „Serbskim Domje“, kotrež Maćica wužiwa, wšitke napisma serbske byłe, kaž na př. w kofejowni. Namjet ma so wuwjesć a na to raznje džiwać. 3. Prašenje dla serbskich hodžinow we wšelakich Budyskich wyšsich šulach słuša do towařstwa starych knjezow a ma so tam dale rozpominać; bě pak powšitkowne měnjenje, zo maju so pospty přeco zaso činić, wosebje wažne bychu byłe peticije starých samych. 4. Wón z nowa na swój namjet, stajeny hižo we hłownej zhromadźiznje, dla njedželskich čitanskich kursow pokazuje a so praša, što ma so stać? Dyrbi so tola jónu w jenej wosadze z tajkimi kursami započeć. 5. Spominaše so na towařsne přeprošenie, na kotrež wotmołwi z džakom mons. Skala. 6. Namjet, zo maju so lětsa na hłownej zhromadźiznje M. S. mytowane a do swójstwa Maćicy date tři spisy bórzy w čišću wudać, bu přijaty, kaž tež namjet, zo maju so addressy sobustawow za rozeslanje Mać. Časopisa a prototypow z nowa čišćeć.

3. Posedženje předsydstwa a wubjerka M. S. 6. febr. 1913. Přítomni: kk. Křižan, Skala, Fiedlēř, Cyž, Wjerab, Čeć a Žur; dr Herrmann, Rjeda, Smoleř, Rječka. Prěni nadawk bě, zo so postaji porjad za lětnju hłownu zhromadźiznu M. S. Dr. Herrmann poda namjet k rozpominanju, zo by so naš „Serbski Musej“ z tudomnym nowym měščanskim musejom zjednoćił a zo bychu so dotalne městnosće našeho museja studowacym přewostajiše. Předsyda spomni, zo bu wěc hižo jónu před lětami namjetowana, ale tehdom wotpokazana. Musejownik Wjerab měnješe, zo je wěc jara čežka a zo dyrbimy wšelake měnjenja druhich hišće slyšeć. Wo wěcy so hišće vjele *pro* a *contra* spominaše a skónčnje so postaji, zo so ta naležnosć přede wšem hłownej zhromadźiznje k wobzamknjenju přewostaji. — Dale namjetuje kn. dr. Herrmann, zo by so w „Serbskim Domje“ snadž tež někotrym serbskim studowacym tunje abo darmotne wobydlenje poskićiło. Wěc ma so pozdžišo dale rozpominać. Kn. M. Smoleř wozjewješe, zo je „Towařsny spěwnik“ rozpředaty, a prošeše, zo by so tola skónč-

uje z čišćenjom noweho nakłada započalo. To bě so hižo 13. oktobra 1911 wobzamknylo. Wučeř Rječka přispomni, zo je wón z někotrymi knjezami tu wée hižo wobdžělał a su so kn. Fiedlerej w febr. 1912 wjacore listna ze wšelakimi dopjelnjenkami přepodałe. Předsyda chce so nětko z wyš. wuč. Fiedlerjom hnydom wo to starać, zo so „Spěwník“ čišće započne, kaž bu to 13. oktobra 1911 postajene. — Pokladnik Čeć so praša, kak stoji z „Lužicu“, dokelž ma so za jeje čišć hižo zaso 2000 hr. płaćić. Namjetuje so, zo by so „Lužica“ zaso z Budyšina rozesylała; k tomu so přihłosuje. — Wučeř Wjerab poda rozprawu wo pjenježnych naležnoséach spěwanskeho swjedženja Iońšeje nazymy, zbytka je wostało 168 hr. 70 pj. — Zapóslane Bart je přitomny jako hósc a namjetuje, zo by so narodny wubjerk z předsydow towařstwow tworił, kiž by potom najwažniše narodne prašenja rozpominal. „Domowina“ změje přichodnu njedželu zhromadžiznu we Wojerecach, a z towařstwa M. S. pojědže tam Marko Smoleř a po mōžnosti tež justiceny radžiēl Cyž. Kn. Bart wujasnjowaše hišće wosebje nadawk „Domowiny“.

4. Posedženje předsydstwa a wubjerk a M. S. 6. měrca 1913. Přitomni: kk. Skala, Kapleř, Cyž, Wałtař, Wjerab, Žur; Smoleř, Rječka. Wopyt tutoho posedženja běše slabý! mnozy běchu so zamołwili abo zamołwić dali. Profesor dr. Muka je pósłał namjet, zo bychu so dla swojich za-służbow wo Maćicu Serbsku za sobustawy na čas žiwjenja přijeli: wyšsi wučeř dr. Pilk, knjeni Anka Nikolicowa, knježna Melanija Parczewska a kn. Stanisław Forman. Namjet so jenohłosnje přija. Nimo toho so hišće wo wšelakich wěcach jednaše, wosebje so tež nowowólby rozpominachu, kiž změja so na hłownej zhromadžiznje stać. Druhe rozpominanja nastupachu krala Albertowy fond, pokladníkowe procenty a spodobnjowanje (model) jenoho stareho serbskeho doma.

Podał kan. schol. M. Žur, 1. sekretař M. S.

Dary za knihownju M. S.

Wot jutrow 1911 hač do jutrow 1913 podawachu dary do Maćičeje knihownje:

1. K. prof. A. Černý w Prazy: Slovanský Přehled. Ročník XI, 1—3, 5—8.

2. K. wučeř Kral w Kamjencu: a) Raj. Časopis za pěkne džěči, 6. a 7. lětník; b) Nadžija. Protýčka za serbske džěči na lěto 1912 a 1913.

3. K. prof. dr. Muka w Freibergu: Kašć knihow.

4. K. red. Smolef w Budyšinje: a) Serbske Nowiny a Pomhaj Bóh za lěto 1911 a 1912; b) Łužicu za lěto 1911 a 1912.

5. K. red. kantor Šwjela w Skjarbošu: Bramborski Casnik za lěto 1907.

W předposlednej kwitowaney dari k. Šwjela: 3 zwjazane lětniki Bramb. Casnika na lěto 1905, 1907 a 1908.

6. Serbske luth. knih. towařstwo: Bibliski pućnik za lěto 1912 a 1913.

7. Tow. ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje: a) Kath. Posoł za lěto 1911 a 1912; b) Krajan za lěto 1912 a 1913.

Swoje spisy z Maćieju Serbskej dale w uměnjachu tele wědomostne towařstwa a wustawy:

1. Łužiske předaške tow. w Lipsku: Jahresbericht der Sorabia. 37. Mitteilung.

2. Hornjo-hessenske tow. za stawizny w Giesenje: Mitteilungen, 20. Band.

3. Bibliotheka Musea království českého w Prazy: a) Časopis 1912, svazek 2, 3, 4; Časopis 1913, svazek 1–2; b) Zpráva o Museu království českého za rok 1911.

4. Kral. české tow. wědomoscow w Prazy: a) Jahresbericht über das Jahr 1911; b) Věstník. Třída filosoficko-historicko-jazykozpytná. 1911; c) Věstník. Třida mathematicko-přírodovědecká 1911.

5. Česká akademija khěž. Franca Jozefa w Prazy: a) Sbírka pramenův. Skupina II, číslo 16–17; b) Rozpravy. Třida I, 7, 41, 44–46, tř. III, č. 36; c) Historický archiv, č. 36–38; d) Bibliografie Česke Historie. Díl 5, svazek 3; e) Sborník filologický. Ročník II; f) Tadeáš Haenke; g) Roncesvalles; h) Biblioteka klassiků řeckých a římských, čo. 20–21; i) Almanach české akademije císaře Františka Josefa. Ročník 22–23.

6. Matica Moravska w Brnje: a) Časopis. Moravského Musea zemského. Ročník XII, č. 2; b) Zpráva za rok 1911.

7. Museálna slovenska spoločnost w Turč. Swj. Marćinje; a) Časopis. Ročník XV, č. 2–3; b) Sborník XVII, sv. 1.

8. Akademija Umiejetnoſci w Krakowje: a) Rozprawy. Wydział filologiczny. Seryja 3. Tom IV; b) Materyaly i prace. Tom V.; c) Bulletin international 1912, No. 3–10; 1913, No. 1–3.

9. Zakład hrabjow Ossolińskich we Lwowie: Sprawozdanie z czynności zakładu narodowego imienia Ossolińskich za rok 1911.

10. Matica Srpska w Nowym Sadu: a) Letopis. Knjiga 286–289, 292; b) Knjige Matice Srpske. Broj 44.

11. Khorwatske archaeologiske towařstwo w Zahrjebje: Vjestnik hrvatskog. archeologa društva. Sveska XII.

12. Južnosłowj. akademija znanosti i umjetnosti w Zagrebu: a) (Letopis. Svezak 26; b) Rad. Knjiga 188–194.

13. Matica Slovenska w Ljubljani: a) Radivoj Peterlin-Petuška: Po cesti in stepi; b) Dr. Detela: Tujski promet; c) Dostojevski: Z piski iz metvega doma; d) Zabavna knjižnica. 24. zvezek; e) Letopis za l. 1912; f) Zbornik. XIV zvezek.

14. Dobročéfski komitet w Petersburgu: Slawjanskaja izwěštija 1910, No. 7–8.

15. Khěž. ruske geografiske tow. w Petersburgu: Žiwaja starina, god 20 a 21.

16. Historisko-filologiski institut wjeřcha Bjezborodka w Něžinje: Izwěstija. Tom 27.

17. Ministerstwo narodnago proswěščenja w Petersburgu: Žurnal 1912, zwjazki za awgust, sept a okt.

18. Khěž. ruska akademija wědomosćow w Petersburgu: a) Izwěstija 1912, No. 3, 6—9, 11—15, 17; 1913, Nr. 3—7, 9; b) Izwěstija otdeleniya ruskago jazyka i slowesnosti imp. akad. nauk 1911 g. Tom 16, kn. 4; 1912 g. Tom 17, kn. 2, 4.

Horječnym česčenym knjezam, towařstwam a wustawam wupraja w mjenje Maćicy Serbskej najwutrobeniši džak

W Budyšinje, 21. julija 1913.

K. A. Fiedleř, knihownik M. S.

Rozprawa wo „Serbskim Museju“.

W běhu lěta 1912 darichu do našeho museja:

I. Dary za musej:

Číslo 1. Knjez stud. radž. konr. prof. dr. Muka: 1. Wobraz wumjeļca W. Krawzy: Serbowka ze Sprjowjow (Wochožanskeje wosady). 2. Němsko-serbsku evan. agenda z 1. 1696 w 5 exx.: a) w rukopisu; b, c, d) w číšeu ze wšelakimi ruk. přispomněnkami; e) rukop. dodawk k njej z Trjebulowskeje cyrkwe. 3. Delnjoserbske spěwařské, rukop. z 17/18. lětstotka. 4. Gerichtsbuch der gemeine zu Zischkowitz 1566. (Němski rukopis.) 5. Serbski rukopisny słownik, jara rjenje pisany wot bratrow Bohuw. a J. Jak. Pječki z kónca 18. lětst. 6. «Ta duchna Domazna Žowka». 7. »Njebjaski List«. 8. Džel »Frycoweho Stareho Zakonja z 1. 1797« atd.

Číslo 2. Knjez kubleř J. Wawrik z Nuknicy (a jeho mandželska): 1. krasny čorný židžany lac swojeho njeboh nana; 2. stary židžany bant wokoło pasa za družki a kmótry; 3. stare křižefske banty za konje; 4. pječ jutrownych jejkow.

Číslo 3. Knjez měščanski wučeř E. Polan z Budyšina: rjany stary lohč.

Číslo 4. Knj. Marija zwud. Spitankowa z Budyšina: a) ze zawostajensta swojeje † mačeře: 1. Dwaj křčeňské listaj z 1. 1832. 2. Stary židžany bant. 3. Slěb. pozločany dopomnj. pjeneř, jeje mačeři ke kwasej wot Budyšk. tach. wěnowany. 4. Stary židžany pjezl. 5. Oberlaus. Kirchen-Galerie z 1. 1838—40. 6. Wotpisk jeneje stareje kroniki města Budyšina. (Original je přez k. Černeho do wobsedž. Českoho museja w Prahy přišoł.) b) Ze zawostajensta † Jana Wočki z Budyšina: 1. Krčeňske wopismo z. 1. 1831. 2. Dwaj na škleńcu molowanej wobrazaj. 3. Drjewjany křiž. 4. Stary khamor.

Číslo 5. k. wumjeļec Heino z Budyšina: fotografiju jeho wobraza »Kirchgang kath. Wenden in der Lausitz«.

Číslo 6. knjeni kubl. M. Šočina z Hózka: 1 staru pistolu z jeje domu; kruch mosaza, na poli namakaneho.

Číslo 7. k. Ota Michalk z Drježdžan: Stary dokument »Móšowsku« khěžu na »bórklinje« nastupacy.

Číslo 8. k. Emmighausen z Hannovera: 2 krčeňskej listaj ze Serbow z l. 1858 a 1859.

Číslo 9. Z Wjesela: 6 (z džela wobškodženych) popjelnicow a mnoho črjopow, 5. jun. při Minakaškim puću wurytych; k tomu rjana bronec. jehla.

10. k. Jakub Lebza z Nuknic: Wopon klóštra Mar. Hw., kotryž je na starych Różenčanskich piščelach přičinjeny był. (Daričel k. ing. Cyril Wjenka.)

Číslo 11. k. cyrk. wučeř J. Rječka z Budyšina: Drjewjane přimadlo za njeboz (ručne dželo).

Číslo 12. Musejownik: krasne jutr. jejko z Morawy (daričel: k. vyšší wučeř J. Vita z Třestiny). — 3 pôlske jutr. jejka z Haliča (z Pražskeje wustajency »Pôlska Žona«). — Zbérku pohladnicow z Morawy z ludowymi drastami. Oberreit: Topographischer Atlas d. K. Sa.

Číslo 13. k. wučeř Fr. Kral z Kamjence: 9 st. pjenez, wot k. žiwnosćerja Jurja Lipiča z Delnich Sulsec darjenych; mały fotogr. wobraz nutřk. džela stareje Khrósčanskeje cyrkwe.

Číslo 14. k. dr. Feyera b end ze Zhorjelca wróci nam skónčnje doho wupožene praehist. wěcy z našeho museja.

II. Dary za archiv:

Číslo 1. k. konr. dr. Muka: a) Wurézki z časopisow: »Serbske wólne towarzstwo a jeho přečiwnicy«; b) »Sorbenwend. Namen im Zeitzer Kreise«; c) rukopisy wšelakeje družiny.

Číslo 2. k. wučeř Fr. Kral z Kamjence: a) ze zawost. † H. Dučmana: listy, dokumenty a testament † Jana Jakuba Dučmaua, bywš. kublerja w Bozankeecach; wuswěđenja ze šule, z gymnasija a z university † H. Duč.; rukopisne drobnostki k serbsk. słownikej; rěčnica hornjo-łužiskeje serbšciny (po přednoškach w Serbowcy wobdž. Handr. Duč.); b) ze zawostajenstwa † J. Barta-Čišinskeho: 5 Direktorijow, napjeln. z mnohimi serbsk. basnjemi z ruki basnika: »Ruch« z 2 přinoškomaj Čišinskeho: »Narodni snahy studentstva lužicko-srbského.«

Číslo 3. k. cyrk. wučeř J. Rječka z Budyšina: List a musicalne rukopisy česk. komp. dra. Vašatka, wopřijace wobdžělanja serbskich melodijow (z wobsedenstwa k. stud. radž. konr. prof. dr. Muki).

Číslo 4. k. katecheta Kwět. Fencl: 49. zešiwk »Český Svět« z wobrazami hannoverskich Serbow.

Číslo 5. Musejownik: po 1 expl. »Illustr. Zeitung« a »Daheim« z nastawkami wo Serbach; Veckenstedt: Wendische Sagen und Märchen u. abergl. Gebräuche. (Graz 1880.)

Dokhodow ze zastupow běše 74 hr., wudawkow naliči so na 98,25 hr. Wopyt běše spokojacy, hdyž tež wo něšto slabši hač w lěće 1911; do pomjatnika zapisało je so na 170 wosobow.

Jutry 1913.

M. Wjerab, kustos »Serbskeho Museja.«

Rozprawa wo knihiskładze M. S.

W lěće 1913 buchu z knihisklada M. S. tele knihi a knižki wudate:

5509 exx. Protikow, 683 exx. Časopisa, 439 exx. Čítankow, 384 exx. Bibl. stawiznow, 180 exx. Spěwnejne radosće, 115 exx. Towařšneho spěwnika, 68 exx. Šibakec nana, 40 exx. Kocoroweho requiema,

20 exx. Kocorowych quartettow, 16 exx. Pilkowych quartettow, 10 exx. Pfuloweho słownika, 5. exx. Wustawkow M. S., 5 exx. Zapiskow M. S., 5 exx. VI spěwów wot Kocora, 5 exx. VII narod. spěwów, 5 exx. Křiža a połměsaca, 3 exx. Černeho serbskich rejow, 3 exx. Stawiznow serb. basnistwa, 2 exx. Bohusława z Dubowina, 2 exx. Hroda na Landskr., 2 exx. Jana Manje, 2 exx. Genovefy, 2 exx. Małego gratulanty, 2 exx. Bitwy pola Budyšina, 2 exx. Nadpada pola Bukec, 2 exx. Robinsona, 2 exx. Trójnikow, 2 exx. Zabawkow, 2 exx. Nowych trójników, 1 exx. Wjelowych přisłowow, 1 xx. Za dušu a za wutrobu, 1 exx. Pfuloweje rěčnicy = 7520 exx.

W Budyšinje, 26. měrca 1913.

J. A. Kapleř, knihiskladník M. S.

Přinoški sobustawow M. S.

Swój lětny přinošk (4 hr.) zaplaćichu do pokladnicy M. S. w času wot 24. februarja 1912 – 1. julija 1913:

Na lěto 1914: kk. prof. Konvalinka w Młodej Bolesławje (tež na 12 a 13), dwórski probst Soloviev w Coburgu (tež na 10–13), Občanska Bjesada we Wysokim Myče (tež na 13).

Na lěto 1913: kk. far. em. kan. Herrmann we Worklecah (tež na 12), far. sup. Stranc w Lipsku (tež na 10, 11 a 12), wyšsi wučeř Jenč w Kluēu, dwórski. radž. Jakub w Drježdānach, sekretař Kubjeńc w Drježdānach, kubleř M. Žur w Njebjelčicach, inženér Čap we Všetulach, prof. dr. Šcerba w Pětrohradze (tež na 12), kantor Zahrejň w Budyšinje (tež na 12), farař Šolta w Birckenbrücku (tež na 09, 10, 11 a 12), prof. Hrdina w Kolinje (tež na 12), prof. Hujer w Prazy (tež na 12), just. radž. Leidler w Šerachowje (tež na 12), wyšsi wučeř kant. Hila w Khróscicach (tež na 1908–12), wyšsi wučeř na tach. šuli Mikl. Hila w Bud. (tež na 12), farař Ambr. Smékal w Prazy (tež na 12), farař J. Delan w Baćonju (tež na 12), kapł. Dórník w Radworju (tež na 12), překupe J. Haješ we Łazu (tež na 12), kubl. Błažik we Łazu, cyrk. wučeř A. Holan w Budyšinku (tež na 12), žiwnosćeř Holan w Budyšinku (tež na 12), farař Handrik w Huscy (tež na 12), rěčník dr. Herrmann w Bud. (tež na 12), kand. wyš. wučeřstwa Hantuš t. č. w Radworju (tež na 12), překupe Haješ we Wulkich Zdārach (tež na 12), zapóslanc Bart w Brézynce (tež na 12), knihownik dr. Wjacławsk w Drježdānach (tež na 12), wučeř Marć. Kral w Zaręcu (tež na 12), Kasino w Kukowje (tež na 12), farař Wičežk we Wóslinku (tež na 12), wučeř J. Słodeňk w Pančicach (tež na 11 a 12), farař Mjeřwa w Bukecach (tež na 11 a 12), kapłan Mič w Njebj. (tež na 12), farař Mrózak w Hrodžišeu (tež na 12), farař Mikeia w Malešecach (tež na 11 a 12), kubleř J. Młyńk w Čemj. (tež na 12), farař J. Nowak w Rad. (tež na 12), farař lic. Renč w Keticach (tež na 12), farař Rjeda w Bud. (tež na 11 a 12), farař J. Renč we Wjel. (tež na 12), kubleř Skop w Kołwazy (tež na 12), kant. Šewčik w Rablicach (tež na 12), kan. šolast. M. Žur w Bud. (tež na 12), farař Śwjela we Wochozach (tež na 12), Marko Smoleř w Bud. (tež na 12), wučeř J. Šolta w Bud. (tež na 12), farař P. Šolta w Hajnicach (tež na 1909–12), farař em. Urban w Khróstawje (tež na 12), hoścencar a přek. Valtin we Wojerecach (tež na 1910–12), pastor Voigt w Hodžiju (tež na 12), farař Křižan w Hodžiju (tež na 12), farař Křižan w Kotecach (tež na 12), knježna Hana Cyžec w Kluču (tež na 12), farař Mich. Žur w Ligoće Tur. (tež na 12), kapł. Cedžich w Orzegowje (tež na 1909–12), farař dr. theol. Přikryl w Drahotuši (tež na 11 a 12), kantor Rocha w Turjej, knihikupe

Mágr w Póznanju, prof. dr. Baudouin de Courtenay (też na 12), farař J. Winger w Lubiju (też na 11 a 12), farař Jurij Hejduška w Bud. (też na 1908—12), farař Kubaš w Njebjel, farař J. Žur w Kamj. (też na 11 a 12), farař J. Just w Ralb. (też na 12), knihik Barvič w Brnje (też na 11 a 12), prof. dr. Böhma w Barlinju (też na 10—13), cyrkw. wučeř Böhmer w Johnsb. (też na 12), šulski dir. em. dr. Grólmus w Lipsku (też na 1909—12), dr. med. Handrik-Česla w Neveklově (też na 11 a 12), fin. radž. dr. Imai w Lipsku (też na 09—12), wučeřka Kramatová w Prazy (też na 12), farař J. Kral w Dubinje (też na 12), farař Ryčeř w Schierke, farař Rimek w Harrachsdorfje (też na 10—12), pokladnik M. Ružek w Pinczéd, wyšší sem. wučeř O. Wičaz w Stollbergu (też na 09—12), tow. „Adolf Černy“ w Pr. (też na 12), dir. tach. šule J. Nowak w Bud. (też na 1909—12), wyšší farař Šewčík w Kamj. (też na 11—12), wučeř F. Pětranc w Lipsku (też na 12), prof. Schättlinger we Wys. Myče, kapłan Otremba w Kulowje, farař Bjarn. Hicka w Khróscicach (też na 1910—12), kapłan Rjeda w Khróscicach (też na 1909—12), wobs. skałow Lebza w Nuknicy (też na 12), wučeř A. Polan w Bud. (też na 1910—12), dr. Jan Laras w Tešinje (też na 1909—12). prof. dr. J. Páta na Kral. Vinohr. (też na 11 a 12), hórnik Musial-Musialski w Bochumje, farař Křižánk we Wotrowie (też na 11 a 12), cyrkw. wučeř Rječka w Bud. (też na 12), propst klóstra Mar. Hwězdy P. Scépan Kocian (też na 12), kubleř Króna z Bukec (też 12), wučeř Wjerab w Bud. (też na 12), prawnik J. Vařeka w Prazy (też na 12).

Na lěto 1912: kk. farař Wjenka w Aue (też na 10 a 11), dr. med. Ljašenko w Charkowje (też na 11), univ. prof. dr. Stumme w Lipsku, prof. Bogusławski we Warshawe (też na 11), wučeřka Sedmihradská w Strakonicach, dr. phil. Vozárik w Gradeu, wyšší wučeř kantor Smola w Bud., farař Waltař w Njeswač. (też na 11), wučeř Šeca w Hodžízu, stud. Ladko w Nowej Wsy p. P., statski sovětnik dir. Holan w Revalu (też na 11), kant. Bělik w Hodžízu, wučeř Fr. Kral w Kamj., farař Matek w Barće (też na 1909—11), wučeřka Marja Kubašec z Khrósc, Serbske tow. w Bukecach, farař Vrhovník w Ljubljani (też na 1909—11), dr. med. Vinař we Wys. Myče, stud. theol. Hrab w Sittardze, katecheta Fencl we Vodnjanach (też 11), sudn. radž. Wičaz w Drježdž. (też na 11), wyš. wučeř dr. Pilk w Drježdž. (też na 10 a 11), P. Halabalá w Rajhradě, kat. Bjesada w Ralbicach, ing. Stehlík w Kelčanach, kubleř Wawrik w Nuknicy (też na 10 a 11), cyrkw. wučeř Hajno Jordan w Slepom, wučeř Karlo Jordan we Wysoké, kapłan Jawork w Kulowje (też na 10 a 11), kapłan Just w Ralbicach, tow. »Jednota« w Khrósc, red. kapłan Deleňk w Bud., farař em. Kubica w Budyšinje (też na 11), farař Mrózak w Budyšinku (też na 11), pastor Mrózak w Ketlicach (też na 11), tow. »Čornobóh« w Drježdžanach (też na 10 a 11), prof. dr. Tajrych w Taborje, kubleř M. Delan w Bačonju (też na 1909—11), wučeř St. Klíma w Kral. Vinohr., dr. phil. Henr. Ułaszyn w Lipsku (też na 09 a 10), farař M. Wjencko w Strobicach (też na 10 a 11), cyrkw. wučeř Andrieki w Rad. (też na 11), zapošl. M. Kokla w Khróscicach (też na 11).

Na lěto 1911: kk. prof. Knorre w Kral. Hradeu, just. radž. notar Cyž w Bud., wyšší wučeř kant. Kapleř w Bud., prawnik Šmirous w Krumlowje, šulski direktor Hanka we Wjelećinje (też na 09 a 10), kantor em. Šwjela w Khoćebezu (też na 10), wyšší wučeř kantor Hančka w Poršicach.

Na lěto 1910: kk. kapłan Cyž we Žitawje, farař Handrik w Slepom (też na 08 a 09).

W Budyšinje, 1. julija 1913.

M. Wjerab, pokladnik M. S.

Dary za „Serbski Dom“ M. S.

Wot 1. jan. 1912 hač do 31. dec. 1912 składowachu za »Serbski Dom« tele dary po hriwnach:

kk. prof. Wlad. Francew 20, Knotek a Čap 8, kantor em. Khr. Šwela 1, měšć. wučeř em. A. Jenč w Kluči 20, knjež. inženér L. Stehlík 4; přez kn. prof. dr. E. Muku kk.: dr. med. Lašeňko w Ch. 10, dr. O. Kautský w Pard. 2, sam 5, dr. Fr. Scheichl 169,68, knježna wučeřka Sedmihradská 4, dr. med Lašeňko 5, sam 1, farar Jak. Šewčík w Kamjenicę 1, knježna wučeřka Sedmihradská w Str. 84,80, Flor. F. 0,48, šulski radž, prof. Bj. Konvalinka w Ml. Bol. 5; zběrka na hłownej zhromadźiznje Mać. Serb. (10. IV. 12.) 54,25; přez kn. kan. schol. Mikł. Žura na farje we Wilimowje nahrom. 10; na Hanskec-Křižaneckwasu (16. VII.) nahrom. 29,10; wotkazanje njeboh kublerja Měta w Rašovje 100; za stare durje 6; za přenajeće sale 36; w hromadze 587,06 hr.; k tomu hodowne a nowolětne dary 1911/12: 150 hr.; wšo do hromady 737,06 hr.

Zličbowanje M. S. w 66. lěcé (1912).

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy wot loňsho lěta	104.—
II. Domojwzate kapitale z Krajnostawskeje banki	18.70
III. Daň z wupožčenych pjenjez:	
Z knížkow na Krajnostawskej baney	3.85
Krajn. bane. ruk. list 500 hr. $3\frac{1}{2}\%$ 11 110 Ser. II,	
Koup. 83, 84	17.50
Z 3 listow Lipsč. hyp. banki po 200 hr. 4% 24.00	
Z legata Łahody z Bozankec	20.00
Z Tyburowskoho	40.00
Z zwud. Więzazoweje	<u>21.00</u> 126.35
IV. Prinoški sobustawow	624,00
V. Wot rozprědatych knihow	1530.20
VI. Dobrowólne dary:	
Z wotk. wud. Więzazoweje z Janec (přez knj. Biesolda)	600.00
Z wotk. kn. P. Halabale	2.70
	<u>do hromady</u> 602.70
	3005.95

B. Wudawki.

I. Časopis 1912 za čišć, wjazanje a rozeslanje	656.14
II. Za protyku “ “ “ “ “	717.00
III. Za knihownu, knihiškład a musej:	
Za hospodowanje w Serbskim Domje	150.00
Z mjeńšich wudawkow	<u>8.20</u> 158.20
IV. Za druhe Maćične knihi:	
wjazanje, čišć a. t. d.	683.19
V. Za kupjenje nowych papjerow:	
4% Luž. kreditny list, čo. 3213	500.40
4% Drjedź. rukow. list, čo. VII E 26608 .	<u>101.50</u> 601.90
VI. Druhe mjeńše wudawki	69.20
	<u>do hromady</u> 2885.63

C. Přirunanje.

Wšitke dokhody	3005.95
Wšitke wudawki	2885.63
Zbytk w pokladnicy:	120.32

D. Zamoženje knižneje pokladnicy.

1. Na Lubijskej bancy w knižcy 2051	10.—
2. Na Serbskim Domje	1000.—
3. Fondaj kk. Lahody (500) a Tyburowskeho (1000)	1500.—
4. Awstriska statna papjera knj. Halabale (čo. 384 706)	169.80
5. Krajnost. rukow. list (čo. 11110)	440.—
6. 3 listy Lipsč. hyp. banki (čo. 2070—72)	582.—
(dar knj. far. Wjelana.)	
7. Lužiski kred. list 4% (dar knj. Wićazoweje)	500.—
8. rukow. list Drježdž. rent. b. 4%	99.—
9. Zbytk w pokladnicy	120.32

hromadže: 4421.12

Pódla toho ma Maćica Serbska we swojim wobsedzeństwie:

1. wopismo živjenje-zawěscaceje banki w Gotha čo. 290 839 na 5000 hr. knj. stud. radž. prof. dr. E. Mucy, konrektoře w Freibergu, swědčace,
2. knižku Budyskeje měščanskeje nalutowafnje čo. 17122 z 152.08 hr. na Budarjowy pomnik.

W Budyšinje, 1. januarja 1913.

A. Čeć, pokladník.

Zličbowanje Serbskeho Domu M. S.

wot 1. jannara 1912 hač do 1. januara 1913.

A. Dokhody.**I. Wunošk z přenajeća bydlow a rumow:**

1. Wot knjeza Smolerja	1460.—
2. " " Gläsela	1540.—
3. " " Fritše	1580.—
4. " knježny Bukec	600.—
5. " knjeza Hartmanna	450.—
6. " " Hennersdorfa	400.—
7. " " Hajnyc	640.—
8. " Lubiskeje banki	2960.—
9. " knjezow Cyža a Marschnera	520.—
10. " knjeza Krause	1000.—
11. " knjeni Rösenthalerowej	1220.—
12. " knjeza Wjeraba	420.—
13. " " Billerta	220.—
14. " " Šida na poł lěta	75.—
15. " pokladnika knjeza Čeća za knihownju, musej a knihisklăd	150.—
	13235.—
	13235.—

II. Nowolětne dary z lěta 1912 150.—

III. Dary w »Serbskich Nowinach« kwitowane 587.06

IV. Wodowy dawk 145.50

V. Zbytk w pokladnicy z lěta 1911 178.59

14296.15

B. Wudawki.

I. Daň.

1. Daň pola Budyskeje nalutowařnje (160 000 hr. po 4 %).	6400.—
2. Daň pola knjeza Kaupa (20 000 hr. po 4 %)	809.90
3. " za fond knjeza † biskopa Łusčanskeho	120.—
4. " knjezej seniorej Monsignore Skali	120.—
5. " fararzej Křižanej	120.—
6. " fararzej dr. Renčeř (potomnikam)	120.—
7. " fararzej em. kanonikej Herrmannnej	120.—
8. " knjeni Porakowej	120.—
9. " knjezej san. radžícelej dr. Pětrancej	120.—
10. " knjezej ryčeřkublerzej Šrybarcej (potom- nikam)	120.—
11. " knjezej dr. Jenčeř	120.—
12. " knjeni wučerjowej Sommerowej	120.—
13. " knjezej redaktorej Smolernej	120.—
14. " direktorej Nowakej	120.—
15. " sanitet radžícelej dr. Szablewskemu	120.—
16. " just. radžícelej M. Cyžeř	120.—
17. " z Łahodoweho a Tyburowskeho fonda do knižneje pokladnicy	60.—
18. " z Gagarinoweho fonda za čestne myta	50.—
	8999.90

II. Porjedženja a nowe džela.

1. Knjezej Kaupej za wutwarjenje nuznika	498.70
2. Molerzej Krawcej	222.37
3. Hornčerzej Römerej	215.16
4. Trčchikryjerzej Donathej	102.24
5. Königej za wupyšenje domu	102.70
6. Klampnarjej Domšey	55.55
7. Škleňčerzej Měcy	18.50
8. Installateurej Eckhardej	16.35
9. Molerzej Stephaniej	12.—
10. Zamkarjej Martinijej	75.73
11. Tyšerzej Mičcy	18.—
12. Ottej Büttnerzej	4.50
13. Seidlerzej	1.50
14. Škleňčerzej Měcy	16.70
15. Twarskemu místrej Kaupej	30.21
16. Molerzej Rehorkej	27.—
17. Zamkarjej Šiersandtej	48.45
18. Zamkarjej Breitkopfej	13.75
19. Hermaj Šmidtej	60.—
20. Klampnarjej Rachlicy	18.90
21. Th. Auerbachej	8.—
22. A. K. Grohsej	3.50
23. Installateurej Eckhardtej	24.25
	1594.06

III. Dawki.

1. Wotpalenska pokladnica	199.50
2. Dokhódný dawk	124.40
3. Ležownostny dawk, statny a měščanski .	244.52
4. Dawk na radnej khži	8.—
5. Za płun	129,89
6. Za elektriske swětlo	39.40
7. Za wodu	177.44
8. Za zawěścénje domu	36.95
	<hr/>
	960.10

IV. Za porjad a čistotu w domje.

1. Za mjecenje wuhnjow	48.—
2. Za rjedženje juchwoje jamy	24.64
3. Za rjedženje popielinjeje jamy	33.10
4. Za wurjadne rjedženje domu	10.—
	<hr/>
	115.74

V. Wselake druhe wudawki.

1. Honorar zarjadnika a zaruwanje za wselake wudawki	300.—
2. Knjezej Libuši k nowemu lětu	15.—
3. Knjezej Hajney za barbu	20.—
4. Knjezej Domani za přivjezenje wselakich wěcow z Worklec	8.—
5. Za zamk	—35
6. Za nawěštк pola Monsy	2.70
	<hr/>
	346.05

Wše wudawki.

1. Daň	8999.90
2. Dawki	960.10
3. Porjedženja a nowe džěla	1594.06
4. Za porjad a čistotu	115.74
5. Wselake druhe wudawki	346.05
	<hr/>
	12015.85

A. Wše dokhody 14296 15

B. Wše wudawki 12015.85

Čisty wunošk 2280.80

C. Čisty wunošk z Maćicneho Domu.

Čisty wunošk je so wužil

1. K wrócenju požčonki pola knižneje pokladnicy M. S.	1000.—
2. K dopłačenju twarskeho dołha pola knj. Kaupa . . .	1000.—
3. K założenju železneho kapitala	200.—
4. Zbytk w pokladnicy	80.30
	<hr/>
	2280.30

D. Zamoženje Maćicneho Domu.

1. Płaćizna ležownosće a twarjenjow	356800.—
2. Nadoba w kofejowni, salia Herrmannowejjstwie . . .	4400.—
3. Železny kapital	900.—
	<hr/>
	362100.—

E. Dolh Macičneho Domu.

1. Hypotheka Budyskeje nalutowafnej	160000.—
2. Hypotheka twarskeho mištra knjeza Kaupa	19000.—
3. Hypotheka 14 sobustawow M. S. a jeje prećelow	42000.—
	<u>221000.—</u>

Aktiva: 362100.—

Passiva: 221000.—

Zamoženje M. Domu: 141100.—

W Budyšinje, 1. měrca 1913.

Michał Cyž, zarjadnik S. D.

W o b s a h.

Serbski cyrkwiński spěw. Spisał Jan Symank, kantor w Baćonju.	str. 3.
Rěčespytne zeškrabanki. Zestajał a podał Michał Nawka-Radwoński.	" 17.
Rěčespytne drobnostki. Podawa Jurij Libš-Žitawski.	" 23.
Serbske ležownostne mjená Delnjeje Łužicy. Podał Hajno Jordan.	" 41.
Nekrolog LXVII. (Jan Karl Bohuwér Pjech, z podobiznu).	" 69.
Zapis sobustawow Maćicy Serbskeje.	" 71.
Přehlad wobsedzeństwov w Hodžijské wosadze z lěta 1617.	
Podal Jan Křížan, faraf Hodžijski.	" 81.
Naše mnohotníki (pluralia). Zezběral † Jan Radyserb-Wjela.	" 84.
Pomjeňšenki swjibnych, krčeńskich a městnych mjenow. Zběrka † Jana Radyserba-Wjela	" 90.
Serbske ležownostne mjená Delnjeje Łužicy. Zestajał a wozjewił Hajno Jordan. I. Ležownostne mjená Khoćebuszského wokrjesa. (Skónčenie.)	" 93.
II. Ležownostne mjená Grodkowského wokrjesa. Zezběral a wozjewił Kuba-Słoňeński.	" 97.
III. Ležownostne mjená Gubinského wokrjesa. Serbske z Ganderoweje zběrki wučahnył dr. E. Muka.	" 104.
IIIa. Dozběrka k lež. mjenam Grodkowského wokrjesa. Podał kantor Hajno Jordan-Slepjanski.	" 123.
Rěčespytne drobnostki. Podawa Jurij Libš-Žitawski. (Pokračovanie 2. III. nastawk.)	" 127.
Nekrolog LXVIII. (Prof. dr. Jan Boh. Jakub, z podobiznu)	" 136.
Wučahi z protokollow M. S.	" 139.
Dary za knihownju M. S.	" 144.
Rozprawa wo »Serbskim Museju«	" 146.
Rozprawa wo knihisklădze M. S.	" 147.
Prinoški sobustawow M. S.	" 148.
Dary za »Serbski Dom« M. S.	" 150.
Zličbowanje M. S. w 66. lěće (1912).	" 150.
Zličbowanje Serbskeho Domu M. S.	" 151.

W o b s a h.

Přehlad wobsedzeństwów w Hodžijskej wosadze z léta 1617.	
Podał Jan Křižan, farař Hodžijski.	str. 81.
Naše mnohotníkni (pluralia). Zebřerał † Jan Radyserb-Wjela	" 84.
Pomjeňšenki swójbnych, křčeńskich a městnych mjenow. Zběrka † Jana Radyserba-Wjela	" 90.
Serbske ležownostne mjena Delnjeje Łužicy. Zestajał a wozje- wił Hajno Jordan. I. Ležownostne mjena Khoćebuzského wokrjesa. (Skónčenje.)	" 93.
II. Ležownostne mjena Grodkowského wokrjesa. Zebřerał a wozjewił Kuba-Sloňeński.	" 97.
III. Ležownostne mjena Gubinského wokrjesa. Serbske z Gan- deroweje zběrki wuáhnył dr. E. Muka.	" 104.
IIIa. Dozběrka k lež. mjenam Grodkowského wokrjesa. Podał kantor Hajno Jordan-Slepjanski.	" 123.
Rěčespytne drobnostki. Podawa Jurij Libš-Žitawski. (Pokračo- wanje 2. III. nastawk.)	" 127.
Nekrolog LXVIII.	" 136.
Wuáhah z protokollow M. S.	" 139.
Dary za knihownju M. S.	" 144.
Rozprawa wo »Serbskim Museju«	" 146.
Rozprawa wo knihisklădze M. S.	" 147.
Přinoški sobustawow M. S.	" 148.
Dary za »Serbski Dom« M. S.	" 150.
Zličbowanie M. S. w 66. lěće (1912).	" 150.
Zličbowanie Serbského Domu M. S.	" 151.

■ Dla zmóžnenja porjadneho připosyłanja Časopisa a spisow M. S. je trjeba, zo česčene sobustawy wšitke přeměnjenja swojich adressow prawje bórzy redaktorej Časopisa wozjewuje.

Rozeslanje Časopisa M. S. stawa so dwójcy wob lěto a to stajnje po jutraci a po Michale. Hdy by něchtó wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisčikom pod adressu: Prof. Dr. Ernst Muka (Mucke), Freiberg (Sachsen).